

ჰერბერტ უელსი

უჩინარი კაცი

თავი პირველი
უცნობის ჩამოსვლა

უცნობი თებერვლის დასაწყისში მოვიდა, ზამთრის ერთ სუსხიან საღამოს, როცა ირგვლივ ყინულივით ცივი ქარი ქროდა და სახურავებს უხვად ეფინებოდა თოვლი — უკანასკნელი დიდთოვლობა ამ წლისა. ბრემბლჰერტის სადგურიდან ის ფეხით დაუყვა ქუჩებს, ტყავის ხელთათმნიან ხელში მომცრო შავი სამგზავრო ჩანთა ეჭირა. თავიდან ფეხებამდე ისე იყო შემოსილი და ფართოფარფლებიანი თექის ქუდიც სახეს ისე უმაღავდა, რომ ცხვირის პრიალა წვერის გარდა, ვერაფერს დაუნახავდით. ქარი მკერდსა და მხრებზე ფანტელებს აყრიდა და ჩანთაც მთლად თოვლში ჰქონდა ამოგანგლული. ღონემიხდილი შებარბაცდა სამიკიტნო «მეეტლე და ცხენებში» და თავისი ბარგი შესასვლელთან დააგდო.

— ცეცხლი! — დაიყვირა. — ღვთის გულისათვის, ცეცხლი! ცეცხლი და ოთახი!

მხრებიდან თოვლი ჩამოიბერტყა და იმწამსვე მისის ჰოულს მისაღებ ოთახში გაჰყვა მოსალაპარაკებლად. საუბარი მოკლე ჰქონდათ. უცნობმა სასტუმროს დიასახლისს ორი სოვერენი დაუგდო მაგიდაზე და თავისი ოთახის გასაღები გამოართვა.

მისის ჰოულმა ბუხარი დაანთო, შემდეგ სტუმარი მარტო დატოვა, რომ საკუთარი ხელით მოემზადებინა მისთვის ვახშამი. ზამთრობით აიპინგის სამიკიტნოში სტუმარი გაუგონარი რამ იყო, — თანაც ისეთი სტუმარი, რომელიც ბინის ქირაზე არ ვაჭრობდა. ამიტომ მისის ჰოული ჩქარობდა დაემტკიცებინა, რომ ღირსი იყო ბედის ამგვარი მოწყალებისა.

როგორც კი შაშხი შეიწვა და მილი, ლიმფატიკური შესახედაობის მსახური ქალი, რამდენიმე საგულდაგულოდ შერჩეულმა ზიზღნარევმა სიტყვამ გამოაფხიზლა, მისის ჰოულმა უცნობის ოთახში სუფრა, თეფშები და ჭიქები შეიტანა და განსაკუთრებული მონდომებით შეუდგა მაგიდის გაწყობას. ბუხარში ცეცხლი უკვე გიზგიზებდა და დიასახლისის გაკვირვებას საზღვარი არ ჰქონდა, როცა თავისი მდგმური ისევ პალტოსა და ქუდში გამოწყობილი დაინახა. იგი ზურგშექცევით იდგა და ფანჯრიდან გაჰყურებდა ფანტელების ცვენას. ხელთათმანებიც კი არ გაეძრო და გარინდებულს ეტყობოდა, ღრმა ფიქრში წასულიყო. მისის ჰოულმა დაინახა, როგორ წვეთავდა მხრებზე შერჩენილი თოვლი ხალიჩაზე.

— სერ, მომეცი თქვენი პალტო და ქუდი, — მიმართა მან. — სამზარეულოში გავიტან და კარგად გავაშრობ.

— არა, — უპასუხა სტუმარმა ისე, რომ მისკენ არ მიბრუნებულა. მისის ჰოულს ეგონა, სწორად ვერ გავაგებინეო და განმეორებას აპირებდა, მაგრამ უცნობმა თავი მოაბრუნა და ისე წარმოთქვა, «ჯერჯერობით მირჩევნია მეცვასო», ნათლად ჩანდა, ყოველგვარი შეკამათება ზედმეტი იყო. მისის ჰოულმა შენიშნა, რომ უცნობს ეკეთა დიდი ლურჯი სათვალეები, რომლებსაც გვერდითი შუშებიც კი ჰქონდა, ხოლო სქელი, ხვეული ბაკენბარდები სახეს თითქმის მთლიანად უფარავდა.

— ძალიან კარგი, სერ, — თქვა მისის ჰოულმა, — როგორც გენებოთ. ცოტა ხნის შემდეგ ოთახშიც დათბება და...

უცნობმა არაფერი უპასუხა, სახე ისევ განზე მიაბრუნა. მისის ჰოული მიხვდა, რომ მასთან ბაასს თავს ვეღარ მოაბამდა, სწრაფად მოათავა სუფრის გაწყობა და ოთახიდან გავიდა. როცა კვლავ შებრუნდა, უცნობი უწინდებურად ფანჯარასთან დახვდა გაქვავებული, საყელოაწეული, ქუდიამოფხატული, ქუდის ფარფლები ერთიანად უფარავდა სახესა და ყურებს. მისის ჰოულმა მაგიდაზე დადგა შემწვარი კვერცხი და შაშხი და უფრო დაუყვირა, ვიდრე უთხრა:

— ვახშამი მორთმეულია, სერ!

— გმადლობთ! — იმწამსვე უპასუხა სტუმარმა და არ განძრეულა, სანამ მისის ჰოულმა კარი არ გაიხურა.

შემდეგ უცნობი აჩქარებით შეტრიალდა და მაგიდას ეცა. მისის ჰოული უკვე სამზარეულოსკენ მიაბიჯებდა, როცა მოესმა სწრაფი და რიტმული «ჩხაკ, ჩხაკ, ჩხაკ» — ჩანგალი ძალიძალ ეხებოდა თევშს.

— ოჰ, ეს საზიზღარი გოგო! — ჩაიბუზღუნა დიასახლისმა. — სულ ზოზინობს და ზოზინობს! მაგრამ მე როგორ გამოძრჩა?! როგორ არ მომაგონდა მდოგვის შემზადება... — და სანამ მდოგვის შემზადებას დაამთავრებდა, მილის, მისი ჯერ არნახული სიზანტის გამო, რამდენიმე გესლიანი სიტყვა ესროლა. შაშხი და კვერცხი ხომ თვითონ შეწვა, სუფრაც სტუმარს თვითონვე გაუშალა, ყველაფერი მოასწრო, სანამ მილი (დამხმარეც ასეთი უნდა!) მდოგვის შემზადებას მოჰკიდებდა ხელს. და თანაც როგორი სტუმრისთვის? რომელიც დიდი ხნით აპირებთან მათთან დარჩენას.

მან პირთამდე აავსო სამდოგვე, დიდი ამბით შემოსდო ოქროთი მოვარაყებულ ლანგარზე და ახალი მდგმურის ოთახისკენ გასწია. დააკაკუნა თუ არა, პასუხს აღარ დაუცადა და კარი შეაღო. მისი შესვლისთანავე მდგმური სწრაფად დაიხარა და მისის ჰოულმა თვალი მოჰკრა, როგორ გაიელვა მაგიდის ქვეშ რაღაც თეთრმა. ამის მნახველს წამით ეგონებოდა, უცნობი იატაკზე დავარდნილ ნივთს იღებსო. როცა მისის ჰოულმა სამდოგვე მაგიდაზე დადო, შენიშნა, რომ სტუმარს ქუდი და პალტო ცეცხლის პირას სკამზე გადაეკიდა. მაღალყელიანი ფეხსაცმელებიც იქვე, ბუხრის გისოსებზე აეყუდებინა. ეჭვი არ იყო, რკინის რიკულებს დაჟანგვა ელოდა. მისის ჰოული ბუხრისკენ გაემშურა და მტკიცე ხმით წარმოთქვა:

— ვფიქრობ, ახლა მაინც შეიძლება თქვენი სამოსის წალევა?

— ქუდი დატოვეთ, — ყრუდ უპასუხა სტუმარმა. მისის ჰოულმა ირიბად გადახედა მას და განცვიფრდა. ერთ ხანს გაბრუებულივით მისჩერებოდა და ხმას ვერ იღებდა.

მდგმურს სახის ქვედა ნაწილი თეთრი ნაჭრით დაეფარა (ხელსახოცი, ალბათ, თვითონ ჩამოიტანა). ხმაც სწორედ ამის გამო ჰქონდა ასე დახშული. მაგრამ მისის ჰოულის განცვიფრების მიზეზი მაინც სხვა იყო. იგი განაცვიფრა იმან, რომ ლურჯი სათვალის ზემოთ კაცს მთელი შუბლი თეთრი ბანდით ჰქონდა შეხვეული. ბანდის ერთი ნაწილი ყურებსაც უფარავდა. ასე რომ, ვარდისფერი წაწვეტებული ცხვირის გარდა, არაფერი მოუჩანდა. ცხვირი კი ისევე ულაპლაპებდა, როგორც თავდაპირველად, ახლად მოსულს. ტანთ ეცვა მუქი ყავისფერი ხავერდის ქურთუკი, რომლის აწეული საყელოც მჭიდროდ შემოტმასნოდა კისერზე. ხშირი შავი თმა ერთმანეთზე გადაჯვარედინებულ ბანდებს შორის უსწორმასწოროდ ამობურძგვნიდა და ზედმიწევნით უცნაურ შესახედაობას ანიჭებდა. მისის ჰოულს თავისი მდგმური სულ სხვაგვარად ჰყავდა წარმოდგენილი და ასეთი მოულოდნელობისაგან წუთით ერთ ადგილზე გაქვავდა.

უცნობს ხელსახოცი პირიდან არ მოუშორებია და მისის ჰოულმა შენიშნა, რომ მას იგი ყავისფერხელთათმნიანი ხელით ეჭირა.

— ქუდი დატოვეთ! — გაიმეორა უცნობმა.

მისის ჰოული თავბრუდამხვევი შთაბეჭდილების შემდეგ თანდათან გონს მოეგო. ქუდი ისევ ცეცხლთან სკამზე დადო და ხელმეორედ მიუბრუნდა უცნობს:

— არ ვიცოდი, სერ, რომ... — და სათქმელი ბოლომდე ვერ დაამთავრა.

— გმადლობთ, — უპასუხა უცნობმა. წუთით მზერა კარზე გადაიტანა და მერე ისევ მას მიაპყრო.

— პალტოსა და ფეხსაცმელებს კარგად გავაშრობ, სერ, მალე ყველაფერი მზად იქნება, — თქვა და ოთახიდან გასვლისას ერთხელ კიდევ გადახედა თეთრი ბანდით შეხვეულ თავსა და მუქ სათვალეს. მაგრამ უცნობი ძველებურად პირზე ხელსახოცაფარებული იჯდა. კარი რომ მიხურა, მისის ჰოული ჟრჟოლამ აიტანა. სახეზე აშკარად ეწერა დაბნეულობა და განცვიფრება. — ჩემს სიცოცხლეში... — ჩაიჩურჩულა თავისთვის, — უყურე ერთი!

იგი ნელი ნაბიჯით წავიდა სამზარეულოსკენ. ისე იყო ფიქრებში გართული, მილისთვისაც კი არ უკითხავს, რას აკეთებო.

უცნობი იჯდა და ყურს უგდებდა ნაბიჯების ხმას. მერე ფანჯარაში გაიხედა, ხომ არავინ არისო, და ჭამა განაგრძო. ერთი მოზრდილი ლუკმა რომ გადაყლაპა, ხელმეორედ შეათვალიერა ფანჯარა. შემდეგ წამოდგა და ფარდები ნახევრად ჩამოუშვა; ოთახი ბინდში ჩაიძირა. ახლა კი უფრო თამამად მიუჯდა მაგიდას.

— საწყალი, ალბათ, რამე უბედურება შეემთხვა; ან ოპერაცია გაუკეთეს, ან კიდევ, ღმერთმა იცის, რა... — თქვა მისის ჰოულმა. ისე კი მაგრად შემაშინა მისმა სახვევებმა.

მან ლუმელს ნახშირი მიუმატა, თეთრეულის გასაშრობი სკამი გაშალა და ზედ უცნობის პალტო გადაკიდა.

— ის სათვალეც! მართალი გითხრათ, თავი მყვინთავის სკაფანდრს მიუგავს. — შარფიც იქვე სკამზე გაფინა. — სახე ხომ სულ ხელსახოციტა აქვს დაფარული?! ლაპარაკის დროსაც კი არ იშორებს! ან იქნებ პირიც დაზიანებული აქვს?

მისის ჰოული სწრაფად შებრუნდა, თითქოს რაღაც გაახსენდაო.

— ღმერთო ჩემო, ნუთუ კარტოფილი კიდევ ვერ დაამზადე, მილი?! — წამოიძახა და მისმა აზრებმა ახლა სრულიად სხვაგან გადაინაცვლეს.

როდესაც მისის ჰოული სუფრის ასალაგებლად შევიდა ოთახში, საბოლოოდ დარწმუნდა, რომ მდგმურს პირისახე რაიმე უბედური შემთხვევის გამო მართლაც დამახინჯებული ჰქონდა. სანამ ის ოთახში იყო, სტუმარს ერთხელაც არ ჩამოუწევია სახიდან აბრეშუმის შარფი, რომ ჩიბუხი ტუჩებთან მიეტანა. მაგრამ ეს გულმავიწყობის ბრალი როდი იყო. მისის ჰოულს არ გამოჰპარვია, როგორ ცერად გადახედა მან ერთი-ორჯერ ჩაფერფლილ თუთუნს.

უცნობი კუთხეში მიდგმულ სავარძელში მოკალათებულიყო ფარდაჩამოფარებული ფანჯრებისკენ ზურგშექცევით. სიმყუდროვემ და საჭმელმა, ეტყობა, ხასიათი გამოუკეთა და ახლა მეტი თავაზიანობით დაიწყო საუბარი. ცეცხლის ალები წითლად ირეკლებოდა მისი დიდრონი სათვალის მინებზე და სითბოსა და სიცოცხლეს მატებდა მათ.

— ბარგი ბრემბლჰერტის სადგურში დავტოვე, — თქვა მდგმურმა და გამოჰკითხა, რა გზით შეიძლებოდა მისი გადმოტანა. როცა მისის ჰოულმა ყველაფერი დაწვრილებით აუხსნა, უცნობმა მადლობის ნიშნად თავი დაუკრა. — ხვალ სადამოს? ნუთუ უფრო ადრე არ მოხერხდება? — ჰკითხა ისევ და ძალიან განაწყენებული დარჩა, როცა უარყოფითი პასუხი მიიღო.

— დარწმუნებული ხართ? ნუთუ არავინ იცით ისეთი, ვინც მარხილით დღესვე წავიდოდა სადგურში?

მისის ჰოული ხალისით პასუხობდა ყოველ კითხვაზე, იმედი ჰქონდა, მდგმურს საუბარში ჩავითრევო.

— სადგურამდე ძალიან ცუდი გზა გახლავთ, სერ, — თქვა და ხელსაყრელი შემთხვევა რომ იპოვა, ლაპარაკი განაგრძო — რამდენიმე წლის წინ ამ გზაზე ეტლი გადაბრუნდა. მეეტლეს გარდა ვიღაც ჯენტლმენიც დაიღუპა. ხომ იცით, უბედური შემთხვევა ყოველ წუთსაა მოსალოდნელი. განა ასე არ არის?

მაგრამ უცნობი არცთუ ისე იოლად დამყოლი გამოდგა. «ხდება ხოლმეო», — მხოლოდ ესა თქვა და მშვიდად განაგრძო ცქერა თავისი შავი სათვალიდან.

— ჯანმრთელობის დაბრუნება ადვილი არაა, სერ. განა ასე არ არის?! მე მყავდა ერთი დისშვილი, ტომი. უნებურად ცელით ხელი გადაიჭრა. რა თქმა უნდა, შემთხვევით. ღმერთო, შემიწყალე! სამი თვე ხელახვეული დადიოდა, სერ. თქვენ, ალბათ, არც დაიჯერებთ... სწორედ იმ შემთხვევის ბრალია, რომ ცელის ახლაც აგრე მეშინია.

— სავსებით მესმის თქვენი, — მიუგო მდგმურმა.

— საწყალი, ძალიან ცუდად გრძნობს თავს: ერთხანს იმაზეც ვშიშობდით, რომ ოპერაციის გაკეთება დასჭირდებოდა.

უცნობმა ნაწყვეტ-ნაწყვეტად გაიცინა, თითქოს ძალღმა დაიყეფაო:

— მართლა ასე ცუდად გახდა?

— გეფიცებით, სერ. თქვენ გეცინებათ და ერთი ავადმყოფის მომვლელებისთვის გეკითხათ! თუნდაც ჩემთვის! ჩემს დას ბავშვებიც მოსავლელი ჰყავდა და მე ვადექი თავზე ავადმყოფს; ყოველდღე შევხსნიდი ხოლმე ბანდს ხელზე და ისევ შევუხვევდი. დიახ, მე ვუკეთებდი ყველაფერს. ასე რომ, თუ თქვენც ნებას დამრთავთ, სერ...

— თუ შეიძლება, ასანთი მომიტანეთ, — შეაწყვეტინა უცნობმა ლაპარაკი, — ჩიბუხი ჩამიქრა.

მისის ჰოული შეცბა. ეს, რა თქმა უნდა, უხეშობა იყო მის მიმართ, განსაკუთრებით ახლა, როდესაც ყველაფერს დაწვრილებით მოუყვა. წუთით გადაწყვიტა, მდგმურისთვის საკადრისი პასუხი გაეცა, მაგრამ წამსვე ორი სოვერენი გაახსენდა, და ასანთის მოსატანად უხმოდ გაბრუნდა.

— გმადლობთ, — უთხრა უცნობმა, როცა დიასახლისმა ასანთი მაგიდაზე დაუდო. შემდეგ შებრუნდა და ისევ ფანჯარაში გაიხედა. ეტყობოდა, არ სიამოვნებდა ოპერაციებზე და გადახვევებზე საუბარი. მისის ჰოულმა ლაპარაკის დაწყება ვეღარ გაბედა, თანაც მდგმურის ამპარტავნობამ ძალიან გააღიზიანა და გაბრაზებულმა ჯავრი მილიზე იყარა.

სტუმარი ოთხ საათამდე თავის ოთახში იჯდა და ერთხელაც არ მიუცია ჰოულისთვის მასთან შესვლის საბაზი. ოთახიდან ჩამიჩუმი არ ისმოდა. ალბათ, ის უწინდებურად ბუხართან იჯდა ბინდბუნდში და ჩიბუხსა სწევდა, ან იქნებ თვლემდა კიდევ.

მაგრამ ვინმეს რომ ყური დაეგდო, აუცილებლად გაიგონებდა, როგორ მოჩხრიკა უცნობმა ბუხარში ნაკვერცხლები, ხუთიოდე წუთს როგორ სცემდა ბოლთას და საკუთარ თავს ელაპარაკებოდა. მერე ისევ გაისმა სავარძლის ოდნავ გასაგონი ჭრიალი.

თავი მეორე მისტერ ტედი ჰენფრის პირველი შთაბეჭდილება

ოთხი საათისთვის საკმაოდ ჩამობნელდა და მისის ჰოულმა ახალ მდგმურთან შესვლა გადაწყვიტა. გულს იმაგრებდა, უნდოდა თამამად შეელო ოთახის კარი და ეთქვა, ჩაის ხომ არ ინებებთო. ის იყო წამოდგა კიდევ, რომ სამიკიტნოში მესაათე ტედი ჰენფრი შემოვიდა.

— გეფიცებით, მისის ჰოულ, — თქვა მან, — უსაძაგლესი ამინდია, თანაც ასეთი თხელი ფეხსაცმელი მაცვია.

გარეთ ბარდნას მოუხშირა.

მისის ჰოული დაეთანხმა და სახე გაებადრა, როცა ტედის ხელში სამუშაო ჩანთა დაუნახა.

— კარგია, რომ გაგვიხსენეთ, მისტერ ჰენფრი, — მიმართა მისის ჰოულმა. — რაკი მოხვედით, იქნებ ერთი შეგეხედათ იმ ძველი საათისთვის, სასტუმრო ოთახში რომ ჰკიდია. მუშაობს კიდევ, კარგადაც რეკავს, მაგრამ პატარა ისარი სულ ექვსს ჩასციებია და იქიდან დაძვრაც არ უნდა.

დიასახლისი მესაათეს ახალი მდგმურის ოთახისკენ წაუძღვა, კარზე დააკაკუნა და შევიდა.

მდგმური, როგორც ეს მისის ჰოულმა კარის გაღებისთანავე დაინახა, ბუხართან სავარძელში იჯდა, თავი გვერდზე გადაეხარა და თვლემდა.

ოთახს მხოლოდ ცეცხლის წითელი შუქი ანათებდა. მისის ჰოულს ყველაფერი მოწითალოდ, დაბინდულად და გაურკვეველად მოეჩვენა; თანაც დარბაზში ლამპა ახლახანს აანთო და თვალები მისგანაც ჰქონდა გაღიზიანებული. ცოტა ხნის შემდეგ, როცა თვალი სიბნელეს შეაჩვია, დაინახა, რომ მდგმურს უზარმაზარი, ფართოდ დაღებული პირი ჰქონდა. წამიერ აღქმად გადაექცა: თეთრი ბანდებით გადახვეული თავი, დიდრონი სათვალე და მათ ქვეშ ვეებერთელა ღრმული. მაგრამ, აი, კაცი შეირხა, სავარძელში გასწორდა, ხელი აზიდა... მისის ჰოულმა კარი ფართოდ გამოაღო, რომ შუქს ოთახში უკეთ შეეღწია. ახლა ის გარკვევით ხედავდა მდგმურს, რომელიც ხელსახოცის მაგიერ შარფით იფარავდა პირისახეს და გაიფიქრა: ალბათ, ყველაფერი სინათლის თამაშის გამო მომეჩვენაო.

— რაიმე საწინააღმდეგო ხომ არ გექნებათ, სერ, მისტერ ჰენფრიმ თქვენს ოთახში საათი რომ შეაკეთოს? — ჰკითხა მისის ჰოულმა, როცა გონება მოიკრიბა.

— საათი შეაკეთოს? — გაიმეორა უცნობმა მისი სიტყვები და თითქოს სიზმარშიაო, ზანტად მიმოიხედა ირგვლივ. მერე გამოფხიზლებულმა დაუმატა: — რა თქმა უნდა, შეაკეთოს...

მისის ჰოული ლამპის მოსატანად წავიდა. მდგმური სკამიდან წამოდგა და გაიზმორა. როცა ლამპა შემოიტანეს, მისტერ ჰენფრი პირისახეხვეული კაცის პირისპირ აღმოჩნდა.

— საღამო მშვიდობისა, — მიესალმა უცნობი და, მისტერ ჰენფრის მოსწრებული თქმით, «ზღვის კიბორჩხალასავით» გადახედა მესაათეს. ასეთი შთაბეჭდილება მას, ალბათ, მდგმურის მუქი სათვალის გამო შეექმნა.

— იმედი მაქვს, არ შეგაწუხებთ, — უთხრა მისტერ ჰენფრიმ.

— სრულიადაც არა, — უპასუხა უცნობმა და მისის ჰოულს მიუბრუნდა. — თუმცა მეგონა, რომ ეს ოთახი მხოლოდ ჩემთვის იყო განკუთვნილი.

— რა თქმა უნდა, თქვენთვისაა განკუთვნილი, სერ, — მიუგო მისის ჰოულმა. — ოღონდ, ვიფიქრე, უმჯობესი იქნებოდა საათის...

— რასაკვირველია, — შეაწყვეტინა უცნობმა, — რასაკვირველია; მაგრამ, ჩვეულებრივ, მარტო ყოფნა მირჩევნია და არ მიყვარს, როცა მაწუხებენ.

იგი ბუხრისკენ შეტრიალდა და ხელები ზურგზე დაიწყო.

— საათის შეკეთებას რომ დაამთავრებთ, ერთი ჭიქა ჩაი შემომიტანეთ, მისის ჰოულ. მაგრამ მანამდის არავითარ შემთხვევაში, სანამ საათის შეკეთებას არ მორჩებით.

მისის ჰოული ამჯერად უცნობთან საუბრის გაბმას არც ცდილა. ეშინოდა, მდგმური მისტერ ჰენფრის თანდასწრებითაც უხეშად არ მოჰქცეოდა. ის იყო ოთახიდან გასვლას აპირებდა, რომ უცნობმა ხელმეორედ გამოჰკითხა თავისი ბარგის ამბავი. დიასახლისმა უპასუხა, უკვე დავავალე ფოსტალიონს ბრემბლჰერტის სადგურიდან მისი გადმოზიდვა და ყუთები ხვალ დილით სამიკიტნოში იქნებაო.

— დარწმუნებული ხართ, რომ უფრო ადრე ვერ მოხერხდება?

— სავსებით დარწმუნებული, — საკმაოდ ცივად უპასუხა მისის ჰოულმა.

— ახლა მაინც გეტყვით ჩემს ვინაობას, — დაუმატა უცნობმა, — ისეთი შეცეიბული და დაღლილი ვიყავი, რომ ამდენ ხანს ვერ მოვახერხე თქმა. სპეციალობით ექსპერიმენტატორ-გამომგონებელი ვარ...

— დიახ, სერ, — შეაწყვეტინა მისის ჰოულმა, რომელზეც უცნობის სიტყვებმა, ჩანდა, დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა.

— ჩემს ყუთებში სხვადასხვა ხელსაწყო და აპარატებია...

— ალბათ, მეტად სასარგებლო ნივთები, სერ!

— რაც შეიძლება, ჩქარა მინდა განვაგრძო გამოკვლევები...

— რა თქმა უნდა, სერ!

— აიპინგში ჩემი ჩამოსვლის მიზეზი მხოლოდ და მხოლოდ ის იყო, რომ განმარტოებით მუშაობის შესაძლებლობა მქონოდა. არ მინდა, მუშაობის დროს ვინმემ შემაწუხოს. ამას გარდა, უბედური შემთხვევის გამო...

«ასეც ვფიქრობდი», — გაუელვა თავში მისის ჰოულს.

— იძულებული ვარ, განმარტოებით ვიცხოვრო. ზოგჯერ თვალები ისე მისუსტდება და მეწვის, რომ საათობით მიხდება ჩაბნელებულ ოთახში ყოფნა. ასეთი რამ ხანგამოშვებით მემართება. რა თქმა უნდა, ახლა კარგადა ვარ, მაგრამ როცა თავს ცუდად ვგრძნობ, მცირედი გალიზიანებაც კი, თუნდაც უცხო პირის შემოსვლა, საშინლად მტანჯავს. მე მგონია, უმჯობესია თავიდანვე გაგაფრთხილოთ.

— რა თქმა უნდა, სერ, — თქვა მისის ჰოულმა, — მაგრამ გავბედავ და შეგეკითხებით...

— აი, ყველაფერი რისი თქმაც მინდოდა, — შეაწყვეტინა უცნობმა და ამით ანიშნა, საუბარი აღარ მსურსო.

მისის ჰოულმა თავი შეიკავა, თავისი კითხვები და თანაგრძნობის გამოხატვა უფრო ხელსაყრელი შემთხვევისთვის გადადო.

მისის ჰოული გავიდა. უცნობი ისევ ბუხრის წინ იდგა და ავისმომასწავებლად უთვალთვალებდა მესაათის ყოველ მოძრაობას (ყოველ შემთხვევაში, ასე ამბობდა მისტერ ჰენფრი). მესაათეს ლამპა ახლოს მოეწია. მწვანე აბაჟური ხელებსა და საათის ნაწილებზე მკვეთრ შუქსა ჰფენდა, დანარჩენი ოთახი კი ბინდბუნდში იყო გახვეული. ბუნებით ცნობისმოყვარე მისტერ ჰენფრიმ საათის მთელი მექანიზმი დაშალა (თუმცა ეს სრულიადაც არ იყო საჭირო), რომ რაც შეიძლება გაეჭიანურებინა მუშაობა და მდგმური ლაპარაკში ჩაეთრია. მაგრამ უცნობი გაუნძრევლად იდგა და ხმას არ იღებდა. ხანდახან მესაათეს იმგვარი გრძნობა დაეუფლებოდა, თითქოს ოთახში მარტო იყო, და მალიმალ გაიხედავდა გვერდზე, რომ თავი მეორე სულიერის არსებობაში დაერწმუნებინა. იქ, ნახევრად სიბნელეში, ქვადქცეულივით იდგა უცნობი, თავშეხვეული, უზარმაზარი შავი სათვალით. ეს ისეთი უჩვეულო და საზარელი სანახაობა იყო, რომ მისტერ ჰენფრი ერთხანს გაოგნებული მიაშტერდა უცნობს. მერე თვალი მოაცილა და თავის სამუშაოს დაუბრუნდა. ძალიან, ძალიან უხერხულ მდგომარეობაში ჩაიგდო თავი! რა თქმა უნდა, ასეთ დროს რომელიმე მათგანს რაღაც უნდა ეთქვა, ან იქნებ სულაც მას დაეწყო საუბარი დღევანდელ უამინდობაზე.

მისტერ ჰენფრიმ ისე აიხედა, თითქოს მსხვერპლს იღებს მიზანშიო.

— ამინდი... — დაიწყო ბოლოს.

— რატომ არ მორჩებით სამუშაოს და არ წახვალთ? — შეაწყვეტინა უცნობმა, რომელიც, ჩანდა, სიბრაზეს ველარ იკავებდა. — რა გქონდათ გასაკეთებელი?! საათის ისარი ღერძთან უნდა მიგემაგრებინათ, ეს იყო და ეს! თქვენ კი რაღაცას უაზროდ ჯახხირობთ!

— ახლავე, სერ... რა თქმა უნდა... ერთსაც დავხედავ... ნაწყვეტ-ნაწყვეტად წარმოთქვა მისტერ ჰენფრიმ, საათი სასწრაფოდ ააწყო და წავიდა.

— მესაათე მეტისმეტად გაჯავრებული იყო.

— ეშმაკმა დალახვროს! პოლიცია რომ დაგეძებდეს, იმაზე უკეთესად ვერ შეიფუთნები კაცი... გამოდის, რომ საათის გასინჯვა არ შეიძლება. არც ის შეიძლება, ადამიანს რომ შეხედო?! თურმე არა... რა საზიზღრობაა! — ბუტბუტებდა თავისთვის და სოფლის შარაზე ახლად დადებულ თოვლში მიღონდილობდა.

— გლისტონის ქუჩის კუთხეში მან მისტერ ჰოული დაინახა. ჰოული ბრუნდებოდა სიბერბრიჯის სადგურიდან, სადაც აიპინგის ომნიბუსით მგზავრები გადაჰყავდა. იმის მიხედვით, თუ როგორ მართავდა ცხენებს, მისტერ ჰენფრი მიხვდა, რომ ის ოდნავ გადაკრულში იყო.

— ტედის გაუმარჯოს! _ მიესალმა ჰოული, როცა გაუსწორდა.

— გაგიმარჯოს! — უპასუხა მისტერ ჰენფრიმ და მიაყოლა: — თქვენს სამიკიტნოს დღეს ვიღაც ობროდი ესტუმრა.

— ჰოულმა სადავე მოზიდა.

— რას ამბობ? ვინ ობროდი?

— ვინ და ვიღაც საექვო შესახედაობის კაცი დაგიდგათ მდგმურად, — გაიმეორა მისტერ ჰენფრიმ. — ღმერთს გეფიცები, თუ გატყუებდე.

შემდეგ ის მისის ბოულის უცნაური მდგმურის აღწერას შეუდგა:

— ყველაფრიდან ჩანს, რომ შენიღბულია და იმალება, ასე არ არის? პირადად მე ჩემი მდგმურის სახეს აუცილებლად შევათვალაიერებდი, — თქვა ტედიმ. — მაგრამ ქალები ძალიან მინდობილები არიან, როცა საქმე უცნობებს ეხება... ვიღაცამ თქვენი ოთახები დაიქირავა და სახელიც კი არ გითხრათ, გესმის, ჰოულ?! —

— ნუთუ მართლა? — გაიკვირვა ჰოულმა, რომელიც მაინცდამაინც გონებაგამჭრიახი ვერ გახლდათ.

— რა თქმა უნდა, — დაუდასტურა ტედიმ. — ისიც ვიცი, რომ მთელი კვირით იქირავა ოთახები. ახლა, ვინც არ უნდა იყოს, ამ ხნის განმავლობაში სახლიდან ვეღარ გააგდებ. თანაც მხედველობაში მიიღე, უამრავი ბარგი აქვს სადგურში დატოვებული. თავი იმით მაინც უნდა ინუგეშოთ, რომ იმ ყუთებში ქვეები არ ეყრება.

— ამ ზედმიწევნით ცნობებს ჰენფრიმ თავისი დეიდის ამბავიც მოაყოლა, რომელიც ერთმა უცნობმა ამგვარადვე დაიბრიყვა. ბოლოს, როცა დარწმუნდა, რომ ჰოული ბრმა ექვებით უკვე საკმაოდ იყო შეპყრობილი, შებრუნდა და კმაყოფილი გაუდგა გზას.

— ჰა, დაიძარ, ბებრუცუნავ! — შეუძახა ჰოულმა ცხენს და გაიფიქრა: — ვატყობ, ყველაფერი ჩემი მოსაწესრიგებელია.

«— წესრიგის აღდგენის ნაცვლად, სიდერბრიჯიდან გვიან დაბრუნების გამო სახლში მეუღლის ჩხუბისა და საყვედურების მოსმენა მოუხდა.

მორიდებულ კითხვაზე კი, ვინ არის ჩვენი მდგმურიო, უკმეხი და ორჭოფული პასუხი მიიღო. მაგრამ მიუხედავად იმისა, რომ საქციელწამხდარი იყო, ტედის დათესილმა ეჭვის მარცვლებმა მაინც ნაყოფი გამოიღო და, როგორც კი ხელსაყრელი შემთხვევა მიეცა, ცოლს დაუყვია:

— თქვენ, დედაკაცებს, არაფერის გესმით! გულუბრყვილოები ხართ!

გავიდა თუ არა მდგმური საწოლ ოთახში დასაძინებლად, მისტერ ჰოული მაშინვე სასტუმრო ოთახში გაჩნდა და გამომწვევად დაუწყო თვალთვლება ავეჯეულობას, თითქოსდა უნდოდა დაემტკიცებინა, ამ სახლში მე ვარ უფროსი და არა ვიღაც ჩამოსულიო. მერე ზიზღით გადახედა იქვე მაგიდაზე დატოვებულ მათეტიკური ფორმულებით ავსებულ ფურცლებს და ოთახიდან დამშვიდებული გავიდა, ძილის წინ მისის ჰოულს რამდენჯერმე გაუმეორა, ფრთხილად იყავი და თვალყური გეჭიროს მდგმურის ყუთებზე, რომლებსაც ხვალ სადამოს მოიტანენო.

— შენ შენს საქმეს მოუარე, ჰოულ, — უპასუხა ცოლმა, — ჩემსას მე მივხედავ.

მისის ჰოული კიდევ უფრო იმიტომ ბრაზობდა ქმარზე, რომ თვითონაც აწუხებდა მდგმურის ვინაობა. მასაც უცნაურად და გამოუცნობად ეჩვენებოდა მისი პიროვნება. ღამით, გულით მძინარეს, უეცრად გამოეღვიძა, სიზმარში ნახა უზარმაზარი თალებგდმოკარკლული თეთრი თავები. ისინი გრძელყუნწა თაღამებს ჰგავდნენ და მუქ, დიდრონ თვალებს აქეთ-იქით აცეცებდნენ. მაგრამ მისის ჰოული გონიერი ქალი გახლდათ: ყველა ეს მოჩვენება დაიმორჩილა, გვერდზე გადაბრუნდა და ისევ ხვრინვა ამოუშვა.

თავი მესამე ათას ერთი ბოთლი

ამგვარად, უცნობი აიპინგში გამოჩნდა თებერვლის მეცხრე დღეს, როცა ის-ის იყო ყინული ლხობას იწყებდა. დამდნარი თოვლისგან ატალახებული ქუჩების მიუხედავად, ბარგი ბრემბლჰერტის სადგურიდან მეორე დღესვე გადმოუზიდეს. ორი ჩემოდნის გარდა, ბარგი დიდრონი, სქელყდიანი წიგნებით სავსე ყუთსა და კიდევ უამრავ პატარ-პატარა ჩანთასა და კოლოფს შეიცავდა. ამ მომცრო ჩანთებსა და კოლოფებში, როგორც ეს მისტერ ჰოულს მოეჩვენა, ეწყო თივაში საგულდაგულოდ შეფუთული სხვადასხვაგვარი ბოთლები, როცა ბარგით დატვირთული ფირენსაიდის ოთხთვალა ეზოში შეგორდა, თექის ქუდსა და ყავისფერ ხელთათმანებში გამოწყობილი, უწინდებურად ბანდებით სახეახვეული უცნობი პარმალზე გამოვიდა. იგი ისე იყო გატაცებული თავისი ბარგის თვალთვრებით, რომ ვერც კი შენიშნა ფირენსაიდის ძაღლი, რომელიც მისტერ ჰოულის ფეხებს უხალისოდ ყნოსავდა

— აბა, ჩქარა მოათავეთ ბარგის გადმოტვირთვა; ისედაც დიდხანს ველოდი, — ხმამაღლა თქვა უცნობმა. მერე კიბეზე ჩავიდა და ოთხთვალას უკნიდან მიუდგა, რომ ერთი მომცრო ყუთი თვითონაც ჩამოეღო.

როგორც კი ფირენსაიდის ძაღლმა მდგმურის სიახლოვე იგრძნო, მძვინვარედ დაიღრინა და ტანზე ბეწვი აებურძღლა, შემდეგ უეცრად მოსწყდა

ადგილს და უცნობს ხელზე ეძგერა. ჰოულს, რომელიც ძაღლებთან არცთუ ისე მამაცი იყო, შიშისგან ენა დაეხა და უკან გადახტა. ფირენსაიდმა კი იმწამსვე დაიღრიალა:

— დაწევი, შე... — და მათრახს წასწვდა.

ყველამ დაინახა, როგორ გაჰკრა ძაღლმა კბილი უცნობს ხელთათმანზე. შემდეგ გაიგონეს დარტყმის ხმა, ძაღლი უცნობის ფეხებთან დაენარცხა, მაგრამ მაშინვე წამოხტა და შარვალზე ეცა. სწორედ ამ დროს მისწვდა ფირენსაიდის მათრახის ბოლო მის ზურგს და ისიც წკაფწკავით ბორბლებქვეშ შეძვრა. ყველაფერი სულ რაღაც ნახევარ წუთში მოხდა, ოთხთვალას გარშემო შეგროვილი ხალხი ყაყანებდა. უცნობმა გადახეულ ხელთათმანსა და შარვალს რომ დახედა, დაიკუზა, თითქოს წვივთან შარვლის ჩამოფლეთილ ტოტს უნდა მისწვდესო, და სამიკიტნოს შესასვლელისკენ გაიქცა. ეზოში მდგომთ ესმოდათ, როგორ გაიარა მან აჩქარებული ნაბიჯით გრძელი დერეფანი და აუყვა ხის კიბეებს დასაძინებელი ოთახისკენ.

— უუჰ, შე სატილო!.. —

მათრახმომარჯვებული ფირენსაიდი კოფოდან ბუზღუნით ჩამოდიოდა, ძაღლი კი ბორბლებთან მიყუჟულიყო და თვალს არ აშორებდა.

— ახლავე გამოეთრიე! — დაუღრიალა ძაღლს ფერენსაიდმა, როცა მიწაზე ფეხი დადგა. — ჯობია, ახლავე გამოხვიდე, თორემ...

ჰოული პირდაღებული იდგა შუა ეზოში და თვალებს უაზროდ აცეცებდა. «მაშ, ძაღლმა უკბინა უცნობს... წავალ, ვნახავ ერთი, როგორ არის», — წაილულულა დაბნეულმა და მდგმურის ოთახისკენ გასწია. დერეფანში მისის ჰოულს შეეჩხა.

— იცი ფირენსაიდის ძაღლმა ჩვენს მდგმურს უკბინა, — აცნობა მეუღლეს და კიბეებს აჰყვა მდგმურის ოთახის კარი გამოღებული დაუხვდა, მანაც ყოველგვარი ბოდიშების გარეშე კარი ბოლომდე შეაღო და ზღურბლზე გადააბიჯა.

— ფარდები ჩამოშვებული იყო და ოთახში თითქმის ბნელოდა. ჰოულმა შესვლისთანავე თვალი მოჰკრა პიჯაკის ცარიელ სახელოს, რომელიც პირდაპირ მისკენ მიექანებოდა. გონება დამაბა, უნდოდა უკეთ გარკვეულიყო, რა ხდებოდა მის ირგვლივ, და პიჯაკის მხრებს ზემოთ რაღაც სამი ლაქა შენიშნა. წესით, ეს სახე უნდა ყოფილიყო, მაგრამ, რა თქმა უნდა, სახეს სრულიადაც არ ჰგავდა. უცბად მკერდის არეში ძლიერად მოხვდა მუშტი და დერეფანში ბურთივით გაისროლა... წამოდგომაც ვერ მოასწრო, რომ ოთახის კარი მიიხურა და შიგნიდან ჩაიკეტა.

ყველაფერი ეს ისე სწრაფად მოხდა, რომ ჰოული გონს ვერ მოეგო. მხოლოდ რაღაც ბუნდოვანი ჩრდილები ებლანდებოდა თვალებში და მკერდში ტკივილს გრძნობდა, ერთხანს მარტოდმარტო იდგა კიბის თავზე და ცდილობდა წარმოედგინა ყველაფერი, რაც გადახდა, მაგრამ ამაოდ...

ორიოდე წუთის შემდეგ ისიც სამიკიტნოს წინ, ეზოში თავმოყრილ ბრბოს შეუერთდა. შუაში ფირენსაიდი იდგა და გაფაციცებულ მსმენელებს მომხდარ ამბავს უამბობდა. მისის ჰოულიც იქვე იყო, გაკაპასებული დიასახლისი ოთხთვალას მეპატრონეს ეჩხუბებოდა: უმტკიცებდა, შენს ძაღლს არავითარი უფლება არ ჰქონდა სამიკიტნოს მდგმურისთვის ეკბინაო. მისტერ ჰაქსთერი,

ფარდულის მეპატრონე, დიდი ცნობისმოყვარეობით უსმენდა ფირენსაიდს, ხოლო სენდი უოჯერსი ღრმაზროვნად აქნევდა თავს. ყველა ცდილობდა, რაიმე ეთქვა. ისმოდა წამოძახილები: «აბა, ერთი გაებედა და ჩემთვის ეკვინა!» «ასეთი ძაღლის ყოლა აკრძალული უნდა იყოს!» «კი მაგრამ, მაინც რატომ უკვინა?»... და სხვა....

მისტერ ჰოული ხალხს პარმადიდან გადასცქეროდა, სურდა, მასაც მიეღო მონაწილეობა საუბარში. უნდოდა, დაწვრილებით მოეთხრო თავისი თავგადასავალიც, მაგრამ, როცა ფირენსაიდის ლაპარაკს დაუგდო ყური, დაუჯერებლად მიიჩნია ყველაფერი, რაც მდგმურის ოთახში შეემთხვა. თუმცა ესეც რომ არ ყოფილიყო, საწყალს სიტყვის მარაგი არ ეყოფოდა ნანახის მთელი სისრულით გადმოსაცემად.

— მდგმურს არავითარი დახმარება არ სჭირდება, — უპასუხა მან ცოლის შეკითხვაზე, — ჯობია ისევ ბარგს მივხედოთ.

— წესით, ნაკბენი ადგილი ახლავე უნდა ამოიწვას, — განაცხადა მისტერ ჰაქსტერმა. «— განსაკუთრებით, თუ ანთება დაეწყო.

— ჩემთვის რომ ეკითხათ, ამ ძაღლს ახლავე გავაქრობდი! — წამოიძახა ერთ-ერთმა ქალმა.

უეცრად ძაღლმა ისევ დაიღრინა.

— აბა, განაგრძეთ მუშაობა! — მოისმა ბრაზნარევი ხმა და კარში უცნობი გამოჩნდა; პიჯაკის საყელო უწინდებურად მალა აწეული ჰქონდა, ქუდი ჩამოფხატული, — რაც მალე მოათავებთ, მით უკეთესი.

ვიღაც ანონიმური პირის მიერ დადგენილ იქნა, რომ უცნობს შარვალი და ხელთათმანები გამოეცვალა.

— ძალიან დაშავდით, სერ? — ჰკითხა ფირენსაიდმა. — ბოდიშს ვიხდი, რომ ჩემმა ძაღლმა...

— არაფერია! კანიც არ გამკაწვრია... აბა, ჩქარა, დაიწყეთ გადმოტვირთვა! — უპასუხა უცნობმა და, მისტერ ჰოულის მტკიცებით, თავისთვის ჩუმად შეიგინა.

როგორც კი პირველი კალათა სასტუმრო ოთახში შეიტანეს, უცნობი მოუთმენლად მივარდა და გახსნა დაუწყო. აინუნშიაც არ ჩააგდო მისის ჰოული და ხალიჩაზე უდიერად ჰყრიდა ჩალას. კალათიდან ერთიმეორის მიყოლებით ამოალაგა ბოთლები: ზოგი ფხვნილით, ზოგი სხვადასხვა ფერის სითხით სავსე, ზოგსაც დიდი ასოებით «საწამლავი» ეწერა. მთელი ეს შუშეულობა ერთინად გაამწკრივა, სადაც კი შეიძლებოდა: კომოდზე, ბუხრის თავზე, მაგიდაზე, ფანჯრის რაფაზე, წიგნის თაროებზე... ბრემბჰლერტის აფთიაქში, ალბათ, ამის ნახევარსაც ვერ ნახავდით. ოთახში ზედიზედ შემოჰქონდათ ბოთლებით სავსე კალათები. ბოლოს, ექვსივე კალათა ამოცალეს. ოთახში, მაგიდასა და ხალიჩაზე ჩალის ზვინი დადგა. კალათებიდან, ბოთლების გარდა, კიდევ რამდენიმე სინჯარა და საგულდაგულოდ შეფუთული სასწორი ამოიღეს.

როგორც კი უცნობმა ყველაფერი ამოალაგა, წამსვე ფანჯარასთან მაგიდას მიუჯდა და მუშაობას შეუდგა. არავითარი ყურადღება არ მიაქცია ოთახში მიმოყრილ თივას; არც იმას, რომ ბუხარი ჩამქრალიყო; არც წიგნებით სავსე ყუთსა და ჩემოდნებს, რომლებიც ჯერ კიდევ ეზოში ეყარა.

როცა მისის ჰოულმა სადილი შეუტანა, მდგმური მუშაობით უკვე ისე იყო გართული, რომ დიასახლისი ვერც კი შენიშნა, სანამ მისის ჰოული იატაკს გვიდა, უცნობი ბოთლებიდან სითხეს სინჯარებში წვეთწვეთად ასხამდა. მან მხოლოდ მაშინ მოიხედა, როცა მოთმინებიდან გამოსულმა მისის ჰოულმა დანა-ჩანგალი განზრახ ააჩხაკუნა. როგორც კი უცნობმა ოთახში უცხო დაინახა, წამსვე შეტრიალდა; მაგრამ მისის ჰოულმა თვალი შეასწრო: მდგმურს სათვალე არ ეკეთა და თვალის ფოსოები უჩვეულოდ ღრმად ჰქონდა ჩაცვენილი. შემდეგ უცნობმა ისევ გაიკეთა სათვალე და სახე მისკენ შეაბრუნა. ის იყო მისის ჰოულმა ოთახში გამეფებული უწყესრიგობის გამო საყვედურის თქმა დააპირა, რომ მდგმურმა დაასწრო:

— ძალიან გთხოვთ, გაუფრთხილებლად ნუღარ შემოხვალთ!

— მე დავაკაკუნე, მაგრამ, როგორც ჩანს...

— იქნებ დააკაკუნეთ კიდევ, მაგრამ ჩემი გამოკვლევების დროს, რომლებიც ესოდენ მნიშვნელოვანი და აუცილებელია, უბრალო შეწუხება, თვით კარის ჭრიალი... უღრმესად გთხოვდით, ქალბატონო...

— რა თქმა უნდა, სერ. მაშინ, როცა მოგესურვებათ, შეგიძლიათ კარი გასაღებით ჩაკეტოთ.

— მართლაც შესანიშნავი აზრია! — წამოიძახა უცნობმა. მისის ჰოული ერთხანს დადუმდა. მერე დაიწყო:

— ეს თივა, სერ... გავბედავ და შეგეკითხებით...

— არა, საჭირო არ არის! თუ ამ თივამ ძალიან შეგაწუხათ, ჩემს ანგარიშს მიუმატეთ, — თქვა და რაღაც გინების მსგავსი ჩაიბუტბუტა.

ის ისე უცნაურად გამოიყურებოდა, გაბრაზებული, პატარა ბოთლითა და სინჯარით ხელში, რომ მისის ჰოული უცბად დაიბნა. მაგრამ დიასახლისი მაინც გამბედავი ქალი იყო და ჰკითხა:

— ამ შემთხვევაში, მინდა ვიცოდე, რამდენი...

— შილინგი! ჩაწერეთ შილინგი... ვფიქრობ. საკმარისია.

— კარგით, ასე იყოს! — თქვა მისის ჰოულმა და მაგიდას სუფრა გადააფარა.

— თუ თქვენ თანახმა ხართ, იყოს ასე...

უცნობი ისევ საწერ მაგიდას მიუჯდა. მთელი საღამო გამოკეტილში მუშაობდა და, როგორც მისის ჰოული ირწმუნებოდა, მის ოთახში უმეტესად სიჩუმე სუფევდა. მხოლოდ ერთხელ მოისმა ბოთლების მიჯახების ხმა: თითქოს ვიღაცამ მაგიდას ხელი ჰკრა და მთელი შუშა წამალი ჩხრიალით იატაკს დაენარცხაო. იმის შიშით, მდგმურს რაიმე ხომ არ შეემთხვაო, მისის ჰოული კარს მიუახლოვდა და ჭუჭრუტანას ყური მიადო.

— აღარ შემიძლია, — მძვინვარე ხმით გაიძახოდა უცნობი. — ძალა აღარ მყოფნის! სამასი ათასი! ოთხასი ათასი! უზარმაზარი რიცხვებია!.. მოვტყუვდი!.. მთელი ჩემი სიცოცხლე ამას შევწირე... მოთმინება!.. მოთმინებაა საჭიროო!.. სულელი, მატყუარა!..

ამ დროს სამიკიტნოს ბარში ფეხის ხმა გაისმა და მისის ჰოულმა თავისი საგუშაგო ისე მიატოვა, რომ ბოლომდე ვერ მოისმინა მდგმურის ბოძვა. როდესაც მიბრუნდა, ოთახიდან მხოლოდ სავარძლის ოდნავი ჭრიალი და ბოთლების წკრიალიღა ისმოდა. ჩანდა, უცნობს ისევ დაეწყო მუშაობა. რამდენიმე ხნის მერე მისის ჰოულმა მდგმურს ოთახში ჩაი შეუტანა და

შესვლისთანავე კუთხეში მიყრილ ბოთლის ნამსხვრევებს მოჰკრა თვალი. გადმოღვრილ სითხეს იატაკზე ოქროსფერი ლაქა დაეტოვებინა. დიასახლისმა ისევ საყვედურით მიმართა მდგმურს, მაგრამ უცნობმა ძველებურად შეუბუზღუნა:

— ესეც ანგარიშში შეიტანეთ და, ღვთის გულისთვის, ნუ მაწუხებთ, ხელს ნუ მიშლით! თუ რაიმე დანაკლისს მოგაყენებთ, უხმოდ შეგიძლიათ შეიტანოთ ანგარიშში! ოღონდ უხმოდ! — თქვა და რვეულში რაღაც შენიშვნებისა და რიცხვების წერა განაგრძო.

— იცი, რას გეტყვი? — იდუმალი ხმით დაიწყო ფირენსაიდმა. საუბარი გაიმართა აიპინგის სალუდებში იმავე საღამოს.

— რას? — ჰკითხა ტედი ჰენფრიმ.

— ის კაცი, ჩემმა ძაღლმა რომ უკბინა... ჰო, ის კაცი შავკანიანია. ყოველ შემთხვევაში, ფეხები რომ შავი აქვს, ამაში მაინც დარწმუნებული ვარ. ძაღლმა შარვლის ტოტი ჩამოუხია და მაშინ დავინახე... წესით, ვარდისფერი კანი უნდა ჰქონოდა, მე კი შავ ფერს მოვკარი თვალი... ერთი სიტყვით, ბევრი რომ არ გავაგრძელოთ, ჩემი გამურული ქუდივით შავია.

— ღმერთო, შენ შემიწყალე! — წამოიძახა ჰენფრიმ. — სერი თუ გინდა, სწორედ ესაა! მაგრამ ცხვირი რომ ვარდისფერი აქვს?!

— ეგ კი ეგრეა, — უპასუხა ფირენსაიდმა. — თუმცა ხომ შეიძლება, იმ კაცს ჭრელი კანი ჰქონდეს, ტედი!.. გესმის? ზოგან ვარდისფერი, ზოგანაც შავი. იქნებ სულაც ამის რცხვენია, ამიტომაც არავის ეჩვენება, სხვადასხვა ფერის მშობლები ეყოლებოდა და, იმის მაგიერ, რომ მულატი გამოსულიყო, ჭრელკანიანი დაიბადა. სისხლი, ალბათ, არ შეერია მის სხეულში ერთმანეთს და ნაწილ-ნაწილ დაიშლა: ერთგან წითელი, მეორეგან — შავი. უწინაც გამიგონია ამგვარი რამ. მაგალითად, ცხენები ხომ არიან ჭრელები.

თავი მეოთხე

მისტერ ქასი სტუმრად უცნობთან

მე მხოლოდ იმისთვის აღვწერე ასე დაწვრილებით უცნობის აიპინგში ჩამოსვლასთან დაკავშირებული ამბები, რომ მკითხველისთვის უფრო გასაგები ყოფილიყო ის საყოველთაო ინტერესი, რომელიც მან ქალაქის მცხოვრებლებში გამოიწვია პირველი დღეებიდანვე. რაც შეეხება საკლებო დღესასწაულამდე მის იქ ყოფნას, ამ ხნის განმავლობაში ორი უცნაური შემთხვევის გარდა, არაფერი ღირსშესანიშნავი არ მომხდარა. ზოგჯერ უცნობსა და მისის ჰოულს შორის ატყდებოდა დავა სხვადასხვა «საოჯახო საკითხებზე», მაგრამ ის მუდამ მდგმურის გამარჯვებით მთავრდებოდა, რადგანაც უცნობი თავისი დანაშაულის შესაბამის თანხას იმწამსვე გაიღებდა ხოლმე და ამით დიასახლისს ხმას გააკმენდინებდა. ასე გრძელდებოდა აპრილის დასასრულამდე, როცა უცნობის მხრიდან უფულობის ნიშნებმა პირველად იჩინეს თავი. მისტერ ჰოულს თავიდანვე არ მოსწონდა ახალი მდგმური და, როგორც კი დროს იხელთებდა, მაშინვე ცოლს მის მოშორებაზე

ჩამოუგდებდა ლაპარაკს. მაგრამ მტრულ განზრახვებს უმეტესად გულში იმარხავდა და ცდილობდა, რაც შეიძლება, იშვიათად შეხვედროდა უცნობს.

— ზაფხულამდე მოიცადე, — უჩიჩინებდა ქმარს მისის ჰოული, — მაშინ მხატვრებიც დაიწყებენ ჩამოსვლას და ვნახოთ. ეს კაცი, რა თქმა უნდა, ჭირვეული და უხეშია, მაგრამ ფულს წესიერად იხდის... ამაზე ვერაფერს შეედავები.

უცნობი ეკლესიაში არ დადიოდა და კვირა დღეს არაფრით ასხვავებდა სხვა დღეებისაგან. მისის ჰოულის აზრით, ის უსისტემოდ მუშაობდა: ზოგჯერ შუადღემდე ლოგინში იწვა, მერე ოთახში ბოლთასა სცემდა და ბუხართან სავარძელში თუთუნს აბოლებდა. გარე სამყაროსთან თითქმის ყოველგვარი კავშირი გაწყვიტა. ხასიათიც უწინდებურად მალი-მალ ეცვლებოდა. რალაცით მეტად გაღიზიანებული და ნერვებაშლილი ჩანდა. ერთი-ორჯერ სიმშაგემ ისე აიტანა, რომ რაზეც კი ხელი მიუწვდა, ყველაფერი დაამტვრია, დაგლიჯა და გადაყარა. თავის თავთან ლაპარაკი ხომ ჩვევად გადაექცა. მისის ჰოულმა რამდენჯერმე ჩუმიად მიუგდო ყური მის ბოდვას., მაგრამ ვერც ერთხელ ვერაფერი გაიგო.

უცნობი დღისით იშვიათად გადიოდა სახლიდან. საღამოობით კი, როგორც ამინდიც არ უნდა ყოფილიყო, აუცილებლად გაისეირნებდა; მაგრამ მაშინაც მიყრუებულ, უკაცურ და ხეებით დაბურულ ქუჩებს დაუყვებოდა, რომ არავისი ყურადღება არ მიეპყრო. მისი დიდრონი სათვალე და ფართოფარფლებიანი ქუდის ქვეშ მიმალული დაბანდული თავი გამვლელთ გულს უხეთქავდა. ტედი ჰენფრის, თავისდა სამარცხვინოდ, ერთხელ შიშისგან გული კინაღამ შეუღონდა: სამიკიტნოდან შეზარხოშებული სახლში მიბარბაცებდა და გზად უცნობს არ შეეჩხება?! უცნობი უქუდოდ მისეირნობდა და მისი თავი ქუჩისპირა ფანჯრების შუქზე მკვდრის ქალას ჰგავდა. საკმარისი იყო ბავშვებს საღამო ხანს თვალი მოეკრათ ამ უცნაური კაცისთვის, ძილში სულ ურჩხულები და ავი სულელები ესიზმრებოდათ. ამიტომ თვალის დასანახად ეჯავრებოდათ უცნობი, რომელიც, თავის მხრივ, არანაკლები სიმულვილით იყო გამსჭვალული ამ აბეზრებისადმი.

სავსებით გასაგებია ის ამბავი, რომ ასეთი უცნაური მდგმური პატარა ქალაქში დიდი მითქმა-მოთქმის საგნად იქცა. აიპინგელები განსაკუთრებით ვერ შეთანხმებულიყვნენ მის პროფესიაზე. როდესაც მისის ჰოულს შეეკითხებოდნენ, ვინ იყო მისი მდგმური, იგი თამამად პასუხობდა: ექსპერიმენტატორ-გამომგონებელიო. ამ სიტყვებს ქალი ფრთხილად, დამარცვლით გამოთქვამდა, რომ არ შეშლოდა. ხოლო როცა ჩააცივდებოდნენ, რას ნიშნავს ეს სიტყვებიო, თავს ამაყად ასწევდა და ასეთ განმარტებას იძლეოდა: — როგორ, არ გესმით?.. ესე იგი, აღმოჩენით მუშაობას ეწევა, — და თან დასძენდა, რომ ყოველმა განათლებულმა კაცმა უნდა იცოდეს ესო.

— ჩემს მდგმურს უბედურება შეემთხვა ერთ-ერთი ცდის დროს, — ჰყვებოდა ხოლმე ის თავის ნაცნობებში, — და სახის ნამდვილი ფერი დაკარგა... საწყალი, ძალიან მორცხვია და თანაც ამაყი; ცდილობს, თავისი ნაკლი ხალხს დაუმალოს.

მაგრამ აიპინგში სულ სხვა ხმა დაირხა. მისის ჰოულის ზურგს უკან ჭორი გავრცელდა, ვითომ სამიკიტნოს ახალი მდგმური ვინმე დიდი

ბოროტმოქმედი ყოფილიყოს, რომელიც სასჯელის თავიდან აცილების მიზნით იმალებოდა და ცდილობდა პოლიციისათვის თვალი აეხვია. ეს აზრი პირველად მისტერ ტედი ჰენფრის მოუვიდა თავში და მისი გავრცელებაც თვითონვე იკისრა. მაგრამ სკოლის მასწავლებელმა, მისტერ გოულდმა ჭორი თავისებურად შეცვალა. რადგან მთელი თებერვლის განმავლობაში ბოროტმოქმედების ერთ შემთხვევასაც არ ჰქონია ადგილი ახლომახლო, მასწავლებლის აზრით, უცნობი გადაცმული ანარქისტი იყო, რომელიც ასაფეთქებელ ნივთიერებას ამზადებდა. ამიტომ გადაწყვიტა, თავისუფალ დროს მალულად თვალყური ედევნებინა ახალი მდგმურისათვის. თვალყურის დევნება კი იმაში გამოიხატებოდა, რომ ყოველი შეხვედრისას დაჟინებით აშტერდებოდა უცნობს და მის ვინაობას ეკითხებოდა ისეთ ხალხს, რომელთაც იგი თვალითაც არ ენახათ. რა თქმა უნდა, მისტერ გოულდმა ვერაფერი გამოიკვლია.

ამის გარდა, სხვა ხმებიც დადიოდა ქალაქში: ერთნი ფირენსაიდის აზრს იზიარებდნენ, თითქოს უცნობი ჭრელკანიანი ყოფილიყოს. ასე, მაგალითად, სილას დურგანი დაბეჯითებით ამტკიცებდა: იმ კაცს ბაზრობაზე რამდენჯერმე მაინც რომ წარედგინა თავი, უდიდეს ქონებას შეიძენდაო. და რადგანაც სილასი ცოტაოდენ თეოლოგიაშიც ერკვეოდა, მან უცნობი შეადარა იმ მონას, რომელსაც ღმერთმა ერთი ტალანტი უბოძა.¹ (1 მწერალს მხედველობაში აქვს ბიბლიური იგავი იმ მონაზე, რომელსაც ბატონმა ერთი ტალანტი უბოძა (ტალანტი ფულის ძველი ერთეულია), მან კი ფული მიწაში ჩამარხა და უსარგებლო გახადა.) მეორენი მდგმურის ამგვარ საქციელს ჩუმ სიგიჟეს მიაწერდნენ. ეს ბოლო ვერსია სხვებზე მეტი უპირატესობით სარგებლობდა, რადგან ერთბაშად განმარტავდა უცნაურობის ყველა მიზეზს.

ამ ძირითად დაჯგუფებათა მიმდევრებს გარდა, იყვნენ მერყევი პირებიც, რომლებიც ხშირად იცვლიდნენ აზრს.

სესექსის მცხოვრებლები, საერთოდ, ცრუმორწმუნეები არ არიან, მაგრამ აპრილში მომხდარი შემთხვევის შემდეგ აქა-იქ მაინც დაიწყო მითქმა-მოთქმა ახალი მდგმურის ზებუნებრიობაზე. ისიც ქალების მეტს არავის სჯეროდა ისინიც მხოლოდ თუ წაიჩურჩულებდნენ ერთმანეთში.

თუმცა თითოეულ აიპინგელს საკუთარი შეხედულება ჰქონდა უცნობზე, მაინც ყველა ერთნაირად მტრულად იყო მისდამი განწყობილი. მისი ჭირვეულობა, რომლის მიზეზსაც ადვილად გაიგებდა გონებით მომუშავე ადამიანი, უდიდესი განცვიფრების საგნად იქცა სესექსის მშვიდ მცხოვრებთათვის. მძაფრი ჟესტიკულაცია, სიბნელიდან უეცარი გამოჩენა ქალაქის ყრუ ქუჩებში, საიდუმლოებით მოცული კაცთმიუკარებლობა, სიბნელის სიყვარული, რასაც შედეგად ოთახის ჩაკეტვა და ფარდების ჩამოშვება მოჰყვა... — აბა, ვინ შეურიგდებოდა ასეთ გარემოებას?! ქალაქელები განზე დგებოდნენ, როცა უცნობი ქუჩაში მიდიოდა. ზურგს უკან კი ზოგი ლანზლანდარა საყელოს აიწევდა, ქუდს ჩამოიფხატავდა და სიარულს სცინებდა.

იმ დროს დიდი პოპულარობით სარგებლობდა სიმღერა «კაცი-მოჩვენება». მისს სეტყელმა ეს სიმღერა შეასრულა სკოლის კონცერტზე (ამ კონცერტის შემოსავლით ეკლესიისთვის ლამპიონები უნდა ეყიდნათ) და ამის შემდეგ,

როგორც კი თვალს მოჰკრავდნენ სამიკიტნოსკენ მიმავალ უცნობს, ვინმე აუცილებლად დაიწყებდა ამ სიმღერის მოტივის სტვენას. ბავშვებიც დაედევნებოდნენ ხოლმე უკან და შიშნარევი აღტაცებით მისძახოდნენ: «კაცი-მოჩვენება», «კაცი-მოჩვენება», «კაცი-მოჩვენება»...

ცნობისმოყვარეობით იწვოდა ადგილობრივი ექიმიც, მისტერ ქასი. მასში პროფესიულ ინტერესს იწვევდა ბანდებშემოხვეული თავი. ხოლო ქალაქში დარჩეული ხმა ათას ერთი ბოთლის შესახებ, უცნობისადმი შურსა და პატივისცემას ბადებდა. მთელი აპრილისა და მაისის განმავლობაში ახალ მდგმურთან გამოლაპარაკების შემთხვევას ეძებდა და, ბოლოს, სამბის დღესასწაული რომ მოახლოვდა, ველარ მოითმინა, საავადმყოფოს მესასთუმლე ქალისთვის ფულის შეგროვება მოიმძიზეზა, ფურცელი აიღო და სამიკიტნოსკენ გასწია. მისტერ ქასი განცვიფრდა, როცა გაიგო, რომ ჰოულმა მდგმურის სახელი არ იცოდა.

— ერთხელ კი მითხრა თავისი სახელი, — დაიწყო მისის ჰოულმა ყოველგვარ საფუძველს მოკლებული მტკიცება, — მაგრამ, მართალი გითხრათ, კარგად ვერ გავიგონე.

დიასახლისი გრძნობდა, რა სულელურ მდგომარეობაში იყო და ცდილობდა თავი გაემართლებინა.

მისტერ ქასმა დააკაკუნა მდგმურის ოთახის კარზე და შევიდა; იქიდან იმწამსვე რაღაც გაურკვეველი გინების მსგავსი მოისმა.

— მაპატიეთ, რომ ასე გაუფრთხილებლად შემოვიჭერი, — უთხრა ქასმა და კარი მიხურა.

მისის ჰოულს თითქმის აღარაფერი ესმოდა. ათი წუთის განმავლობაში ის ყურს უგდებდა ბუნდოვან, გაურკვეველ სიტყვებს; შემდეგ გაიგონა უცაბედი წამოძახილი, ფეხის ფრატუნის, იატაკზე დავარდნილი სკამის ხმაური, ხმამაღალი სიცილი, ჩქარი ნაბიჯების ხმა და, ბოლოს, კარებში გამოჩნდა ფერდაკარგული და თვალეზღაფრებული ქასი. დიასახლისისთვის არც კი შეუხედავს, ისე ჩაირბინა კიბეებზე და დარეტიანებულივით გარეთ გავარდა. მისის ჰოული დახლთან გაუნძრევლად იდგა და ცდილობდა, მდგმურის ღიად დარჩენილი კარიდან რაიმე დაენახა. უცებ იქიდან სიცილისა და ნაბიჯების ხმა მოესმა. მაგრამ მდგმურის სახე მაინც ვერ დაინახა. მერე კარი მიაჯახუნეს და ყველაფერი მიჩუმდა.

სამიკიტნოდან მისტერ ქასი პირდაპირ ქორეპისკოპოს ბანტინგთან გაეშურა.

— მითხარით, გიჟი ვარ? — მიმართა მან ბანტინგს, როგორც კი მის სადად მოწყობილ კაბინეტში შევიდა. — განა ვგავარ შეშლილს?

— რა მოხდა? რა შეგემთხვათ ასეთი? — ჰკითხა ქორეპისკოპოსმა და პრესპაპიე მორიგი ქადაგების გადაშლილ ფურცელზე დადო.

— ის კაცი, სამიკიტნოს ახალი მდგმური...

— მერე?

— რამე დასაღვევი ხომ არ გექნებათ? — იკითხა ქასმა და სავარძელში ჩაჯდა.

როდესაც ერთი ჭიქა იაფფასიანი ხერესით ნერვები ოდნავ დაიმშვიდა (ეს ერთადერთი სასმელი გააჩნდა კეთილ ქორეპისკოპოსს), იგი დაწვრილებით მოუყვა მისტერ ბანტინგს თავისი სტუმრობის ამბავს.

— ოთახში შევედი და ვთხოვე, გაეღო მოწყალე მესასთუმლე ქალის სასარგებლოდ, — ასე დაიწყო მისტერ ქასმა ამბის მოყოლა. — მან კი, როგორც დამინახა, აღელვებულმა ხელები ჯიბეში ჩაიწყო და სავარძელში გადაწვა, თან აქსუტუნდა. «გავიგე, რომ მეცნიერებით ხართ დაინტერესებული», — ვუთხარი. «დიახ», — მოკლედ მიპასუხა და ისევ აქსუტუნდა. რაც იქ ვიყავი, სულ ქსუტუნებდა. ალბათ, ახლახან გაცივდა ასე უღმერთოდ. თუმცა იმგვარად იფუთნება, რომ არცაა გასაკვირი. მე ისევ ფულის შეგროვებაზე გადავედი, თან ოთახს ვათვალიერებდი. ყველგან ბოთლები, სინჯარები და სხვა ქიმიური ხელსაწყოები ელაგა. ხოლო ირგვლივ ფურისულას სურნელი ტრიალებდა. ხელმეორედ შევთავაზე, ხელი მოეწერა. მიპასუხა მოვიფიქრებო. მერე პირდაპირ შევეკითხე, მეცნიერულ გამოკვლევას თუ აწარმოებდა ამჟამად. დამიდასტურა. დიდხანს მოუნდებით-მეთქი? «ემმაკმა იცის მაგის თავი, ძალიან კი გამიგრძელდა», — უკმაყოფილოდ აბუზღუნდა. ვიგრძენი, იმდენად დაღლილი და გაღიზიანებული იყო, რომ ენას კბილს ვეღარ აჭერდა. მართლაც, ბოლოს მოხსნა გუდას და მომიყვა, რომ ვიღაც კაცისგან რეცეპტი მიეღო, ძალიან მნიშვნელოვანი რეცეპტი; ოღონდ რისი, ეგ აღარ მითხრა. ვკითხე, მედიცინას თუ შეეხებოდა მისი მუშაობა. «ემმაკმა დალახვროს, რას ჩამაცივდით?» — თქვა დი იჭვნულად შემომხედა. მე ბოდიში მოვუხადე.

მდგმურმა რამდენჯერმე ჩაახველა და თვითონვე განაგრძო. რეცეპტი წაკითხული ჰქონია. ხუთი შენაერთი ყოფილა. ერთხელ ქალაღდი მაგიდაზე დაუდვია და შებრუნებულა. ამ დროს ღია ფანჯრიდან თურმე ნიავმა დაუბერა, რეცეპტი აიტაცა და ბუხრისკენ გააქანა. გონზე მოსვლაც ვერ მოუსწრია, ქალაღდი ისე სწრაფად დამწვარა. მოყოლა რომ დაამთავრა, სავარძლიდან წამოდგა და აღელვებულმა ხელი ჩაიქნია.

— მერე? მერე რა მოხდა!

— მოხდა ის, რომ ხელი არსად ჩანდა! გესმით? სახელო ცარიელი იყო. ღმერთო ჩემო! გავიფიქრე, ხეიბარია, ხელოვნური ხელი ექნება დილაობით გაკეთებული და ახლა კი მოუძვრია-მეთქი. მაგრამ უცებ გამიელვა, რომ არც მთლად ასე იყო საქმე. რა ჯანდაბა აზიდავდა სახელოს იმ სიმადლეზე, ან რატომ იყო ისე შემომრგვალებული, თითქოს შიგნიდან რაიმე იჭერდა? დავაკვირდი და ვერაფერი კი ვერ დავინახე. ნიდაყვამდე სახელო ცარიელი იყო. ის კი არა, თხელ ნაჭერში მკლავის გასწვრივ სინათლე ატანდა. «უფალო, შემეიწყალე!» — ჩემდაუნებურად წამომცდა. უცნობი მაშინვე დადუმდა, შემომანათა თავისი უზარმაზარი სათვალით. მერე ხელს დააცქერდა.

— ჰო... მერე?

— ეს იყო და ეს. ხმაც არ ამოუღია, მხოლოდ ერთხელ კიდევ შემომხედა და სახელო სწრაფად ჩაიყო ჯიბეში. «იმაზე გავჩერდი, რეცეპტი როგორ დამეწვა, არა?» — თქვა და თითქოს აქ არაფერიაო, რამდენჯერმე ჩაახველა. მე ერთხანს ვდუმდი. მერე ვეღარ მოვითმინე და ვკითხე: «მაინც როგორ ახერხებთ სახელოს ამომრავებას? ის ხომ ცარიელია?!» — გავუმეორე თამამად. «მაშ, თქვენ ამბობთ, რომ სახელო ცარიელია? მართლა ასე მოგეჩვენათ?! ხომ არ ცდებით?!» — დამცინავად ჩაილაპარაკა და ჩემკენ წამოვიდა. მე წამოვდექი. უცნობი სამი ნაბიჯით აუჩქარებლად მომიახლოვდა და როცა ჩემს წინ დადგა, გესლიანად ჩაიხითხითა. მე უწინდებურად გაუნძრევლად ვიდექი, თუმცა ის

შემობანდული, ტაფათვალემა ურჩხული ვის არ შეაძრწუნებდა?! «მაშასადამე, თქვენ ამბობთ, რომ სახელო ცარიელია?» — გაიმეორა მან. «რა თქმა უნდა!» — ვუპასუხე მე.

უცნობს აღარაფერი უთქვამს, ჯიბიდან ნელა ამოიღო სახელო და გამომიწოდა, — თითქოს მეუბნებოდა, ნახე, როგორიაო. სუნთქვაშეკრული თვალყურს ვადევნებდი მის თითოეულ მოძრაობას. ყოველი წამი საუკუნედ მეჩვენებოდა. «აბა, — ვთქვი და ნერწყვი გადავცლაპე, — ხომ გითხარით, აქ არაფერი არ ჩანს».

ვიგრძენი, რომ აუცილებლად კიდევ რაღაც უნდა მეთქვა. შიში, უნებურად, სულ უფრო და უფრო მიპყრობდა. მე ახლა ჩემს გასწვრივ ვხედავდი მთელ სახელოს, რომელიც უხელოდ მიახლოვდებოდა. და უცებ...

— რა?! რა უცებ?!

— უცებ ცხვირზე აშკარად ვიგრძენი ცერისა და საჩვენებელი თითის შეხება. უცნობი ჭკინტზე ძლიერად მექაჩებოდა.

ბანტინგს სიცილი აუტყდა.

— მაგრამ გარწმუნებთ, რომ იქ არაფერი არ იყო! — წამოიძახა მისტერ ქასმა და ხმა აუთრთოლდა. — თქვენ რა გენადვლებათ, იცინეთ! მე კი ისე საშინლად დავიბენი... მუშტი ჩავკარი სახელოს, მოვბრუნდი და ოთახიდან გამოვვარდი.

ქასი დადუმდა. არაფერი ყალბი არ იყო მისი ელდანაკრავი სახის გამომეტყველებაში. საბრალომ ირგვლივ მიმოიხედა და ხელმეორედ შესვა ქორეპისკოპოსის უბადრუკი ხერესი.

— როცა სახელოზე მუშტი დავკარი, — განაგრძო ქასმა, — ტილოს ქვეშ კაცის ნამდვილი ხელი შევიგრძენი. მაგრამ გარწმუნებთ, შიგ ვერაფერს ვხედავდი, სრულიად ვერაფერს.

მისტერ ბანტინგი ჩაფიქრდა. შემდეგ ეჭვით გადახედა სტუმარს.

— ფრიად ღირსშესანიშნავი რამ გადაგხდომიათ, — წარმოთქვა ბოლოს. ქორეპისკოპოსს, რა თქმა უნდა, ბრძნულად და მშვიდად ეჭირა თავი. — ეს მართლაცდა უცნაური ამბავია, — თქვა კიდევ უფრო მეტი დამაჯერებლობით და თვალეზი მილულა.

თავი მეხუთე ქორეპისკოპოსის სახლის გაქურდვა

ცნობებმა ქორეპისკოპოსის სახლის გაქურდვის შესახებ ჩვენამდე თვით ქორეპისკოპოსისა და მისი ცოლის საშუალებით მოაღწია. ეს მოხდა განთიადზე, სულისწმინდის მოფენის დღეს, როცა იაპინგში საკლუბო დღესასწაულები იწყება. მისის ბანტინგმა ალიონის სიწყნარეში უეცრად გამოიღვიძა. ისეთი შეგრძნება ჰქონდა, თითქოს მათი საწოლი ოთახის კარი გაიღო. იგი ფხიზლად წამოჯდა ლოგინზე და მიაყურა. არ გასულა ხანი, რომ დერეფნიდან შიშველი ფეხის ხმა გაიგონა. მისის ბანტინგმა დიდი სიფრთხილით, მაგრამ რაც შეიძლება სწრაფად გამოაღვიძა მისტერ ბანტინგი. როცა მისტერ ბანტინგმა შეიტყო, რაშიც იყო საქმე, გადაწყვიტა სინათლე არ აენთო; გაიკეთა სათვალე, მოიხურა ცოლის ხალათი, ფეხები ფლოსტებში წაყო და კართან დადგა, რომ კარგად დაენახა, რა ხდებოდა დერეფანში. დანახვით,

მართალია, ვერაფერი დაინახა, მაგრამ გარკვევით კი გაიგონა თავის კაბინეტში ატეხილი ფაციფუცი და ცხვირის დაცემინების ხმა.

იმავე წამს იგი ოთახში შებრუნდა, აღიჭურვა ყველაზე თვალსაჩინო იარაღით, მაშით და რაც შეიძლება ჩუმად დაჰყვა კიბეებს. მისის ბანტინგი კი კიბის თავზე დადგა.

დაახლოებით ოთხი საათი იქნებოდა. ღამის წყვდიადი კარგა ხნის გატეხილი იყო. დერეფანში უკვე რიჟრაჟის შუქი კრთოდა, მაგრამ კაბინეტის კარს უწინდებურად შავად დაელო პირი. ირგვლივ სიჩუმე სუფევდა, მხოლოდ მისტერ ბანტინგის ნაბიჯების სიმძიმით აჭრიალებული კიბისა და კაბინეტში მოფუსფუსე ადამიანის ოდნავი ხმაური ისმოდა. მერე რაღაცამ დაიტკაცუნა. კარადის უჯრა გაიღო. ამას მოჰყვა ფურცლების შრიალი. ვიღაცამ ხმამაღლა შეიგინა, ასანთმა გაიელთა და კაბინეტი ყვითელ შუქში გახვია. მისტერ ბანტინგი გამოღებულ კარიდან ხედავდა მერხზე დადგმულ ანთებულ სანთელსა და თავის საწერ მაგიდას, რომლის ერთ-ერთი უჯრაც გამოწეული იყო. ქურდი კი არსად ჩანდა. მისტერ ბანტინგი სრულიად დაბნეული იდგა დერეფანში, ხოლო ფერდაკარგული და შეშინებული მისის ბანტინგი კიბეებზე ჩადიოდა. ერთადერთი გარემოება უმაგრებდა გულს ქორეპისკოპოსს, კერძოდ, ის აზრი, რომ ქურდი ვინმე ადგილობრივი მაცხოვრებელი იქნებოდა.

შემდეგ მათ ფულის ჩხრიალი გაიგონეს და მიხვდნენ, რომ ქურდმა მიაგნო საოჯახო მოხმარებისათვის გადანახულ ოქროს: ორი ფუნტი და ათი შილინგი იყო ნახევარსოვერენებით. ოქროს წკარუნმა მისტერ ბანტინგს გამბედაობა შემატა. მაგრად ჩასჭიდა ხელი მაშას და კაბინეტში გაშმაგებული შევარდა. მისის ბანტინგი, რა თქმა უნდა, აქაც უკან მიჰყვა თავის მეუღლეს.

— დამნებდი! — მთელი ხმით დაიჭეჭა ქორეპისკოპოსმა და გაოცებული ერთ ადგილზე გაქვავდა.

ოთახში არავინ იყო.

მიუხედავად ამისა, ეჭვი არც ერთს არ ეპარებოდა, რომ წუთის წინ კაბინეტში ვიღაც სულიერი დადიოდა. ცოლ-ქმარი გაკვირვებისაგან პირდაღებულები იდგნენ. მერე მისის ბანტიგმა შირმებს უკან შეიხედა, ხოლო მისტერ ბანტინგი იმავე სურვილით შეგულიანებული, მაგიდის ქვეშ შეძვრა. როცა მისის ბანტიგმა ფანჯრის ფარდები გადასწია, მისტერ ბანტინგი უკვე ბუხარსა და საკვამურს ათვალთვლებდა. ქალაღების ჩასაყრელი კალათა და ნახშირის შესანახი ყუთიც კი არ დაუტოვებიათ გაუჩხრეკავი. გადასინჯეს ყველაფერი და გაოგნებულები ერთმანეთს მიაჩერდნენ.

— მზად ვარ, დავიფიცო... — დაიწყო მისტერ ბანტიგმა, — სანთელი?! — დაიყვირა უცებ. — სანთელი ვიღამ აანთო?

— უჯრა? — თქვა მისის ბანტიგმა, — ან ფული რა იქნა?!

და საჩქაროდ გაემართა კარისკენ.

— აი, საოცრება!..

დერეფანში ვიღაცამ დააცემინა. ცოლ-ქმარი მაშინვე გამოვარდა კაბინეტიდან და ორივემ გარკვევით გაიგონა, როგორ მიიხურა სამზარეულოს კარი.

— სანთელი მოიტანე! — უთხრა ცოლს მისტერ ბანტიგმა და ნაბიჯი გადადგა. იმწამსვე კარზე ურდულის გადაწევის ხმა მოისმა.

როცა მისტერ ბანტიგმა სამზარეულოში შეიხედა, დაინახა, რომ ქუჩის კარი ნელა გაიღო და იქიდან აისის მკრთალ შუქზე ბალის მუქი სიმწვანე შემოიღვარა. მაგრამ დარწმუნებული იყო, კარებში არავინ არ გასულა. დარწმუნებული იყო, რადგან ნათლად ახსოვდა, როგორ გაიღო კარი, წუთით როგორ დარჩა გაღებული და მერე თვითონვე ხმაურით მიიხურა. მიხურვისას სანთელი, რომელიც მისის ბანტიგს მოჰქონდა, აციმციმდა და ალად ავარდა.

სამზარეულოში რომ შევიდნენ, იქ უკვე აღარავინ დახვდათ. ხელმეორედ ურდულით დაკეტეს შემოსასვლელი, ირგვლივ ყოველი კუთხე მოათვალიერეს და ბოლოს სარდაფში ჩავიდნენ. საგულდაგულოდ გადაჩხრიკეს მთელი სახლი, მაგრამ მაინც ვერავინ ნახეს.

დილამ თავიანთი სახლის ქვედა სართულზე მიუსწროთ; უცნაურად გამოწყობილები მაგიდასთან ისხდნენ და გაოგნებულები დაღეული სანთლის უკვე უსარგებლო შუქზე იმდამინდელ ამბავზე ჩურჩულებდნენ.

— საოცარი რამ იყო, — უკვე მეოცედ დაიწყო ქორეპისკოპოსმა.

— ჩემო კარგო, — თქვა მისის ბანტიგმა, — სიუზი ჩამოდი ქვემოთ. ცოტა ხანიც მოვიცადოთ, სანამ სამზარეულოში შევა და მერე ჩვენც მალა ავიდეთ. ხედავ, თავზე დაგვათენდა კიდეც.

თავი მეექვსე
ავეჯი გაგიჟდა!

სულიწმინდის მოფენის დღეს, განთიადზე, სანამ მილი გაიღვიძებდა, მისტერ და მისის ჰოული ადრიანად წამოდგნენ და ფეხაკრეფით გაემართნენ ღვინის სარდაფისკენ. მოსაგვარებელი ჰქონდათ ზედმიწევნით პირადი საქმე, რომელიც მათი ლუდის სიმაგრეს შეეხებოდა. ჯერ შესულებიც არ იყვნენ სარდაფში, რომ მისის ჰოულმა წამოიძახა: ეკალიჭას ნაყენის წამოღება დამავიწყდაო. რადგანაც ლუდის შეზავების ოსტატი და ამ საქმის სულისჩამდგმელი თვითონ მისის ჰოული იყო, რა თქმა უნდა, მალა ასვლა მის ქმარს მოუხდა. ისიც უახილსოდ აჰყვა კიბეებს.

კიბის თავზე ასულმა ჰოულმა შენიშნა, რომ უცნობის ოთახის კარი ღია იყო, და გაუკვირდა. მაინც უხმოდ განაგრძო გზა, შევიდა თავის ოთახში და, როგორც დაარიგეს, ეკალიჭის ნაყენი წამოიღო.

უკან გამობრუნებულმა თვალი მოჰკრა, რომ გარეთ გასასვლელი კარის ურდული ვიღაცას გადაეწია და კარს მხოლოდ რაზა იჭერდა. უეცარი აზრით შთაგონებულმა ეს ამბავი უცნობს დაუკავშირა და მაშინვე გაიხსენა მისტერ ტედი ჰენფრის ვარაუდი. აშკარად ახსოვდა, რომ სანთელი თვითონ ეკავა, როცა ღამით მისის ჰოული კარს ურდულით კეტავდა. ერთხანს პირდაღებული გაუნძრევლად იდგა; მერე ბოთლით ხელში ისევ მალა ავიდა, უცნობის კარზე დააკაკუნა. არავინ უპასუხა. ხელმეორედ დააკაკუნა, ხელი ჰკრა კარს და ოთახში შევიდა.

როგორც მოელოდა, ოთახი ცარიელი დახვდა, საწოლი ხელუხლებელი, ხოლო სავარძელსა და ლოგინის თავზე მიმოზნეული იყო უცნობის

ტანსაცმელი. იქვე ეყარა თეთრი ბანდები, ფართოფარფლებიანი ქუდი და მუქი სათვალე. ეს გარემოება გონებაჩლუნგ ჰოულსაც კი ეუცნაურა, მით უფრო, რომ სხვა სამოსი, რამდენადაც იცოდა, უცნობს არ გააჩნდა. ალბათ, დიდხანს იდგებოდა გაოცებისაგან ასე პირდაღებული, რომ სარდაფიდან ცოლის ძახილს არ გამოეფხიზლებინა.

— ჯორჯ! რა ჰქენი? ვერ მოძებნე, რაც გითხარი?!

მისტერ ჰოულმა ხმაზე შეატყო, რომ ცოლი მოთმინებიდან გამოდიოდა და, სანამ გვიან არ იყო, სარდაფს მიაშურა.

— ჯენი! — ჩასძახა კიბეებიდანვე, — წარმოიდგინე, ჰენფრი მართალი გამოდგა! მდგმური თავის ოთახში არ არის, არსად არ არის. გარეთ გასასვლელი კარის ურდულებიც გადაწეულია.

მისის ჰოულმა პირველად ვერ გაიგო მისი სიტყვები. შემდეგ, როცა გაერკვა, გადაწყვიტა თვითონ ენახა უცნობის ოთახი. მისტერ ჰოული ბოთლით ხელში წინ წაუძღვა.

— მართალია, ოთახში არაა, მაგრამ სამოსი ლოგინზე აწყვია, — ეუბნებოდა გზადაგზა ჰოული ცოლს. — ეს ხომ მისი ერთადერთი სამოსია და ტანშიშველი ნეტავ სად დაიარება, ა, ჯენი? გასაკვირი არაა?!

როდესაც სარდაფიდან მალა ადიოდნენ, ორივეს მოეჩვენა, თითქოს სამიკიტნოში შესასვლელი კარი გაიღო და მიიხურა; მაგრამ, რომ ავიდნენ, კარი ჩაკეტილი დახვდათ და ამის შესახებ ერთმანეთთან სიტყვაც არ დაუძრავთ. კიბეზე მისის ჰოულმა ქმარს გაუსწრო და სწრაფად აუყვა საფეხურებს. უეცრად ვიღაცამ დააცემინა. მისტერ ჰოული, რომელიც უკან მიდიოდა, დარწმუნებული იყო, რომ ცოლი აცემინებდა; მისის ჰოული კი, პირიქით, ამ ამბავს ქმარს მიაწერდა. მან თამამად შეაღო მდგმურის ოთახის კარი და მიმოიხედა.

— განსაცვიფრებელია ღმერთმანი! — თქვა და იმწამსვე ზურგს უკან ზედ ყურთან ქმენა გაიგონა. სწრაფად შეტრიალდა, მაგრამ გაკვირვებულმა დაინახა, რომ მისტერ ჰოული მისგან თორმეტიოდე ნაბიჯზე, კიბის თავთან იდგა. ჰოული მაშინვე ცოლის გვერდით გაჩნდა. დიასახლისი საწოლისკენ დაიხარა, ხელით მოსინჯა ბალიში და უცნობის ტანისამოსი.

— ცივია! — წამოიძახა გაოცებით. — დაახლოებით ორი საათი იქნება, რაც აქედან გასულა.

ვერ მოასწრო ამის თქმა, რომ ოთახში გასაოცარი რამ მოხდა. საწოლის თეთრეული თავისთავად აიშალა, დაგორგლდა და ლოგინის თავს გადაახტა, — თითქოს ხელებმა მოკრიფეს ზეწრები და გვერდზე ისროლესო. შემდეგ უცნობის ქუდი ადგილიდან ავარდა, ჰაერში კამარა შეჰკრა და მისის ჰოულს პირდაპირ სახეში მოხვდა. ასეთივე სისწრაფით მოსწყდა პირსაბანს რეზინის ღრუბელი. ხოლო სავარძელმა უდიერად მოიცილა მხრებიდან უცნობის პიჯაკი, შემობრუნდა და ფეხებაწეული ჩუმი ხითხითით მისის ჰოლისკენ დაიძრა. შემინებულმა ქალმა დაიყვირა და კარისკენ გაიქცა, მაგრამ სავარძლის ფეხებმა, რომლებიც ფრთხილად და დაბეჯითებით მიიწევდნენ, ზედ ზღურბლზე მიუსწრეს და მისტერ ჰოულთან ერთად გარეთ ისროლეს. კარი ხმაურით მიიხურა და ჩაიკეტა. სავარძელი და საწოლი ერთხანს კიდევ ასრულებდნენ გამარჯვების ცეკვას, მერე უეცრად ყველაფერი მიწყნარდა.

მისის ჰოული ქმრის მკლავებზე თითქმის გულწასული გადაესვენა. დიდი გაჭირვებით მოახერხეს მისტერ ჰოულმა და მილიმ, რომელსაც დიასახლისის კვილზე გამოედვიდა, მისი ქვემოთ ჩაყვანა და მოსულიერება.

— სულეზია! — წაიჩურჩულა გონს მოსულმა დიასახლისმა. — ვიცი, ამ საქმეში სულეზია ჩარეული. გაზეთებშიც წამიკითხავს. სკამები და მაგიდები ცეკვა-თამაშს იწყებენ...

— ცოტა მოსვი, ჯენი, — შეაწყვეტინა ჰოულმა, — მოგამაგრებს...

— კარი ჩაკეტე, — განაგრძობდა მისის ჰოული, — არ შემოუშვა! სულ ეჭვი მეპარებოდა... მე სულელმა თავიდანვე როგორ ვერ შევატყვე! თვალები არ უჩანს, თავი შეხვეული აქვს, არც ეკლესიაში დადის კვირაობით... ახლა ბოთლები! რამდენი ბოთლი! აბა, ჩვეულებრივ კაცს რაში სჭირდება ამდენი ბოთლი! უეჭველია, სულეზი შეუსია ავეჯს. ჩემი საყვარელი ბებრუხანა ავეჯი... სწორედ იმ სავარძელში უყვარდა საწყალ დედაჩემს ჯდომა, როცა ჯერ კიდევ სულ პატარა გოგონა ვიყავი.

— ერთი ყლუპიც, ჯენი, — არ ეშვებოდა ჰოული, — ვერ ხედავ, როგორი აღელვებული ხარ?!

დილის ხუთი საათი იქნებოდა, მთებს იქით ამოსასვლელად მომზადებულ მზეს ის-ის იყო ოქროსფრად შეეღება ცაზე ღრუბლები, რომ მათ იქაურ მჭედელთან, სენდი უოჯერსთან, მილი გაგზავნეს. მილიმ გააღვიდა მჭედელი და მოუყვა, რა უცნაურად იქცეოდა მდგმურის ოთახში ავეჯეულობა, თან სთხოვა, ერთი წუთით სამიკიტნოში გადასულიყო.

მჭედელი მეტად გონიერი და მოსაზრებელი კაცი იყო. მან გულმოდგინედ მოისმინა მილის ნაამბობი. ეშმაკმა წამილოს, თუ ყველაფერი ჯადოქრობის ბრალი არ იყოსო, გამოთქვა ბოლოს თავისი აზრი და ბრძნულად დასძინა:

— ამ შემთხვევაში აუცილებლად უნდა გქონოდათ ნალი... აუცილებლად.

სამიკიტნოში იგი მეტად შეურვებული შევიდა. მისტერ და მისის ჰოულს უნდოდათ, მასთან ერთად მდგმურის ოთახში ასულიყვნენ, მაგრამ სენდი უოჯერსი, როგორც ჩანდა, არ ჩქარობდა. მან იქვე, დერეფანში საუბარი ამჯობინა. გარეთ, ქუჩის იქითა მხარეს, მისტერ ჰაქსტერის თუთუნის სავაჭროდან ნოქარი გამოვიდა და ვიტრინაზე დარაბების გახსნას შეუდგა. იგი იმწამსვე მიიწვიეს საუბარში მონაწილეობის მისაღებად. ნოქარს ცოტა ხნის შემდეგ მისტერ ჰაქსტერმა მოაკითხა. პარლამენტური მართვის ანგლოსაქსურმა გენიამ აქაც სრულად იჩინა თავი: ბევრი იმსჯელეს, მაგრამ ვერავითარ გადაწყვეტილებას ვერ დაადგინენ.

— მოდით, ჯერ ფაქტები აღვწახოთ, — დაჟინებით მოითხოვდა მისტერ სენდი უოჯერსი. — მოდით, დავრწმუნდეთ, სწორად მოვიქცევით, თუ არა, მდგმურის ოთახის კარი რომ შევამტვრიოთ და შიგ შევიჭრათ. სანამ კარი მთელია, მისი ჩამტვრევა ყოველთვის შეიძლება; მაგრამ თუ ერთხელ ჩამტვრიე, ხომ ვეღარ გაამთელებ?!

უცებ, ყველას განსაცვიფრებლად, მდგმურის ოთახის კარი თავისით გაიღო და როცა ზემოთ აიხედეს, კიბეზე მომავალი უცნობი დაინახეს. ის უწინდებურად ბანდებით თავშეხვეული იყო, ხოლო მისი დიდრონი მუქი შუშის თვალები განსაკუთრებული მძვინვარებით დაჰყურებდნენ დერეფანში

შეკრებილთ. უცნობი მტკიცედ და დინჯად მოემართებოდა ქვემოთ; დერეფანში რომ ჩავიდა, კიდევ რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა და გაჩერდა.

— უყურეთ! — თქვა და თითი სარდაფში ჩასასვლელი კიბისკენ გაიშვირა. ყველამ იქით გაიხედა, სადაც ეკალიძის ნაყენით სავსე ბოთლი იდგა. უცნობი მაშინვე ოთახში შებრუნდა და კარი ზედ ცხვირწინ მიუჯახუნა შეკრებილთ.

არც ერთს ხმა არ ამოუღია, სანამ კარის ჯახუნის ხმა არ მიჩუმდა. გაოგნებულები ერთმანეთს მიშტერებოდნენ.

— ეს კი უკვე მეტისმეტია! თქვენს ადგილას რომ ვიყო, მივიდოდი და პასუხს მოვთხოვდი! — წამოიძახა მისტერ უოჯერსმა და აღშფოთებული მიუბრუნდა მისტერ ჰოულს. — დიახ, პასუხს მოვთხოვდი!

კარგა ხანი დასჭირდათ, სანამ მისტერ ჰოულს დაითანხმებდნენ მდგმურთან ასვლაზე. ბოლოს ამ უკანასკნელმა ძლივს გაბედა, მიუახლოვდა უცნობის ოთახს, კარი შეაღო და დაიწყო:

— მაპატიეთ, სერ...

— გაეთრიეთ აქედან! — შემზარავი ხმით დაიღრიალა უცნობმა. — მიხურეთ კარი!

ასე ხანმოკლე გამოდგა მათი შეხვედრა იმ დღეს.

თავი მეშვიდე უცნობის ვინაობის გამოამჟღავნება

უცნობი სასტუმრო ოთახში დაახლოებით დილის ექვსის ნახევარზე შევიდა და იქ თითქმის შუადღემდე დაჰყო. ფანჯრებზე ფარდები ჩამოუშვა და კარი ჩაიკეტა. მისტერ ჰოულის მარცხის შემდეგ მისი შეწუხება ვეღარავინ გაბედა.

ამ ხნის განმავლობაში არაფერი უჭამია. მიუხედავად იმისა, რომ ზარი სამჯერ დარეკა, — თანაც მესამედ გრძლად და გაბრაზებით, — მაინც არავინ მოდიოდა.

— აბა, რა ეგონა, «გაეთრიე აქედანო», რომ გაჰყვიროდა, — ამბობდა თავისთვის მისის ჰოული და მზაკვრულად იღიმებოდა.

ქორეპისკოპოსის სახლის გაქურდვის ამბავი სოფელს იმ დღესვე მოედო და ხალხმა ეს ორი შემთხვევა თავისდაუნებურად ერთმანეთს დაუკავშირა. მისტერ უოჯერსის თანხლებით ჰოული ქალაქის მაგისტრატის ერთ-ერთ წევრთან, მისტერ შაკლფორტთან წავიდა რჩევის საკითხავად. ამ ხნის განმავლობაში კი უცნობთან არავინ ასულა. არც ის იცოდნენ, რას აკეთებდა მდგმური მთელი დღე. ხანგამოშვებით ოთახიდან მოისმოდა მძიმე ნაბიჯების, ქალაღდის ფხრეწისა და ბოთლების მსხვრევის ხმა. ზოგჯერაც გაბრაზებული ბუზღუნნი. შემინებული, მაგრამ დაინტერესებული ხალხის ჯგუფი თანდათანობით იზრდებოდა. მოვიდა მისის ჰაქსტერი; ბარში შეკრებილთ სიცილითა და ლაზღანდარობით შეუერთდა სადღესასწაულოდ გამოწყობილი რამდენიმე ახალგაზრდა. ყველაზე მამაცი არჩი ხარკერი გამოდგა: ეზოში გავიდა და ფარდებჩამოფარებულ ფანჯარაში შეიჭვრიტა. რა თქმა უნდა, ვერაფერს ხედავდა, მაგრამ ისე იქცეოდა, თითქოს დიდ სანახაობას უმზერდა და ამით რამდენიმე ცნობისმოყვარე ახალგაზრდა კიდევ მიიზიდა.

შესანიშნავი დილა იდგა. სოფლის ქუჩებში თორმეტამდე პატარა ფარდული მოეწყობა, იქვე იყო ტირიც. სამჭედლოსთან, მდელიოზე, ყვითლად და ყავისფრად შეღებილი სამი ფურგონი იდგა. ჭრელჭრულებში გამოწყობილი რამდენიმე ქალი და კაცი სახელდახელოდ აწყობდა კოკონატს.¹ (1 კოკონატმა თამაშია, რომლის დროსაც მოთამაშენი სამიზნე წერტილად ქოქოსის კაკალს ხმარობენ.) კაცებს ზემოდან ცისფერი სათბურები ეცვათ, ქალებს კი თეთრი წინსაფრები აეფარებინათ და უკანასკნელ მოდაზე შეკერილი, დიდრონ-დიდრონი ფრთებით შემკული ქუდები უმშვენებდათ თავებს. სამიკიტნო «წითელ ირემში» მომუშავე მისტერ უოჯერსი და ხარაზი მისტერ ჯეგერსი, რომელიც ფეხსაცმლის კერვის გარდა ნახმარი ველოსიპედებითაც ვაჭრობდა, ქუჩის გარდიგარდმო ინგლისის ნაციონალური დროშებითა და სამეფო შტანდარტებით მორთულ თოკს აბამდნენ (ეს შტანდარტები დედოფალ ვიქტორიას საიუბილეო ზეიმიდან ჰქონდათ შემორჩენილი).

ნახევრად ჩაბნელებულ სასტუმრო ოთახში კი, სადაც ჩამოშვებული ფარდებიდან მზის მკრთალი სხივიც ძლივს ატანდა, იჯდა ბანდებით შეფუთული, შიმშილისა და სიცხისგან გაბოროტებული უცნობი. თავისი დიდრონი მუქი სათვალით ჩაშტერებოდა ფურცლებს, აწკარუნებდა გათხუპნულ ბოთლებს და დროდადრო აგინებდა ფანჯარასთან შეკრებილ ბიჭებს. ბუხართან, კუთხეში, შუშის ნამსხვრევები ეყარა, ჰაერში კი ქლორის მკვეთრი სუნი ტრიალებდა. აი, ყველაფერი, რასაც სამიკიტნოს გარშემო თავმოყრილი ხალხი ლაპარაკობდა და რაც შემდეგ, ოთახში შესვლისას ნახეს.

დაახლოებით შუადღისას უცნობმა ოთახის კარი გამოაღო, კიბეზე გადმოდგა და ბარში დახლთან მდგარ სამ-ოთხ კაცს დაჟინებით დააცქერდა.

— მისის ჰოული! — დაიძახა მან.

ვიღაც ზანტად წავიდა დიასახლისის დასამახებლად.

მისის ჰოული ოდნავ მოგვიანებით, მაგრამ საკმაოდ მტკიცე გადაწყვეტილებით შევიდა ბარში. ყველაფერი წინდაწინ ჰქონდა მოფიქრებული. ხელში მომცრო სინი ეჭირა, რომელზეც გაუნადღებელი ანგარიშის ქაღალდი ედო.

— ამ ქაღალდს ხომ არ კითხულობდით, სერ? — გაბედულად შეეკითხა.

— საუზმე რატომ არ მომიტანეთ? საჭმელს რატომ არ მიმზადებთ და არ მოდიხართ ზარის დარეკვაზე? იქნებ ფიქრობთ, რომ უჭმელად გავძლებ?

— თქვენ ჯერ იმაზე მიპასუხეთ, ეს ანგარიში ამდენ ხანს რად არის გადაუხდელი? — ჰკითხა მისის ჰოულმა.

— განა სამი დღის წინ არ გითხარით, ფულს ველი-მეთქი...

— განა მეც სამი დღის წინ არ გითხარით, მოცდა არ შემიძლია-მეთქი. არავითარი უფლება არა გაქვთ, სადილის დაგვიანებისთვის ყვირილი ატეხოთ, როცა ხუთი დღის ვალი არ გადაგიხდიათ.

უცნობმა ჩუმად, მაგრამ გარკვევით შეიკურთხა.

— აბა, აბა!.. — გაისმა დახლიდან კაცების ხმა.

— ძალიან გთხოვთ, ბატონო ჩემო, ეგ გინება თქვენთვის შეინახოთ, — უთხრა მისის ჰოულმა.

უცნობი გაუნძრევლად იდგა, შეჰყურებდა მათ და კიდევ უფრო მეტად ჰგავდა თავზე სკაფანდრჩამოფხატულ გაბრაზებულ მყვინთავს. ყველა

გრძნობდა, რომ გამარჯვება მისის ჰოულის მხარეზე იყო. ეს დაამტკიცა უცნობის სიტყვებმაც:

— მისმინეთ, საყვარელო...

— მე თქვენი «საყვარელი» არა ვარ, — შეაწყვეტინა დიასახლისმა.

— ხომ გითხარით, რომ ფული ჯერ არ მიმიღია...

— რომელ ფულზე მელაპარაკებით! — შეუტია მისის ჰოულმა.

— მაგრამ უნდა გამოვტყდე, რომ ჯიბეში...

— განა სამი დღის წინ არ მითხარით, ერთი სოვერენიც არ გამაჩნიაო?

— დიახ, მაგრამ ახლა მოულოდნელად აღმოვაჩინე.

— ოჰო! — გაისმა ბარიდან კაცების ხმა.

— ხომ არ მეტყოდით, საიდან გაგიჩნდათ ფული ასე მოულოდნელად? — ჰკითხა მისის ჰოულმა.

ამგვარი შენიშვნები უცნობს, როგორც ჩანს, სრულიადაც არ ეპიტნავა. ფეხი მძლავრად დაჰკრა იატაკს და დაიყვირა:

— ამით რისი თქმა გინდათ?!

— მხოლოდ იმისა, რომ ძალიან დავინტერესდი ფულის მოულოდნელი აღმოჩენით, — უპასუხა მისის ჰოულმა. — ამას გარდა, სანამ ანგარიშის გასწორებასა და საჭმელზე ლაპარაკს შევუდგებოდეთ, ჯერ ის ამბები აგვიხსენით, რომლებშიც ვერც მე გავრკვეულვარ და ვერც სხვები. ერთი მითხარით, რა უყავით ჩემს სავარძელს! ისიც მინდა ვიცოდე, თქვენი ოთახი ცარიელი რომ იყო, შიგ როგორღა აღმოჩნდით: მდგმურები, რომლებიც ამ სასტუმროში ოდესმე გაჩერებულან, მუდამ კარებიდან გადი-გამოდიოდნენ. მინდა ვიცოდე, ისე როგორ შეხვედით, რომ ვერავინ შეგამჩნიათ. მე მინდა ვიცოდე...

სათქმელი არ ჰქონდა დამთავრებული, რომ უცნობმა ხელთათმნიანი ხელი ძლიერად აიქნია, ფეხი იატაკს დაჰკრა და დაიყვირა: — გეყოფათ! — მის ყვირილში ისეთი გაშმაგება იგრძნობოდა, რომ მისის ჰოული მაშინვე დადუმდა. — თქვენ სრულიად არ გესმით, ვინა ვარ, ან რას წარმოვადგენ! — დაიწყო უცნობმა. — მაგრამ დაგანახვებთ! ვფიცავარ გამჩენს, გაჩვენებთ, ვინცა ვარ!

ამ სიტყვებთან ერთად მან ხელისგული სახესთან მიიტანა და მაშინვე მოიშორა. სახის შუაში მრგვალი ღრმული გამოუჩნდა.

— აჰა, დაიჭით! — თქვა მან. ნაბიჯი გადადგა და მისის ჰოულს რაღაცა გაუწოდა. უცნობის უცნაურად შეცვლილი სახით გაოგნებული დიასახლისი ვერც მიხვდა, რა ჩამოართვა. მხოლოდ შემდეგ, როცა კარგად დააკვირდა, შემზარავად შეჰკვივლა, საგანი ხელიდან გააგდო და უკან დაიხია. ეს იყო ცხვირი, უცნობის ვარდისფერი, მზუზინავი ცხვირი, რომელიც მუყაოს კოლოფივით გაგორდა იატაკზე.

შემდეგ უცნობმა სათვალე მოიძრო. ბარში მყოფებმა გაოცებისაგან თვალები დააჭყიტეს. ის ზედიზედ იძრობდა ქუდს, ქილვაშებს, ბანდებს... ამის მნახველნი გონს ვერ მოსულიყვნენ, საშინელების მოლოდინში გაქვავებულები იდგნენ. «ოჰ, ღმერთო ჩემო!» — ისმოდა აქა-იქ. ბოლოს უცნობმა სულ შემოიხსნა ბანდები.

ამ სანახაობამ ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა. შიშისგან პირდაღებულმა მისის ჰოულმა ისტერიულად იწივლა და კარისკენ გაქანდა. ხალხი ამოდრავდა, აღელდა. ისინი ელოდნენ ნაჭრილობევს, სიმახინჯეს, შემზარავ სახეს, მაგრამ არავითარ შემთხვევაში სიცარიელეს არა! ჰაერში გასროლილი ბანდები და პარიკი დახლთან იატაკზე დაეცა. ბრბო საშინელი ღრიალით კიბეებზე დაემვა და პარმალისკენ გაქანდა. სასტუმრო ოთახის ზღურბლზე კი იდგა სულიერი არსება, ფეხებიდან მხრებამდე ადამიანის მსგავსი, მაგრამ უკისრო და უთავო, ხელებს იქნევდა და ბუნდოვან, გაურკვეველ წინადადებებს ისროდა.

ქუჩაში გამოსულმა მცხოვრებლებმა ყვირილი გაიგონეს; პირი იბრუნეს სამიკიტნო «მეტლე და ცხენებისკენ» და დაინახეს, რომ ხალხი თავქუდმოგლეჯილი გამორბოდა იქიდან. ისიც დაინახეს, თუ როგორ დაენარცხა მიწაზე მისის ჰოული, ტედი ჰენფრი კი როგორ შეხტა, რომ მისთვის ფეხი არ წამოეკრა. შემდეგ შემზარავი წივილი მოისმა. ეს იყო მილი, რომელიც ბარში ამტყდარ ხმაურზე სამზარეულოდან გამოვიდა და კარებში მდგარ უთავო არსებას შეეჩხა.

აურზაური წუთით შეწყდა. მერე ყველა, ვინც ახლომახლო იყო: ტკბილეულობის გამყიდველი, კოკნატმას მომწყობნი, საქანელების პატრონი, ბიჭები, გოგონები, სოფლის დენდები და ლამაზმანები, მოხუცები და წინსაფრიალი ბოშები, ყველა სასწრაფოდ გაიქცა სამიკიტნოსკენ. ბრბო თანდათან იზრდებოდა. ილანძლებოდნენ, მუჯლუგუნებს იკვრევიანობდნენ, ყვიროდნენ, ეკითხებოდნენ ერთმანეთს, გამოთქვამდნენ თავიანთ აზრს... მისის ჰოულის სამიკიტნოს გარშემო ისეთი აყალმაყალი იდგა, რომ ყურთასმენა არ იყო, პირდაპირ მეორედ მოსვლა გეგონებოდათ. ზოგი დიასახლისს ასულიერებდა, რომელიც ფეხზე ძლივს იდგა. ისინი კი, ვინც ბარში მომხდარი შემთხვევის მოწმე იყვნენ, ხმამალა გაჰყვიროდნენ ათასგვარ საზარელ ამბებს.

— მოჩვენებაა!

— მერე რა ჩაიდინა?

— მილი დაჭრა?!

— დანით დაედევნა საწყალს...

— ჩემი ლაპარაკი როშვა არ გეგონოთ, უთავოა-მეთქი, უთავო ადამიანი!..

— არ გესმით?! თავი არა აქვს-მეთქი!

— სისულელეა! რამე თვალთმაქცობა იქნება!

— აბა, ერთი მითხარი, ბანდები როგორ შემოიხსნა?

ცნობისმოყვარეობით შეპყრობილი ხალხი ვეებერთელა სოლივით მიიწევდა სამიკიტნოს კარისკენ. თავში იდგნენ ყველაზე ცნობისმოყვარე, თავზეხელაღებული ახალგაზრდები.

— ზღურბლზე აიტუზა. მოახლემ შეჰკვივლა თუ არა, მაშინვე შემობრუნდა. გოგო გაიქცა, ისიც გამოუდგა. წამიც არ გასულა, რომ ისევ უკან დაბრუნდა. ერთ ხელში დანა ეჭირა, მეორეში — პურის ნატეხი. გაჩერდა, თითქოს აქეთ-იქით იყურებო. აი, სულ ახლახან. მერე ამ კარში შევიდა და მიიძალა. ხომ გეუბნებიან, თავი მხრებზე არ ება. ცოტათი ადრე რომ მოსულიყავით...

უკანა რიგებში ჩოჩოქოლი ატყდა. ამბის მომყოლი დადუმდა და გზა დაუთმო მცირე პროცესიას, რომელიც მტკიცედ მიაბიჯებდა სახლისაკენ. პროცესიას აჭარხლებული და რწმენით აღვსილი მისტერ ჰოული მოუძლოდა. მას მისტერ ბობ ჯეფერსი, იქაური პოლისმენი მისდევდა. ბოლოში კი მისტერ უოჯერსი მიაბიჯებდა. ისინი უცნობის დაპატიმრების ბრძანებით იყვნენ აღჭურვილნი და ამიტომ იქცეოდნენ ასე გაბედულად.

— სულ ერთია, აქვს თუ არა თავი, — ამბობდა მისტერ ჯეფერსი. — ნაბრძანები მაქვს, დავაპატიმრო და შევასრულებ კიდეც.

მისტერ ჰოულმა თამამად ააბიჯა პარმაღზე, კარი შეაღო და დაიძახა:

— უფროსო, მოიყვანეთ სისრულეში თქვენზე დაკისრებული მოვალეობა.

ოთახში პირველი ჯეფერსი შევიდა. მას ჰოული მიჰყვა, ჰოულს კი მისტერ უოჯერსი. მკრთალ შუქზე მაშინვე დაინახეს ადამიანის უთავო ფიგურა, რომელიც მათკენ შემობრუნებული იდგა. ფიგურას ცალ ხელში პურის მოღრღნილი ნაჭერი ეკავა, მეორეში — ყველი.

— აი, ეს არის! — წამოიძახა ჰოულმა.

— რა ჯანდაბა გინდათ? — გაისმა გაბრაზებით მხრების ზემოდან.

— მართლაც დიდად საეჭვო სუბიექტი ბრძანებულხართ, ბატონო ჩემო, — თქვა მისტერ ჯეფერსმა, — მაგრამ, როგორც არ უნდა იყოს, ბრძანება მაინც ბრძანებაა და უნდა წამომყვეთ.

— არ მომეკაროთ! — დაიყვირა უცნობმა, პური და ყველი ხელიდან გააგდო და უკან დაიხია. მისტერ ჰოული, სიფრთხილეს თავი არ სტკივავო, მაგიდაზე დაგდებულ დანას ეცა. უცნობმა ხელთათმანი წაიძრო და სახეში გააწნა მისტერ ჯეფერსს. ჯეფერსმა შეწყვიტა თავისი ახსნა-განმარტებანი, თავდაცვის ინსტინქტით ერთი ხელი უხილავ მტევანს ჩასჭიდა, მეორეთი კი ასევე უხილავ ყელს წასწვდა. წამშივე წვივში საშინელი დარტყმა იგემა და თვალცრემლიანმა ვაიმეო, შეჰყვირა. მაგრამ დიდი წვალეებით მოპოვებული უპირატესობა მაინც არ დათმო. ჰოულმა დანა გადასცა უოჯერსს, რომელიც ამ შემთხვევაში, თუ შეიძლება ასე ითქვას, მეკარის როლს ასრულებდა. თვითონ კი ჯეფერსის დასახმარებლად გაიწია. სკამი ხმაურით გაგორდა კუთხისკენ და ორივე მოწინააღმდეგე ერთდროულად დაენარცხა იატაკზე.

— დროზე ჩაავლე ხელი ფეხებში... — კბილებს შორის გასცრა ჯეფერსმა. როგორც კი მისტერ ჰოული დავალების შესრულებას შეუდგა, მკერდის არეში ისე ძლიერად მოხვდა წიხლი, რომ რამდენიმე ხნით წყობიდან გამოვიდა. დარწმუნდა თუ არა მისტერ უოჯერსი, მდგომარეობა სავსებით შეიცვალა და უცნობი ჯაბნის მისტერ ჯეფერსსო, დანიანად გასასვლელისკენ გაქანდა, სადაც მისტერ ჰაქსთერსა და სირბრიჯის მეეტლეს შეეჯახა. ეს უკანასკნელნი კანონიერების დამცველის დასახმარებლად გამორბოდნენ. სწორედ ამ დროს თაროდან ბოთლები ჩამოცვივდა, ნამსხვრევებად იქცა და ოთახში დაღვრილმა სითხემ მწვავე სუნი დააყენა.

— გნებდებით! — დაიყვირა უცნობმა, მიუხედავად იმისა, რომ ჯეფერსი ქვეშ ჰყავდა მოქცეული. მერე წამოდგა. ჩხუბის დროს მეორე ხელთათმანიც წაეძრო და არც ერთი ხელი აღარ უჩანდა. აქომინებული კიდეც უფრო უჩვეულოდ გამოიყურებოდა. — მაინც არაფერი გამოვა, — დაუმატა, როცა სული ოდნავ მოითქვა.

უაღრესად შესაზარი და უცნაური იყო მხრებსზემოთა სიცარიელიდან მომავალი ხმის მოსმენა. მაგრამ სესექსის მცხოვრებლები, ალბათ, ქვეყნად ყველაზე ფხიზელი გონების ხალხია. ამიტომ ჯეფერსიც გულგრილად წამოდგა და თითქოს არაფერიაო, ჯიბიდან ხელბორკილები ამოიღო. მაგრამ მაშინვე შეჩერდა.

— ეს რაღაა! — თქვა, როცა ამ ამბის მთელი უაზრობა შეიცნო. — ეშმაკმა დალახვროს! როგორც ჩანს, ბორკილები საჭირო არ ყოფილა.

უცნობმა ხელი პიჯაკზე გააცურა და რაღაც ჯადოქრობით ყველა ღილი, რომელსაც ცარიელი სახელო შეეხო, სათითაოდ შეიხსნა. შემდეგ ფეხსაცმელები ახსენა, დაიხარა და წინდების გასწორებას შეუდგა.

— უყურეთ! — წამოიძახა ჰაქსთერმა. — განა ეს ადამიანია?! აქ მხოლოდ ცარიელი ტანისამოსია, უყურეთ! საყელოშიც შეიძლება ჩაიხედოს კაცმა, სახელოს გასწვრივაც... აი, თუ გინდათ, მკლავს გავყოფ, — თქვა და ხელი წინ გაიშვირა. ჰაერში ხელი მკვრივ სხეულს მოხვდა და ამ მოულოდნელობისაგან შეცბუნებული ჰაქსთერი ყვირილით უკან გადახტა.

— გთხოვთ, მომაშორეთ თვალებიდან თქვენი თითები, — გაისმა ჰაერში უაღრესად გაღიზიანებული ხმა. — საქმე ისაა, რომ მე თავიდან ბოლომდე აქ ვიმყოფები, მთელი არსებით, ოღონდ უჩინარი ვარ. ვიცი, ძალიან უხერხულია, მაგრამ რა გაეწყობა, ასეთი ვარ. მიუხედავად ამისა, აიპინგის ყველა ვიგინდარას უფლება როდი აქვს, თითებს თვალებში მატაკებდეს და მაღიზიანებდეს.

მათ წინ დოინჯშემოყრილი აზიდულიყო რაღაც უხილავ საყრდენზე დაკიდული კოსტიუმი.

ამასობაში ქუჩიდან კიდევ რამდენიმე კაცმა მოირბინა და ოთახი ხალხით გაივსო.

— რა, უჩინარი? — ისე თქვა ჰაქსთერმა, თითქოს უცნობის შეურაცხყოფილი კილო არც შეუნიშნავს. «— აბა, ვის გაუგია ამგვარი რამ?

«— იქნებ ეს მართლაც უცნაურია, მაგრამ არავითარი ბოროტება ამაში არ არის და, თუ შეიძლება, მითხარით, რატომ დამესხა თავს პოლიციელი?

— ო, ეგ სულ სხვა საკითხია, — დაიწყო ჯეფერსმა. — მართალია, ამ სიბნელეში ვერაფერს წაიკითხავთ, მაგრამ ბრძანებაში ყველაფერი ნათლად და გასაგებად წერია. თქვენ გაპატიმრებენ არა უჩინარობის, არამედ სახლის გაქურდვის გამო. აქვე მახლობლად სახლი გატეხეს და ფული წაიღეს.

— მერე?

— ზოგიერთი გარემოებით დასტურდება, რომ...

— სისულელეა! — შეაწყვეტინა უჩინარმა.

— ვიმედოვნებ, რომ ასეა, სერ. მაგრამ მე ნაბრძანები მაქვს...

— კარგით, — თქვა უცნობმა. — წამოვალ. წამოვალ, ოღონდ ერთი პირობით: ხელზე ბორკილი არ დამადოთ.

— ბორკილი აუცილებელია ასეთ შემთხვევაში, — თქვა ჯეფერსმა.

— მხოლოდ უბორკილოდ! — დაჟინებით გაიძახოდა უცნობი.

— მაპატიეთ, მაგრამ... — არ ნებდებოდა ჯეფერსი.

მოულოდნელად, უცნობი იატაკზე დაჯდა და სანამ ვინმე მიხვდებოდა, რას აპირებდა, ფეხსაცმელები და შარვალი უკვე მაგიდის ქვეშ ეყარა. მერე ფეხზე წამოხტა და სასწრაფოდ მოიძრო პიჯაკი.

— შეჩერდით, ახლავე შეწყვიტეთ! — დაუყვირა ჯეფერსმა, როცა გონს მოვიდა, და სწვდა უცნობს ჟილეტში. ჟილეტმა გაიბრძოლა. შემდეგ ჟილეტს ქვემოდან პერანგი გამოძვრა და ჯეფერსს ხელში ცარიელი ჟილეტი შერჩა. — დაიჭირეთ! — გადასძახა მან შეკრებილთ. — ერთხელ თუ მოასწრო გახდა...

— დაიჭირეთ! დაიჭირეთ! — ერთხმად დაიღრიალა ხალხმა და დაედევნა ჰაერში მოფრიალე პერანგს — ერთადერთ თვალსაჩინო ნივთს, რომელიც ჯერ კიდევ ამჟღავნებდა უცნობის ადგილმდებარეობას. ჰოულს სახეში ძლიერად მოხვდა პერანგის სახელო, უკან გადავარდა და მისტერ თუთსემის, ეკლესიის მნათეს მკლავებში ამოჰყო თავი. იმავე წამს პერანგმა მალლა აიწია და იქ ისე აფართხალდა, როგორც ყოველი პერანგი, როცა მას თავზე გადაიდრობენ ხოლმე. ჯეფერსი მაშინვე ეცა პერანგს, მაგრამ ამით უჩინარს მხოლოდ მიეხმარა გახდაში. შემდეგ ჰაერიდან ქვედა ყბაში რაღაცა მტკივნეულად დაეჯახა. მან ინსტინქტურად ამოიღო თავისი კეტი, მოიქნია და მთელი ძალით ტედი ჰენფრის კინკრიხოზე დაუშვა.

— აბა, ჩქარა! ფრთხილად იყავით! — ყვიროდნენ ყველანი და ალაღბედად იქნევდნენ მუშტებს.

— დაიჭირეთ!

— კარი ჩაკეტეთ!

— არ გაუშვათ!

— მე რაღაც დავიჭირე! აქ არის, აქ!

ოთახში ენით აუწერელი აურაზური იდგა. ყოველი მხრიდან ისმოდა მუშტების ბაგაბუგი. ერთი მაგარი მუშტი სენდი უოჯერსსაც მოხვდა პაჭუა ცხვირში. მაშინ კი იკადრა, ჭკუა იხმარა, კარი პირველმა გამოაღო და გარეთ გავარდა. მას სხვებიც მიჰყვნენ. ზღურბლზე ერთი ზედახორა ატყდა. უნიტარული ეკლესიის ერთ-ერთ მომხრეს, მისტერ ჭიპს, წინა კბილები ჩამსხვრეოდა, ხოლო მისტერ ჰენფრის ყურის ნიჟარის ხრტილი ჰქონდა დაზიანებული. ყბაში მოხვედრილი მუშტით გაბრუებული ჯეფერსი შებრუნდა და უცებ ხელებში უჩინარის დაკუნთული მკერდი მოხვდა. იმავე წამს მთელი ეს გადახლართული ხალხის გროვა დერეფანში ბურთივით გავარდა.

— დავიჭირე! — ყვიროდა სუნთქვაშეკრული ჯეფერსი და აჭარხლებული, შუბლზე ძარღვებდაბერილი, უხილავ მტერთან ჭიდილს განაგრძობდა. ამ უცნაური ორთაბრძოლის მნახველი ბრბო განზე იწევდა., გასასვლელისკენ იხევდა და, ბოლოს, გაოგნებულ სამიკიტნოს გრძელ კიბეებზე დაგორდა. ჯეფერსმა ერთხელაც ამოიხავლა, დავიჭირეო. იგი ჯერ კიდევ იმედს არ კარგავდა, მაგრამ ჩაკვროდა უხილავ სხეულს და მუხლის თავებით მოქმედებდა. შემდეგ შებორძიკდა, პირდაღმა დაეცა და თავი ხრემს დაანარცხა. გონდაკარგულმა მაშინლა გახსნა თითები.

ისევ გაისმა ძახილი: დაიჭირეთ! უჩინარი დაიჭირეთ!.. ვიღაც ახალგაზრდა, ვისი სახელიც აქამდე ვერ დაგვიდგენია, მივარდა ჯეფერსთან, რაღაცას ჩაავლო კიდევ ხელი, მაგრამ წამსვე ისიც პოლისმენის გვერდით გაიშხლართა.

უეცრად შუა ქუჩაში ქალმა შეჰკვივლა და დაეცა. იქვე საცოდავად აწკავწკავდა ძაღლი და მისტერ ჰაქსთერის ეზოში შევარდა. ალბათ, წიხლი თუ ჩასცხეს. ასე დამთავრდა უჩინარის გაქცევა მისის ჰოულის სამიკიტნოდან. ქუჩაში გამოფენილი ხალხი ერთხანს დარეტიანებული იდგა; შემდეგ, თითქოს ქარმა დაუბერაო გამხმარ ფოთლებს, ირგვლივ მიმოიფანტა.

სამიკიტნოს პარმალთან კი გულაღმა იწვა ჯეფერსი და კვნესოდა.

თავი მერვე გზაში

მერვე თავი უჩვეულოდ მოკლეა და მოგვითხრობს, როგორ თვლემდა ადგილობრივი მოხალისე ნატურალისტი პატარა ბორცვზე, დარწმუნებული, რომ გარშემო ორი მილის მანძილზე სულიერი არ ჭაჭანებდა, და უეცრად როგორ მოესმა ხველებისა და ცხვირის დაცემინების ხმა; შემდეგ — ბრაზიანი გინებაც. როდესაც გაიხედ-გამოიხედა, ვერავინ დაინახა. ხმა კი სულ უფრო და უფრო გარკვევით ისმოდა. უჩინარი არსება ისე მრავალფეროვნად და გატაცებით იგინებოდა, რომ მაშინვე მიხვდებოდით, განათლებული კაცი უნდა ყოფილიყო. ხმა თანდათან გაძლიერდა; შემდეგ, პირიქით, მისუსტდა და, როგორც გიბინსს მოეჩვენა, ადერდინისკენ მიმავალ გზაზე მიიწყდა.

გიბინსმა არაფერი იცოდა დილით სოფელში მომხდარი ამბებისა, ამიტომ ამ უცნაურმა შემთხვევამ იმდენად გააოცა და აუბნია თავგზა, რომ სრულიად დაკარგა თავისი ფილოსოფიური სიმშვიდე. იმწამსვე წამოხტა და სოფლისაკენ თავქუდმოგლეჯილი დაეშვა.

თავი მეცხრე მისტერ თომას მარველი

წარმოიდგინეთ დონდლო, ჩასუქებული, ცხვირკომბალა, დიდპირა, დორბლიანი და წვერგაბურძნილი კაცი — ასეთი იყო მისტერ თომას მარველი. გარეგნობაზე სიმსუქნისკენ მიდრეკილება ეტყობოდა, რაც მოკლე, კოტიტა კიდურების წყალობით კიდევ უფრო გეცემოდათ თვალებში. მისტერ მარველი ხაოიან ცილინდრს ატარებდა. ყველაზე კრიტიკულ ადგილებში კოსტიუმი ფოლაქების ნაცვლად თასმებითა და ზონრებით ჰქონდა შეკრული, რაც იმაზე მეტყველებდა, რომ ეს კაცი უცოლშვილოდ გადაბერებული უნდა ყოფილიყო.

მისტერ თომას მარველი აიპინგიდან დაახლოებით ერთი მილის მოშორებით, ადერდინისკენ მიმავალი გზის პირას იჯდა თხრილში ფეხებჩაშვებული. დახეული წინდები ეცვა. წინდებიდან თავი ამოეყოთ მოზრდილ, ბრტყელ, ოდნავ თავაწეულ თითებს, რომლებიც საოცრად წააგავდნენ ძაღლის დაცქვეტილ ყურებს. მისტერ მარველი ძალიან ნელა და უხალისოდ, — საერთოდ, ყველაფერს ასე ნელა და უხალისოდ აკეთებდა, — ათვალისებდა მაღალყელიან ფეხსაცმელს. ფეხსაცმელი დიდი ჩანდა, მაგრამ შედარებით ახალი იყო და ლანჩაც მაგარი ჰქონდა. ძველები მშრალ ამინდში ჯერ კიდევ ვარგოდა სახმარად, ფეხზეც კარგად ერგებოდა, ოღონდ წვიმის დროს წყალს უღმერთოდ ატარებდა. მისტერ მარველს საშინლად ეჯავრებოდა

დიდი ფეხსაცმელი, თუმცა სინესტეც არანაკლებ აშინებდა. ამიტომ ამ ორიდან რომელი უფრო მისაღები იყო, ვერაფრით ვერ გადაეწყვიტა. მზიანი დღე იდგა, საქმე არაფერი ჰქონდა და ისიც დროის დაუზოგველად ფიქრობდა ამ მძიმე საკითხზე: ორივე წყვილი ერთმანეთის გვერდით მიწაზე დაეწყო და თვალით ზომავდა. ბალახში მიმოზნეულ ყვავილებს შორის ფეხსაცმელები ისე უბადრუკად გამოიყურებოდნენ, რომ მაშინვე დაეხდა აზრი: ორივე წყვილი ძალიან საძაგელიაო. არც შემკრთალა, როცა უკნიდან ვიღაცის ხმა მოესმა.

— ასეა თუ ისე, მაინც ფეხსაცმელია.

— ჰო, ფეხსაცმელი, ნაწყალობევი ფეხსაცმელი, — თქვა მისტერ თომას მარველმა, თავი გვერდზე გადახარა და ერთხელ კიდევ შეათვალიერა ისინი. — და უკანასკნელი კაცი ვიყო, თუ ვიცოდე, ამ მურდალ ცხოვრებაში რომელი მათგანია უფრო საზიზღარი.

— ჰმ...

— მართალი გითხრათ, ამათზე უარესებიც მიტარებია. ხშირად სულ ფეხშიშველიც ვყოფილვარ. მაგრამ ერთხელაც არ შემხვედრია ასე საზიზღრად მახინჯი ფეხსაცმელი. კარგა ხანი კია ვეძებ: ხან აქ ვთხოვლობ, ხან იქ. ჩემები უკვე ყელში ამომივიდა. რა თქმა უნდა, ჯერ მაგრებია, მაგრამ მოხეტიალე კაცი, საუბედუროდ, იძულებულია ყოველ წუთს თავის ფეხსაცმელს უყურებდეს.

რამდენი ვეძებე, რამდენი ვეწვალე და, თუ დამიჯერებთ, ამაზე უკეთესი ვერაფერი ვნახე ამ დაწყევლილ ქვეყანაში. ერთი შეხედეთ! კიდევ იტყვიან, ეს საგრაფო კარგი ფეხსაცმელებითაა ცნობილიო. თუმცა ეგებ ყველაფერი ჩემი უკუღმართი ბედის ბრალია. ათი წელია უკვე აქაურ ფეხსაცმელს ვატარებ და აი, ამათზე უკეთესი არაფერი გაუმეტებიათ.

— უსაზიზღრესი საგრაფოა, — მოესმა პასუხად. — ხალხის მაგიერ, ღორები ცხოვრობენ!

— მეც ასე მგონია! ღმერთო ჩემო! განა ეს ფეხსაცმელია? — თქვა მისტერ მარველმა და თავი შეაბრუნა, რომ მოსაუბრის ფეხსაცმელისთვისაც შეეხედა. უნდოდა, თავისებთან შეედარებინა. მაგრამ იმ ადგილას, სადაც კაცის ფეხებს ელოდა, ვერაფერი დაინახა. მაშინ მარცხნივ გაიხედა და როცა იქაც ვერაფერი დაინახა, გაოცდა.

— შენ, ეი, სადა ხარ?! — შეჰყვირა და ადგილიდან წამოხტა. წინ ბორცვიანი მოტიტვლებული ველი იყო გადაშლილი და შორს, ნიავის წამოქროლვაზე თავშეფარვას დაბალ-დაბალი ბუჩქები ირხეოდა.

— ნუთუ მთვრალი ვარ, — ჩაილაპარაკა მისტერ მარველმა, — თუ მომეჩვენა ყველაფერი?! იქნებ საკუთარ თავს ვესაუბრებოდი?! რა ჯანდაბაა...

— ნუ დაფეთდი, — მოესმა ხმა.

— შენი მუცელმოგვობა მე არ მჭირდება! — დაუყვირა ისევ მისტერ თომას მარველმა. — სადა ხარ-მეთქი?! გაცოფდები კაცი, აბა, რა იქნება?

— რამ დაგაფეთა? — გაუმეორა ვიღაცამ.

— დაგაფეთებ მე შენ, თუ მოგწვდი, შე შტერო შენა! — განაგრძო მისტერ თომას მარველმა. — სადა ხარ? სად? ერთი დამენახვე და მერე...

— იქნებ დამარხული ხარ? — თქვა მარველმა რამდენიმე წუთის შემდეგ და მიწას დააცქერდა.

პასუხი არ იყო. ფეხშიშველი, ქურთუკგადაღებული იდგა თომას მარველი და დაჭყეტილ თვალებს აქეთ-იქით აცეცებდა.

«ჰიი-უიტ»... — დაიძახა შორიდან პრანწიამ.

— აბა კი, პრანწია! მაიმუნობის დრო სულაც არა მაქვს. გეყოფა-მეთქი! — თქვა მისტერ მარველმა.

მიდამო გაშლილი და უკაცრიელი იყო. გზა თავისი წყალსავარდნი თხრილებითა და თეთრი ბოძებით მშვიდად მიემართებოდა ჩრდილოეთისა და სამხრეთისკენ. ცაში პრანწიას გარდა აღარაფერი მოჩანდა.

— ღმერთო, შენ მიშველე! — წამოიძახა მარველმა და სასწრაფოდ შეუდგა ქურთუკის შეკვრას. — ყველაფერი არყის ბრალია... ასეც ვიცოდი.

— არაყი არაფერ შუაშია, — წარმოთქვა ხმამ. — ჯობია, ნერვები დაიმშვიდოთ.

— ეჰა! — ძლივს ამოილულულა მარველმა და სახეზე მკვდრის ფერმა გადაჰკრა.

— ისევ არაყი, — ოდნავ გასაგონად ჩაიბუტბუტეს მისმა ტუჩებმა. საწყალი ერთხანს გაუნძრევლად იდგა და გაბრუებული წინ იყურებოდა; მერე ნელ-ნელა შებრუნდა. — ვფიცავ, ჩემი ყურით გავიგონე ხმა.

— რა თქმა უნდა, გაიგონეთ.

— აი, კიდევ! — წამოიყვირა მარველმა, თვალები დახუჭა და ტრაგიკულად აიფარა ხელები სახეზე. სწორედ ამ დროს ვიღაცამ ხელი ჩაავლო ქურთუკის საყელოში და ისე ძლიერად შეანჯღრია, რომ გონება კიდევ უფრო დაუბნია.

— ნუ სულელობთ! — ჩაესმა ხმა.

— ნამდვილად ჭკუაზე ვცდები, — ჩურჩულებდა მისტერ მარველი, — არც არაფერი მშველის. სულ კი ამ წყეული ფეხსაცმელების ბრალია. ნამდვილად ჭკუაზე ვცდები. ან იქნებ სულები შემომეხვივნენ?!

— არც ერთი და არც მეორე. მომისმინეთ...

— გაგვიყედი! შე საწყალო, ჩემო თავო... — განაგრძობდა მისტერ მარველი.

— მომისმინეთ! — ხმაში უკვე გაბრაზება ისმოდა.

— კარგით, კარგით, — თქვა მარველმა და მოეჩვენა, თითქოს ვიღაც მკერდზე თითით შეეხო.

— თქვენ ფიქრობ, რომ მხოლოდ მოჩვენება ვარ და მეტი არაფერი?

— მაშ, მეტი რა უნდა იყო? — უპასუხა მარველმა.

— ძალიან კარგი. თუ ასეა, ახლავე ქვების სროლას დაგიწყებთ და მანამდე არ მოგეშვებით, სანამ მაგ შეხედულებას არ შეგაცვლევინებთ.

— კი მაგრამ, სადა ხართ?

ხმამ პასუხი არ გასცა. ჰაერში ქვამ გაიწივლა და მისტერ მარველის მკლავს რამდენიმე სანტიმეტრზე ჩაუქროლა. იგი იმწამსვე შებრუნდა და დაინახა, რომ მეორე ქვაც ავარდა ჰაერში, წრე შემოხაზა და არაჩვეულებრივი სისწრაფით დაეშვა. მისტერ მარველი იმდენად გაკვირვებული იყო, რომ არც უცდია მორიდებოდა. ქვა ფეხის თითზე დაეცა, ასხლტა და თხრილში გადაეშვა. მისტერ მარველი ადგილზე შეხტა და ტკივილისგან დაიყმუჟლა. მერე თავქუდმოგლეჯილი გაიქცა, მაგრამ რაღაცას ფეხი წამოსდო და ყირამალა გადატრიალდა.

— აბა, ახლა რაღას იტყვით? კიდევ მოჩვენება გგონივართ? — დასძახა ხმამ და ჰაერში მესამე ქვა ავარდა.

პასუხის მაგიერ მისტერ მარველმა ფეხზე წამოდგომა სცადა, მაგრამ ვიღაცამ მაშინვე ხელი ჰკრა და ისევ მიწაზე დასცა. ერთ ხანს ასე გაუნძრევლად იწვა.

— თუ წყნარად არ იწოლებით, — განაგრძობდა ხმა, — ეს ქვა აუცილებლად თავში მოგხვდებათ.

— აი, ხათაბალა! — თქვა მისტერ მარველმა და ნატკენი ფეხის ზელას შეუდგა. თან ჰაერში დაკიდულ ქვას თვალს არ აშორებდა. — არაფერი მესმის. ქვები თავისით ცვივიან, ქვები ლაპარაკობენ, ქვები ხელს გკრავენ... ქვები... ქვები... გნებდებით. რა თქმა უნდა, გნებდებით და ვილუპები კიდევ.

ქვა მიწაზე დაეცა.

— ყველაფერი ძალიან მარტივად ხდება, — წარმოთქვა ხმამ. — მე უჩინარი ვარ.

— თქვენ ახალი თქვით რამე, — ბუზღუნებდა მისტერ მარველი, თან ტკივილებისაგან კვნესოდა და იკლაკნებოდა. — სად იმალებით? როგორ ახერხებთ ამას? ვერაფერი გამიგია... გნებდებით.

— მე უჩინარი ვარ, ესაა და ეს. ახლა გესმით თუ არა? — გაუმეორა ხმამ.

— რა თქმა უნდა, მესმის. რა თქმა უნდა, ყველაფერი ცხადზე უცხადესია. ოღონდ ნუ ცხარობთ. უბრალოდ, მარტივად ამიხსენით, როგორ იმალებით.

— აკი გითხარით, უჩინარი ვარ-მეთქი, ნუთუ ვერ შეიგნეთ, უჩინარი!

— მესმის, მაგრამ მაინც სადა ხართ?

— აი, აქ, თქვენგან ექვსიოდე იარდზე.

— ჰე, ჰე, გეყოფათ ერთი! ბრმა კი არა ვარ. ახლა იქნებ ისიც მითხრათ, გაუხშოებული ჰაერი ვარო. ვინმე ბრიყვი და სულელი არ გეგონოთ.

— გამოიცანნი! მართლაც გაუხშოებული ჰაერი ვარ, ისეთივე გამჭვირვალე, როგორიც ჰაერი.

— რაო? იმის თქმა ხომ არ გინდათ, თითქოს სხეულის მსგავსი არაფერი გაგაჩნდეთ? მხოლოდ და მხოლოდ ხმა ხართ და მეტი არაფერი?

— მე ისეთივე კაცი ვარ, როგორიც ყველა. სხვებსავით მჭირდება სმა, ჭამა და ტანსაცმელი...

— მაშ, ნამდვილი კაცი ხართ?

— დიახ.

— თუ ასეა, აბა, ხელი გამომიწოდეთ, — თქვა მისტერ მარველმა.

— ვაი! როგორ შემაშინეთ! — წამოიძახა უცებ და მოსინჯა უჩინარის თითები, რომლებიც მძლავრად ჩასჭიდებოდნენ მის მტევანს. მერე მხარაც მოუსინჯა, დაკუნთული მკერდიც, წვერ-ულვაშიც. გაცეცხისაგან ლამის თვალები გადმოსცვივდა.

— ბიჭოს! თავს დავდებ, თუ ეს ამბავი მამლების ჩხუბზე უფრო საინტერესო არ იყოს. ერთ მილზე კურდღელსაც კი დაინახავდა აქედან კაცი, თქვენი სხეულისა კი ნაკვთიც არ ჩანს... თუმცა...

აქ მისტერ მარველი დაკვირვებით დააცქერდა ცარიელ სივრცეს.

— შემთხვევით ყველი და პური ხომ არ გიჭამიათ? — ჰკითხა ისე, რომ უცნობის მკლავებისთვის ხელი არ გაუშვია.

— სწორია. ორგანიზმს ეს საკვები ჯერ არ გადაუმუშავებია.

— ააა! — წამოიძახა მისტერ მარველმა, — მაგრამ მაინც საოცარია.

— გარწმუნებთ, არც ისე საოცარია, როგორც თქვენ გგონიათ.

— ჩემი მოკლე ჭკუისთვის ესეც საკმარისია, — უპასუხა მან და დაუმატა: — ნეტავ როგორ ახერხებთ ამას? რას აკეთებთ ასეთს?!

— ეგ ძალიან გრძელი მოსაყოლია და გარდა მაგისა...

— ისეთი გაოცებული ვარ, მეშინია არ გავგიჟდე.

— დამაცადეთ. ორიოდ სიტყვა მაქვს სათქმელი და ყური კარგად დამიგდეთ. მე დახმარება მჭირდება. აქამდეც მივედი. თქვენ უცაბედად შეგეჩვენებ. სიბრაზისგან გაბოროტებული, ტიტველი, ღონემიხდილი მივდიოდი; მზად ვიყავი, ყოველი შემხვედრი მომეკლა... და უცებ თქვენ დაგინახეთ.

— ღმერთო, შენ მიშველე! — ჩაიჩურჩულა მარველმა.

— უკნიდან მოგიახლოვდით, დაფვიქრდი და ისევ განვაგრძე გზა.

მისტერ მარველის სახე უტყუარად მეტყველებდა მის სულიერ განცდებზე.

— შემდეგ შევჩერდი. აი, ცხოვრებისგან ისეთივე გარიყული ადამიანი, როგორც მე ვარ-მეთქი. აი, ადამიანი, რომელიც მჭირდება, — გავიფიქრე და ისევ თქვენსკენ წამოვედი...

— ღმერთო ჩემო! — წამოიძახა მარველმა. — თავგზა ამეზნა. ნება მომეცით შეგეკითხოთ: რატომ მოხდა ასე? ჩემგან რა დახმარება უნდა გჭირდებოდეთ თქვენ, უჩინარს?

— მე მჭირდება თქვენი დახმარება ტანსაცმლის, საცხოვრებელი ბინისა და კიდევ ბევრი სხვა საჭირო ნივთის შოვნაში. კარგა ხანია, ყველაფერს მოკლებული ვარ. თუ არ გინდათ, რომ დამეხმაროთ... მაგრამ არა, დამეხმარებით, აუცილებლად დამეხმარებით!

— დამაცადეთ! — შეაწყვეტინა მარველმა. — დამაცადეთ, გონება მოვიკრიბო, ფეხზე წამოვდგე. ნუ მეხეზით! გონს უნდა მოვიდე. ეს-ესაა ფეხის თითი კინალამ მომტეხეთ. აზრი ვერ მომიკრებია, თავი სიზმარში მგონია... ცარიელი ბორცვები, ცარიელი ცა, გარშემო არაფერი, გარდა ბუნების ხედისა და უეცრად ადამიანის ხმა, ხმა ზეციდან. შემდეგ ქვები, მუშტები... ჰოი, ღმერთო ჩემო!

— აბა, აბა! ჯობია, წუწუნს თავი ანებოთ, ღონე მოიკრიბოთ და მოემზადოთ დავალების შესასრულებლად, — წარმოთქვა ხმამ.

მისტერ მარველმა ლოყები დაბერა და თვალები მთლად დაუმრგვალდა.

— თქვენ ამოგიჩიეთ, გესმით? — განაგრძო უჩინარმა. — თვქვენა ხართ ერთადერთი ადამიანი, იმ სოფლელ ტეტეებს თუ არ ჩავთვლით, რომელმაც რაიმე იცის ჩემი არსებობის შესახებ. უნდა დამეხმაროთ. დამეხმარეთ და მეც ღირსეულად გადაგიხდით სამაგიეროს. მოგეხსენებათ, უჩინარს ბევრი რამის გაკეთება შეუძლია, — წუთით გაჩუმდა და ძლიერად დააცემინა. — მაგრამ თუ გაზედავთ და გამცემთ, თუ არ შეასრულებთ ჩემს დავალებას...

უჩინარმა სათქმელი აღარ დაასრულა და მარველს მხარში ხელი ისე მაგრად ჩასჭიდა, რომ უკანასკნელმა საზარლად შეჰკვივლა.

— მე სრულიადაც არ ვაპირებ თქვენს გაცემას, — წამოიძახა მარველმა და შეეცადა, გასცლოდა ამ საშინელ მარწუხებს. — ფიქრადაც არ გაივლოთ ასეთი

რამ. ჩემი ერთადერთი სურვილია, დაგეხმაროთ. ოღონდ რამე მიბრძანეთ და იმწამსვე შევასრულებ (ღმერთო, მიშველე!). დიდი სიამოვნებით შევასრულებ ყველაფერს, რაც კი მოგესურვებათ.

თავი მეთაე

მისტერ მარველი აიპინგში

შიშისა და დაბნეულობის პირველმა მშფოთვარე წუთებმა რომ გაიარა, აიპინგის მცხოვრებლებს შორის დიდი მითქმა-მოთქმა და მსჯელობა გაიმართა. უეცრად თავი წამოჰყო სკეპტიციზმმა, მართალია, უმეტესად ნერვიულმა, საყრდენს მოკლებულმა სკეპტიციზმმა, მაგრამ მაინც სკეპტიციზმმა. განა გაცილებით უფრო ადვილი არ იყო, უარეყოთ უჩინარის არსებობა?! ის პირნი კი, რომლებმაც თავიანთი თვალთ დაინახეს, თუ როგორ აორთქლდა უჩინარი ჰაერში, და რომელთაც თავიანთ თავზე იგემეს მისი მუშტების ძალა, ცოტანი იყვნენ. ამასთანავე, ერთ-ერთი იქ დამსწრეთაგანი, მისტერ უოჯერსი, გარეთ არ გამოდიოდა: სახლში ჩაკეტილიყო და არავის არ იკარებდა, ხოლო ჯეფერსი სამიკიტნო «მეეტლე და ცხენებში» უგონოდ იწვა. დიდი, უცნაური იდეები, რომლებიც სცილდებიან ცხოვრებისეულ გამოცდილებას, ხშირად ნაკლებ გავლენას ახდენს ხალხზე, ვიდრე მცირე, ჩვეულებრივი ადამიანის გონებისათვის ადვილად მისაწვდომი აზრები.

აიპინგი დროშებით მოერთოთ. ყველა სადღესასწაულოდ იყო გამოწყობილი. თვეზე მეტ ხანს ემზადებოდა სოფელი სულიწმინდის მოფენის დღისათვის. ამიტომ რამდენიმე საათის შემდეგ ისინიც კი, ვისაც მტკიცედ სწამდა უჩინარის არსებობა, მხიარულებას მიეცნენ და თავს იმით ინუგეშებდნენ, რომ უჩინარი სამუდამოდ გაქრა მათი ცხოვრებიდან. ხოლო რაც შეეხება სკეპტიკოსებს, მათ უჩინარის ამბავი სახუმაროდ აქციეს. ასე იყო თუ ისე, სადამოსთვის მთელ აიპინგში არაჩვეულებრივი მხიარულება და გართობა სუფევდა.

ჰეისმენის მდელიოზე კარავი დაედგათ, რომელშიც მისის ბანტინგი და სხვა ქალები ჩაის ამზადებდნენ. საკვირაო სკოლის ბავშვები ქორეპისკოპოსის, მისს ქასისა და მისს სეკბატის მომბეზრებელი მეთვალყურეობით ბალახებში დარბოდნენ და თამაშობდნენ. რა თქმა უნდა, ყველანი გრძნობდნენ, რომ ყველაფერი რიგზე არ იყო, მაგრამ როგორც კეთილგონიერ ადამიანებს შეშვენით, ახერხებდნენ შიშისა და უხერხულობის დაფარვას. მოზარდ თაობაში დიდი მოწონება ჰქონდა მინდვრად გაბმულ თოკს, რომლის ერთ ბოლოზე დამაგრებული ბლოკის სახელურს თუ ჩაეჭიდებოდით, არაჩვეულებრივი სისწრაფით შეგეძლოთ დაშვებულიყავით თოკის მეორე ბოლოსთან მოთავსებულ თივით გატენილ ტომარაზე. ასეთივე მოწონებით სარგებლობდა საქანელა და კოკნატშა. მინდორში სასეირნო მოედანიც მოეწყობოთ. კარუსელთან მიმაგრებული, ორთქლით მომუშავე არღანი ჰაერს ზეთის მკვეთრი სურნელითა და არანაკლებ მკვეთრი მუსიკით ავსებდა. კლუბის წევრებს, ვინც დილით ეკლესიაში წირვაზე ყოფილიყვნენ, მკერდს წითელი და მწვანე ნიშნები უმშვენებდათ; ხოლო ზოგიერთ მხიარულ

ახალგაზრდას ქული სხვადასხვა ფერის ბაფთებით მოერთოთ. მოხუცი ფლექტერი, რომელიც ცოტა მკაცრი შეხედულებისა იყო დღესასწაულებზე, სახლიდან არ გამოდიოდა. მისი დანახვა შეიძლებოდა უცვეთელას ყვავილებით დაბურული ფანჯრიდან ან ღია კარიდან (რაც უკვე თქვენს არჩევანზეა დამოკიდებული). მოხუცს ფიცარი გაედო სკამებზე, ზედ შემდგარიყო და წინა ოთახის ჭერს ათეთრებდა.

დაახლოებით ოთხ საათზე აიპინგში ვიღაც უცნობი გამოჩნდა. დაბალსა და ჩასუქებულს მეტისმეტად გაცვეთილი ცილინდრი ეხურა, ხშირ სუნთქვაზე ეტყობოდა, რომ სწრაფად ევლო. წითელი ლაქებით დაფარულ სახეზე შიში აღბეჭდოდა. სუნთქვისას ლოყები ხან ჩაუცვივდებოდა, ხან კი გაებერებოდა. უცნობმა ეკლესიასთან კუთხეში შეუხვია და პირდაპირ ჰოულის სამიკიტნოსაკენ გაემართა. სხვებთან ერთად ამ კაცს ფლექტერმაც მიაქცია ყურადღება. მოხუცი ჯენტლმენი იმდენად გააოცა უცნობის ამგვარმა შესახედაობამ, რომ სანამ ფუნჯზე შემორჩენილი კირიანი სითხე სახელოში არ ჩაუვიდა, თვალი ვერ მოაცილა. როგორც კოკნატმას მეპატრონემ შენიშნა, უცნობი გზადაგზა საკუთარ თავს ელაპარაკებოდა. იგივე შენიშნა მისტერ ჰაქსთერმაც. მისი გადმოცემით, უცნობი სამიკიტნოს შესასვლელთან შეჩერდა და დიდხანს ვერ ბედავდა შესვლას. ბოლოს კიბეებს აჰყვა და სასტუმრო ოთახში შევიდა. მისტერ ჰაქსთერმა ოთახიდან ლაპარაკის ხმა გაიგონა. შემდეგ ლუდის სასმელი დარბაზიდან ჰოულის შემახილი მოესმა:

— არა, მანდეთ ჩვენი საკუთარი ოთახია!

უცნობმა ბოდიშის მოხდით მიხურა კარი და ბარში ჩავიდა.

რამდენიმე წუთის შემდეგ ისევ გამოჩნდა: ხელის გულით ტუჩებს იწმენდა. სახეზე, როგორც მისტერ ჰაქსთერს მოეჩვენა, ნაძალადევი ღიმილი ეკერა. კაცი ერთხანს სამიკიტნოს წინ ტრიალებდა. მერე ფეხაკრეფით გაემართა სამიკიტნოს ეზოში გასასვლელი ჭიშკრისკენ. ეზოში კი სასტუმრო ოთახის ფანჯარა გამოდიოდა. ჰაქსთერმა ყველაფერი კარგად გაითვალისწინა. კაცი, თითქოს აქ არაფერიაო, ჭიშკრის საგდულს ზურგით მიეყრდნო, ჯიბიდან თიხის მოკლე ჩიბუხი ამოიღო და თუთუნით დატენას შეუდგა. თუთუნს ცეცხლი ძლივს მოუკიდა, ხელები ისე უკანკალებდა. შემდეგ გულხელი დაიკრიფა, გემრიელად გააბოლა და მოწყენილი კაცის იერი მიიღო, რაც სრულიად არ შეესაბამებოდა მისი თვალების დამაბულ გამომეტყველებას. დროდადრო უცნობი ქურდულად შეიჭვრიტებოდა ხოლმე ეზოში.

მისტერ ჰაქსთერი თამბაქოს ფარდულის ფანჯრიდან ადევნებდა თვალყურს ყველაფერს. უცნობის უჩვეულო ქცევამ აიძულა, თვალყურის დევნება ბოლომდე განეგრძო.

უცბად უცნობი გასწორდა, ჩიბუხი ჯიბეში ჩაიღო და ეზოში შევიდა. მისტერ ჰაქსთერიც იმწამსვე გამოვარდა ფარდულიდან და შუა ქუჩაში დადგა. აბა, მშვიდად ხომ ვერ უყურებდა, როგორ ჩადიოდნენ მის თვალწინ ქურდობას. გადაწყვიტა, ავაზაკი ხელიდან არ გაეშვა. წუთსაც არ გაევლო, რომ უცნობი ჭიშკარში გამოჩნდა; ოღონდაც ახლა მარჯვენა ხელში მოზრდილი ბოხჩა ეკავა, მარცხენაში — სამი უზარმაზარი წიგნი. ფაციფუცში ცილინდრი გვერდზე მოქცეოდა. შუა ქუჩაში გოროზად დამდგარი ჰაქსთერი რომ დაინახა, ერთი კი შეჰყვირა, შეტრიალდა მეორე მხარეს მოკურცხლა.

— დაიჭირეთ, ქურდია! — დაიძახა ჰაქსთერმა და გაეკიდა.

მისტერ ჰაქსთერის შემდგომი შეგრძნებები მეტად ხანმოკლე, მაგრამ მძაფრი გამოდგა. ერთ ხანს იგი გარკვევით ხედავდა, როგორ გარბოდა უცნობი, როგორ მოუხვია და ისევ სირბილით განაგრძო გზა. ხედავდა გარშემო ჩამოკიდებულ დროშებსაც და საზეიმოდ გამოწყობილ მოსეირნე ხალხსაც. ერთიორმა კიდეცა მოიხედა მის ყვირილზე.

— დაიჭირეთ, ქურდია! — ხელმეორედ და უფრო ხმამაღლა დაიძახა მისტერ ჰაქსთერმა.

მაგრამ ათი ნაბიჯიც არ გაერბინა, რომ ვიღაცამ წვივში ხელი ჩაავლო. ახლა ის კი აღარ მირბოდა, არამედ მთელი ძალით მიფრინავდა ჰაერში. შემდეგ ზედ თავთან დედამიწა დაინახა. მერე სამყარო თითქოს მილიონობით მზვინავ ნამსხვრევად იქცა, ამის მერე კი ყველაფერმა დაკარგა მისთვის ინტერესი.

თავი მეთერთმეტე სამიკიტნოში «მეეტლე და ცხენები»

ნათელი რომ გახდეს ყველაფერი, რაც სამიკიტნოში მოხდა, აუცილებელია დავუბრუნდეთ იმ ამბავს, როცა მისტერ მარველი პირველად გამოჩნდა მისტერ ჰაქსთერის ფანჯარასთან.

სწორედ ამ დროს სამიკიტნოს სასტუმრო ოთახში იყვნენ მისტერ ქასი და მისტერ ბანტინგი. ისინი გაცხარებით მსჯელობდნენ დილანდელ ამბებზე და, მისტერ ჰოულის ნებართვით, გულდასმით ჩხრეკდნენ უჩინარის კუთვნილ ყოველ ნივთს. ჯეფერსს ოდნავ დაუყუჩდა მიწაზე დაცემისაგან გამოწვეული ტკივილები და ახლო მეგობრების თანხლებით სახლში წავიდა. მისის ჰოულმა ბარში მიმოყრილი უჩინარის ტანსაცმელი აკრიფა და ოთახი მიალაგა. ფანჯარასთან მიდგმულ პატარა მაგიდაზე, რომელზეც უჩინარი მუშაობდა ხოლმე, ქასმა სამ წიგნად აკინძული დღიური შენიშნა.

— დღიური! — წამოიძახა მან. — ახლა კი ნამდვილად შევიტყობთ რამეს. ბევრს თუ არა, ცოტას მაინც.

ქორეპისკოპოსი მიუახლოვდა და ხელებით მაგიდას დაეყრდნო.

— დღიური! — გაიმეორა ქასმა და სკამზე ჩამოჯდა. წიგნები ერთმანეთზე დააწყო და სულ ზემოთა გადაშალა. — ჰმ... პირველ გვერდზე სახელიც არ დაუწერია, ეს არის საქმე?! ციფრები! ფიგურები!.. ნახაზები..

ქორეპისკოპოსმა მაგიდას შემოუარა, ქასის ზურგს უკან დადგა და წიგნს დააცქერდა.

მისტერ ქასი ფურცელს ფურცელზე შლიდა, სახეზე სულ უფრო და უფრო მეტი უკმაყოფილება ეხატებოდა:

— აქ მარტო ციფრებია, ბანტინგი!

— რამე დიაგრამები ხომ არაა? — ჰკითხა ბანტინგმა, — ან იქნებ ილუსტრაციები იყოს? რამე ისეთი, გასაგები...

— მოდით და ნახეთ, — უპასუხა მისტერ ქასმა. — აქ რუსულადაც წერია, კიდეც რაღაც სხვა ენაზე... მგონი, ბერძნულადაც... დიახ, სწორედ ბერძნულია. ამას კი თქვენ უკეთესად გაარჩევთ. ცოტას მაინც წაიკითხავთ და გაიგებთ რამეს...

— რა თქმა უნდა, — წაიბუტბუტა მისტერ ბანტინგმა. თან ჯიბიდან სათვალე ამოიღო და შუშების წმენდას შეუდგა. უცებ საშინელი უხერხულობა იგრძნო, ბერძნული თითქმის სრულიად აღარ ახსოვდა. — რა თქმა უნდა, შესაძლებელია, ბერძნულმა ენამ საჭირო გასაღები მოგვცეს.

— ახლავე მოგიძებნით იმ ადგილს, სადაც...

— არა, უმჯობესია ჯერ ყველა წიგნს თავიდან ბოლომდე გადავათვალიერებ, — შეაწყვეტინა მისტერ ბანტინგმა და ისევ სათვალის წმენდას შეუდგა. — აუცილებელია, ქას, ჯერ ზოგადი შთაბეჭდილება შევიქმნა, შემდეგ კი გასაღების ძებნას შევუდგე.

ქორეპისკოპოსმა ჩაახველა, ფრთხილად მოირგო სათვალე და გუნებაში ინატრა, უცებ ისეთი რამ მომხდარიყო, რაც თავიდან ააცილებდა ამ უხერხულობას. ზანტად აიღო ქასის მიერ გამოწვდილი წიგნი და მართლაც რომ საოცრება მოხდა:

კარი გაიღო.

მისტერ ქასი და ქორეპისკოპოსი მოულოდნელობისაგან შეცბნენ, მაგრამ როცა თავები მიაბრუნეს და კარებში ჩვეულებრივი ადამიანის მოწითალო სახე დაინახეს, თავისუფლად ამოისუნთქეს.

— აქ სალუდე დარბაზი ხომ არაა? — იკითხა უცნობმა.

— არა, — ერთხმად უპასუხეს მათ.

— მეორე მხარეს უნდა გახვიდეთ, გეთაყვა, — აუხსენა მისტერ ბანტინგმა.

— თუ შეიძლება, კარიც მიიხურეთ, — აღელვებით დაუმატა მისტერ ქასმა.

— კეთილი, — თქვა დაუკითხავად შემოჭრილმა. — არის მივხურო კარი! მარცხნისაა-კენ, იარ! — უბრძანა საკუთარ თავს, შეტრიალდა და კარი ხმაურით მიიჯახუნა.

— მეზღვაურია, ალბათ, — თქვა მისტერ ბანტინგმა. — დიდი ხუმარა ხალხია ეს მეზღვაურები. მარცხნისაა-კენ — ეს უეჭველად მათი საზღვაო ტერმინია, რაც ოთახიდან გასვლას ნიშნავს.

— ალბათ, — უპასუხა ქასმა და დაუმატა: — ნერვები აღარაფრად მივარგა. გულგახეთქილი შევხტი, კარი რომ გაიღო...

მისტერ ბანტინგმა ისე გაიღიმა, თითქოს თვითონაც მასავით არ შემხტარიყო:

— ახლა კი, — თქვა და ამოიოხრა, — ისევ წიგნებს დავუბრუნდეთ.

— ერთი წუთით, — შეაწყვეტინა ქასმა, წამოდგა და კარი ჩაკეტა. — ასე უფრო თავისუფლად ვიქნებით, აღარავინ შეგვაწუხებს.

ვიღაცამ დაიქსუტუნა.

— ერთი რამ კი ეჭვს გარეშეა, — დაიწყო მისტერ ბანტინგმა და სავარძელი მისტერ ქასის სავარძელთან მიაჩოჩა, — ბოლო ხანს აიპინგში მეტად საკვირველი ამბები მოხდა. რა თქმა უნდა, მე არაფერი მჯერა ამ სულელური ზღაპრებისა უჩინარზე...

— რა თქმა უნდა, წარმოუდგენელია, — თქვა ქასმაც, — წარმოუდგენელია, მაგრამ ფაქტი ისაა, რომ სახელოს გასწვრივ ჩემი თვალით...

— ნუთუ მართლა ასე იყო? დარწმუნებული ხართ?.. იქნებ სარკით ან ... ჰალუცინაციის გამოწვევა ხომ ძალიან ადვილი რამაა. არ ვიცი, ოდესმე გიყურებიათ თუ არა ფოკუსების ნამდვილ მომწყობთათვის.

— კარგით, ნუღარ ვიკამათებთ. ამაზე, მგონი, უკვე საკმაოდ ვისაუბრეთ. ჯობია, წიგნებს მივუბრუნდეთ... დიახ, აი, ეს, ვგონებ, ბერძნულადაა ნაწერი. რა თქმა უნდა, ბერძნულია. — ქასმა ფურცლის შუაგულს თითი დაადო. მისტერ ბანტინგს სიწითლემ გადაჰკრა და სახე წიგნში ღრმად ჩარგო. ალბათ მის სათვალეს კიდევ რამე დაემართა. საწყალს ძალიან ზერელე წარმოდგენა ჰქონდა ბერძნულ ენაზე. მართალია, იცოდა, რომ ყველას არა მარტო ბერძნულის, არამედ ძველი ებრაულის დიდ მცოდნედაც მიაჩნდა, მაგრამ ხმას არ იღებდა, სიამოვნებდა ასეთი ქება. ახლა? ახლა რაღა ექნა? ელიარებინა თავისი უცოდინარობა? ან იქნებ თავი მცოდნედ მოეჩვენებინა და რაც პირზე მოადგებოდა, ის ეთქვა?

უცბად ქორეპისკოპოსს კეფასთან რაღაც შეეხო. სცადა თავის წამოწევა, მაგრამ ვერ შეძლო. კეფაზე სიმძიმეს გრძნობდა: თითქოს ადამიანის ძლიერი ხელი აწვებოდა და ნიკაპს მაგიდიდან არ აღებინებდა.

— არ გაინძრეთ, კაცუნებო! — მოესმათ ჩურჩული ზედ ყურთან, — თორემ ორივეს თავებს მიგიმსხვრევთ.

მისტერ ბანტინგი დააცქერდა ქასის სახეს და მასზე საკუთარი შიში და უსაზღვრო გაცემა ამოიკითხა.

— ვწუხვარ, რომ იძულებული ვარ, ასე უხეშად მოგეპყრათ, — განაგრძო ხმამ, — მაგრამ სხვა გამოსავალი არ დამრჩენია.

— ვინ გასწავლათ გამომგონებლის კერძო ნაწერების ქექვა?! — ბრაზიანად წარმოთქვა უჩინარმა, ამასთან, ორი ნიკაპი ერთდროულად მიეხეთქა მაგიდას და ორმა ყბამ ერთდროულად დაიტკაცუნა.

— ვინ გასწავლათ განსაცდელში ჩავარდნილი ადამიანის ოთახში თვითნებურად შეჭრა?

ისევ ნიკაპების მაგიდაზე დახეთქება და კბილების ტკაცუნა.

— რა უყავით ჩემი ტანისამოსი? ყური კარგად დამიგდეთ, — განაგრძო ხმამ. — ფანჯრები ჩაკეტილია და კარის გასაღებიც ჯიბეში მიდევს. ამას გარდა, დიდი ღონის პატრონი გახლავართ, ხელშიც მაშა მიჭირავს. მხედველობაში მიიღეთ ჩემი უჩინარობაც. მგონი, თქვენთვის სავსებით ნათელია, რომ არაფრად მიღირს, ორივე მოგკლათ და უჩუმრად, დამშვიდებით ჩემ გზას გავუდგე. გასაგებია, თუ არა? ჰოდა, ასე... პირობა მომეცით, რომ ყველა ჩემს მოთხოვნას აასრულებთ. მაშინ თითსაც არ დაგაკარებთ. მამლევთ პირობას? ქორეპისკოპოსმა და ექიმმა ერთმანეთს გადახედეს და სეხეები დაემანჭათ.

— დიახ, გაძლევთ, — წაილულლულა ორივემ.

კეფაზე დაწოლა იმწამსვე შეწყდა. ისინი გასწორდნენ, სული მოითქვეს, სახეაჭარხლებულებს კისრები სტკიოდათ და თავს აქეთ-იქით ატრიალებდნენ.

— გაუნძრევლად იჯექით, თუ შეიძლება, — წარმოთქვა ხმამ. — აი, მაშა ხელში მიჭირავს. არ მეგონა, თუ ოთახში ვინმე დამხვდებოდა, — განაგრძო უჩინარმა და მაშა ორივეს ცხვირთან მიუტანა. — ვიფიქრე, წიგნებსა და ჩემს ტანსაცმელს წავიღებ-მეთქი. ეს წიგნები, ტანსაცმელი სადღაა? ნუ დგებით. ისედაც ვხვდები. გაუტანიათ. მართალია, უკვე დათბა, მაგრამ სადამოობით ისევ გრილა და ტიტველს მიჭირს სიარული. ამიტომ ძალიან მჭირდება ჩემი

სამოსი და კიდევ ზოგიერთი რამ. ეს სამი წიგნიც ფრიად საჭიროა ჩემთვის, ბატონებო!

თავი მეთორმეტე
უჩინარი მოთმინებიდან გამოდის

აქ ჩვენ იძულებული ვართ, ერთი ფრიად საპატიო მიზეზის გამო თხრობა ხელმეორედ შევწყვიტოთ. მიზეზსაც ახლავე მოგახსენებთ.

სანამ სასტუმრო ოთახში ზემოაღწერილი ამბავი ხდებოდა და სანამ მისტერ ჰაქსტერი თვალყურს ადევნებდა მისტერ მარველს, რომელიც ჭიშკარს მიყრდნობილი ჩიბუხს აბოლებდა, მისტერ ჰოული და მისტერ ჰენფრი, ბუნდოვანი წინათგრძნობით შეპყრობილნი, ჭიშკრიდან თორმეტიოდე იარდის მოშორებით იდგნენ და აიპინგის ერთადერთ საჭირბოროტო საკითხზე მსჯელობდნენ.

უცხად სასტუმრო ოთახიდან ძლიერი დარტყმისა და შემზარავი ყვირილის ხმა მოისმა. შემდეგ ყველაფერი მიჩუმდა.

— ეჰე! — წარმოთქვა მისტერ ჰენფრიმ.

— ეჰე! — გაისმა სამიკიტნოში.

მისტერ ჰოული საგნებს, მართალია, ნელა, მაგრამ ზუსტად აღიქვამდა.

— მგონი ყველაფერი რიგზე ვერაა, — თქვა მან, დახლს მოსცილდა და სასტუმრო ოთახის კარისკენ გაემართა.

ტედი ჰენფრიც უკან მიჰყვა. ორივენი დამაბული სახით მიუახლოვდნენ კარს. «ყველაფერი რიგზე არ უნდა იყოს», — გაიმეორა ჰოულმა და ტედიმაც კვერი დაუკრა. ორივეს ცხვირში ეცა ქიმიკატების არასასიამოვნო სუნი; ოთახიდან ძალიან ჩქარი და ჩუმი საუბრის დაგუდული ხმები ისმოდა.

— ბატონებო, როგორაა მანდ საქმეები? — იკითხა ჰოულმა და კარზე დააკაკუნა.

საუბარი იმწამსვე შეწყდა, წუთით სიჩუმე ჩამოვარდა. შემდეგ ისევ გაისმა ჩურჩული. «არა! არა! არ გინდათ!!!» — წამოიყვირა უეცრად ვიღაცამ და ოთახში ჩოჩქოლი ატყდა: მოისმა იატაკზე დავარდნილი სკამითა და ხანმოკლე შებრძოლებით გამოწვეული ხმაური. მერე ისევ სიჩუმე ჩამოდგა.

— ეს რა ჯანდაბაა! — ხმადაბლა ჩაილაპარაკა ჰენფრიმ.

— როგორაა-მეთქი მანდ საქმეები, ბატონებო? — ხელმეორედ იკითხა ჰოულმა.

პასუხად ქორეპისკოპოსის მეტად არაბუნებრივი, ნაწყვეტ-ნაწყვეტად ნასროლი სიტყვები გაისმა:

— ყველაფერი რიგზეა... ყველაფერი... თუ შეიძლება... ხელს... ნუ გვიშლით...

— უცნაურია! — თქვა ჰენფრიმ.

— უცნაურია! — დაემოწმა ჰოული.

— ხელს ნუ გვიშლითო, — თქვა ჰენფრიმ.

— მეც ასე გავიგონე, — მიუგო ჰოულმა.

— და ვიღაცამ დააცემინა, — დაუმატა ჰენფრიმ.

ისინი კართან დგომასა და ყურის გდებას განაგრძობდნენ. ოთახიდან უწინდებურად ჩქარი და ჩუმი ლაპარაკი გამოდიოდა.

— არ შემძლია! — მოისმა მისტერ ბანტინგის ხმა. — გეუბნებით, სერ, მე ამას ვერ გავაკეთებ!

— რაო, ეს რაღა ამბავია?! — იკითხა ჰენფრიმ.

— ამბობს, არ მინდაო, — უპასუხა ჰოულმა. — ვის ეუბნება ნეტა შემთხვევით ჩვენ ხომ არა?

— ეს უსინდისობაა! — მოისმა ისევ მისტერ ბანტინგის ხმა.

— უსინდისობააო?! — თქვა მისტერ ჰოულმა. — ნამდვილად ეს სიტყვა გავიგონე.

— ახლა ვინ ლაპარაკობს, თუ იცი? — ჰკითხა ჰენფრიმ.

— მგონი მისტერ ქასი, — უპასუხა ჰოულმა. — შენ სულ არაფერი გესმის?

ისინი ისევ დადუმდნენ. კარს იქით საუბარი უფრო გაუგებარი და საიდუმლოებით მოცული გახდა.

— თითქოს სუფრას იღებენ მაგიდიდანო, ისეთი ხმაურია, — თქვა ჰოულმა. დახლთან მისის ჰოული გამოჩნდა. მისტერ ჰოულმა მაშინვე ანიშნა, რომ უხმაუროდ მისულიყო მათთან, მაგრამ ამან მისის ჰოულს წინააღმდეგობის გაწევის ქალური სურვილი აღუძრა.

— ნეტავი შენ რაღას მიკეთებ, მანდ რომ დგახარ? — უთხრა ქმარს და დოინჯი შემოირტყა. — რა, სხვა საქმე ვეღარ მონახე ამ სადღესასწაულო დღეს?

მისტერ ჰოული ხელების ქნევით ცდილობდა გაეჩუმებინა მეუღლე, მაგრამ მისის ჰოული არ ცხრებოდა და თანდათანობით ხმას იმაღლებდა. სხვა რომ ვერა გააწყვეს რა, მისტერ ჰენფრი და მისტერ ჰოული თითისწვერებზე გაბრუნდნენ და დახლს მიუახლოვდნენ, რომ დიასახლისისათვის ყველაფერი დაწყობილად აეხსნათ. თავიდან მისის ჰოულს არ უნდოდა, მათ ნაამბობში რაიმე უჩვეულო დაენახა. შემდეგ მოითხოვა, რომ ჰოული დადუმებულიყო და მარტო მისტერ ჰენფრის ელაპარაკა. მაინც არაფერი გაუვიდათ. «უბრალოდ ავეჯეულობას ათვალთქვებდნენ და თქვენ კი, ღმერთმა იცის, რა არ გეგონათ», — ამბობდა გულდაჯერებული დიასახლისი და იმათ «სისულელეზე» ხითხითებდა.

— ჩემი ყურით გავიგონე, როგორ თქვა მისტერ ბანტინგმა «უსინდისობააო», — წამდაუწუმ იმეორებდა ჰოული.

— მეც გავიგონე, მისის ჰოულ, — თქვა ჰენფრიმ.

— შესაძლებელია, მერედა რა მოხდა?

— შშშ... — შეაწყვეტინა მისტერ ჰენფრიმ საუბარი და ტუჩზე თითი მიიღო.

— არაფერი მოგესმათ? განა ეს ფანჯრის გაღების ხმა არ იყო?

— რომელი ფანჯრის? — ჰკითხა მისის ჰოულმა.

— რა თქმა უნდა, სასტუმრო ოთახის!

ბარში მყოფნი სმენად იქცნენ. მისის ჰოულს უაზრო მზერა სამიკიტნოს ღია კარიდან თეთრი და ნათელი ქუჩისა და ივნისის მზისაგან გაკაშკაშებული სავაჭრო ფარდულის ვიტრინისკენ მიემართა. უცებ ფარდულის კარიდან თვალეზღაპრული და აღელვებული მისტერ ჰაქსტერი გამოვარდა.

— ჰეი! — ყვიროდა ის. — დაიჭირეთ! ქურდი დაიჭირეთ! — შემდეგ, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, სამიკიტნოს ჭიშკრისკენ გაიქცა და იქ გაუჩინარდა.

თითქმის იმავე წამს სასტუმრო ოთახიდან ნერვული ლაპარაკისა და ეზოში გამავალი ფანჯრის მიხურვის ხმა მოისმა.

ჰოული, ჰენფრი და ბარში შეკრებილნი გარეთ გაცვივდნენ. მათ დაინახეს, როგორ მოუხვია ვიღაც უცნობმა სირბილით ეკლესიასთან, ჰაქსთერმა კი, რომელიც მას უკან მისდევდა, მეტად უცნაური ნახტომი გააკეთა და ცხვირით მიწაში ჩაეფლო. ქუჩაში მოსეირნე ხალხი ჯერ გაოცებული შედგა. მერე მიწაზე პირქვე დავარდნილ ჰაქსთერს მისცვივდა.

ჰაქსთერი გონდაკარგული ეგდო. ჰენფრი მის გვერდით ჩაცუცქდა და სცადა მოესულიერებინა. მისტერ ჰოული და სამიკიტნოს ორი მუშა კი მოსახვევისაკენ გაიქცნენ, მოსახვევიდან მათ მარველი დაინახეს, რომელიც ქუჩის გაყოლებით, საპირისპირო მხარეს მირბოდა. ჰოულმა და მუშებმა ყვირილი და ხელების ქნევა დაიწყეს: ალბათ, იფიქრეს, უჩინარი ახლა ჩვეულებრივ კაცად ქცეულაო, და უკან გაეკიდნენ. ორმოციოდე იარდიც არ გაერბინა ჰოულს, რომ უეცრად შეჰყვირა, განზე გადაქანდა და ერთ-ერთ მუშას კისერზე ჩამოეკიდა. მუშამაც თავი ვერ შეიმაგრა და ორივენი შუა გზაზე გაგორდნენ. მეორე მუშამ გაიფიქრა, მისტერ ჰოულს ფეხი დაუცდაო, და მარტოკამ განაგრძო დევნა. ჩქარა, ჰაქსთერის მსგავსად, მანაც რაღაცას წამოჰკრა ფეხი და გაიშხლართა. ამ დროისათვის პირველმა მუშამ ფეხზე წამოდგომა მოასწრო, მაგრამ უცებ ფერდში ისეთი დარტყმა იგემა, რომ მას კი არა, კამეჩსაც წააქცევდა.

როცა ეს უკანასკნელი ხელახლა გაგორდა მიწაზე, მოსახვევიდან სხვა სოფლელებიც გამოჩნდნენ. ყველაზე წინ ტირის მეპატრონე, ცისფერ სათბურაში გამოწყობილი მოსული მამაკაცი მორბოდა. ფრიად გაკვირვებული დარჩა, როცა მიწაზე მფორთხავი სამი კაცის გარდა, ვერავინ დაინახა. შემდეგ უეცრად ფეხზე რაღაც მოეჭიდა და თავდაღმა გადააგორა. ტირის მეპატრონეს კიდევ ორმა კაცმა წამოჰკრა ფეხი. მათ სხვებიც მიჰყვნენ და მთელმა ხალხმა ლანძღვა-გინებით მიწაზე ცვენა იწყო.

როცა მისტერ ჰოული და მისტერ ჰენფრი სხვებთან ერთად სამიკიტნოდან ქუჩაში გაცვივდნენ, მრავალი წლის გამოცდილებით გამოწრთობილ მისის ჰოულს სალაროდან ფეხიც არ მოუცვლია. უცებ სასტუმრო ოთახის კარი გაიღო და მისტერ ქასი გამოჩნდა. მისკენ არც მოუხედავს, ისე ჩაირბინა კიბეები და ქუჩაში გავარდა.

— დაიჭირეთ! დაიჭირეთ! — შემლილივით ყვიროდა ის. — საშუალება არ მისცეთ, ხელიდან ბოხჩა გააგდოს, სანამ ბოხჩა უკავია, მანამ კიდევ შეიძლება მისი დანახვა. დაიჭირეთ! დაიჭირეთ!

მისტერ მარველის არსებობის შესახებ მან არაფერი იცოდა, რადგან უჩინარმა წიგნები და ფუთა ამ უკანასკნელს ეზოში გადასცა. მისტერ ქასს მეტად გაბრაზებული, შეუპოვარი კაცის იერი ჰქონდა, ოღონდ მის ტანსაცმელს რაღაც ნამდვილად აკლდა. სიმართლე რომ ითქვას, მთელი მისი სამოსი მუხლებამდე ჩამოშვებული გრძელი თეთრი პერანგისაგან შედგებოდა, რომელიც ძალიან წააგავდა ძველი ბერძნების ჯუბას.

— დაიჭირეთ! დაიჭირეთ! — ღრიალებდა სასომიხდილი, — მან ჩემი შარვალი მოიტაცა. ქორეპისკოპოსსაც სულ გახადა სამოსი! დაიჭირეთ! დაიჭირეთ! ჩქარა დაიჭირეთ!

— ახლავე დავეწევი იმ არამზადას! — გასძახა მისტერ ჰენფრის, ქვაფენილზე გამოტილ ჰაქსთერს გვერდზე ჩაურბინა და იქვე მოსახვევთან უჩინარის მდევარ ბრბოს შეუერთდა. მაგრამ მალე ისიც მოცელილივით მიწაზე დაეცა. ვილაცამ, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, ხელზე ფეხი დაადგა და მისტერ ქასმა ტკივილისაგან დაიღრიალა. მერე სცადა წამომდგარიყო, მაგრამ ხელმეორედ წააქციეს და იგრძნო, რომ წინსვლის მაგიერ უკანდახვევაში იყო ჩათრეული. ხალხი სირბილით ბრუნდებოდა სოფელში. ქასმა კვლავ გადაწყვიტა წამომდგარიყო, მაგრამ ყურის ძირში რამდენიმე გამაბრუებელი დარტყმა იგემა და დაბარბაცდა. შემდეგ გულგრილად გადააფორთხდა გზის პირას დაგდებულ, ყველასაგან მივიწყებულ ჰაქსთერს და ბანცალ-ბანცალით პირი ისევ სამიკიტნოსკენ იბრუნა.

როცა სამიკიტნოს პარმალის კიბეებზე ადიოდა, უკანიდან ძლიერი დარტყმის ხმა და ტკივილისაგან გამწარებული კაცის ღრიალი მოესმა. მისტერ ქასმა უჩინარის ხმა იცნო და სასწრაფოდ სასტუმრო ოთახში შევარდა.

— ისევ სოფელში ბრუნდება, ბანტინგ! — დაუყვირა მან ქორეპისკოპოსს, — თავს ვუშველოთ! დროზე ვუშველოთ თავს, თორემ სიბრაზისაგან მგონი ჭკუაზე შეცდა.

მისტერ ბანტინგი ფანჯარასთან იდგა და იატაკზე დასაფენი ხალიჩისა და გაზეთის ფურცლებისაგან ტანსაცმელს იკეთებდა.

— ვინ ბრუნდება? — იკითხა ქორეპისკოპოსმა და შიშისაგან ადგილზე ისე შეხტა, რომ ძლივძლივობით შეკოწიწებული სამოსი კინალამ ტანზე შემოასკდა.

— უჩინარი! — უპასუხა ქასმა და ფანჯარას ეცა. — ჯობია, მალე მოვცილდე აქაურობას. თავზეხელაღებულივით იქნევს მუშტებს, გიჟსა ჰგავს.

მეორე წამს ის უკვე ეზოში იყო.

— ღმერთო, შენ მიშველე! — ხელები ალაპყრო ბანტინგმა და დაბნეული ადგილზე დატრიალდა. მაგრამ ამ დროს შემოსასვლელიდან ჩხუბის ხმა მოესმა, რამაც მაშინვე მიაღებინა გადაწყვეტილება: ფანჯარაში გადაძვრა, თავისი ნახელავი კოსტუმი შეისწორა და რა ძალაც მის მსუქან, მოკლენ ფეხებს შესწევდა, სახლისაკენ მოუსვა.

იმ წუთიდან დაწყებული, როცა უჩინარმა ტკივილისაგან მძვინვარედ შეჰყვირა, მისტერ ბანტინგმა კი სახლისაკენ მოჰკურცხლა, შეუძლებელი ხდება ყოველივე იმის თანმიმდევრულად მოყოლა, რაც აიპინგში მოხდა. შესაძლებელია, უჩინარს თავდაპირველად მხოლოდ წიგნებითა და ბოხჩით დატვირთულ მისტერ მარველთან ერთად სოფლიდან თავის დაღწევა უნდოდა, მაგრამ შემდეგ სახეში უცაბედად მოხვედრილმა მუშტმა მოთმინებიდან გამოიყვანა (როგორც ჩანს, ისედაც არ უნდა ყოფილიყო დიდი მოთმინების პატრონი) და გააბოროტა. უჩინარი ახლა გამეტებით ურტყამდა ყველას, ვინც კი შეხვდებოდა. აღარავის ინდობდა.

წარმოიდგინეთ ხალხით გაჭედილი სოფლის ქუჩა, ჩხუბი, კარის ჯახუნი, თავშესაფრის ძებნა... წარმოიდგინეთ, რა მოუვიდოდა ამ აურზაურის შედეგად მოხუცი ფლეტჩერის მიერ სკამებზე არამყარად გადებულ ფიცარს და თვით მოხუცს. წარმოიდგინეთ შემინებული შეყვარებული წყვილი,

რომელთაც ზედახორამ საქანელაზე მოუსწრო. შემდეგ ყველაფერი მიწყნარდა და დროშებითა და ყვავილწუნულებით მორთული აიპინგის ქუჩა დაცარიელდა; მხოლოდ ერთი _ უჩინარი არ ცხრებოდა: აქეთ-იქით ისროდა ქოქოსის კაკლებს, ანგრევდა ტერელის ტილოს ჩარდახებს და გარეთ გამოტანილი პატარ-პატარა დახლებიდან ტკბილეულობას მიწაზე აბნევდა. ირგვლივ კარების ჯახუნნი და ურდულეების ჩხაკაჩხუკი ისმოდა. მხოლოდ აქ-იქ იელვებდა ფანჯარაში შიშისაგან მაღლა აზიდულ წარბქვეშ მრგვალი, დაწყეტილი თვალი.

უჩინარი ერთხანს სამიკიტნო «მეეტლე და ცხენების» ფანჯრების მტვრევით ირთობდა თავს. შემდეგ გზისპირა ფარანი აიღო და მისის გრიბლის სასტუმროს კედელზე დაამაგრა. ალბათ, მანვე გადაჭრა ჰიგინსის სახლთან ადერდინის გზაზე ტელეგრაფის მავთული. მერე კი თავისი ზებუნებრივი ნიჭის მეოხებით უკვალოდ გაქრა სოფლიდან და სამუდამოდ გადაიკარგა.

მაგრამ მისი წასვლის შემდეგ მთელი ორი საათი გავიდა, სანამ ვინმე გაბედავდა და აიპინგის დაცარიელებულ ქუჩაში თავს გამოყოფდა.

თავი მეცამეტე

მისტერ მარველი ახალი თანამდებობიდან გადადგომას თხოულობს

სადამოხანს აიპინგის მცხოვრებლები თავშესაფრებიდან გამოძვრნენ და ოდესღაც სადღესასწაულოდ მორთულ, ახლა კი ნანგრევებად ქცეულ სოფელს თვალი გადაავლეს, ბრემბლჰერტისკენ კი წიფლის ხშირ ტყეში მძიმედ მიაბიჯებდა დაბალი, ჩასუქებული კაცი, რომელსაც თავზე მეტად შელახული ცილინდრი ეხურა. ერთ ხელში მას ელასტიკური ბაფთით შეკრული სამი წიგნი ეჭირა, მეორეში — ლურჯი სუფრისგან გამოკრული ბოხჩა. მის აჭარხლებულ სახეს დაღლილობა და მოწყენილობა, ხოლო მოძრაობას ნერვული სიჩქარე ეტყობოდა. გზადაგზა გამუდმებით ეჩხუბებოდა ვიღაცის ხმა, მხრებზე კი უჩინარი ხელები უბიძგებდნენ.

— თუ კიდევ გაიქცევით, — წარმოთქვა ხმამ, — თუ კიდევ გაიფიქრებთ გაქცევას...

— ღმერთო ჩემო! — ამოიოხრა მისტერ მარველმა, — ისედაც აღარ დამრჩა ზურგზე მთელი ადგილი.

— უკანასკნელად გაფრთხილებთ, — განაგრძო ხმამ, — რომ მოგკლავთ!

— მე არც ვაპირებდი თქვენგან გაქცევას, — თითქმის ქვითინით მიუგო მარველმა. — გეფიცებით, არ ვაპირებდი. უბრალოდ, არ ვიცოდი, სად უნდა მომეხვია, ეს იყო და ეს. ან საიდან უნდა მცოდნოდა? მერე მოხედვაც ვერ მოვასწარი, რომ მუშტი მომხვდა...

— უარესი მოგხვდებათ, თუ ჭკვიანად არ იქნებით! — წარმოთქვა ხმამ. მარველიც მაშინვე დადუმდა, ლოყები დაბერა და თვალებში სასოწარკვეთილება გამოეხატა.

— ისიც მეყოფა, რომ ამდენმა სულელმა გაიგო ჩემი არსებობა. ახლა თქვენც მოინდომეთ წიგნებიანად გაქცევა. ზოგ მათგანს ბედმა გაუღიმა და დროზე მიიძალა, თორემ... არავინ იცოდა ჩემი უჩინარობა. ახლა კი, ახლა რაღა ვქნა?

— მე რაღა ვქნა? — ხმადაბლა იკითხა მარველმა.

— ყველაფერი გახმაურდა. ალბათ, გაზეთებშიც გამოქვეყნდება რაიმე ცნობები. ყველგან ძებნას დამიწყებენ. ყოველი ადამიანი ფრთხილად იქნება... — ხმამ საკმაოდ უწმაწურად შეიგინა და დადუმდა. მისტერ მარველს სახე უფრო მოელუშა და ოდნავ ნაბიჯს უკლო.

— აბა, ჩქარა იარე! — უბიძგა უჩინარმა ხელმა.

მისტერ მარველს სახეზე ნათელ ლაქებს შორის ადგილები გაუნაცრისფრდა.

— წიგნები არ დაგიცვივდეს, სულელო! — უხეშად წარმოთქვა ხმამ.

— ერთი სიტყვით, — განაგრძო ისევ ხმამ, — შენი გამოყენება მომიხდება... ძალიან უვარგისი იარაღი კი ხარ, მაგრამ რას იზამ; სხვა გზა არა მაქვს.

— დიახ, მართლაც უვარგისი იარაღი ვარ, — თქვა მარველმა.

— სავსებით სწორი ბრძანდებით.

— მე უვარგისზე უვარგისი იარაღი ვარ. ჩემისთანა უვარგისი მეორე არ მოიძებნება ქვეყანაზე, — ალაპარაკდა მისტერ მარველი. — ისეთი სუსტი ვარ, ისეთი, რომ...

— მართლა?

— გულიც არაფრად არ მივარგა. თქვენი დავალება კი შევასრულე, მაგრამ გარწმუნებთ, სული კბილით მიჭირავს.

— ნუთუ?

— არც ნერვები მაქვს კარგი, არც ღონე...

— არა უშავს, გაგამხნევებ ხოლმე.

— ნამდვილად ჯობდა, ჩემზე ხელი აგეღოთ. სრულიადაც არ მინდა, რომ ჩემს გამო რაიმე გაგიფუჭდეთ. ეს კი სავსებით მოსალოდნელია, ისეთი მშიშარა და უსუსური ვარ...

— რაც შეეხება მაგას, ფრთხილად იყავი. არაფერი შეგცდეს, თორემ... — წარმოთქვა ხმამ მშვიდად, მაგრამ დამაჯერებლად.

— სიკვდილი არ მერჩივნა ამას?! — აღმოხდა მისტერ მარველს. — რა საშინელი უსამართლობაა. თქვენც დამეთანხმებით... მე მგონია, სრული უფლება მაქვს...

— აბა, აბა! ჩქარა იარე! — შეაწყვეტინა ხმამ.

მისტერ მარველმა ნაბიჯს აუჩქარა და ერთხანს უხმოდ განაგრძობდნენ გზას.

— ძალიან ძნელი სამუშაო კია, — წამოიწყო ისევ მარველმა. მაგრამ ამ შენიშვნას არავითარი პასუხი არ მოჰყოლია. მისტერ მარველმა გადაწყვიტა, სხვა მხრიდან შემოევლო.

— რამეს მაინც მამლევდეს ჩემი შრომა?! — დაიწყო ისევ.

— გეყოფა წუწუნი! — დაუყვირა უჩინარმა, — ხომ გითხარი, უზრუნველგყოფ-მეთქი. მხოლოდ შეასრულე, რასაც გიბრძანებ. თუმცა დიდი სულელი ვინმე ბრძანდები, დარწმუნებული ვარ, მაინც შეძლებ ყველაფრის მოგვარებას...

— გარწმუნებთ, ბატონო, მეტად შეუფერებელი კაცი გახლავართ. არ მინდა წინააღმდეგობა გაგიწიოთ, მაგრამ რა ვქნა, ასე კია და...

— თუ ახლავე არ დადუმდები, ისევ ხელის გადაბრუნებას დაგიწყებ, — გაბრაზებით წარმოთქვა ხმამ. — გაიგე, რომ ფიქრს მიშლი...

წინ, ტოტებს შორის, შუქის ორი ყვითელი ლაქა გამოვრთა და ბინდში გამოიკვეთა ეკლესიის ოთხკუთხა კოშკი.

— ხელს მხარზე დაგადებ და სანამ სოფელს არ გავივლით, ასე ვიაროთ, — თქვა უჩინარმა. — პირდაპირ იარე და რამე სისულელის ჩადენა არ გაბედო, თორემ ვაი შენი ბრალი.

— ვიცი, ვიცი... — უპასუხა მარველმა, მშვენივრად ვიცი ყველაფერი.

გაცრეცილ ცილინდრში გამოწყობილმა, საწყალი შესახედაობის კაცმა უხმოდ ჩაიარა სოფლის გზაზე, სახლების გაჩირადდნებულ ფანჯრებთან, და ასევე უხმოდ გაუჩინარდა სიბნელეში.

თავი მეთოთხმეტე პორტ-სტოუმი

მეორე დღეს, დილის ათ საათზე, გაუპარსავი და ჭუჭყიანი მისტერ მარველი პორტ-სტოუს გარეუბნის ერთ პატარა სამიკიტნოსთან ჩამომჯდარიყო. მეტად დაღლილი, აღელვებული და დაბნეული ჩანდა. გვერდით ელაგა უკვე წვრილი ბაწრით შეკრული წიგნები. ბოხჩა კი, უჩინარის ბრძანებით, ბრემბლჰერტის მახლობლად, წიფლის ტყეში დაეტოვებინა. ამგვარად, მისტერ მარველი მარტოკა იჯდა და, მიუხედავად იმისა, რომ ყურადღებას არავინ აქცევდა, სულ უფრო და უფრო მეტად ღელავდა. აცახცახებული ხელებით ხან ერთ ჯიბეს მოისინჯავდა, ხან მეორეს.

მთელი საათი ადგილიდან არ დამრულა. მერე სამიკიტნოდან გამოვიდა ხანშიშესული მეზღვაური, ხელში გაზეთები ეჭირა. პირდაპირ მისტერ მარველისაკენ გაემართა და გვერდით მიუჯდა.

— სასიამოვნო დღეა, — თქვა მეზღვაურმა.

მისტერ მარველმა ეჭვის თვალით გახედა მეზობელს.

— ძალიან სასიამოვნოა, — უპასუხა ბოლოს.

— სწორედ რომ დროის შესაფერი ამინდია, — განაგრძო მეზღვაურმა.

— სწორედ რომ ასეა, — დაეთანხმა მისტერ მარველი.

მეზღვაურმა კბილის საჩიჩქნი ამოიღო და რამდენიმე წუთს თვალი არ მოუშორებია მისტერ მარველის დამტვერილი სამოსისა და მერხზე დალაგებული წიგნებისათვის. წედან მარველს რომ უახლოვდებოდა, ისე მოესმა, თითქოს ამ უკანასკნელს ჯიბეში ფული უჩხრიალებდა. ძალიან უკვირდა, ამგვარად გამოწყობილი დოყლაპია რომ ასეთი სიმდიდრის პატრონი გამოდგა. შემდეგ მისი ფიქრი ისევ სკამზე დალაგებულ წიგნებს დაუბრუნდა.

— წიგნები? — იკითხა და უეცრად პირიდან კბილის საჩიჩქნი გამოიღო.

მისტერ მარველი შეკრთა და წიგნებს გადახედა.

— დიახ, უპასუხა, — დიახ, წიგნებია.

— ხშირად არაჩვეულებრივ ამბებს შეხვდება კაცი წიგნებში, — თქვა მეზღვაურმა.

— სავსებით გეთანხმებით...

— და არა მარტო წიგნებში...

— სწორი ხართ, — კვერი დაუკრა მისტერ მარველმა, ირგვლივ საწყლად მიმოიხედა და კვლავ მეზღვაურს მიაცქერდა.

— აი, მაგალითად, უცნაურ ამბებს წერენ ხოლმე გაზეთებში, — განაგრძო მეზღვაურმა.

— მართლაც, ძალიან ხშირად.

— თუნდაც ამ გაზეთში.

— ნუთუ?!

— აქ მოთხრობილია, თითქოს ქვეყნად არსებობდეს უჩინარი ადამიანი, — თქვა მეზღვაურმა და მარველს სერიოზული მზერა ესროლა.

მისტერ მარველს პირი მოედრიცა. ხელი რამდენჯერმე მაგრად მოისვა ლოყაზე. ყურები უხურდა.

— ნეტავ აზრად როგორ მოსდით ამგვარი რამ? — ჩაიბუტბუტა დაბნეულმა, — რაო, სად უნახავთ, ავსტრალიაში თუ ამერიკაში?!

— არც ერთგან, — უპასუხა მეზღვაურმა, — აქ!

— ღმერთო ჩემო! — წამოიძახა მისტერ მარველმა და ადგილზე შეხტა.

— როცა ვამბობ «აქ»-მეთქი, მხედველობაში მაინცდამაინც ეს ადგილი კი არა მაქვს. უბრალოდ, მახლობელ სოფელს ვგულისხმობ, — დაამშვიდა მეზღვაურმა.

მარველმა თავისუფლად ამოისუნთქა და ჩაილაპარაკა:

— უჩინარი? ჰმ... მაინც რას აკეთებდა?

— ყველაფერს, რაც კი მოესურვებოდა.

— აი, უკვე ოთხი დღე იქნება, რაც გაზეთი თვალითაც არ მინახავს, — თქვა მარველმა.

— პირველად ის არამზადა აიპინგში გამოჩენილა.

— ნუთუ?!

— დიახ, იქ გამოჩენილა პირველად, — განაგრძობდა მეზღვაური, თან მისტერ მარველს ათვალიერებდა. — საიდან ჩამოვიდა აიპინგში, არავინ იცის. აგერ წაიკითხეთ, «აიპინგში მომხდარი არაჩვეულებრივი ამბავი». გაზეთში წერია, ყველაფერი მართალიაო.

— წარმოუდგენელია!

— მართლაც უჩვეულო ამბავია. მაგრამ ქორეპისკოპოსიც, ექიმიც, ყველანი ადასტურებენ, რომ საკუთარი თვალით ნახეს უჩინარი. თურმე სამიკიტნო «მეეტლე და ცხენებში» ცხოვრობდა. მისი უბედურება ადრე არავის სცოდნია — აქ ასე წერია, უბედურებაო. ეს ამბავი აღმოაჩინეს დიდი ხნის შემდეგ, როცა სასტუმრო ოთახში მომხდარი ჩხუბის დროს ბანდები შემოაგლიჯეს, სწორედ მაშინ შენიშნეს, რომ მდგმურს თავი არ ჰქონდა. გოცებულებს მისი დაჭერა მონდომებიათ, მაგრამ უჩინარს ტანსაცმლის გახდა მოუსწრია და გამქრალა. თუმცა უჩხუბრად მაინც ვერ შეძლო თურმე თავის დადწევა. ჩხუბის დროს კი ფრიად ღირსეული და პატივცემული კონსტებლისათვის, მისტერ ჯეფერსისათვის, მძიმე ჭრილობა მიუყენებია. ყველაფერი ზუსტადაა გადმოცემული, წუნს ვერ დასდებ: სახელებიც, გვარებიც და, საერთოდ, ყველაფერი, რაც საჭიროა.

— ღმერთო! — მისტერ მარველმა ირგვლივ მიმოიხედა და თითებით ოქროს ფულეები მოსინჯა. უცბად მეტად უცნაური და საინტერესო აზრი მოუვიდა. — რა საოცარი რამ მომხდარა! — თქვა და მეზღვაურს შეხედა.

— მართლაც საოცარი ამბავი წერია ამ გაზეთში. ჩემს სიცოცხლეში არაფერი გამიგონია უჩინარებზე. თუმცა, რა გასაკვირია! ჩვენს დროში კაცი ისეთ ჭკუიდან შესარყევ ამბებს შეხვდება, რომ...

— მეტი არაფერი ჩაუდენია? — შემპარავად ჰკითხა მისტერ მარველმა.

— განა ეს ცოტაა?

— არა, ისე, მინდოდა მეკითხა, უჩინარი აიპინგში აღარ დაბრუნებულა? ნუთუ ასე გაიქცა და მიიმალა?

— დიახ, აქ მეტი არაფერი წერია, — უპასუხა მეზღვაურმა. — როგორც გატყობთ, გეცოტავებათ.

— რას ბრძანებთ, სავსებით საკმარისია...

— მეც ასე ვფიქრობ, რომ სავსებით საკმარისია, — გაიმეორა მეზღვაურმა. — რა თქმა უნდა, მეც ასე ვფიქრობ.

— შემთხვევით, ამხანაგები ხომ არ ჰყოლია უჩინარს? ამის შესახებ არაფერს წერენ? — ჰკითხა შეშფოთებით მარველმა.

— განა ერთი ასეთი ვაჟბატონი საკმარისი არაა? მადლობა ღმერთს, ამხანაგები არ ჰყოლია იმ ავაზაკს! — წამოიძახა მეზღვაურმა, თავი გადაიქნია და განაგრძო:

— გაფიქრებაც მზარავს. ხომ შეიძლება, სადმე ამ ადგილებში დაეხეტებოდეს. თურმე თავისუფლად დადის და, როგორც გაზეთებში წერენ, პორტ-სტოუს მიმართულებით წამოსულა. ჩვენც სწორედ პორტ-სტოუში ვართ! ეს უკვე რაიმე ამერიკული სასწაული არ გეგონოთ... აბა, ერთი წუთით წარმოიდგინეთ, რა ამბის დატრიალება შეუძლია ამ უჩინარ ადამიანს?! ვთქვათ, ცოტა მეტი გადაჰკრა და შენი გატყეპვის ხასიათზე მოვიდა. ან კიდევ სახლის გაქურდვა მოინდომა. მითხარით, ვინ დაუშლის?! თავისუფლად შეუძლია ძარცვა, ქურდობა; შეუძლია გარშემორტყმული პოლიციელების წრიდან ისევე უჩუმრად გაძვრეს, როგორც მე და თქვენ ვინმე ბრმას გავექცეთ. უფრო იოლადაც. ბრმებს, ამბობენ, არაჩვეულებრივი ყურთასმენა აქვთო... ან კიდევ, სადმე ღვინო თუა გადანახული, ისეთი, მას რომ მოსწონს, ჰა?!

— მართლაც, ამ მხრივ დიდი უპირატესობა აქვს.

— დიახ, დიახ, დიდი უპირატესობა, — დაეთანხმა მეზღვაური.

მთელი ამ საუბრის განმავლობაში მისტერ მარველი თვალებს აქეთ-იქით აცეცებდა. ოდნავ ჩქამსაც კი ყურს უგდებდა და ცდილობდა, არც ერთი გარემო მოძრაობა შეუმჩნეველი არ დარჩენოდა. ეტყობოდა, რაღაც მეტად მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება მიელო.

მერე მუჭში ჩაახველა, ერთხელ კიდევ მიმოიხედა, მიაყურა; მეზღვაურისაკენ გადაიხარა და ჩასჩურჩულა:

— საქმე ისაა, რომ ცოტა რამ მეც ვიცი უჩინარზე... სრულიად შემთხვევით... თუმცა პირადი წყაროებიდან.

— მართლა?! — გაოცდა მეზღვაური. — თქვენ?

— დიახ, მე.

— საინტერესოა! ნება მომეცით, შეგეკითხოთ...

— თქვენს გაოცებას საზღვარი არ ექნება, — დაიწყო მისტერ მარველმა და თან მარჯვენა ხელი პირზე აიფარა. — ყველაფერი ისეთი საინტერესოა, რომ...

— წარმომიდგენია!

— საქმე ისაა... — დაიწყო მისტერ მარველმა საიდუმლოებით მოცული ხმით, მაგრამ უეცრად სახის გამომეტყველება შეეცვალა, ვაიო, საწყლად დაიკნავლა, მერხიდან უხერხულად წამოიწია და ტკივილისაგან მოიკრუნჩხა. — ვაი! ვაი! — ხელმეორედ დაიკნავლა და ხმა ჩაუწყდა.

— რა მოგივიდათ? — თანაგრძნობით შეეკითხა მეზღვაური.

— კბილი ამტკივდა, — უპასუხა მისტერ მარველმა და ხელის გული ლოყაზე მიიღო. შემდეგ სასწრაფოდ აკრიფა წიგნები, ჩემი წასვლის დროც მოვიდაო, თქვა და უცნაური, არაბუნებრივი მოძრაობით მეზღვაურისაგან უკან-უკან დაიხია.

— მაგრამ თქვენ ხომ უჩინარზე გინდოდათ რაღაცის თქმა? — შეაჩერა მეზღვაურმა.

მისტერ მარველი წამით შედგა. ჩანდა, პასუხს ეძებდა.

— ჭორია! — ჩასჩურჩულა ხმამ.

— ჭორია! — გაიმეორა მისტერ მარველმა.

— ჭორია? — როგორ? აქ ხომ ყველაფერი გარკვევით წერია, — შეეკამათა მეზღვაური.

— მაინც ჭორია, — მიუგო მარველმა. — მე ვიცი, ვინც შეთხზა ეს ამბავი. არავითარი უჩინარი ადამიანი არ არსებობს ქვეყანაზე, ჭორია და მეტი არაფერი.

— კი მაგრამ, გაზეთი? მაშ თქვენი აზრით...

— ყველაფერი მონაჩმანია! — დაბეჯითებით უთხრა მარველმა.

დაბნეული მეზღვაური მისტერ მარველს მისჩერებოდა. მისტერ მარველი კი უწინდებურად უკან-უკან იხევდა.

— მოიცათ, — თქვა მეზღვაურმა და ფეხზე წამოდგა. — მაშ, თქვენი აზრით, ყველაფერი ეს...

— ჭორია, ჭორი-მეთქი! — დაუყვირა მარველმა.

— მაშ, რაღას იჯექით და მალაპარაკებდით ამდენ სისულელეს? რას მაცხედებდით ტყუილუბრალოდ?

მისტერ მარველმა ლოყები დაბერა. მეზღვაურს სიბრაზისაგან სახეზე ალმური მოსდებოდა და მუშტებმოღერებული მისკენ მიიწევდა.

— მე ვზივარ და მთელი ათი წუთი თურმე უაზროდ ვლაქლაქებ, ეს თავგასიებული, მუცელგაბერილი ჩერჩეტი, ეშმაკის ფეხი კი მიყურებს და ხმასაც არ იღებს...

— თუ შეიძლება, ნუ იგინებით! — უთხრა მისტერ მარველმა.

— იგინებო?! ვიგინები კი არა, მე შენ გიჩვენებ...

— წამოდი, — ჩასჩურჩულა ხმამ. მისტერ მარველი უეცრად აიზიდა, დატრიალდა და ხტუნვა-ხტუნვით გაუდგა გზას.

— აქედან მოუსვი, სანამ არ მოგხვედრია! — მიაძახა მეზღვაურმა.

— არ მომხვედრია? — დაუყვირა მისტერ მარველმა, თან აჩქარებული, არეული ნაბიჯით და უცნაური ბორძიკით უკან-უკან იხევდა. გზადაგზა ერთხანს ნაწყენი, მაგრამ დამნაშავე ხმით რაღაცას ბურტყუნებდა.

— სულელო, შტერო! — ერთხელაც მიაძახა მეზღვაურმა, რომელიც ფეხებგაჩაჩხული, დოინჯშემოყრილი შუა გზაზე დამდგარიყო და უცნობის უკანდახევას თვალს აყოლებდა. — მე გიჩვენებ, როგორ უნდა ჩემი გამასახარავენ!! განა ყველაფერი გაზეთში არ ეწერა?

მისტერ მარველმა პასუხად რაღაც მიაძახა და იმწამსვე მოსახვევში გაუჩინარდა. მისი მოწინააღმდეგე კი მანამდე იდგა გაქვავებულივით, სანამ ყასბის ოთხთვალამ ადგილი არ მოანაცვლევინა. ბოლოს შეტრიალდა და ნავსადგურისაკენ გაემართა. «რამდენი გადარეული დადის ამ ქვეყანაზე! — თავისთვის ჩაილაპარაკა და დაუმატა, — უნდოდა მასხრად ავეგდე! აი, სულელი! შტერი! ნამდვილი შტერი! განა გაზეთებში არ ეწერა ყველაფერი?!»

მალე მეზღვაურმა მეორე არანაკლებ უცნაური ამბავი შეიტყო, რომელიც იმ სკამის შორიახლო მომხდარიყო. ეს იყო მოჩვენება «ერთი მუჭა ფულისა». ფული ყოველგვარი დახმარების გარეშე თურმე სენგ მაიკლ-ლეინის ქუჩის გასწვრივ მოგზაურობდა. ეს შეუნიშნავს მეორე მეზღვაურს, რომელსაც, რა თქმა უნდა, უცდია ფულის დაჭერა, გაუშვერია კიდეც ოქროსკენ ხელი, მაგრამ უეცრად თავში რაღაც მძიმედ მოხვედრია და წაქცეულა. სანამ ფეხზე წამოდგებოდა, მფრინავი ოქრო უკვე გამქრალა... ჩვენი მეზღვაური, როგორც თვითონ ამბობდა, ყველაფერს ადვილად იჯერებდა, მაგრამ ეს ამბავი მისთვისაც კი მეტისმეტი აღმოჩნდა. თუმცა შემდეგ იძულებული გახდა, აზრი შეეცვალა ამ საკითხზე.

მფრინავი ფულის ამბავი ნამდვილი იყო. იმ დღეს პორტ-სტოუს გარეუბნებში, თვით ლონდონის ბანკის საუცხოოდ მოწყობილ კანტორაში, სამიკიტნობსა და ფარდულების სალაროებში, მეტისმეტად თბილი ამინდის გამო, ყველა კარი გაეღოთ და ფულები უხმოდ, დასტა-დასტა, ბლუჯა-ბლუჯა მიფრინავდნენ. მიფრინავდნენ კედლების გასწვრივ, მოსახვევებში, აღმართებზე, დაღმართებზე და მშვენივრად ახერხებდნენ გამვლელთა მზერისათვის თავის არიდებას. ისინი თავიანთ საიდუმლო მოგზაურობას ერთი მოუსვენარი, გაცვეთილ ცილინდრსა და ჭუჭყიან სამოსში გამოწყობილი კაცის ჯიბეებში ამთავრებდნენ. ეს კაცი პორტ-სტოუს გარეუბნის სამიკიტნოს შესასვლელთან იჯდა.

მხოლოდ ათი დღის მერე, როცა ბარდოკის ამბავიც მოძველებული იყო, ჩვენმა მეზღვაურმა ერთმანეთს დაუპირისპირა ყველა მონაცემი, ყველა ფაქტი და მიხვდა, თუ რა ახლოს იყო ერთხელ იმ საოცარ არსებასთან, რომელსაც უჩინარს ეძახდნენ.

თავი მეთხუთმეტე ლტოლვილი

ბინდდებოდა. დოქტორი კემპი იჯდა თავის სამუშაო ოთახში, გორაკზე წამოჭიმულ კოშკში, საიდანაც შესანიშნავი ხედი იშლებოდა ბარდოკისაკენ. სასიამოვნოდ მოწყობილ ოთახს ჩრდილოეთით, სამხრეთითა და დასავლეთით ფანჯრები ჰქონდა. კედელთან მიდგმული თაროები წიგნებსა და მეცნიერულ ჟურნალებს დაეტვირთა. კუთხეში ფართო საწერი მაგიდა იდგა, ხოლო ჩრდილოეთით ფანჯარასთან მიკროსკოპი, სინჯარები,

სხვადასხვა ხელსაწყო და ბაცილების კულტურებისა და რეაქტივების შემცველი მომცრო ბოთლები ეწყო. ოთახში ლამაზა უკვე ენთო, თუმცა გარეთ ჯერ არ ბნელოდა და ფარდებიც არ იყო ჩამოშვებული.

დოქტორი კემპი მაღალი, წარმოსადეგი გარეგნობის ახალგაზრდა კაცი გახლდათ; ჩალისფერი თმა და ქერა, თითქმის თეთრი უღვაშები უმშვენებდა პირისახეს. ის დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა იმ შრომას, რომელზეც ბოლო ხანებში მუშაობდა, მისი საშუალებით სამეფო საზოგადოების წევრობის მოპოვებას აპირებდა. აი, რა სიმალეებს უმიზნებდა დოქტორი კემპი.

შემთხვევით აიღო თავი სამუშაოდან, ფანჯარაში გაიხედა და მოპირდაპირე გორაკის წვერზე მოქცეულ მკვდრის მზეს თვალი გაუსწორა. ერთხანს გაუნძრევლად იჯდა და ოქროსფერი სხივების მომხიბვლელი კიაფით ტკბებოდა. შემდეგ ფერდობზე მისი სახლისაკენ მომავალ კაცს დააცქერდა. კაცი დაბალი ტანისა ჩანდა, თავზე ცილინდრი ეხურა და ისეთი სისწრაფით მორბოდა, გეგონებოდათ, ფეხებს მიწას არ აკარებსო.

«კიდევ ერთი იმ სულელთაგანი, — გაიფიქრა დოქტორმა კემპმა. — ეგეც იმგვარი ჭკუათხელი ვინმე იქნება, დღეს დილით მოსახვევში გიჟივით რომ შემეფეთა და შეშინებულმა დაიყვირა, «უჩინარი მოდის, სერ, უჩინარი». ვერ გამიგია, რა ემართება ამ ხალხს. მეცამეტე საუკუნეში ხომ არ ვცხოვრობთ?!»

ის წამოდგა, ფანჯარას მიუახლოვდა და ცნობისმოყვარეობით დააცქერდა ბინდბუნდში ფერდობზე დაშვებულ კაცს.

— ეტყობა, ძალიან ჩქარობს, — თქვა დოქტორმა კემპმა, — მაგრამ მაინც არაფერი გამოსდის. ისე მძიმედ მოძრაობს, თითქოს ჯიბეები ტყვიით ჰქონდეს ამოვსებული. რაო, ძალა გამოგელიათ, ჩემო კარგო?!

წუთის შემდეგ უცნობი ფერდობზე წამოჭიმულ ერთ-ერთ ყველაზე მაღალ ვილას მიეფარა, მაგრამ მალე ისევ გამოჩნდა. მერე მიიმალა, ისევ გამოჩნდა, ისევ მიიმალა, და ასე სამჯერ, სანამ საბოლოოდ სულ არ გაქრა სახლებს იქით.

— სულელები! — წამოიძახა კემპმა, ქუსლებზე შეტრიალდა და მაგიდას მიუჯდა.

მაგრამ გზაზე მიმომავალი ხალხი ლტოლვილი უცნობის გაოფლილ, ელდანაკრავ სახეს რომ უყურებდა, სრულიადაც არ იზიარებდა დოქტორ კემპის სკეპტიციზმს. მორბოდა კაცი, მოაბიჯებდა და თან ისეთ ხმებს გამოსცემდა, როგორც ოქროთი დატენილი ქისა, როცა მას ხელში ათამაშებენ. ლტოლვილი არც მარჯვნივ, არც მარცხნივ არ იხედებოდა. მისი ფართოდ დაღებული მრგვალი თვალები პირდაპირ, ფერდობის ძირისკენ იმზირებოდნენ, სადაც ერთიმეორის მიყოლებით ინთებოდა ნათურები და ქუჩაც ხალხით ავსებულიყო. შიშისაგან პირი უცნაურად დაღრეცოდა, ტუჩებზე დუჟი მოსდგომოდა და აჩქარებულად, ხრინწიანად სუნთქავდა. გამვლელები ჩერდებოდნენ, დაკვირვებით ათვალიერებდნენ ქუჩას და აფორიაქებულნი ერთმანეთს ეკითხებოდნენ, ხომ არაფერი გაგიგიათო. უეცრად ფერდობის თავზე ქუჩაში მოთამაშე ძაღლმა დაიწკავეწკავა, ღობის ქვეშ კუდამოძუებული შეძვრა და, სანამ ხალხი გონს მოვიდოდა, გვერდით რაღაცამ ჩაუქროლა. ვერ გაიგეს, რა იყო, ქარი, ტიტველი ფეხების ქვაფენილზე ტყაპუნი თუ ადამიანის ქლოშინი.

ბრბო აყაყანდა, განზე გადგა, შემდეგ აჩოჩქოლდა და ღრიალით ქვემოთკენ დაეშვა. მარველი შუა გზაზე იყო, ქალაქი რომ განგაშმა მოიცვა. ხალხი სახლებში შერბოდა, კან-ფანჯრებს ურდულებით რაზავდა. მარველს ესმოდა ყველაფერი და გამწარებული უკანასკნელ ძალას იკრებდა.

შიშმა გვერდით ჩაუქროლა, გაუსწრო და მალე მთელი ქალაქი მოიცვა.

«უჩინარი მოდის! უჩინარი...»

თავი მეთექვსმეტე სამიკიტნო «მხიარულ კრიკეტისტებში»

სამიკიტნო «მხიარული კრიკეტისტები» ზედ მთის ძირას მდებარეობდა, იქ, სადაც ტრამვაის ხაზი იწყებოდა. დიდი წითელი ხელებით დახლზე დაყრდნობილი მებუფეტე ხმელ-ხმელ მეეტლეს ცხენების თაობაზე ელაპარაკებოდა. ხოლო ნაცრისფერ ტანსაცმელში გამოწყობილ შავწვერა კაცს, რომელიც ბუტერბროდს ბარტონის¹ (¹ ბარტონის ლუდი — ლუდის ერთ-ერთი სახეობა.) ლუდს აყოლებდა, ამერიკული კილოთი ბაასი გაება მორიგეობიდან ახლახან განთავისუფლებულ პოლისმენთან.

— რა ხმაურია ნეტავ? — თქვა ხმელ-ხმელმა მეეტლემ და ფანჯარაზე დაკიდული, ჭუჭყისაგან გაყვითლებული ფარდის ზემოდან ფერდობზე ამაველი ქუჩის შეთვალაიერება სცადა. სამიკიტნოსთან ვიღაცამ ჩაირბინა.

— ალბათ, ხანძარია, — თქვა მებუფეტემ.

გარედან მძიმე, ჩქარი ნაბიჯების ხმა მოისმა. სამიკიტნოს კარი ხმაურით გაიღო და აქვითინებული, სახეარეული, უქუდო და საყელომოგლეჯილი მარველი ოთახში შემოვარდა. დაფეთებული ეცა კარს, უნდოდა ჩაკეტა, მაგრამ სახელურზე გამობმული თასმა კარის ბოლომდე მიხურვის საშუალებას არ აძლევდა.

— მოდის! — შემზარავი ხმით წამოიყვირა მარველმა, — ის მოდის! უჩინარი! მე მომდევს! ღვთის გულისათვის, მიშველეთ! მიშველეთ! მიშველეთ...

— მიხურეთ კარი! — შეაწყვეტინა პოლისმენმა, — ვინ მოდის? რა ამბავია? — პოლისმენი კარს მიუახლოვდა, სახელურის თასმა მოხსნა და მიხურა. ამერიკელმა მეორე კარიც ჩაკეტა.

— დამძალეთ სადმე! დამძალეთ! — განაგრძობდა მარველი, უწინდებურად ქვითინებდა და მთელი სხეული უთრთოდა, თუმცა წიგნებს მაინც არ უშვებდა ხელიდან. — სადმე შემოყვანეთ და დამძალეთ. ხომ გეუბნებით, მომდევს-მეთქი. ძლივს გამოვეპარე. გამაფრთხილა კი, თუ გამეპარე, მოგკლავო, და ასეც იზამს.

— ნუ გეშინიათ, დამშვიდდით, — მიუგო შავწვერა ამერიკელმა. — კარი ხომ ჩაკეტილია. ახლა დალაგებით მოგვიყევით, რა მოხდა...

— დამძალეთ სადმე! დამძალეთ! — არ ცხრებოდა მარველი.

უეცრად შემოსასვლელი კარი ძლიერი დარტყმისაგან შეზანზარდა, გარედან ყვირილი და შეუწყვეტელი, გამალებული ბრაზუნი მოისმა.

— ეი, ვინა ხართ მანდ?! — დაიძახა პოლისმენმა, — ვინ აბრაზუნებს?

მისტერ მარველი დარეტიანებულივით დატრიალდა ოთახში და თავშესაფარს დაუწყო ძებნა.

— მომკლავს! მომკლავს! ხელში დანა უჭირავს, გესმით, დანა! ღვთის გულისათვის, მიშველეთ! მიშველეთ!

— ნუ გეშინიათ, — შეაწყვეტინა მეზუფეტემ, — აქეთ მოდექით.

მან დახლში შესასვლელი ფიცარი გადახსნა და მისტერ მარველი სასწრაფოდ შევარდა შიგ.

— არ გააღოთ! — წამოიყვირა მისტერ მარველმა, — გვედრებით, არ გაუღოთ კარი... ღმერთო, სად დავიძალაო, სად?

— მაშ უჩინარის გამო ატყდა ასეთი აყალმაყალი? — იკითხა შავწვერა ამერიკელმა და ხელი ზურგზე შემოიღო. — ვფიქრობ, დროცაა, ვიხილოთ ის ვაჟბატონი.

ვერ მოასწრო ამის თქმა, რომ სამიკიტნოს ფანჯარა ჩამოიმსხვრა და გარედან უწინდელზე უარესი ყვირილი და ხმაური მოისმა. პოლისმენი სკამზე შედგა და გატეხილ ფანჯარაში თავი გაყო; უნდოდა კარგად დაენახა, რა ხდებოდა სამიკიტნოს შემოსასვლელთან. შემდეგ სკამიდან ჩამოვიდა და შუბლშექმუხვნილმა დინჯად წარმოთქვა:

— ის არის!

მეზუფეტე იდგა იმ ოთახის კართან, რომელშიც ახლახან მისტერ მარველი ჩაკეტა, და უხმოდ მისჩერებოდა ჩალეწილ ფანჯარას, შემდეგ ისიც დანარჩენებს შეუერთდა.

უცებ ირგვლივ ყველაფერი მიწყნარდა.

— რაღა მაინცადამაინც ახლა არა მაქვს ხელკეტი წამოღებული, — თქვა პოლისმენმა, და კარს გაუბედავად მიუახლოვდა. — როგორც კი გავაღებთ, შემოვარდება. აბა, რა შეუშლის ხელს?

— თქვენც რა ძალიან ჩქარობთ კარის გაღებას, — მიუგო ხმელ-ხმელმა მეეტლემ.

— გადაწიეთ ურდული, — მიმართა შავწვერა ამერიკელმა მეზუფეტეს. — თუ მართლაც გაბედავს და შემოვა... — წინადადება აღარ დაამთავრა და ჯიბიდან რევოლვერი ამოიღო.

— არა, ასე არ ივარგებს, — შეაჩერა პოლისმენმა, — ასე შეიძლება შემოგაკვდეთ კიდეც!

— ვიცი, ვიცი, რა ქვეყანაშიც ვიმყოფები, — განაგრძო ამერიკელმა. — ნუ შიშობთ, ფეხებში ვესვრი, — და ისევ მეზუფეტეს მიუბრუნდა:

— გადაწიეთ-მეთქი ურდული.

— სიამოვნებით გადავწევდი, მაგ თქვენი იარაღის რომ არ მეშინოდეს. ხომ შეიძლება გაგივარდეთ და ზურგში მომახვედროთ, — უპასუხა მეზუფეტემ.

— მაშ კარგი, — დასძინა შავწვერამ, კარს მიუახლოვდა და თვითონ გადასწია ურდული. მეზუფეტე, პოლისმენი და მეეტლე გაფაციცებით ადევნებდნენ თვალყურს მის ყოველ მოძრაობას.

— შემოდით! — მშვიდად წარმოთქვა ამერიკელმა, დაიხია, რევოლვერი ზურგს უკან დამალა და შემოსასვლელს დააცქერდა. ოთახში არავინ შემოდოდა, კარი უწინდებურად დახურული იყო. როდესაც რამდენიმე ხნის შემდეგ კარში მეორე მეეტლემ შემოჰყო თავი, ისინი ისევ გაუნძრევლად

იდგნენ და უჩინარის შემოსვლას ულოდნენ. მეზობელი ოთახის ფანჯრიდან კი მარველის შეშინებული, გადაფითრებული სახე მოჩანდა.

— ყველა კარი თუა დაკეტილი? — იკითხა მარველმა. — ალბათ გარშემო უვლის სახლს და შემოსაძრომს ეძებს. რომ იცოდეთ, რა ეშმაკის ფეხია ასეთ საქმეებში!

— ღმერთო ჩემო! — წამოიყვირა მეზუფეტემ, — სახლის უკანა კარი ღია დამრჩა! თქვენ აქ იყავით, მე კი... — მან უმწეოდ მიმოიხედა. მეზობელი ოთახის კარი მიჯახუნდა და საკეტში გასაღებმა გაიჩხარუნა. — ეზოში გამავალი კარი ღიაა და კიდევ ერთი, ჰო, ეზოში გამავალი კარი...

ის სწრაფად გავიდა ბარიდან.

წუთიც არ გასულა, რომ პურის საჭრელი უზარმაზარი დანით შეიარაღებული გამოჩნდა.

— ეზოში გასასვლელი კარი ღია დამხვდა! — თქვა და მღელვარებისაგან ყბა ჩამოუვარდა.

— მაშ, შესაძლებელია, უკვე აქაც არის, — ჩაიჩურჩულა პირველმა მეეტლემ.

— სამზარეულოში რომ არ არის, ეჭვი არ მეპარება, — მიუგო მეზუფეტემ. — იქ დილიდანვე ორი ქალი მუშაობს და მეც, ამ დანით ხელში, ყოველი კუნჭული დავათვალიერე. ქალებსაც არაფერი გაუგიათ, ვინმე რომ შესულიყო, ხომ შეამჩნევდნენ...

— ახლა მაინც თუ ჩაკეტეთ ყველა კარი? — ჰკითხა პირველმა მეეტლემ.

— მადლობა ღმერთს, სამაგისო კბილები კარგა ხანია მოვიცვალე! — მიახალა მეზუფეტემ.

შავწვერა ამერიკელმა რევოლვერი ისევ ჯიბეში ჩაიდო. მაგრამ წამსვე დახლის სახურავი ხმაურით ავარდა, მოისმა გასაღების ჩხაკუნის და მეზობელი ოთახის კარი ხმაურით შეიღო. ყველამ გაიგონა მისტერ მარველის საზარელი კვილი და დასახმარებლად გაქანდნენ. ამერიკელმა გაისროლა. ტყვია კედელზე დაკიდულ სარკეს მოხვდა და ნამსხვრევებად აქცია.

როდესაც მეზუფეტე ოთახში შევარდა, დაინახა მისტერ მარველი, რომელიც სამზარეულოს კართან უცნაურად იკრუნჩხებოდა და ფეხებს ჰაერში ასავსავებდა. სანამ მეზუფეტე გადაწყვეტდა, რა მოემოქმედა, კარი გაიღო და უხილავმა ხელმა მისტერ მარველი სამზარეულოში შეათრია. ქალები აწივლდნენ. ქვაბები ხმაურით გაგორდა იატაკზე. წელში მოხრილი და ფეხებგაფარჩხული მისტერ მარველი კი ეზოში გამავალი კარისკენ გასრიალდა. კარზე ურდული გადაიწია.

პოლისმენი ერთ-ერთი მეეტლის თანხლებით სამზარეულოში შემოვარდა, მიუახლოვდა მისტერ მარველს და ჩაეჭიდა უხილავ ხელს, რომელიც ურდულს ეწეოდა, მაგრამ სახეში ძლიერად მოხვდა მუშტი, შეტორტმანდა და უკან დაიხია. კარი გაიღო და მარველმა განწირული მოძრაობით თავის განთავისუფლება სცადა. იმავე წუთს მეეტლე შემთხვევით წააწყდა კაცის უხილავ სხეულს, ხელი მოხვია და დაიყვირა:

— დავიჭრე! დავიჭირე!

მისი ძახილისთანავე მეზუფეტის წითელი ხელებიც ჩააფრინდა უხილავ სხეულს.

— აქ არის, აქ! დავიჭირე! — დაიყვირა მებუფეტემაც. უხილავი მკლავებისაგან განთავისუფლებული მისტერ მარველი იატაკზე დაეცა და სცადა, მოჩხუბართა ფეხებს შორის გამძვრალიყო. ჩხუბი სულ უფრო და უფრო ცხარდებოდა. პირველად გაიგონეს უჩინარის ხმა. პოლისმენმა შემთხვევით დააბიჯა ფეხი და თითები ატკინა. უჩინარმა მძვინვარედ დაიყვირა და მუშტები დაატრიალა. მეეტლემ შეჰკვივლა, მუცელზე იტაცა ხელი და ჩაიკუზა. სამზარეულოს კარი უეცრად მიიკეტა. ამან მარველს ხელი შეუწყო, შეუმჩნევლად გაპარულიყო. მებუფეტე, მეეტლე და პოლისმენი თავგანწირულად იბრძოდნენ, მაგრამ მალე შენიშნეს, რომ სიცარიელეში იქნევდნენ ხელებს და დადგნენ.

— გაიპარა!

— სად გაიპარა? — იკითხა შავწვერა ამერიკელმა. — გარეთ? — აქეთ გამოდით! — გასძახა ყველას პოლისმენმა და ეზოში გავიდა.

კრამიტის ნატეხმა ზედ ყურთან ჩაუქროლა და ჭურჭლით დახვავებულ სამზარეულოს მაგიდაზე დავარდა.

— მე ვუჩვენებ, როგორ უნდა სროლა! — დაიყეფა შავწვერამ. პოლისმენის მხართან რევოლვერის ლულამ იელვა და იმ მხარეს, საიდანაც კრამიტის ნატეხი წამოვიდა, ზედიზედ ხუთი ტყვია გავარდა. სროლის დროს ამერიკელმა ხელით ნახევარწრე მოხაზა და, ამრიგად, ტყვიები ირგვლივ მიმოფანტა.

სიჩუმე ჩამოდგა.

— ხუთჯერ გავისროლე! — თქვა ამერიკელმა, ახლა სინათლე მივანათოთ აქაურობას და გვამი მოვძებნოთ.

თავი მეჩვიდმეტე დოქტორ კემპის სტუმარი

დოქტორი კემპი ისევ თავის კაბინეტში იჯდა და მუშაობდა. ალბათ, კიდევ დიდხანს იმუშავებდა, რომ მისი ყურადღება გასროლის ხმას არ მიექცია. ბახ, ბახ, ბახ... ერთიმეორის მიყოლებით ხუთჯერ გავარდა ტყვია.

— ეჰე! — წამოიძახა კემპმა, კალმისტრის ბოლო პირში ჩაიდო და მიაყურა. — ნეტავი ვინ ისვრის ბარდოკში? სულელებმა ეს რა ამბავი ატეხეს?

ის სამხრეთის ფანჯარას მიუახლოვდა, გამოაღო, რაფაზე გადაიხარა და ქუჩის გასწვრივ მბჟუტავი გაზის ნათურები, სახლების ფანჯრები და მაღაზიის გაჩირადდნებული ვიტრინები შეათვალიერა.

— მგონი, «კრიკეტისტების» შესასვლელთანაა ხალხი შეკრებილი, — თქვა და ზვერვა განაგრძო. თვალი გადაავლო მთელ ქალაქს და მზერა ნავმისადგომზე შეაჩერა. ნავსადგურის პატარა შენობა ყოველმხრივ გაშუქებული იყო და მოყვითალო აღმასივით ბრწყინავდა. იქვე, რეიდზე მდგარი გემები ოდნავ ირწეოდნენ. მთვარე დასავლეთის მთების თავზე ეკიდა, ვარსკვლავები კი ციმციმებდნენ, როგორც ტროპიკულ ქვეყნებში.

ხუთი წუთის განმავლობაში დოქტორ კემპის გონება მომავლის სოციალურ პირობებზე ფიქრში იყო გართული და იძირებოდა დროის უსასრულობის

სიღრმეებში. შემდეგ ამოიოხრა, ფანჯარა მიხურა და საწერ მაგიდას დაუბრუნდა.

არ გასულა საათი, რომ შემოსასვლელი კარის ზარმა დაიწვრიალა. რაც სროლის ხმამ წერა შეაწყვეტინა, დოქტორი კემპი აზრებს თავს ველარ უბამდა, უხალისოდ მუშაობდა. ზარმა რომ დარეკა, ქალაქებს თვალი მოაშორა და გაყურდა. სიჩუმეში გარკვევით გაიგონა, როგორ გამოალო მოახლემ კარი და თავისი კაბინეტისაკენ ამომავალი კიბის აჭრიალებას დაელოდა, მაგრამ ამაოდ.

«ნეტავი ვინ უნდა ყოფილიყო?» — გაოცდა დოქტორი კემპი.

სცადა მუშაობის გაგრძელება, მაგრამ ვერ შეძლო. წამოდგა, კაბინეტიდან გავიდა და კიბის თავზე დადგა. დარეკა ზარი და როცა ქვემოთ, დერეფანში, მოახლე გამოჩნდა, ჰკითხა: ჩემთვის წერილი ხომ არ მოუტანიათო.

— არა, სერ. ალბათ ვინმემ ხუმრობით დარეკა და გაიქცა, — უპასუხა მოახლემ.

— ამ ღამით რაღაც აფორიაქებული ვარ, — ჩაილაპარაკა კემპმა, კაბინეტში შებრუნდა და ამჯერად უკვე მტკიცედ შეუტია ქალაქებს. ირგვლივ უწინდებურად სიჩუმე სუფევდა; ისმოდა მხოლოდ საათის წიკწიკი და ქალაქებზე გასრიალებული კალმის წრიპინი.

ღამის ორი საათი იყო, როცა დოქტორი კემპი წერას მორჩა. წამოდგა, დაამთქნარა, გაიზმორა და საწოლი ოთახისკენ გასწია. პიჯაკი და ჟილეტი უკვე გახდილი ჰქონდა, რომ უცებ წყალი მოსწყურდა. სანთლით ხელში სასადილო ოთახში ჩავიდა და ვისკისა და სოდიანი წყლის ძებნა დაიწყო.

მეცნიერულმა ძიებებმა დოქტორი კემპი მეტად დაკვირვებული ადამიანი გახადა. როდესაც საწოლ ოთახში ბრუნდებოდა, კიბის დასაწყისში დაგებულ ჭილობთან, ლინოლეუმზე, მუქი ფერის ლაქა შენიშნა. უკვე მაღლა იყო ასული, რომ თავს შეეკითხა, საიდან უნდა გაჩენილიყო ლაქა იმ ადგილას. როგორც ჩანს, ეს კითხვა ქვეცნობიერად დაებადა, თუმცა ამას რა მნიშვნელობა აქვს, მთავარი ის არის, რომ დოქტორი კემპი, სიფონითა და ვისკით დატვირთული, ხელმეორედ ჩავიდა დერეფანში, დაიხარა და ლაქა შეათვალიერა. მაინცა და მაინც არ გაოცებულა, როცა დარწმუნდა, რომ ლაქა წებოვან, შედედებული სისხლის მსგავს სითხეს წარმოადგენდა. ერთხელაც დახედა ლაქას და კიბეს ნელი ნაბიჯით აუყვა; თან აქეთ-იქით იხედებოდა და ცდილობდა გაეგო, საიდან უნდა დაცემულიყო სისხლის წვეთი ლინოლეუმზე. საწოლი ოთახის შესასვლელთან კემპი შედგა და გაოგნებული დააშტერდა კარის სახელურს, რომელსაც სისხლიანი თითების ანაბეჭდი ეტყობოდა.

იმწამსვე საკუთარ ხელს დახედა, მაგრამ ხელი სუფთა ჰქონდა. შემდეგ გაახსენდა, რომ საწოლ ოთახში შესვლისას კარი ღია დახვდა: მაშასადამე, სრულიადაც არ მიჰკარებია სახელურს. ამ ფიქრებით მოცულმა საწოლი ოთახის ზღურბლზე გადააბიჯა. გარეგნულად აღელვებულს არ ჰგავდა, ოღონდ სახის გამომეტყველებაში ჩვეულებრივზე მეტი სიმტკიცე ეტყობოდა. კემპმა გამომცდელი თვალი მიმოავლო ოთახს და ლოგინზე შეაჩერა. გადასაფარებელზე სისხლის გუბე იდგა, ხოლო ზეწარს ცალი მხარე ჩამოხეული ჰქონდა. როცა იქ პირველად შევიდა, ამის მსგავსი არაფერი

დაუნახავს; თუმცა მაშინ ისე გაემართა კომოდისაკენ, განზე არც გაუხედავს. ერთ ადგილას საბანი იმგვარად იყო ჩაკეცილი, თითქოს ახლახან ზედ ვიღაც იჯდაო.

მერე მოეჩვენა, რომ ვიღაცამ შესძახა: «ღმერთო ჩემო! ეს ხომ კემპია!» მაგრამ დოქტორ კემპს არაფერი სწამდა მოჩვენებებისა.

იდგა და ლოგინს დასცქეროდა. ნუთუ ეს მართლა ადამიანის ხმა იყო? ერთხელაც მიმოიხედა, მაგრამ ზეწარჩამოხეული და სისხლით დალაქავებული ლოგინის გარდა, საეჭვო ვერაფერი შენიშნა. უეცრად ნათლად იგრძნო, რომ კუთხეში, პირსაბანთან, რაღაც ამოდრავდა. ყოველ ადამიანს, რაც არ უნდა განათლებული იყოს, მაინც შემორჩება ხოლმე ერთგვარი ცრურწმენა და დოქტორი კემპიც ამაზრზენმა შიშმა შეიპყრო. ფრთხილად მიხურა კარი, კომოდს მიუახლოვდა და ზედ ბოთლები დააწყო. როდესაც მოტრიალდა, პირსაბანსა და მას შორის ჰაერში დაკიდული თეთრი ტილოს გასისხლიანებული სახვევი დაინახა. ეს იყო საკმაოდ ოსტატურად შემოხვეული ბანდი, მაგრამ სრულიად ცარიელი და თანაც ჰაერში გამოკიდული. კემპმა გადაწყვიტა, მისწვდომოდა იმ ჯადოსნურ სახვევს, მაგრამ სწორედ ამ დროს მხარზე ვიღაცის ხელი შეეხო და ადამიანის ხმამ მტკიცედ წარმოთქვა მისი სახელი:

— კემპ!

— ააა?! — მხოლოდ ესლა ამოილულულა დოქტორმა კემპმა და პირდაფჩენილი ადგილზე გაშეშდა.

— დამშვიდდით, კემპ! ნუ აღელდებით! — განაგრძო ხმამ, — მე უჩინარი ვარ.

კემპი ერთხანს ხმაამოუღებლად იდგა და გაოგნებული დაშტერებოდა სახვევს.

— უჩინარი? — ამოილულულა ბოლოს.

— დიახ, უჩინარი, — გაიმეორა ხმამ.

კემპს გაახსენდა, დილით აბუჩად რომ იგდებდა უჩინარზე მოყოლილ ამბებს. მაგრამ ძალიან არც ახლა შეშინებია, არც მეტისმეტად გაოცებულა, როცა უჩინარმა ბაასი გაუბა. მან მხოლოდ შემდეგ შეიგრძნო და განიცადა ყველაფერი, რაც დროის ამ მცირე მონაკვეთში გადახდა თავს.

— მე კი მეგონა, ჭორი იყო, — თქვა დოქტორმა კემპმა, და გაახსენდა ის საბუთები, რომლებითაც ადრე უჩინარის არსებობას აბათილებდა. — ხელი შეხვეული გაქვთ? — ჰკითხა მცირე დაყოვნების შემდეგ.

— დიახ, — უპასუხა უჩინარმა.

— ო-ო! — წამოიძახა დოქტორმა კემპმა და აღელვებით განაგრძო: — საოცარია! საოცარი და შეუძლებელი! არა! არა! ეს რამე თვალთმაქცობა იქნება...

ხელეგაწვდილმა ნახვევისკენ რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა და მოულოდნელად მისი თითები უხილავ სხეულს შეეხო. შეხებისთანავე იგი უკან გადახტა ფერდაკარგული.

— ღვთის გულისათვის, კემპ, დამშვიდდით! მე ისე მჭირდება თქვენი დახმარება! მოიცადეთ! ყური დამიგდეთ!

კემპს მკლავზე უხილავი თითები მოექდო. მან ხელი დაიქნია და სცადა განთავისუფლებულიყო.

— კემპ! — დაიყვირა ხმამ, — დამშვიდდით-მეთქი!

თითებმა უფრო მაგრამ მოუჭირეს მკლავზე.

დოქტორი კემპი თავის დაღწევის უსაზღვრო სურვილმა შეიპყრო. დაბანდული ხელი მხრებზე შემოეხვია და გასაქანს არ აძლევდა. შემდეგ ფეხქვეშ იატაკი გამოაცალეს და ლოგინზე პირდაღმა დასცეს. ერთი კი გაიფიქრა, დავიყვირობო, მაგრამ გაღებულ პირის უცებ საბნის ბოლოთი ამოევსო. უჩინარი არსება მთელი ძალით დასწოლოდა ზემოდან. კემპს მხოლოდ ხელებიდა ჰქონდა თავისუფალი და ჰაერში ალაღბედზე იქნევდა.

— გონს მოდით, კემპ! არ გესმით? — კბილებში გამოსცრა უჩინარმა და, მიუხედავად იმისა, რომ კემპი სეტყვასავით უშენდა მუშტებს სახეში, მაგრად მიაჯაჭვა ის საწოლზე. — თუ ახლავე არ შეწყვეტთ ხელების ქნევას, გეფიცებით, მოთმინებიდან გამოვალ.

კემპი მაინც არ ცხრებოდა.

— წყნარად იწევი-მეთქი, შე სულელო! — ზედ ყურთან ჩაჰყვირა უჩინარმა.

კემპი მონუსხულივით გაჩერდა.

— თუ დაიყვირებ, იცოდე, მაგ თავს ტაფასავით გაგიბრტყელებ! — დაემუქრა უჩინარი და პირიდან საბნის ბოლო გამოაცალა. — მე უჩინარი ადამიანი ვარ. ეს არც თვალთმაქცობაა და არც რაიმე თილისმა. მართლა უჩინარი ვარ და, მიუხედავად ამისა, თქვენი დახმარება მჭირდება. თუ სოფლელ ტეტასავით არ მოიქცევით და ჰკუთით იქნებით, არავითარ ზიანს არ მოგაყენებთ. ამას გარდა, ჩვენ ერთმანეთს ვიცნობთ კიდევ. კემპ, ნუთუ უნივერსიტეტიდან არ გახსოვთ გრიფინი?

— საშუალება მომეცით წამოვდგე, — თქვა კემპმა, — არსად გავიქცევი, ცოტა ხანს დამაცადეთ, გონება მოვიკრიბო.

კემპი ლოგინზე წამოჯდა და კისერი მოისინჯა.

— მე გრიფინი ვარ, კემპ, უნივერსიტეტში ერთად ვსწავლობდით... მერე თავი გავიუჩინარე. სხვაგვარად კი ისევ ისეთი, ჩვეულებრივი კაცი ვარ.

— გრიფინი?

— დიახ, გრიფინი. თქვენზე ერთი კურსით უკან ვიყავი; შესახედავად თითქმის ალბინოსი;¹ (¹ ალბინოსი — ისეთი ადამიანი ან ცხოველი, რომელსაც კანისა და თმის პიგმენტაცია (შეფერილობა) არა აქვს.) მაღალი, მხარბეჭიანი, წითურსახიანი და წითელთვალეა. ერთხელ ქიმიაში საინტერესო თემა დავამუშავე და დამაჯილდოვეს. ნუთუ არ გახსოვართ?

— სრულიად დავიბენი, — წაილულლულა კემპმა, — თავიც ისე მიხურს, თითქოს ტვინი მიდუღდეს... მაინც რა შუაშია აქ გრიფინი?

— გრიფინი მე ვარ, მე! ნუთუ ვერ მიმიხვდით?

კემპი ჩაფიქრდა და ხანმოკლე დუმილის შემდეგ განაგრძო:

— ეს საშინელებაა. როგორ? რა ეშმაკმა გადაგაქციათ ჩვეულებრივი ადამიანი უჩინარად?

— ეშმაკი აქ არაფერ შუაშია. ამგვარი გარდაქმნა ფრიად მარტივი ლოგიკური განვითარების პროცესის შედეგია...

— საშინელებაა! — შეაწყვეტინა კემპმა, — და მაინც როგორ, რა გზით?

— გეთანხმებით, რომ საშინელებაა. მაგრამ ახლა დაჭრილი ვარ, ხელი მტკივა და დაღლილობისაგან ღონე მეცლება. კემპ, თქვენ ხომ კაცი ხართ, ვაჟკაცი! ჰოდა, გონების თვალთ შებედეთ ყველაფერს და დამშვიდდით. გარდა ამისა, ნება მომეცით, დავჯდე და ცოტა წავივახმშმო. დარწმუნებული ვარ, გექნებათ საჭმელი.

კემპმა თვალი გააყოლა ნახვევს, რომელმაც ოთახი გადაჭრა და დაწულ სავარძელს მიუახლოვდა; სავარძელი იატაკზე გასრიალდა, ლოგინთან შეჩერდა, გაიჭრიალა და სიმძიმისაგან ჩაიხნიქა. კემპმა თვალები მოისრისა და ერთხელაც მოისინჯა კეფა.

— ამას მოჩვენებებიც ვერ გააკეთებდნენ, — თქვა და სულელურად ჩაიქირქილა.

— ასე არ ჯობია, კემპ? მადლობა ღმერთს, გონს მოდიხართ და სხვებივით ჭკუას არ კარგავთ.

— გონს მოვდივარ, თუ... — ერთხელ კიდევ მოიფშვნიტა თვალები კემპმა.

— ვისკი მომაწოდეთ. ისეთი დაღლილი ვარ, მეშინია სული არ გამეპაროს.

— მართალი გითხრათ, სულთმობრძავს არაფერი გიგავთ. სად ხართ? ფეხზე რომ წამოვდგე და გავიარო, ხომ არ დაგეჯახებით?.. ა, მამ აქა ხართ! ძალიან კარგი. ვისკი გნებავთ, არა?.. ახლავე. საით მოგაწოდოთ?

სავარძელი აჭრიალდა. კემპმა იგრძნო, რომ ჭიქა ხელიდან ეცლებოდა. მიუხედავად ინსტიქტური სურვილისა, ჭიქა ხელიდან არ გაეშვა, თავს ძალა დაატანა და ძლივძლივობით მოაცილა თითები. ჭიქა სავარძლიდან ოციოდე დუიმის სიმაღლეზე ჰაერში გაუნძრევლად დაეკიდა. კემპი მას გაოგნებული მისჩერებოდა.

— ყოველ ეჭვს გარეშეა, ეს... ეს ჰიპნოზია. თქვენ, ალბათ, შთამაგონეთ, რომ უჩინარი ხართ და...

— სისულელეა! — შეაწყვეტინა ხმამ.

— მაგრამ სხვაგვარად წარმოუდგენელია!

— ყური დამიგდეთ, კემპ!

— სწორედ ამ დილას მოვიყვანე უამრავი სარწმუნო საბუთი, რომ გაუჩინარება შეუძლებელია.

— თავი გაანებეთ მაგ მტკიცებებს, კემპ! ავი გითხარით, მშია-მეთქი, გარდა მაგისა, თავიდან ფეხებამდე შიშველი ვარ, აქ კი საკმაოდ გრილა.

— გშიათ? — შეეკითხა კემპი.

ვისკით პირთამდე სავსე ჭიქა ჰაერში გადაყირავდა.

— დიახ, მშია, — უპასუხა უჩინარმა და ჭიქა იატაკზე დადგა. მშია და მცირე კიდევ. ზედმეტი ხალათი ხომ არ გექნებათ? კემპმა რაღაც ჩაილაპარაკა, მიუახლოვდა ტანსაცმლის კარადას და იქიდან მუქი წითელი ხალათი გამოიღო.

— გამოგადგებათ ასეთი? — თქვა და სავარძლისკენ მიბრუნდა.

ჭიქის მსგავსად ხალათიც იმწამსვე გამოეცალა ხელიდან. ერთხანს ჰაერში ეკიდა, შემდეგ უცნაურად აფართხალდა, გაივსო, თავისთავად შეიკრა და სავარძელში ჩაესვენა.

— კარგი იქნებოდა, საცვლებს, წინდებსა და ფლოსტებსაც თუ მომცემდით, — თავაზიანად სთხოვა უჩინარმა, — ნურც საჭმლის მოტანა დაგავიწყდებათ, კემპ.

— ყველაფერს ახლავე მოგართმევთ, ყველაფერს... მაგრამ მაინც ამგვარი ჭკუიდან შესარყევი რამ ჩემს სიცოცხლეში არ გამიგია! — ჩაიბუტბუტა კემპმა, ხელმეორედ შეტრიალდა კარადისაკენ და გამოიღო ყველაფერი, რაც კი უჩინარმა სთხოვა. მერე საკუჭნაოსკენ დაუყვა კიბეებს, რომ საჭმელიც ამოეტანა. როცა ოთახში დაბრუნდა, ხელში კატლეტები და პური ეკავა. პატარა, დაბალი მაგიდა სავარძელთან მიაჩოჩა და თეფშები ზედ დააწყო.

— დანა-ჩანგალზე ნუ შეწუხდებით, — უთხრა უჩინარმა.

კატლეტი თეფშიდან სწრაფად ავარდა და ჰაერში იმწამსვე განახევრდა, მოისმა ღეჭვის ხმა.

— უცნაურია, არა? თუ ტანთ არ მაცვია, მაგიდას ისე ვერ მივუჯდები, — განაგრძო უჩინარმა. იგრძნობოდა, რომ პირი საჭმლით ჰქონდა გამოტენილი.

— ხელი ძალიან ხომ არ გაქვთ დაზიანებული? — ჰკითხა კემპმა.

— სახიფათო არაფერია...

— არა, მაინც უცნაურია, საოცარია!

— მართალსა ბრძანებთ, მაგრამ ყველაფერზე საოცარი ის არის, რომ ჭრილობის შესახვევად სწორედ თქვენს სახლში შემოვიპარე. ეს პირველადაა, ბედმა რომ გამიღიმა! ერთი რამ თავიდანვე იცოდეთ, რომ გადაწყვეტილი მაქვს, ღამე აქ გავათიო. ამაზე კამათი ზედმეტია! ხოლო იატაკი რომ სისხლით დავსვარე, ბოდიშს ვიხდი. ეჰ, ლოგინზეც მთელი გუბე დამიყენებია. ჩანს, შედედებისას ჩემი სისხლი უწინდელ, ჩვეულებრივ ფერს ღებულობს და უჩინარობის თვისებებს კარგავს... სამი საათია, უკვე ამ სახლში ვარ.

— კი მაგრამ, როგორ მოახერხეთ გაუჩინარება? — ისევ თავიდან დაიწყო კემპმა გამოკითხვა და ხმაში აღელვება დაეტყო. — ეშმაკმა დალახვროს, მთელი ეს ამბავი თავიდან ბოლომდე უაზრობაა!

— ტყუილად ფიქრობთ ასე, კემპ, — თქვა უჩინარმა. — აქ არაფერია უაზრო და შეუძლებელი. პირიქით.

ის სავარძლიდან გადაიხარა და ვისკის დასწვდა. კემპი გაოცებული შეჰყურებდა ხალათს, რომელიც ხარბად სრუტავდა ბოთლიდან მოყვითალო სითხეს, სანთლის შუქი ხალათის მარჯვენა მხართან ნახვრეტში იჭრებოდა და მარცხენა ფერდთან სამკუთხედს ქმნიდა.

— რა სროლა იყო ამასწინათ ქალაქში? — ჰკითხა კემპმა. — რატომ ისროდნენ?

— ყველაფერი მარველის ბრალია. არის ერთი ასეთი პიროვნება, მარველი, რომელიც აქამდე მეხმარებოდა, ეშმაკმა დალახვროს! დღეს კი სცადა ჩემი ფული გაეტაცა და გაიტაცა კიდევ!

— ისიც უჩინარია?

— არა.

— მერე? მერე რა მოხდა?

— სანამ ყველაფრის დაწვრილებით მოყოლას დავიწყებდე, იქნებ კიდევ მოგეტანათ რაიმე საჭმელი. მგელივით დავმშეულვარ, აბა მშიერ კუჭზე რა საუბრის ხასიათზე ვიქნები?

კემპი წამოდგა.

— მაშ, თქვენ არ გისვრიათ? — შეპარვით ჩაეკითხა.

— არა, მე არა. ვიღაც სულელი ალაღბედად ისროდა. ძალიან დაფრთხნენ, ეშმაკმა დალაზვროს, ყველას ეშინია ჩემი. მაგრამ ახლა განა მაგაზე ლაპარაკის დროა, კემპ? აკი გითხარით, ჯერ დავნაყრდები და მერე ვისაუბროთ-მეთქი.

— კარგით, კარგით, წავალ და ვნახავ, სადილიდან კიდევ თუ შემორჩა რამე. ვშიშობ, რომ ბევრი არაფერი დამხვდება.

როდესაც უჩინარი კარგა ლაზათიანად დანაყრდა, სიგარა მოითხოვა. სანამ კემპი დანას მონახავდა, მან სიგარას კბილებით მოაკვნიტა ბოლო. კბილებს თუთუნის ზედა ფურცელი აჰყვა და სტუმარმა ბრაზიანად შეიკურთხა.

მეტად უცნაური სანახავი იყო, როგორ აბოლებდა თუთუნს უჩინარი არსება. მისი პირის ღრუ, ყელი და ცხვირის ნესტოები ისე იხაზებოდა, გეგონებოდათ, კვამლის ბოლქვებისაგან არის გამოტვიფრული.

— დალოცვილი რამაა თამბაქო! — თქვა უჩინარმა და ღრმა ნაფაზი დაარტყა. — მართლაც ბედი მქონია, თქვენთან რომ მოვხვდი. აუცილებლად უნდა დამეხმაროთ. თითქმის გამოუვალ მდგომარეობაში ვარ ჩავარდნილი. ხანდახან ასე მგონია, ჭკუას ვკარგავ. ამ მოკლე ხანში რა არ გადავიტანე! მაგრამ ახლა, იმედი მაქვს, საქმე უკეთ წავა. ყური კარგად დამიგდეთ, ყველაფერს აგიხსნით...

მან კიდევ ერთხელ გადაჰკრა ვისკი და სოდიანი წყალი დააყოლა. კემპი წამოდგა, მიმოიხედა და კარადიდან თავისთვისაც გამოიღო ჭიქა.

— წარმოუდგენელი ამბავია, მაგრამ ურიგო არ იქნება, მეც გადავკრა, — თქვა და მოყვითალო სითხე ფრთხილად ჩამოასხა.

— თორმეტი წლის მანძილზე თითქმის არ შეცვლილხართ, კემპ. ქერა ხალხი, საერთოდ, ძნელად იცვლება. ისეთივე აუღელვებელი და მეთოდური ჩანხართ... არა, ნამდვილად ბედი მქონია. ყველაფერს აგიხსნით და მერე ერთად ვიმუშავებთ.

— მაინც როგორ, როგორ მოახერხეთ გაუჩინარება! — ცნობისმოყვარეობით იწვოდა კემპი, — როგორ გაუჩინარდით ასე?

— ღვთის გულისათვის, კემპ, ცოტა ხანსაც დამაცადეთ, საშუალება მომეცით, სიგარა მშვიდად მოვწიო.

მაგრამ იმ ღამით უჩინარს დოქტორ კემპისთვის არაფერი უამბნია. ხელი ასტკივდა, შეაცივა და ძალიან მისუსტდა, ერთი-ორჯერ სავარძელშივე წათვლიმა და მოჰყვა ბოდვას, როგორ მისდევდა ფერდობზე მარველს და რა ცხარე ბრძოლა გადახდა სამიკიტნო «მხიარულ კრიკეტისტებში». თავისი გაუჩინარების ამბის მოყოლაც დაიწყო, მაგრამ მალე შეწყვიტა. უმეტესად მარველს ახსენებდა. თვალს რომ გაახელდა, იმწამსვე ღრმა ნაფაზს დაარტყამდა. სულ უფრო და უფრო ბრაზდებოდა. დოქტორი კემპი ცდილობდა, მისი ბოდვიდან რამე გარკვეული აზრი გამოეტანა, და შემპარავად უსვამდა კითხვებს.

— მას ეშინოდა ჩემი, ვხედავდი, რომ ეშინოდა, — ვინ იცის, მერამდენედ იმეორებდა უჩინარი, — ყოველ წუთს იმაზე ფიქრობდა, როგორმე თავი დაეღწია. ყოველ წუთს ამას ცდილობდა. რა სულელი ვიყავი, რა სულელი!

— არამზადა, ნამდვილი არამზადა ყოფილა ის უსინდისო! — ჩაურთავდა ხოლმე დოქტორი კემპი.

— ისე ვიყავი გაბოროტებული, ისე, ხელთ რომ ჩამვარდნოდა, სულს გავაფრთხოვინებდი.

— ფული? ფული სადღა იშოვნეთ?

უჩინარი ერთ ხანს დუმდა.

— ამას დღეს ვერ გეტყვით, — თქვა ბოლოს.

შემდეგ შემზარავად ამოიგმინა, დაიხარა და უჩინარი სახე უჩინარ ხელებში ჩარგო.

— კემპ! — წარმოთქვა მან, — უკვე სამი დღეა თვალი არ მომიხუჭავს, სულ გზაში ვარ. ახლა კი მინდა კარგად გამოვიძინო, ძილი მჭირდება.

— კარგით, — უპასუხა კემპმა, — შეგიძლიათ აქ, ჩემს ლოგინზე მოეწყოთ.

— თუმცა რა დამაძინებს, რა? თუ დავიძინე, ხომ გამეყცა და დამეკარგა! ან კი ახლა რაღა მნიშვნელობა აქვს მის გაქცევას?

— ჭრილობა მძიმე ხომ არ არის? — ისევ შეეკითხა კემპი.

— სახიფათო არაფერია. ტყვიამ მხოლოდ გამკაწრა. ღმერთო, როგორ მერევა ძილი.

— მაშ დაწექით, რაღას აყოვნებთ.

კემპმა იგრძნო, რომ უჩინარი დააცქერდა.

— განსაკუთრებული მიზეზების გამო არ მინდა ჩემმა ახლობლებმა შემიპყრონ, — მძიმედ წარმოთქვა მან.

კემპი შეკრთა.

— სულელი! ნამდვილი სულელი ვარ! — წამოიძახა უჩინარმა და მუშტი ძლიერად დაჰკრა მაგიდას. — მე თვითონ მიგიყვანეთ ამ აზრამდის.

თავი მეთვრამეტე უჩინარს სძინავს

ჭრილობისა და დაღლილობის მიუხედავად, უჩინარი არ ენდო კემპის სიტყვას, რომ კოშკში არავითარი საფრთხე არ მოელოდა. წამოდგა, შეათვალიერა საწოლი ოთახის ორივე ფანჯარა, დარაბები გამოაღო, ფარდები ასწია და როცა დარწმუნდა, რომ საჭიროების შემთხვევაში კარის გარდა სხვა გზიდან შეიძლებოდა იქიდან თავის დაღწევა, გულზე მოეშვა. გარეთ მშვიდი და წყნარი ღამე იდგა. ახალი მთვარე გორაკების თავზე ეკიდა. უჩინარი ფანჯარას მოსცილდა და ოთახში შემოსასვლელი კარის გასაღები მოსინჯა; შეიჭვრიტა საბაზანოშიც და, ბოლოს, დაწყნარდა, ბუხართან დადგა და გულიანად დაამთქნარა.

— ვწუხვარ, რომ ახლავე არ შემიძლია ყველაფრის მოყოლა, — უთხრა კემპს. — ისე ვარ ძალაგამოცლილი, აღარაფრის თავი აღარა მაქვს. ხომ უაზრობაა, უფრო მეტიც, საშინელებაა! მაგრამ, მერწმუნეთ, თქვენს მიერ ამ დილით მოყვანილი საბუთები მცდარია და უჩინარობა სავსებით შესაძლებელი რამაა. ეს პირველმა მე აღმოვაჩინე. მინდოდა არავისთვის არ გამემხილა, მაგრამ აღარ შემიძლია. მარტომ თავი ვერ გავართვი. ვინმე დამხმარე მჭირდება. თქვენ უნდა დამეხმაროთ, კემპ. რას არ გავაკეთებთ, ერთად, რას?!. თუმცა ეს

ლაპარაკი სახვალიოდ გადავდოთ. ახლა კი, თუ არ დავიძინე, სული ამომხდება.

კემპი ოთახის შუაგულში იდგა და უთავო ხალათს მისჩერებოდა.

— მაშ, დაგტოვებთ, — თქვა მან. — დაუჯერებელია, დაუჯერებელი! კიდევ სამიოდე ამდაგვარი აღმოჩენა და მთელს ჩემს ჩანაფიქრსა და ნამუშევარს ფასი აღარ ექნება. კიდევაც შევიშლები! უბედურება ისაა, რომ ყველაფერი სინამდვილეა... ძილის წინ კიდევ რაიმეს ხომ არ ინებებდით?

— მხოლოდ ერთს, — მიუგო გრიფინმა, — რომ ძილი ნებისა მისურვოთ.

— ძილი ნებისა, — ჩაიბუტბუტა კემპმა და უჩინარს ხელი ჩამოართვა. შემდეგ კარისკენ ზურგით დაიხია.

უეცრად ხალათი მისკენ წამოვიდა და ამეტყველდა:

— გახსოვდეთ, კემპ, თუ შევნიშნე, რომ წინააღმდეგობას მიწევთ, ან ჩემს ხელში ჩაგდებას, დაჭერას ცდილობთ, იცოდეთ...

კემპს ფერი ეცვალა.

— განა სიტყვა არ მოგეცით? — წაილულლულა და საჩქაროდ გავიდა ოთახიდან.

კარი მიიხურა თუ არა, საკეტში გასაღებმა გაიჩხაკუნა. კემპი გაოგნებული იდგა და უსმენდა, როგორ მიუახლოვდა უჩინარი სააბაზანოს. სააბაზანოს კარმაც გაიჩხაკუნა. ამგვარად, ორივე კარი ჩაკეტილი იყო. კემპმა შუბლზე იტაცა ხელი და ამოიკვნესა:

— ღმერთო! სიზმარია, თუ ცხადი? ან მე შევცდი ჭკუაზე, ან მთელი ქვეყანა გადაირია!

მერე ნერვიული სიცილი აუტყდა, თან საწოლი ოთახის კარის სახელური ფრთხილად მოსწია.

— ამ წარმოდგენელმა უაზრობამ, ამ მოჩვენებამ ოთახიდანაც რომ გამომაძევა! სასაცილო არ არის?!

კემპი კიბეს მიუახლოვდა, ერთხელაც მიიხედა უკან და კარს მიაშტერდა.

— და მაინც, ყველაფერი სინამდვილეა! — დასძინა და ერთხელ კიდევ მოისვა ხელი ნატკენ კისერზე. — აშკარა სინამდვილე! მაგრამ...

კემპმა თავი უიმედოდ გადაიქნია, შებრუნდა და კიბეებს დაუყვა.

სასადილო ოთახში ლამპა აანთო, სიგარა ამოიღო და ბოლთის ცემა დაიწყო. თან საკუთარ თავს ესაუბრებოდა.

— უჩინარი! აბა, განა შეიძლება ცოცხალი არსება, ხელშესახები არსება უჩინარი იყოს? ზღვაში კიდევ ჰო, დასაშვებია. ზღვაში ათასობით ასეთი ცოცხალი უჯრედია, მილიონობით! მართლაც, ყველა ლიფსიტა, ყველა მიკროსკოპული უჯრედი, ყველა მედუზა!.. ზღვაში გაცილებით მეტია უჩინარი სხეული, ვიდრე ხილული! წინათ კი ამაზე ერთხელაც არ მიფიქრია... ტბებშიც! ტბებშიც მოიპოვება ერთი ციცქნა, უჩინარი ორგანიზმები: გამჭვირვალე, უფერული ლორწოს ნაგლეჯები. მაგრამ ჰაერში?! არა, ჰაერში ეს შეუძლებელია! თუმცა რატომ არის შეუძლებელი? კაცი შუშისგან რომ იყოს შექმნილი, მაინც ხილული იქნებოდა...

კემპი ღრმა ფიქრმა მოიცვა. სამი სიგარა ჩამოეფერფლა ხალიჩაზე, სანამ გონს მოეგო. ბოლოს ერთი «უჰო» ამოიძახა და მისაღები ოთახისაკენ გასწია. ოთახი პატარა იყო. უფრო დიდი არც სჭირდებოდა, რადგან პრაქტიკას არ

მისდევდა. გაზის ქურა აანთო, კუთხეში მდგარ მაგიდას მიუახლოვდა, ახალ გაზეთს დაავლო ხელი და იმ ვრცელი წერილის კითხვას შეუდგა, რომელიც პორტ-სტოუელმა მეზღვაურმა ასე გატაცებით უამბო მისტერ მარველს. კემპმა სასწრაფოდ გადაიკითხა «აიპინგში მომხდარი უჩვეულო ამბავი».

— შეფუთულია! — წამოიძახა, როცა წერილის კითხვას მორჩა და გაზეთი მაგიდაზე დაავლო, — გადაცმული. იმალება. თავის საიდუმლოებას მალავს. როგორც ჩანს, არავინ არაფერი იცოდა მისი უბედურების შესახებ! კი მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს, რას აპირებს?

დოქტორმა კემპმა ახლა სხვა გაზეთს დაავლო ხელი. ეს «სანტ-ჯეიმს გაზეთი» იყო, რომელიც ჯერ კიდევ გადაუშლელი იდო მაგიდაზე.

— ახლა კი დაწვრილებით გავიგებ სიმართლეს, — თქვა და გადაფურცლა გაზეთი. ორი გრძელი სვეტი იმწამსვე ეცა თვალში. «სესექსში მთელი სოფელი გადაირია», დიდი, შავი ასოებით ეწერა სათაური.

კემპი ხარბად შეუდგა წერილის კითხვას. დასაწყისში დილის გაზეთებიდან გადმობეჭდილი რამდენიმე ცნობა მოეთავსებინათ, შემდეგ კი ოდნავ სკეპტიკური კილოთი გადმოცემული იყო აიპინგში მომხდარი ის ამბები, რომელთა შესახებაც წინა თავებში გვქონდა საუბარი.

კემპმა თავიდან ბოლომდე ჩაიკითხა: «მირბოდა ქუჩაში და ვინც კი შეხვდებოდა, ყველას ურტყამდა. ჯეფერსმა გრძნობა დაკარგა. მისტერ ჰაქსტერი მძიმედაა დაშავებული, ჯერაც ვერ ჰყვება, რა გადახდა თავს. დიდადაა შეურაცხყოფილი ქორეპისკოპოსი. ერთი ქალი შიშისგან ლოგინად ჩავარდა. ფანჯრები ჩამსხვრეულია. მთელი ეს ამბავი იქნებ თავიდან ბოლომდე მოგონილიცაა, მაგრამ იგი იმდენად სენსაციურია, რომ არ შეიძლება არ დაიბეჭდოს».

კემპს გაზეთი ხელიდან გაუვარდა. უაზროდ მიაშტერდა ერთ წერტილს და გაიმეორა: «იქნებ... მოგონილიცაა!»

შემდეგ ისევ აიღო გაზეთი და ერთხელ კიდევ გადაავლო თვალი წერილს.

— მაგრამ ეს მაწანწალა რაღა შუაშია? რა ეშმაკად მისდევდა მას უჩინარი?! — თქვა და უღონოდ დაეშვა ქირურგიულ სავარძელზე. — ის მარტო უჩინარი არ უნდა იყოს, — ალბათ შემოილიცაა, მკვლელობის მანიით შეპყრობილი!

ინათა. დილის ფერმკრთალი შუქი სასადილო ოთახში სიგარის კვამლსა და გაზის სინათლეს შეერია, კემპი კი უწინდებურად ბოლთასა სცემდა და ცდილობდა აუხსნელის ახსნას.

აღელვებამ ძილი გადაავიწყა. მსახურებმა რომ დოქტორი კემპი ასეთ მდგომარეობაში იხილეს, დაასკვნეს, ყველაფერი გადაჭარბებული მუშაობის შედეგიაო. მან გასცა ძალზე უცნაური, მაგრამ, ამავე დროს, სრულიად ნათელი განკარგულება — კაბინეტში ორი კაცისთვის გაეწყობ სუფრა. შემდეგ მანამდე სცემდა ბოლთას, სანამ ახალი გაზეთები არ შეუტანეს. გაზეთებში ბევრი რამ ეწერა უჩინარზე, მაგრამ «მხიარულ კრიკეტისტებში» მომხდარი ჩხუბის გარდა, ახალი არაფერი იყო. ხშირად ახსენებდნენ მარველის სახელს. მოჰყავდათ მარველის სიტყვები: უჩინარმა მაიძულა ოცდაოთხი საათი მასთან ვყოფილიყავიო. აიპინგის ამბავი რამდენიმე უმნიშვნელო ფაქტით შეავსეს, კერძოდ, აღნიშნეს, უჩინარმა ტელეგრაფის მავთული გადაჭრაო. მაგრამ არც ერთ წერილში ისეთი არაფერი ეწერა, რაც ოდნავ მაინც გაარკვევდა მარველისა

და უჩინარის ურთიერთდამოკიდებულებას. ჩანდა, მარველს არაფერი ეთქვა სამი წიგნისა და იმ ოქროს შესახებ, რომლითაც ჯიბეები ჰქონდა გამოტენილი. წერილები სკეპტიკური კილოთი აღარ იყო დაწერილი. პირიქით, იგრძნობოდა, რომ რეპორტიორები ძალიან დაინტერესდნენ ამ ამბით და ყველგან კვლევა-ძიება გააჩაღეს.

კემპმა დაწვრილებით გადაიკითხა წერილები და ქალი გაგზავნა ახალი გაზეთების საყიდლად. როცა ახლად ნაყიდი გაზეთებიც გადაიკითხა, მტკიცედ წარმოთქვა:

— ის მართლაც უჩინარი ადამიანია და, ამ წერილების მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, ხშირად ზომასგადასული გაბრაზება იცის. თანაც რას არ გააკეთებს, თუ მოისურვა, წინ ვერაფერი დაუდგება. და ასეთი კაცი თავისუფალია, წევს ჩემს ოთახში და ისვენებს. თუმცა, აბა, მე რა შემიძლია, რა ძალა შემწევს!

მაგალითად, შეიძლება გამცემლობად ჩაითვალოს ის, რომ... არა, რა თქმა უნდა, არა!

იგი კუთხეში მიდგმულ დაბალ მაგიდას მიუახლოვდა და ბარათის წერას შეუდგა. ნახევარიც არ ჰქონდა დაწერილი, რომ ქალადი გადახია და მეორე ფურცელი აიღო. ისევ შეუდგა წერას. ერთი გვერდი გაავსო და გადაიკითხა. ჩაფიქრდა. შემდეგ ბარათი კონვერტში ჩადო და დააწერა: «პოლკოვნიკ ედაის, პორტ-ბარდოკი».

უჩინარმა სწორედ იმ დროს გამოიღვიძა, როცა კემპი კონვერტს ბეჭდავდა. მეტად ცუდ ხასიათზე იყო. ადგა, ჩქარი, ნერვული ნაბიჯით ოთახში გაიარ-გამოიარა. უნებურად საწოლთან მიდგმულ სკამს წამოჰკრა ფეხი. სკამიდან ჭიქა გადმოვარდა, ხმაურით დაენარცხა იატაკზე და დაიმსხვრა. კემპი, რომელიც გაფაციცებით უგდებდა ყურს საწოლ ოთახში ამტყდარ ხმაურს, ერთხანს ადგილიდან არ იძროდა. შემდეგ სწრაფად აუყვა კიბეს და კარზე დააკაკუნა.

თავი მეცხრამეტე ზოგიერთი ძირითადი პრინციპი

- რა მოხდა? — იკითხა კემპმა, როცა უჩინარმა კარი გამოაღო და მიესალმა.
  - არაფერი, — იყო პასუხი.
  - მე კი გავოცდი! ხმაური მომესმა და...
  - ისე, სიბრაზემ ამიტანა, — თქვა უჩინარმა. — გადამავიწყდა, ხელი რომ დაშავებული მაქვს, და წამოდგომისას ვიტკინე.
  - ალბათ, ამგვარი სიბრაზე ხშირად აგიტანთ ხოლმე, არა?
  - დიახ, საკმაოდ ხშირად.
- კემპმა ოთახი გადაჭრა, დაიხარა და ჭიქის ნამსხვრევები აკრიფა.
- თქვენი ამბავი საქვეყნოდ გახდა ცნობილი, — უთხრა კემპმა, როცა ნამსხვრევების აკრეფას მორჩა. — ყველაფერი, რაც აიპინგსა და «მხიარულ კრიკეტისტებში» თავს გადაგხდათ. მთელმა ქვეყანამ გაიგო, რომ არსებობს უჩინარი ადამიანი, თუმცა, აქ რომ ხართ, ეს კი აღარავინ იცის.
- უჩინარმა ხმადაბლა შეიკურთხა.

— ასე რომ, თქვენი საიდუმლოება გამომჟღავნებულია. მე ვხვდები, რომ ეს აქამდე საიდუმლოება იყო. ახლა კი არ ვიცი, რის გაკეთებას აპირებთ. მაგრამ, მერწმუნეთ, ყველაფერში დაგეხმარებით.

უჩინარი ლოგინზე ჩამოჯდა.

— მაღლა უკვე საუზმე გველოდება, — ნამალადევი სითამამით განაგრძო კემპმა და სიხარულით ცას ეწია, როცა მისი უჩვეულო სტუმარი ფეხზე უყოყმანოდ წამოდგა. ისინი ვიწრო კიბეს აუყვანენ.

— სანამ რაიმეს ვიღონებდეთ, მართალი გითხრათ, მინდა უკეთ გავერკვე თქვენი გაუჩინარების ამბავში, — უთხრა კემპმა, თან მალულად გაიხედა ფანჯარაში, დაჯდა და ისეთი სახე მიიღო, თითქოს ძალიან აინტერესებდა ეს საუბარი. სინამდვილეში სულ სხვაზე ფიქრობდა. დროდადრო ისიც კი გაუელვებდა ხოლმე თავში, ყველაფერი მოჩვენება და სისულელე ხომ არ არისო. მაგრამ, გადახედავდა თუ არა გრიფინს, — უთავო, უხელო ხალათს, — რომელიც უხილავ ტუჩებს ჰაერში გამოკიდებული ხელსახოცით იწმენდდა, ეჭვის ნატამალიც აღარ რჩებოდა.

— ჩემი გაუჩინარების ამბავი მეტად მარტივია, თუმცა ერთი შეხედვით კაცს მართლაც შეუძლებლად მოეჩვენება ამგვარი რამ, — უპასუხა გრიფინმა და ხელსახოცი მაგიდაზე დადო.

— მარტივია თქვენთვის, მაგრამ...

— არა, რა თქმა უნდა, თავიდან მეც არაჩვეულებრივ რამედ მიმაჩნდა გაუჩინარება. ახლა კი... ჩემო კარგო, ჩვენ უფრო დიდ აღმოჩენებთან გვექნება საქმე. სულ პირველად ჩეიზელსტოუში ყოფნისას დამეზადა ეს აზრი.

— ჩეიზელსტოუში?

— დიახ. ლონდონი რომ დავტოვე, საცხოვრებლად იქ გადავედი. მედიცინის შესწავლას თავი დავანებე და ფიზიკას მოვკიდე ხელი. ფიზიკამ ძალიან გამიტაცა. განსაკუთრებით, სინათლის პრობლემამ.

— აჰა!..

— სინათლის ოპტიკური გაუვალობა! ეს პრობლემა გამოცანებისაგან შემდგარ ხლართს წარმოადგენს, რომლის გახსნაც მეტისმეტად რთულია. მაგრამ მე მაშინ მხოლოდ ოცდაორი წლისა ვიყავი, ამასთან, დაუდგრომელი ენთუზიასტი. ჩემი ცხოვრება ამ საკითხის ახსნას უნდა დავუთმო, ამ საკითხზე ნამდვილად ღირს კაცმა თავი აიტკიოს-მეთქი, გადავწყვიტე და მუშაობას შევუდექი. მოგეხსენებათ, რა გიჟურად გამბედავები ვართ, როცა მხრებზე მხოლოდ ოცდაორი წელი გვაწევს...

— ვინ იცის, მაშინ ვიყავით, თუ ახლა ვართ გიჟები, — სიცილით მიუგო კემპმა.

— ...თითქოსდა ცოდნას რაიმე სიამოვნების მოტანა შეეძლოს ადამიანისათვის. ასეა თუ ისე, მუშაობას დიდი მონდომებით შევუდექი. ექვსი თვე დაულალავად, შეუწყვეტლივ ვშრომობდი და მხოლოდ მეშვიდე თვეს მივაგენი რაღაცას: ღრუბლები ოდნავ გაიფანტა და სინათლემ თვალისმომჭრელად გაიელვა. მე მივაგენი სინათლის გარდატეხისა და პიგმენტების ზოგად კანონს, — ფორმულას, ოთხგანზომილებიან გეომეტრიულ გამოსახულებას. სულელები! ჩვეულებრივმა ადამიანებმა, რიგითმა მათემატიკოსებმა, არც კი იციან, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ზოგად

გამოსახულებას, ზოგად ფორმულას მოლეკულური ფიზიკის შემსწავლელი კაცისათვის. იმ წიგნებში, მარველმა რომ მომტაცა, სასწაულებია აღწუსხული, ნამდვილი აღმოჩენები! მაგრამ, ეს ჯერ კიდევ არ იყო მეთოდი — ეს მხოლოდ იდეა იყო, რომელსაც ჭეშმარიტ მეთოდამდე უნდა მივეყვანეთ. იმ მეთოდის საშუალებით კი შესაძლებელი გახდებოდა სხეულის სინათლის გარდატეხის კოეფიციენტი, — სულ ერთია, ეს სხეული მყარი იქნებოდა, თუ თხევადი, — ჰაერის გარდატეხის კოეფიციენტზე დაგვეყვანა. მხედველობაში არ ვღებულობ ფერის თვისებას, რაც ზოგიერთ შემთხვევაში ხელის შემშლელია.

— უჰ! — წამოიძახა დოქტორმა კემპმა, — ეს მართლაცდა მეტად საინტერესო რამაა. მაგრამ ბოლომდე მაინც ვერ გავერკვიე... მესმის, რომ ამ გზით შეგიძლიათ ძვირფასი თვალის გააუფასუროთ, გაანადგუროთ, მაგრამ ეს კიდევ შორსაა ადამიანის გაუჩინარების შესაძლებლობისაგან.

— სავსებით სწორი ბრძანდებით, — თქვა გრიფინმა. — აბა, წუთით კარგად დაფიქრდით: ხილვადობა ხომ იმაზეა დამოკიდებული, თუ რა მოქმედებას ახდენს საგანი სინათლეზე. ახლა რამდენიმე ელემენტარულ მაგალითს მოგიყვანთ, რომლებიც, დარწმუნებული ვარ, თქვენც კარგად გეცოდინებათ. მაგალითების საშუალებით უფრო ადვილად გაგაგებინებთ ყველაფერს. აი, თქვენ იცით, რომ სხეული ან შთანთქავს სინათლეს, ან აირეკლავს, ან კიდევ გარდატეხს. მოსალოდნელია, ზოგმა სხეულმა სამივე ეს პროცესი ერთდროულად შეასრულოს. მაგრამ თუ სხეული სინათლეს არც გარდატეხს, არც შთანთქავს და არც არეკლავს, მაშინ ასეთ სხეულს ხომ ვერ დავინახავთ? ჩვენ ხომ იმიტომ ვხედავთ გაუმჭვირვალე წითელ ყუთს, რომ მისი ფერი მასზე მოფენილ სინათლის გარკვეულ რაოდენობას შთანთქავს, ხოლო დანარჩენს არეკლავს. კერძოდ, ის არეკლავს ყველა მოწითალო სხივს. ყუთს რომ სინათლის გარკვეული რაოდენობა არ შთაენთქა, არამედ სულ მთლად აერეკლა, მაშინ ის მზინავი თეთრი ფერისა იქნებოდა. ბრილიანტის თვლებით მოჭედილი ვერცხლის ყუთი სინათლის დიდ რაოდენობას არ შთანთქავდა, არეკვლითაც ცოტას არეკლავდა; მაგრამ თვლების განლაგებისდა მიხედვით, ზოგ ადგილას ერთდროულად კიდევ აირეკლავდა და კიდევ გარდატეხდა; რის გამოც ჩვენ ურთიერთგადამკვეთი სხივებისგან შექმნილ მოელვარე ქსოვილს დავინახავდით. ეს იქნებოდა სინათლის ჩონჩხის მსგავსი რაღაც! შუშის ყუთი, ბრილიანტის ყუთთან შედარებით, ნაკლებად ელვარეა, რადგან მასში ნაკლებად ხდება სინათლის ერთდროული არეკვლა და გარდატეხა. ამიტომაც, შუშის ყუთი უფრო ძნელი დასანახია. როცა შუშის ყუთში გაიხედავ, მის მიღმა მყოფ სხვა სხეულებსაც შეამჩნევ. ეს, რა თქმა უნდა, შუშის ხარისხზეცაა დამოკიდებული, მის თვისებაზე: ბროლი, მაგალითად, უფრო ბრწყინავს სინათლეზე, ვიდრე უბრალო თხელი შუშის ფირფიტა. ძალიან თხელი შუშისგან ნაკეთებ ყუთს ცუდად განათებულ ოთახში ძნელად დაინახავ, რადგან ბინდში იგი სინათლის საკმარ რაოდენობას ვერ შთანთქავს, ხოლო მისი არეკვლისა და გარდატეხის კოეფიციენტი მეტად პატარა იქნება. შუშის ასეთსავე თხელ ფირფიტას თუ წყლიან კასრში ან წყალზე მძიმე რაიმე სხვა სითხეში მოვათავსებთ, სრულიად ვეღარ დავინახავთ. მიზეზი ის არის, რომ წყალში გაცრილი სინათლის შუქი, რომელიც ფირფიტამდე აღწევს, ძალას ჰკარგავს და ძალიან ცუდად

აირეკლება. შეიძლება ითქვას, ამ პირობებში შუშა მოკლებულია სინათლის ყოველგვარ მოქმედებას. ის ისეთივე უხილავი ხდება, როგორც ჰაერში გაშვებული წყალბადისა და ნახშირორჟანგის ნაკადი. აქამდე ხომ ყველაფერი გასაგები იყო თქვენთვის?

— დიახ, — თქვა კემპმა, — ყველაფერი.

— მაშინ, აი, კიდევ ერთი მაგალითი, რომელიც უბრალო მოსწავლესაც ეცოდინება. თუ შუშის ნატებს დავნაყავთ, ესე იგი, ფხვნილად ვაქცევთ, ის გაცილებით ხილვადი იქნება, ვიდრე შუშის პირვანდელი ნატები. დანაყვის გზით ჩვენ მივიღებთ გაუმჭვირვალე, თეთრ ფხვნილს. ეს იმიტომ, რომ დანაყვისას იზრდება არეკვლისა და გარდატეხის სიბრტყე. შუშის მთლიან ფირფიტას მხოლოდ ორი ზედაპირი აქვს, ფხვნილი კი უამრავი ზედაპირისაგან შედგება. თითოეული მათგანი აირეკლავს და გარდატეხს სხივებს. მაგრამ თუ დანაყილ შუშას წყალში ჩავყრით, მას ვეღარ დავინახავთ. ამ შემთხვევაში ნაფხვენსა და წყალს გარდატეხის თითქმის ერთნაირი კოეფიციენტი ექნება და ერთი ნივთიერებიდან მერეზე გადასვლისას სინათლე აღარ აირეკლება.

ამგვარად, მინა უხილავი გახდება, თუ მას მოვათავსებთ სინათლის გარდატეხის იმავე კოეფიციენტის მქონე სითხეში. და არა მარტო მინა, ამ წესის დაცვით ყოველი სხეული შეიძლება გახდეს უხილავი. იგივე ფხვნილი ჰაერშიაც უხილავად იქცევა, თუ მის მიერ სინათლის გარდატეხის კოეფიციენტს ჰაერისას გავუტოლებთ, რადგან არავითარ გარდატეხას და არეკვლას აღარ ექნება ადგილი, როცა შუქი მინის პატარა ნაწილაკიდან ჰაერში გადავა.

— დიახ, დიახ, — თქვა კემპმა, — მაგრამ ადამიანი დანაყილი შუშა ხომ არ არის!

— არა, — წამოიძახა გრიფინმა, — ის კიდევ უფრო გამჭვირვალეა!

— სისულელეა!

— სისულელეა? და ამას ამბობს ექიმი! სად გაგონილა ასეთი გულმავიწყობა?! ნუთუ ამ ათი წლის განმავლობაში ფიზიკა სავსებით გადაგავიწყდათ? აბა, გაიხსენეთ, რამდენი გამჭვირვალე სხეულია, რომ გაუმჭვირვალედ გვეჩვენება. მაგალითად, ქალაქი ხომ გამჭვირვალე ბოჭკოებისგანაა შემდგარი. მაგრამ ჩვენ იგი თეთრი გაუმჭვირვალე ნივთის სახით წარმოგვიდგება თვალწინ. ესეც იმავე მიზეზითაა გაპირობებული, რა მიზეზითაც შუშის ფხვნილი უფრო ხილვადია, ვიდრე შუშის ფირფიტა. თუ თეთრ ქალაქს კარაქს წავუსვამთ, ე. ი. ქალაქის შემადგენელ ბოჭკოებს შორის არსებულ პატარ-პატარა ღრმულებს ამოვავსებთ, მაშინ არეკვლა და გარდატეხა მხოლოდ ზედაპირზე მოხდება და ქალაქი მინასავით გამჭვირვალე გახდება. არა მარტო ქალაქი, არამედ ბამბის, შალის, სელის, ხის ბოჭკოებიც. ასევე ძვალი, ხორცი, გესმით, კემპ, ხორცი, თმაც, კემპ, ფრჩხილიც, ნერვებიც. მოკლედ, ადამიანის ყოველი უჯრედი, — მხედველობაში არ ვღებულობ სისხლის წითელ ბურთულებსა და თმის შავ პიგმენტს, — ყოველი უჯრედი გამჭვირვალე, უფერული ქსოვილებისაგან შედგება. უმეტეს შემთხვევაში, ცოცხალი ორგანიზმის უჯრედი წყალივით გამჭვირვალეა.

— რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა! — წამოიყვირა კემპმა, — სწორედ გუშინ ღამით ვფიქრობდი ზღვის ლიფსიტებსა და მედუზებზე!

— ვატყობ, რომ მიმიხვდით! მე კი ყველაფერი ეს ვიცოდი და ლონდონის დატოვების შემდეგ, — დაახლოებით ექვსი წლის წინათ, ყოველდღე ამაზე ვფიქრობდი, ჩემს მოსაზრებებს არავის ვუმხელდი. აუტანელ პირობებში მიხდებოდა მუშაობა. ჰობემა, ჩემი პროფესორი, დიდი თაღლითი ვინმე იყო, იდეებს თავისი შრომებისათვის სხვებისგან იპარავდა. რამდენჯერმე შევნიშნე, რომ თვალყურის დევნება დამიწყო, და კიდევ უფრო ჩავიკეტე. თქვენც გეცოდინებათ მეცნიერული სამყაროს ეს ბნელი მხარეები. გადაწყვეტილი მქონდა, არც ერთი ჩემი აღმოჩენა არ გამოემქვეყნებინა. არ მინდოდა ის ხეპრე წილში ჩამდგომოდა და ჩემს ნაშრომზე მასაც მოეწერა თავისი გვარი. ასე მარტოკა განვაგრძობდი მუშაობას. თანდათან ვუახლოვდებოდი იმ წერტილს, როდესაც თეორიულად მიღებული ფორმულები ექსპერიმენტად, რეალურ ცდად უნდა აქციო. მაგრამ არც მაშინ მოვინდომე ვინმეს დახმარება. მინდოდა მეცნიერთათვის თავზარი დამეცა. ზოგ საკითხში რომ უკეთ გავრკვეულიყავი, პიგმენტების შესწავლა დავიწყე, და უეცრად, — სრულიად მოულოდნელად, ყოველგვარი წინასწარგანზრახვის გარეშე, — ფიზიოლოგიაში ახალი აღმოჩენა გავაკეთე.

— ნუთუ?

— თქვენ იცნობთ იმ წითელ ბურთულებს, რომლებისგანაც სისხლი შედგება. ჰოდა, შესაძლებელია ამ წითელი ბურთულების გაუფერულება ისე, რომ მათ შეინარჩუნონ თავიანთი პირვანდელი თვისებები!

კემპმა თავი ველარ შეიკავა და გაოცებულმა წამოიყვირა.

უჩინარი ადგა და ოთახში გაიარ-გამოიარა.

— მე მესმის თქვენი. სრულიადაც არ მიკვირს, აგრე რომ გაოცდით. ახლაც თვალნათლივ ვხედავ იმ ღამეს: საერთოდ, ღამით ვმუშაობდი, რომ თავი ამერიდებინა იმ უვიცი სტუდენტებისათვის, რომლებიც ცდების დროს პირდაღებულები შემომცქეროდნენ და ხელსაც მიშლიდნენ. ხშირად მაგიდასთან დამთენებია. ეს აღმოჩენა თავში მოულოდნელად, დასრულებული და გარკვეული სახით მომივიდა. ლაბორატორიაში მარტოკა ვიჯექი, გვიანი იყო და ირგვლივ სიჩუმე სუფევდა. ჩემს ცხოვრებაში ყოველ დიდმნიშვნელოვან ამბავს მუდამ მარტო ვხვდებოდი. «ადამიანს შეუძლია ცხოველი, მისი უჯრედოვანი სხეული, გამჭვირვალე გახადოს! ადამიანს შეუძლია გააუჩინაროს იგი! ადამიანს შეუძლია გააუჩინაროს ყველაფერი, ყველაფერი, გარდა პიგმენტებისა. მეც შემიძლია უჩინარი გავხდე, მე ხომ ალბინოსი ვარ და მუქი ფერის პიგმენტები არ გამაჩნია!» — ამ აზრმა სულ მთლად გამაბრუა. თავი მივანებე ფილტვრას, რითაც მანამდე ვიყავი გართული და მაღალ, ფართო ფანჯარას მივუახლოვდი. «მე შემიძლია გავუჩინარდე», — ჩავიჩურჩულე და ვარსკვლავებით მოჭედულ ცას ავხედე.

ამის გაკეთება ხომ ყოველგვარ მაგიას აღემატებოდა. და მე ზღაპრულ ფერებში წარმოვიდგინე, თუ რა სარგებლობას მოუტანდა ადამიანს გაუჩინარება: ძალას, იდუმალებას, თავისუფლებას... ამ ამბის უარყოფით მხარეებს მაშინ ვერ ვხედავდი. აბა, დაფიქრდით! მე, საწყალ, ჯიბეგაფხეკილ ასისტენტს, რომელიც ბოლოსა და ბოლოს იძულებული იქნებოდა რომელიმე

პროვინციულ კოლეჯში სულელებისათვის მეცნიერება ექადაგნა, საშუალება მეძლეოდა ყოვლისშემძლე და ყოვლადძლიერი უჩინმაჩინის ქუდი დამეხურა თავზე. ახლა გეკითხებით, კემპ, თქვენ რომ... თუმცა ყველა, მერწმუნეთ, ყველა ჩაეჭიდებოდა ასეთ აღმოჩენას. მე კიდევ სამ წელს ვმუშაობდი: ავიდოდი ერთი მთის თავზე და იქიდან მეორეს დავინახავდი, მეორიდან — მესამეს. ღმერთო ჩემო, რამდენი წვრილმანი საკითხი მქონდა გასარკვევი! რა არ გადამხდა თავს! ის პროფესორი კი, ის პროვინციელი არამზადა, თვალს არ მაშორებდა, ყოველ წუთს მზად იყო კვანტი გამოედო და ჩემი აღმოჩენა გამოეცინცლა! სულ დამძახოდა: «როდისღა გამოაქვეყნებთ, ახალგაზრდავ, თქვენს ნაშრომს?» ამის გარდა სტუდენტები, უფულობა... წარმოიდგინეთ, სამი წელი ასეთ პირობებში ვმუშაობდი. სამი წლის ტანჯვის შემდეგ კი მივხვდი, რომ ამ გზით ვერაფერს მივალწევდი, ვერ დავასრულებდი ჩემს სამუშაოს.

— მაინც რა გიშლიდათ ხელს? — ჰკითხა კემპმა.

— ფული! — მოკლედ ესროლა უჩინარმა, თავი ფანჯრისკენ მიაბრუნა და ერთ ხანს დადუმდა. მერე ისევ განაგრძო: — სხვა გზა რომ ვეღარ მოვნახე, ბერიკაცი გავძარცვე, საკუთარი მამა... ფული კი თურმე სხვისი იყო და მან თავი მოიკლა.

თავი მეოცე გრეიტ პორტლენდ-სტრიტზე

ორიოდე წუთს კემპი ხმამაღულეზად იჯდა და უთავო, უხელებო ადამიანს მისჩერებოდა, რომელიც მისკენ ზურგმექცევით იჯდა ფანჯარასთან. შემდეგ შეცბა, რაღაც აზრმა გაუელვა და წამოდგა. უჩინარს მკლავში ხელი მოჰკიდა და ფანჯარას მოაშორა.

— ალბათ დაიღალეთ, გრიფინ, — მე ვზივარ, თქვენ კი სულ ბოლთასა სცემთ. აგერ, ჩემს სავარძელში ჩაჯექით, — უთხრა კემპმა და თვითონ სავარძელსა და ფანჯარას შორის მოთავსდა.

გრიფინი სდუმდა, მაგრამ მალე ისევ განაგრძო თავისი თავგადასავლის მოყოლა.

— ეს ამბავი გასულ წელს მოხდა, ჩიზელსტოუდან წამოსული ვიყავი უკვე. დეკემბერი იდგა. ლონდონის ერთ-ერთ მიყრუებულ უბანში, გრეიტ პორტლენდ-სტრიტზე დავიქირავე ოთახი — საკმაოდ დიდი და ყოველგვარი ავეჯეულობისაგან დაცლილი. ოთახი მალე ავავესე მამისაგან მოპარული ფულით შეძენილი სხვადასხვა ხელსაწყოთი. მუშაობა განვაახლე. საქმე თანდათან წინ მიდიოდა და დასასრულს უახლოვდებოდა. მე ვგავდი იმ ადამიანს, რომელმაც თავი ძლივს დააღწია დაბურულ ტყეს და, უეცრად, მისდა უნებურად, სხვისი უბედურება მოახვიეს თავს. მართალია, მამის დასაფლავებას დავესწარი, მაგრამ იქაც გამუდმებით ჩემს ცდებზე ვფიქრობდი. თითი თითზე არ დამიკარებია, რომ საბრალო მოხუცის სახელი და პატივი დამეცვა. მახსოვს, სახლიდან როგორ გაასვენეს: იავასიან კუბოში იწვა, ხალხი ცოტა იყო, ქუჩაში ქროდა ცივი ქარი. მიწაში ჩაშვების წინ მისმა ძველმა მეგობარმა, გამხდარმა, მხრებში მოხრილმა, ავადმყოფმა მოხუცმა, გამოსამშვიდობებელი სიტყვა უთხრა და აცრემლებული გამობრუნდა.

მახსოვს ისიც, როგორ ვბრუნდებოდი ჩემს გამოყრუებულ სახლში. გზად ქალაქის ის უხამსი უბანი უნდა გამეველო, რომელიც ოდესღაც სოფლად ითვლებოდა, ხოლო ახლა ნაჩქარევად აშენებული, არამყარი სახლებით იყო სავსე, წაბილწულ მინდვრებში იკარგებოდა ამ უბნის ყოველი ქუჩა, რომელთა ბოლოშიც საშენი მასალისგან ნარჩენი ქვა-ღორღი, ფიცრები და სხვა ნაგავი ეყარა. ჩემი თავიც მახსოვს: გამხდარი, შავებში გამოწყობილი, წვიმისაგან ჩამორეცხილ, მოლაპლაპე ტროტუარზე მივაბიჯებდი და ყიდვა-გაყიდვის, მოჩვენებითი რესპექტაბელობის ბინძური სულით გაჟღენთილ ამ პატარა სამყაროში განდგომილებისა და განმარტოების უცნაური სურვილი მიპყრობდა.

მამის სიკვდილს სრულიად არ განვიცდიდი. ჩემთვის ის თავისივე სულელური სენტიმენტალობის მსხვერპლი იყო. საყოველთაოდ აღიარებული პირმოთნეობა თხოულობდა, რომ დავსწრებოდი მის დასაფლავებას, თორემ გულში სულაც არ მინდოდა იქ ყოფნა.

მაგრამ, როდესაც ჰაი-სტრიტზე მივაბიჯებდი, წუთით მთელი ჩემი ცხოვრების განვლილი გზა გამახსენდა. მოულოდნელად შევეჩქეხე ქალს, რომელსაც ათი წლის წინათ ვიცნობდი და მომწონდა. მაშინ ის ჩვიდმეტი წლის გოგონა იყო. ჩვენი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ...

რადაცამ მაიძულა, უკან დავბრუნებულიყავი და საუბარი გამემა მასთან. ის მეტად ჩვეულებრივი მოსაწყენი პიროვნება აღმოჩნდა.

იმ ძველ, ნაცნობ ადგილებში მთვარეულივით დავბორიალებდი. მაშინ ვერ ვგრძნობდი სიმარტოვეს, ვერ ვგრძნობდი, რომ მთელი სამყაროსაგან მოწყვეტილი ვიყავი. რა თქმა უნდა, ვამჩნევდი ჩემს თავს ყველაფრისადმი გულგრილობას, მაგრამ ამას ცხოვრების უაზრობასა და ამაოებას მივაწერდი. ჩემს ოთახში შესვლისას ისეთი გრძნობა დამეუფლა, თითქოს სინამდვილეს ვუბრუნდებოდი. იქ იყვნენ ის საგნები, რომელთაც კარგად ვიცნობდი და მიყვარდა. ცდისთვის გამზადებული ხელსაწყოები იდგნენ და მელოდნენ. ამ დროისთვის ყველა სიძნელე თითქმის გადალახული მქონდა. შესასწორებელი იყო მხოლოდ რამდენიმე დეტალი.

დღეს იქნება თუ ხვალ, მე თქვენ აგიხსნით მთელ ამ რთულ პროცესებს. ახლა კი საჭირო არაა მათზე ლაპარაკი. ყველაფერი, იმ რამდენიმე მუხლის გამოკლებით, რომელთაც მხოლოდ ჩემს მეხსიერებას ვანდობ, დაწვრილებითაა აღწერილი მარველის მიერ გატაცებულ წიგნებში. ჩვენ უნდა დავიჭიროთ ის არამზადა და წიგნები წავართვათ...

მაინც მთავარ სიძნელეს წარმოადგენდა გამჭვირვალე საგნის მოთავსება ეფირული ვიბრაციის მქონე ორ გამოსასხივებელ ცენტრს შორის. მე აუცილებლად უნდა შემემცირებინა ამ გამჭვირვალე საგნის სინათლის გარდატეხის კოეფიციენტი, მაგრამ ამაზე შემდგომ მოგიტხრობთ. არა, რენტგენის სხივები არ გეგონოთ. მართალი გითხრათ, არ ვიცი, ჩემამდე ვინმეს თუ აუწერია ის სხივები. მათი წარმოშობის წყარო იყო ჩვეულებრივი იაფფასიანი გაზით ამუშავებული ორი დინამომანქანა. პირველად შალის თეთრ ნაჭერზე ჩავატარე ცდა. უჩვეულო სანახავი იყო, თვალსა და ხელს შუა როგორ დნებოდა რბილი თეთრი ნაჭერი: თამბაქოს კვამლის ბოლქვივით ფერმკრთალდებოდა და, ბოლოს, სულ გაქრა.

არ მჯეროდა, რომ ცდა გამომივიდა. ხელი სიცარიელეში გავიშვირე და ჩემი თითები შეეხო შალის ნაჭერს, რომელიც უწინდებურად რბილი და ბუსუსებიანი იყო. შემთხვევით ის იატაკზე დამივარდა და დიდხანს ვეძებე.

მერე მეტად საინტერესო რამ მოხდა. კნავილი შემომესმა, უკან მივიხედე და ფანჯარასთან, წყალსადინარ მიღზე შემომჯდარი ბინძური, გამხდარი თეთრი კატა დავინახე. მაშინვე ერთი აზრი მომივიდა თავში. «ყველაფერი მზადა მაქვს შენთვის, ფისუნია», — ვთქვი და ფანჯარას მივუახლოვდი. გამოვადე, ტკბილად მოვუხმე კატას და ისიც კრუტუნ-კრუტუნით ჩემსკენ წამოვიდა. საწყალს ძალიან შიოდა. ლამბაქზე რძე დავუსხი. საჭმელ-სასმელს კუთხეში მიდგმულ კარადაში ვინახავდი. კატამ რძე შესვლიპა და ოთახში სეირნობა დაიწყო, თან, თითქოს საკუთარ სახლში ყოფილიყო, ყოველ საგანს ყნოსავდა. გაუჩინარებულმა შალის ნაჭერმა გააღიზიანა. უნდა გენახათ, როგორ დაიფრუტუნა! ხელში ავიყვანე, ლოგინზე დავსვი, ცოტა კარაქი მივეცი, რომ შემჩვეოდა და ბანაობის დროს ძალიან არ დავეკაწრე.

— მასზეც ჩაატარეთ ცდა?!

— დიახ, ჩავატარე. მაგრამ კატას რომ წამალი მიაღებინო, ხუმრობა არ გეგონოს, კემპ, ცდა არ გამომივიდა.

— არ გამოგივიდათ?

— ორი მიზეზის — ჯერ ერთი, ბრჭყალების და, მეორეც, პიგმენტური ნივთიერების გამო... რა ჰქვია, სულ გადამავიწყდა. ღმერთო ჩემო, აი, თვალის კედელზე რომ აქვს კატას, ალბათ, გახსოვთ.

— Tapetm.

— დიახ, სწორედ Tapetm-ის გამო. ეს პიგმენტი არაფრით არ გაქრა. სისხლის გამაუფერულებელი წამლის შემდეგ დიდი რაოდენობით გავუკეთე ოპიუმში, დავაწვინე იმავე ბალიშზე, რომელზედაც მანამდე იჯდა, და საცდელ აპარატში მოვათავსე. არ გასულა ხანი, რომ ყველა ნაკვთი გაუჩინარდა, დარჩა მხოლოდ ორი პატარა მზინავი ლაქა — თვალის პიგმენტები.

— საინტერესოა!

— მე კიდევ ვერ ვყვები ისე, როგორც საჭიროა. კატა, რა თქმა უნდა, შემოხანდული და დაბმული მყავდა, ვერსად გამექცეოდა. მაგრამ ცდა დასრულებული არ მქონდა, რომ გამოელვოდა და საცოდავად აკნავლდა. კარზე დააკაკუნეს. ხმაზე ვიცანი ჩემი მეზობელი, მიხრწნილი, ლოთი დედაბერი, რომელიც ჩემს ქვემოთ ცხოვრობდა და ეჭვის თვალით მიყურებდა. დარწმუნებული იყო, ცხოველებზე ვივისექციას ვატარებდი. იმ თეთრი კატის მეტი ქვეყნად არაფერი გააჩნდა. კატა ქლოროფორმით დავაწყნარე და კარი გამოვადე.

— მგონი, თქვენთან კნაოდა კატა, ჩემი კატა ხომ არ იყო? — არა, რას ბრძანებთ, შეგეშალათ, — ვუპასუხე თავაზიანად. ის მაინც ყოყმანობდა და ცდილობდა ოთახში შემოეჭვრიტა. ალბათ, ძალიან გააკვირვა შიშველმა კედლებმა, ფარდაჩამოუფარებელმა ფანჯრებმა, დასაკეცმა ლოგინმა და გაზის ძრავამ, რომელიც ჯერ კიდევ ჩართული მქონდა. გარდა ამისა, ოთახში ქლოროფორმის სუნი ტრიალებდა და ძრავასთან ორი ლაქა — კატის თვალები — უწინდებურად ბზინავდა. როდესაც საეჭვო ვერაფერი შენიშნა და აღარც კნავილი გაუგონია, დედაბერი შებრუნდა და კიბეებს დაუყვა.

— მაინც რა დრო დასჭირდა ამ ცდის ჩატარებას? — ჰკითხა კემპმა.

სამი თუ ოთხი საათი. სულ ბოლოს გაქრნენ ძვლები, მყესები, ქონი და ბალნის შეფერილი წვეროები. მაგრამ, როგორც გითხარით, თვალის უკანა კედელზე მოთავსებული ფერადი ნივთიერება არ ქრებოდა.

გარეთ უკვე ღამე იყო, როცა ცდა დავასრულე. იმ ადგილას, სადაც კატა იჯდა, აღარაფერი ჩანდა, ბრჭყალებისა და ამღვრეული თვალების გარდა. ძრავა გამოვრთე, ხელით მოვსინჯე ჯერ კიდევ გაბრუებული ცხოველი და ბანდები შემოვხსენი. იმდენად დაღლილი ვიყავი, რომ კატის მოვლის თავი აღარ მქონდა. ბალიშზევე დავტოვე და თვითონ ლოგინში ჩავწექი. ძილი არ მეკარებოდა. ვიწექი თვალებდაჭყეტილი და თავში ათასი ბუნდოვანი აზრი მიტრიალებდა. ისევ და ისევ ვიხსენებდი ცდასთან დაკავშირებულ ათას წვრილმანს. ხანდახან უცნაური საგნები მეღანდებოდა, მეჩვენებოდა, რომ ირგვლივ ყველაფერი სახეს იცვლიდა, თითქოს მიწაც მეცლებოდა ფეხქვეშ. ორი საათისათვის კატამ გამოიღვიძა, ოთახში სირბილი და კნავილი ატეხა. ჯერ შევეცადე, როგორმე დამეწყნარებინა, და ტკბილად მოვუხმე. როდესაც დაყვავებით არაფერი გამომივიდა, გადავწყვიტე გარეთ გამეგდო. მახსოვს როგორ შევცბი, ოთახში სინათლე რომ ავანთე: ჩემგან მოშორებით მწვანედ ბრწყინავდა მრგვალი თვალები, მათ გარშემო კი სრული სიცარიელე იყო. მინდოდა, რძე მიმეცა, მაგრამ წვეთიც აღარ დამრჩენოდა. ის კი არ ცხრებოდა: იჯდა გასასვლელ კართან და შეუწყვეტლივ კნაოდა. ერთი-ორჯერ ვცადე დამეჭირა და ფანჯრიდან გამეგდო, მაგრამ კატა გამირბოდა და მემალეობოდა. ხან ერთი მხრიდან, ხან მეორედან მომესმოდა მისი ხმა. ბოლოს, ვერაფერი რომ ვეღარ გავახერხე, ფანჯარა ფართოდ გამოვაღე და დავუცაცხანე. ალბათ, ფანჯრიდან გადახტა. მას შემდეგ არაფერი მსმენია და აღარც თვალი მომიკრავს მისთვის.

მერე, ღმერთმა იცის რატომ, მამაჩემი გამახსენდა. მომაგონდა, რა საცოდავად გაასვენეს მოხუცი თავისი სახლიდან და რა საშინელი ქარი ქროდა სასაფლაოზე. ამგვარი ფიქრებით შეწუხებული ლოგინში გათენებამდე ვწრიალებდი. გათენებისას ვიგრძენი, უკვე ვეღარ დავიძინებდი. ავდექი, გარეთ გავედი და ცარიელ ქუჩებში დავიწყე ხეტიალი.

— მაშასადამე, შესაძლებელია, ის უჩინარი კატა ახლაც დასეირნობს ქვეყანაზე? — ჰკითხა კემპმა.

— აქამდე თუ არ მოკლეს, ალბათ, დასეირნობს, რატომაც არა?! — უპასუხა გრიფინმა.

— რატომაც არა! — გაიმეორა კემპმა. — მაპატიეთ, უნებურად შეგაწყვეტინეთ ლაპარაკი.

— თუმცა, იქნებ მოკლევ კიდევ, — თქვა უჩინარმა. მეოთხე დღეს რომ კიდევ ცოცხალი იყო, ეს დანამდვილებით ვიცი. იმ დღეს გრეიტ ტიჩფილდ-სტრიტზე მივდიოდი, ჯებირთან შეკრებილ ბრბოს მოვკარი თვალი: ხალხი აქეთ-იქით იყურებოდა გაოგნებული და ცდილობდა გაეგო, საიდან ისმოდა კატის კნავილი.

გრიფინი წუთით დადუმდა, მერე ისევ ალაპარაკდა:

— მე კარგად მახსოვს ის დილა. როგორც ჩანს, გრეიტ პორტლენდ-სტრიტის ბოლოში გავედი, რადგან ახლაც ნათლად მიდგას თვალწინ ოლბენი-სტრიტზე

გამწკრივებული ყაზარმები და იქიდან გამოსული კავალერისტები. პრიმროუზჰილის თავზე რომ ავედი, სკამზე ჩამოვჯექი. მეტად უგუნებოდ ვიყავი. იანვრის მზიანი დღე იდგა — ერთი იმ სუსხიან, მზიან დღეთაგანი, რომელიც დიდთოვლობას უსწრებს ხოლმე. ჩემი დაღლილი, ნაწვალეები გონება შექმნილი მდგომარეობიდან გამოსავალს ეძებდა.

ახლა, როცა მიზანს მივალწიე, ვგრძნობდი, რომ მაინც უკმაყოფილო ვიყავი და მიკვირდა. ოთხი წლის შეუწყვეტელმა მუშაობამაც დამქანცა და არაფრის შეგრძნების თავი აღარ მქონდა, აღარაფერი აღარ მახალისებდა. ამოდ ვცდილობდი, დამებრუნებინა ის მისწრაფება, რომლითაც იქამდე ვიყავი შეპყრობილი, დამებრუნებინა აღმოჩენათა წყურვილი, რომელმაც ასე უყოყმანოდ გამაწირინა მოხუცი მამა. ჩემს თვალში ყველაფერს დაჰკარგოდა ფასი. თუმცა იმ წუთებშიაც ვგრძნობდი, რომ ამგვარი განწყობილება დიდხანს არ გამიგრძელდებოდა. საკმარისი იყო, კარგად გამომეძინა, დამესვენა და სათანადო წამლები მიმეღო, რომ ხელახლა გამოვცოცხლებულიყავი.

გარკვევით მხოლოდ ის ვიცოდი, რომ საქმე ბოლომდე უნდა მიმეყვანა. ერთხელ აკვიატებული ფიქრი არ მასვენებდა, საჭირო იყო, რაც შეიძლება ჩქარა დამესრულებინა მუშაობა, რადგან ფული უკვე მეღეოდა. თვალი მიმოვავლე გარემოს, გადავხედე ფერდობზე მოთამაშე გოგო-ბიჭებს და დავიწყე ფიქრი იმ ფანტასტიკურ უპირატესობებზე, რომელიც უჩინარ ადამიანს ექნებოდა ქვეყნად. შინ რომ დავბრუნდი, იმწამსვე მაგიდას მივუჯექი და ვისადილე. შემდეგ სტრიხნინი დავლიე და გაუხდელად, ისე, რომ ლოგინიც არ დამიგია, დასადინებლად წამოვწექი... სტრიხნინი ხომ შესანიშნავი გასამხნევებელი საშუალებაა, კემპ!

— მართლაც მაგარი რამაა, — თქვა კემპმა.

— როცა გავიღვიძე, სხეულში ულევ ძალას ვგრძნობდი და ოდნავ გაღიზიანებული ვიყავი. ეს თქვენც გეცოდინებათ.

— რა თქმა უნდა.

— უცებ კარზე ვიღაცამ დააკაკუნა. სახლის პატრონი იყო — გრძელ ჯუბასა და ძველ გაქონილ ფეხსაცმელებში გამოწყობილი ბებერი პოლონელი ებრაელი. როგორც კი კარი გავუღე, მაშინვე საყვედურები, მუქარა და კითხვები მომყარა. მიმტკიცებდა, წინა ღამეს კატას აწვალედიო (დედაბერს ალბათ ყველაფერი ჩაეკაკლა), მოითხოვდა ამეხსნა, რას ვუკეთებდი კატას... ვივისეცია სასტიკად აკრძალულია და თქვენი გულისთვის არ მინდა პასუხისგებაში მიმცენო, მეუბნებოდა. მე ვუმტკიცებდი, არავითარი კატა ოთახში არ მყოლია-მეთქი. როცა შეკითხვებით ვერაფერი გამომტყუა, გაწბილებულმა გამომიცხადა, თქვენი ძრავები სხვა ბინადართ აწუხებენო. ამაზე ვედარაფერი ვუთხარი. წასვლას მაინც არ ჩქარობდა, გარშემო მიტრიალებდა: ცდილობდა, როგორმე ოთახში შემომძვრალიყო და დაეთვალეირებინა. უეცრად შიშმა ამიტანა, ვიფიქრე, მართლა არ ჩასწვდეს ჩემს საიდუმლოს-მეთქი, და იმწამსვე წინ ჩამოვეფარე. მაგრამ ამან უარესად გაამწვავა მეპატრონის ცნობისმოყვარეობა. ბებერმა ებრაელმა ისევ მომყარა კითხვები: რა საქმეს ვეწევი? რატომ ვარ ჩუმი ჩაკეტილი, რატომ ვარ მარტოკა? ხომ შეიძლება რამე აკრძალულ საქმეს მივდევედე? თუ ასე არ არის, რატომ სხვებივით არ ვიქცევი? მისი სახლი ყოველთვის ამით

განსხვავდებოდა... ბევრი ვუსმინე, მაგრამ მოთმინება აღარ მეყო. შევთავაზე, გასცლოდა იქაურობას. ის კი უარზე დადგა, ყვირილიც დამიწყო, რომ ჩემს ოთახში შესვლის სრული უფლება ჰქონდა. კიდევ დავაცადე ლაპარაკი, იქნებ მორჩეს და თვითონ წავიდეს-მეთქი, როცა შევნიშნე, არ გაჩერდებოდა, საყელოში ჩავავლე ხელი და კინწისკვრით გავაგდე. მერე კარი მივხურე, გასაღებით დავკეტე და აკანკალებული სკამზე ჩამოვჯექი.

ამ შემთხვევამ კიდევ უფრო გაართულა ჩემი მდგომარეობა. არ ვიცოდი, სამაგიეროს რითი გადამიხდიდა მოხუცი ებრაელი, ან სამაგიეროს გადახდის რა ძალა შესწევდა. საცხოვრებლად სხვაგან რომ გადავსულიყავი, ამას დიდი ხანი დასჭირდებოდა. თანაც ბანკში ოციოდე ფუნტიდა თუ მედო. სამაგისო სახსრები, რა თქმა უნდა, აღარ მქონდა. სხვაგან გადასვლაზე ფიქრი ზედმეტი იყო! მაგრამ რომ გავმქრალიყავი?! ეს აზრი თავში მაცდურად მიტრიალებდა. თუმცა მაშინ დაიწყებოდა დაუსრულებელი კვლევა-ძიება, ოთახის ჩხრეკა და სხვა ამგვარი რამ.

როგორც კი წარმოვიდგინე, რომ შესაძლებელი იყო ჩემი საიდუმლოება ყველას გაეგო, გავბრაზდი და გადავწყვიტე, თავი დროულად დამეღწია. სასწრაფოდ დავავლე ხელი სამ წიგნად აკინძულ ხელნაწერებს, საბანკო წიგნაკს, — ყველაფერი ეს ახლა იმ მაწანწალა მარველს აქვს მითვისებული, — და გრეიტ პორტლენდ-სტრიტზე მახლობელი საფოსტო განყოფილებისაკენ გავწიე. შევეცადე სახლიდან შეუმჩნევლად გავსულიყავი. მაგრამ, როცა დავბრუნდი, დავინახე, როგორ მშვიდად ადიოდა კიბეებზე სახლის პატრონი. ეტყობა, მაინც გაიგონა კარის მიხურვის ხმა. უნდა გენახათ მისი სახე! ნამდვილად სიცილი წაგსკდებოდათ. შემნიშნა თუ არა, განზე გახტა და ჭროლა თვალები შემომანათა. მე ცხვირწინ ჩავუქროლე და კარი ისე ძლიერად მოვიჯახუნე, რომ მთელი სახლი აზანზარდა. მერე მივაყურე: გავიგონე, როგორ მოუახლოვდა მოხუცი ებრაელი კარს, წუთით შედგა და ისევ დაუყვა კიბეებს. მეც ცდის სამზადისს შევუდექი.

ცდა იმავე ღამით დავასრულე. როცა უკვე სისხლის გამაუფერულებელი წამლებით გაბრუებული ლოგინზე ვიწექი, კაკუნი მომესმა. რამდენიმე ხნის შემდეგ კაკუნი შეწყდა, მაგრამ მალე ისევ განახლდა... ვიღაც ცდილობდა კარს ქვემოდან, ღრიჭოში ქაღალდი შემოეგდო. მოთმინებიდან გამოსულმა კარი ფართოდ გამოვადე და დავუყვირე: — რა გნებავთ?!

კართან სახლის პატრონი იდგა. ხელში რაღაც ლურჯი ქაღალდი ეჭირა, ალბათ, ოთახიდან ჩემი გამოსახლების უწყება. მან უხმოდ გამომიწოდა ფურცელი, მაგრამ, როგორც ჩანს, ჩემი ხელები ეუცნაურა, გაკვირვებული სახეზე დამაცქერდა.

ერთხანს პირდაღებული მომჩერებოდა. შემდეგ ერთი ამოიხავლა, სანთელიცა და ქაღალდიც ხელიდან გააგდო და ბნელ კორიდორში ბორძიკ-ბორძიკით კიბისკენ გაიქცა. მე კარი ჩავკეტე და სარკეს მივუახლოვდი. მხოლოდ მაშინ მივხვდი მოხუცის შეძრწუნების მიზეზს... სახე სულ მთლად თეთრი მქონდა, თითქოს თეთრი მარმარილოსაგან გამოუთლიათო.

მართალი გითხრა, არ მოველოდი, რომ იმ წამლების მიღება ასე დამტანჯავდა. საშინლად გავწვალდი. მთელი ღამე მაზიდებდა. ხან გულწასული ვეგდე ლოგინზე, ხანაც ტკივილისაგან ვიკრუნჩხებოდი. მაშინ კი

მივხვდი, რატომ კნაოდა კატა ასე საზარლად. სხეული ცეცხლმოკიდებულებით მიხურდა. ბოლოს, ღონე გამომელია, მკვდარივით გავიშოტე. ჩემი ბედი, რომ შინამოსამსახურე არ მყავდა და მარტოკა ვცხოვრობდი. იყო წუთები, როდესაც თავს ვეღარ ვიკავებდი და ვტიროდი, ვოხრავდი, თავბედს ვიწყევლიდი, მაგრამ მაინც გავუძელი... ბოლოს გონება დავკარგე, რომ გამოვფხიზლდი, გარეთ ისევ ბნელოდა.

ტკივილებმა გამიარა. თავს ვიკლავ-მეთქი, გავიფიქრე, მაგრამ იმდენად ვიყავი გადაღლილი, რომ უკვე ესეც სულ ერთი იყო ჩემთვის. არასოდეს დამავიწყდება ის ალიონი: ხელებს დავხედე და შევძრწუნდი: მათ დაორთქლილი შუშის ფერი გადაჰკრავდათ. თენდებოდა და ისინიც სულ უფრო და უფრო გამჭვირვალენი ხდებოდნენ. მთელი ჩემი სხეული შუშისაგან ჩამოსხმულ ქანდაკებას ემსგავსებოდა და მე გაცემული ვათვალისწინებდი მთავარ არტერიებსა და საკუთარ ჩონჩხს. თვალები დავხუჭე, მაგრამ დაშვებული ქუთუთოებიდანაც კარგად ვხედავდი ოთახში უწესრიგოდ მიმოყრილ ნივთებს. აღელვებისაგან ტუჩებს ვიკვნიტდი, მეშინოდა ჭკუაზე არ შევმცდარიყავი. მაინც გავუძელი... მთელი სხეული გამიუჩინარდა ფრჩხილების უსიცოცხლო ბოლოებისა და თითზე შემორჩენილი რომელიღაც მჟავას მოყავისფრო ლაქის გარდა.

ძლივს წამოვდექი ლოგინიდან. ნაბიჯების გადადგმისას ფეხებს რომ ვერ ვხედავდი, ახლად ფეხადგმული ბავშვივით უსუსური გავხდი, თანაც ძალიან მშიერი და დასუსტებული ვიყავი. სარკეს მივუახლოვდი, ჩავიხედე და ვერაფერი დავინახე. ჩემს მაგიერ შიგ ორ ბუნდოვან ლაქად ირეკლებოდა თვალის ბადისებრი გარსის უკან მოთავსებული პიგმენტები. ძალაგამოცლილი ხელებით მაგიდას დავეყრდენი და შუბლი სარკის გრილ ზედაპირს მივადე.

არ ვიცი, საიდან მქონდა კიდევ იმდენი ღონე, რომ აპარატთან მივსულიყავი და გაუჩინარების უკანასკნელი საფეხურიც გამეველო.

შუადღემდე მკვდარივით მეძინა. სინათლეს რომ არ შევეწუხებინე, თვალეზზე ზეწარი გადავიფარე. შუადღისას ისევ კარზე კაკუნმა გამომადვიდა. თავს უკვე კარგად ვგრძნობდი. ლოგინზე წამოვჯექი, მივაყურე და დერეფანში ჩურჩულის ხმა გავიგონე. იმწამსვე წამოვხტი და ძრავისა და ხელსაწყოების დაშლას შევუდექი. ნაწილებს ერთმანეთში ვურევდი და ოთახის სხვადასხვა კუთხეში ვაწყობდი, რომ მათი თავი და ბოლო ვერავის გაეგო. მალე ხელმეორედ დააკაკუნეს და მოისმა ლაპარაკი: ჯერ სახლის პატრონისა, ხოლო შემდეგ ვიღაც ორი კაცისა. დრო რომ მომეგო, ვიკითხე, ვინ არის-მეთქი. უცებ იატაკზე დაგდებულ გაუჩინარებულ შალის ნაჭერსა და ბალიშს წავაწყდი. ორივე ფანჯრიდან ვისროლე მეზობელი სახლის სახურავზე. ფანჯარას რომ ვაღებდი, კარი შეინძრა: ჩანდა, ვიღაც ძალით შემოსვლას ლამობდა. რამდენიმე დღის წინათ ჩემივე ხელით მივამაგრე ახალი ურდულები და მათი მოგლეჯა არცთუ ისეთი იოლი საქმე იყო. თუმცა ოთახში ძალით შემოჭრის ცდამ, ცოტა არ იყოს, ამაფორიაქა და გამაბრაზა კიდევ. აღელვებისაგან ათრთოლებული ისევ ხელსაწყოების დაშლას შევუდექი.

თავი მოვუყარე იატაკზე მიმოხნეულ ნაწერ ქაღალდებს, მუყაოს კოლოფებს, ჩალას და გაზი ჩავრთე. მინდოდა ეს ნაგავიც დამეწვა, მაგრამ ასანთი ვერ

მოვნახე. გარედან კი კარს მტვრევა დაუწყეს. ამან სულ გამაცოფა და საპასუხოდ კედელს მუშტი დავუშინე. მერე გაზი გამოვრთე, ფანჯრიდან სახურავზე გადავძვერი და დაველოდე, თუ რა მოხდებოდა. მათ კარიდან ერთი ფიცარი მოგლიჯეს, ურდულები გადაწიეს და ოთახში შემოცვივდნენ. სამნი იყვნენ: სახლის პატრონი და მისი ორი გერი — ორი ოცდასამი-ოცდაოთხი წლის ჩაფსკვნილი ახალგაზრდა. მათ უკან მოსდევდა ის დედაბერი, ჩემს ქვემოთ რომ ცხოვრობდა.

წარმოიდგინეთ, როგორ განცვიფრდებოდნენ, როცა ოთახში არ დავხვდი. ერთ-ერთი გერი იმწამსვე ფანჯარას ეცა და გადმოიხედა. მისი მსუქანტუჩება, თვალბგადმოკარკლული სახე ჩემგან ძალიან ახლოს იყო და თავს ძლივს ვიკავებდი, რომ სილა არ გამეწნა.

ის პირდაპირ მე მომჩერებოდა. მალე სხვებიც გვერდში ამოუდგნენ და მათაც ჩემს მიღმა დაიწყეს ყურება. მერე მოხუცი ებრაელი ოთახში შემობრუნდა და ლოგინის ქვეშ შეიხედა. კარადაც გამოაღო. როცა ვერსად ვერ მნახეს, ერთმანეთთან ებრაულ ჟარგონზე და კოკნის¹ (¹ კოკნი — საუბრის კილო, რომელზეც ლონდონის მოსახლეობის ქვედა ფენები ლაპარაკობენ.) კილოზე გააბეს ბაასი. ჩხუბობდნენ, ილანძლებოდნენ, ყვიროდნენ და ბოლოს დაასკვნეს, რომ, ალბათ, მე სულაც არ მიპასუხია მათ დაკაკუნებაზე და ყველაფერი მოეჩვენათ. მე კი სახურავზე ვიჯექი და მშვიდად ვადევნებდი თვალს ამ ოთხ ადამიანს. დედაბერი ოთახიდან ფეხსაც არ იცვლიდა, მსუნაგ კატასავით აქეთ-იქით აცეცებდა თვალს, ვერაფრით ვერ გამოერკვია, სად შეიძლებოდა გავმქრალიყავი.

სახლის პატრონი ქალს ეთანხმებოდა, რომ მე ვივისექციებს ვაკეთებდი. შვილები კი ამ აზრს არ იზიარებდნენ. უბრალოდ, ელექტროტექნიკოსიაო, ამბობდნენ, და ამის დასადასტურებლად კუთხეში დაწყობილ რადიატორებსა და დინამომანქანებზე მიუთითებდნენ. ჩემი დაბრუნებისა ყველას ეშინოდა, თუმცა, როგორც შემდგომ აღმოვაჩინე, სახლში შესასვლელი ყველა კარი ჩაეკეტათ. დედაბერი გულდაგულ ჩხრეკდა კარადას და ლოგინს. როდესაც დერეფანში ჩემი მეზობელი ხილეულობის გამყიდველი გამოჩნდა, მან ისიც შეიპატიჟა და, ღმერთმა იცის, რა სისულელე არ უამბო.

უეცრად გავიფიქრე, ვინმე დაკვირვებულ და საქმის მცოდნე, განათლებულ კაცს რომ ეს დაშლილი ხელსაწყოები ენახა, ბევრი რამის გაგებას შეძლებდა. ამიტომ, როგორც კი ხელსაყრელი დრო ვიხელთე, ოთახში შევძვერი და აპარატები დავამტვრიე. უნდა გენახათ მათი სახეები! სანამ რამის გარკვევას მოასწრებდნენ, უხმაუროდ გავედი ოთახიდან და კიბეებზე დავეშვი.

ქვემოთ, ერთ-ერთ სასტუმრო ოთახში შევედი და მათ ჩამოსვლას დაველოდე. ისინიც მალე გამოჩნდნენ. ისევ იმაზე მსჯელობდნენ, რომელმა მათგანმა გატეხა ხელსაწყოები. ყველას გაწბილებული ადამიანის გამომეტყველება ეკერა სახეზე. რადგან ჩემს ოთახში ვერაფერი «საშინელი» ვერ აღმოაჩინეს, ცოტა არ იყოს, წუხდნენ კიდევ და ეშინოდათ, დიდი დანაშაული ხომ არ ჩავიდინეთო. ქვემოთ რომ ჩამოვიდნენ, მე ფეხაკრეფით ავუყევი კიბეებს ჩემი ოთახისკენ. ხელახლა შევაგროვე ქაღალდები, ყუთები, ჩალა; სკამებიც იქვე დავაწყვე და გუტაპერჩის მილის საშუალებით გაზი ზედ

ამ ხროვაზე მივუშვი. შემდეგ სასტუმრო ოთახიდან წამოღებული ასანთი გავეკარი და ცეცხლი გავაჩალე.

— როგორ? ხანძარი გააჩინეთ?! — წამოიძახა კემპმა.

— დიახ, ცეცხლი წავუკიდე სახლს. ეს ერთადერთი გზა იყო, რომ სამუდამოდ გამექრო ჩემი არსებობის ყოველი კვალი. სახლი კი ებრაელს, რა თქმა უნდა, დაზღვეული ექნებოდა.

მე ფრთხილად გადავწიე ქუჩაში გასასვლელი კარის ურდული და გარეთ გავედი. ჯერ კიდევ სავსებით ვერ შევგუებოდი იმ აზრს, რომ უჩინარი ვიყავი. მერე თანდათან შევეჩვიე ჩემს მდგომარეობას. ასეთი უპირატესობით გათამამებულს თავში ათასი ფანტასტიკური გეგმა მესახებოდა. განა თავისუფლად არ შემეძლო ამესრულებინა ყოველი სურვილი? აბა, სასჯელს ვინ დამადებდა!

თავი ოცდამეერთე ოქსფორდ-სტრიტზე

როდესაც კიბეებზე ჩასვლა ვცადე, ერთი ისეთი სიძნელის გადალახვა მომიხდა, რომელზეც მანამდე სრულიადაც არ მიფიქრია, — ვერ წარმოიდგენთ, როგორ გამიჭირდა უხილავი ფეხებით სიარული. რამდენჯერმე წავიფორხილე კიდეც. კარის გაღების დროსაც ძლივს მოვახერხე ურდულისთვის ხელის მოვლება. შემდეგ ფეხებზე ცქერას თავი დავანებე და სიარულიც გაცილებით გამიადვილდა.

უკვე გითხარით, რომ ფრიად მხიარულ გუნებაზე ვიყავი. თავს ისე ვგრძნობდი, თითქოს ქეჩის ფეხსაცმელებსა და ხავერდის სამოსში გამოწყობილი უჩუმრად მიმოვდიოდი ბრმების ქვეყანაში, სადაც მხოლოდ მე ვიყავი თვალხილული. არაჩვეულებრივი სურვილი მქონდა, ხალხი შემემშინებინა: გამვლელთათვის მხარზე ხელი დამეკრა, ქუდი მომეძრო და, საერთოდ, რაც შეიძლებოდა, მეტად მესარგებლა ჩემი მდგომარეობის უპირატესობით.

მაგრამ ის იყო მივალწიე პორტლენდ-სტრიტს (ჩემი ბინა იქვე, ქსოვილების დიდი მაღაზიის მახლობლად იყო მოთავსებული), რომ უკნიდან ზარის წკრიალი მომესმა და თითქმის მაშინვე ზურგში რაღაც ძლიერად დამეჯახა. მივბრუნდი და სოდიანი წყლის დამტარებელი დავინახე, რომელიც თავისი მოზრდილი კალათით ხელში იდგა და გაოცებული მომჩერებოდა. იმდენად სასაცილო შესახედავი იყო, რომ ტკივილი გადამავიწყდა და ავხარხარდი. «კალათაში ეშმაკი ზის», — ვუთხარი და კალათა ჩემსკენ მოვქაჩე. დამტარებელს წინააღმდეგობის გაწევა აზრადაც არ მოსვლია.

მაგრამ ერთმა გამოყეყეჩებულმა მეეტლემ, რომელიც ლუდხანის შესასვლელთან ატუზულიყო, ხელები გამოიშვირა ჰაერში აზიდული კალათისაკენ. მოქნეული ხელი შიგ ყურისძირში მომხვდა. ტკივილისაგან გამწარებულმა კალათი მეეტლეს თავში დავთხლიშე და მხოლოდ შემდეგ, როცა ჩვენს გარშემო ხალხი შემოიკრიბა, როდესაც გზად მიმავალი ეტლები შედგნენ და ფარდულებიდან სეირის საყურებლად დახლიდარები გამოცვივდნენ, მხოლოდ შემდეგ მივხვდი, რა ხიფთში ჩავიგდე თავი.

თავბედის წყევლით უკან-უკან, მაღაზიის ვიტრინისკენ დავიხიე და, უზარამაზრ მინას აკრული, ხელსაყრელ შემთხვევას დაველოდე, რომ იმ აჩოჩქოლებულ ხალხს გავცლოდი. ერთხელ კინადამ ბრბოს შუაგულში ჩამითრიეს, მაგრამ დროზე ვკარი ხელი გვერდით ატუზულ ბიჭს, რომელმაც, ჩემდა საბედნიეროდ, ვერც იგრძნო, რომ სიცარიელემ უბიძგა, და გზის პირას მდგარ ეტლს ამოვეფარე. მერე ქუჩის მეორე მხარეს გადავირბინე, ის მხარე თითქმის ცარიელი იყო და მეც, შიშისაგან თავგზააბნეული, ალაღბედზე მივდევი ქვაფენილს. ბოლოს ოქსფორდ-სტრიტზე ამოვყავი თავი. ოქსფორდ-სტრიტი, როგორც ყოველთვის, ამ საღამოსაც ხალხით იყო გაჭედილი.

ვცადე, ხალხის დინებას მივყოლოდი. მაგრამ ქუჩა ისე იყო გაჭედილი გამვლელებით, რომ წამდაუწუმ მახიჯებდნენ შიშველ ფეხებზე. მაშინ ტროტუარიდან გადავედი და წყალსადინარ ღარს გავყევი. მისი ხორკლიანი ზედაპირი ფეხის ძირებს მტკენდა. სხვა გზა აღარ მქონდა და მეც უნდა ამეტანა. არ გასულა ხანი, რომ ჩემს უკან მომავალი ეტლის ხელნამ ბეჭის ქვეშ, ფერდში გამკრა. მე განზე გავხტი, გაჭირვებით შევიკავე თავი, რომ ტროტუარზე მიმავალ ბავშვიან ქალს არ შევჯახებოდი და ისევ იმ ეტლის უკან აღმოვჩნდი. გადავწყვიტე, ჩემს წინ ნელა მიმავალ ეტლს ერთი ნაბიჯითაც არ ჩამოვრჩენოდი და ამან გადამარჩინა კიდევ. თავზარდაცემული გზადაგზა იმაზე ვფიქრობდი, თუ რა სახიფათო შედეგი შეიძლებოდა მოჰყოლოდა სიფონის დამტარებელთან წინდაუხედავ გახუმრებას. იანვრის ნათელი, სუსხიანი დღე იდგა. ქვაფენილს ტალახიანი ყინული მუქ საფარად გადაჰკვროდა, ხოლო მე, სრულიად შიშველი, სიცივისაგან ვკანკალებდი. სულელს, თავში ერთხელაც არ მომსვლია, რომ, გაუჩინარების მიუხედავად, ჩემი სხეული გარემო პირობების მიმართ იგივე დარჩებოდა, რომ ჩემზე სიცივეცა და სიცხეც უწინდებურად იმოქმედებდა.

უეცრად შესანიშნავი აზრი მომივიდა: სირბილით მოვუარე ეტლს გვერდიდან და შევახტი. სიცივისაგან აკანკალებული, შეშინებული, სურდოთი შეწუხებული და ფერდატკიებული ყველასათვის შეუმჩნეველად მივსრიალებდი ჯერ ოქსფორდ-სტრიტზე და მერე კი ტოტენჰემ-კორტ-როუდზე. სახლიდან იმედებითა და ძალ-ღონით აღვსილი გამოვედი და აბა, რას წარმოვიდგენდი, რომ ათიოდე წუთის შემდეგ ამგვარ გუნებაზე ვიქნებოდი. ესეც შენი გაუჩინარება! ეტლში მჯდარს ერთი რამ მადარდებდა: იმაზე ვფიქრობდი, როგორ დამედწია თავი შექმნილი მდგომარეობიდან.

ქალაქის მთავარ ბიბლიოთეკას გვერდს რომ ვუვლიდით, ყვითელყდიანი წიგნებით დატვირთულმა მაღალ-მაღალმა ქალმა მეეტლეს ხელი დაუქნია. ეტლი გაჩერდა. მე სასწრაფოდ ჩამოვხტი და გაწამაწიაში კინადამ ტრამვაის ქვეშ მოვყევი. ბლუმსბერი-სკვერისკენ გავწიე, რათა უფრო უკაცური უბნებისათვის შემეფარებინა თავი. ამასობაში სიცივისაგან სულ მთლად გავითოშე და ჩემი ამგვარი სულელური მდგომარეობა იმდენად მაღიზიანებდა, რომ გზადაგზა ვზოლუქუნებდი. ბლუმსბერი-სკვერის კუთხეში ფარმაცევტული საზოგადოების დაწესებულებიდან პატარა თეთრი ძალი გამოვარდა და ჩემი ნაფეხურების ყნოსვა-ყნოსვით მაშინვე უკან გამომედევნა.

მანამდე აზრადაც არ მომსვლია, რომ ძაღლისათვის ცხვირი იგივეა, რაც ადამიანისთვის თვალი. ძაღლები ყნოსვით ისევე იგებენ ყოველ მოძრაობას, როგორც ადამიანები მხედველობის საშუალებით აღიქვამენ მას. ჰოდა, მანაც ჩემს გარშემო სირბილი და ყეფა ატეხა, რითაც მანიშნებდა, მშვენივრად ვიცი, სადაც ბრძანდებიო. ნაბიჯს ავუჩქარე და გრეიტ რასელ-სტრიტი გადავჭყერი. თან სულ უკან-უკან ვიხედებოდი. როდესაც მონტეგიუ-სტრიტზე გავედი, მხოლოდ მაშინ შევნიშნე, რაც ჩემს წინ ხდებოდა.

მუსიკის გუგუნნი შემომესმა და, როცა ქუჩას თვალი ავაყოლე, დავინახე მწყობრში ჩამდგარი ხალხი, რომელიც რასელ-სკვერიდან მოემართებოდა. მათ წითელი ფერის ქურთუკები ეცვათ და წინ ხსნის არმიის¹ (1 ხსნის არმია — რელიგიურ-ქველმოქმედებითი ხასიათის რეაქციული ორგანიზაცია, რომელიც ინგლისში შეიქმნა. მისი მიზანი იყო, ჩამოეშორებინა მშრომელთა მასები კლასობრივი ბრძოლისაგან.) დროშა მოჰქონდათ. ისინი ნელა, გალობ-გალობით მოდიოდნენ. ტროტუარებზე შეჯგუფული გამვლელები კი სიცილს აყრიდნენ. ქუჩა ისე იყო გაჭედილი, რომ იქიდან გასვლის ყოველგვარი იმედი გარდამიწყდა. მაშინ სწრაფად ავირბინე იქვე, სახლის თეთრ კიბეებზე, პარმალზე დავდექი და დაველოდე, როდის ჩაივლიდა ეს პროცესია. ძაღლი, რომელიც აქამდე უკან მომდევდა, მუსიკის ხმაზე შედგა, გაუბედავად მიმოიხედა, ყეფაც შეწყვიტა და კუდამოძუებული ისევ ბლუმსბერი-სკვერისაკენ წაძუნძულდა.

ხალხი კი თანდათან მიახლოვდებოდა და მთელი ხმით გალობდა. ირონიასავით ჩამესმა ჰიმნის სიტყვები: «როდის ვიხილავთ სახებას მისას?» ასე მეგონა, საუკუნემ გაიარა, ვიდრე ბრბო ჩაივლიდა. «ბუხ, ბუხ, ბუხ», — გამაყრუებლად გრუხუნებდნენ დაფდაფები და ამ ხმაურში ვერც კი შევნიშნე კიბის მოაჯირთან ატუზული ორი პატარა ბიჭი.

— შეხედე ერთი! — თქვა პირველმა.

— რას შევხედო? — ჰკითხა მეორემ.

— უყურე, აქ უყურე! ნაფეხურები, თანაც შიშველი ფეხისა, თითქოს ვიღაცამ ტალახიანი ფეხებით გაიარაო.

ისინი თვალედაჭყეტილები ათვალეებდნენ ახლად გათეთრებულ კიბის საფეხურებზე ჩემს მიერ შავად დამჩნეულ კვალს. გამვლელები უმოწყალოდ ეჯახებოდნენ, მუჯლუგუნებს ჰკრავდნენ, მაგრამ თავიანთი აღმოჩენით აღტაცებული ყმაწვილები ადგილიდან ფეხს არ იცვლიდნენ. «ბუხ, ბუხ, ბუხ, როდის, ბუხ, ვიხილავთ, ბუხ, სახებას მისას, ბუხ, ბუხ, ბუხ...»

— უეჭველია, ამ კიბეზე ფეხშიშველა კაცმა აიარა, — თქვა პირველმა. — აიარა და უკან აღარ ჩამოსულა. დახე, სისხლის წვეთები! ალბათ, ფეხიდან სდიოდა.

პროცესია უკვე ქუჩის ბოლოში იყო.

— შეხედე, ტედ, შეხედე! — წამოიძახა ისევ პირველმა ბიჭმა და პირდაპირ ჩემს ფეხებზე მიუთითა. მე ფეხებზე დავიხედე და შევნიშნე მათი მკრთალი მოხაზულობა. მივხვდი, ფეხებზე მიმხმარი ტალახის ბრალი იყო. ამ მოულოდნელობისაგან წუთით სახტად დავრჩი.

— ვახ, ეს რა უცნაური რამაა! — აღმოხდა მეორეს, — ფეხის ლანდს არა ჰგავს?

მცირე ყოყმანის შემდეგ მეორე, რომელიც უფროსი ჩანდა, ჩემსკენ წამოვიდა და ხელი გამოიშვირა. ვიღაც კაცი სწრაფად შემობრუნდა, რომ კარგად დაენახა, რას ეპოტინებოდნენ ყმაწვილები ჰაერში. ცოტაც და ბიჭი ჩემს ფეხს შეეხებოდა. უცებ მოვისაზრე, რაც უნდა მექნა. ბიჭი გადავდგი და გალავანზე ხელის ერთი დაკვრით მეზობელი სახლის პარმალზე ვისკუპე. ბიჭმა შეჰკვივლა და უკან გადახტა. უმცროსი კი უფრო საზრიანი გამოდგა. მან შეამჩნია, რომ ადგილი გადავინაცვლე და სანამ ტროტუარზე ჩასვლას მოვასწრებდი, ფეხები გალავანზე გადახტნენო, დაიყვირა.

ყველანი იქით გაქანდნენ და დაინახეს, როგორი ელვისებური სისწრაფით ჩნდებოდა ახალ-ახალი ნაფეხურები ბოლო საფეხურებსა და ტროტუარზე.

— რა მოხდა? — იკითხა ერთ-ერთმა გამვლელმა.

— ფეხები! შეხედეთ! აგერ, ფეხები მირბიან!

მთელი ხალხი, ჩემი სამი მდევრის გამოკლებით, ხსნის არმიას მიჰყვებოდა უკან. ეს ნაკადი არა მარტო მე, არამედ სხვებსაც უღობავდა გზას. ყოველი მხრიდან ისმოდა კითხვები და გაოცების შემახილები. გზაზე ვიღაც ყმაწვილი წავაქციე და დაფეთებული რასელ-სკვერისკენ გავიქეცი. ჩემს ნაკვალევს კი უკვე ექვსი თუ შვიდი კაცი მისდევდა. საბედნიეროდ, ახსნა-განმარტებისათვის არ ეცალათ, თორემ მთელი ეს ბრბო მე დამედევნებოდა.

ორჯერ მოსახვევს მივეფარე, სამჯერ ქუჩა გადავჭერი და ჩემსავე ნაკვალევზე გავლით დავბრუნდი უკან. ტერფები გამიხურდა და გამიშრა, უკვე ტროტუარზე კვალს აღარ ტოვებდნენ. ვიხელთე თუ არა ხელსაყრელი შემთხვევა, ფეხებიდან ტალახი მოვიწმინდე და უწინდებურად სავსებით გავუჩინარდი. სანამ იმ ადგილს საბოლოოდ გავცილდებოდი, დავინახე თორმეტიოდ კაცი: განცვიფრებულნი გულდასმით აკვირდებოდნენ ტროტუარზე შერჩენილ ძველ ნაფეხურებს. ეტყობოდათ, ეს ამბავი მათთვის ისევე გაუგებარი იყო, როგორც რობინზონ კრუზოსთვის უკაცურ კუნძულზე ადამიანის ნაკვალევის აღმოჩენა.

სირბილში ცოტათი გავთბი და უფრო მხნედ გავუყევი მიყრუებულ უბნებს. ფერდი საშინლად მტკიოდა, მეეტლის მუშტისაგან ყურის ქვეშ ჯირკვალი გამსიებოდა და კისერიც მისი ფრჩხილების წყალობით მთლად დაკაწრული მქონდა. შუშის ნატეხზე გადასერილ ფეხს ძლივს ვადგამდი. ერთ-ერთ მოსახვევში დროულად შევნიშნე ჩემსკენ მომავალი ბრმა, განზე გავხტი და გავყუჩდი, რადგან ასეთ ადამიანებს მხედველობის ხარჯზე მეტად ფაქიზი ყურთასმენა უმუშავდებათ. ფიქრებში წასული რამდენჯერმე გამვლელებს შევეფეთე. ისინი აქეთ-იქით აცეცებდნენ თვალებს და უკვირდათ, როცა ყურში ჩუმი გინება ჩაესმოდათ. შემდეგ სხეულზე რაღაც რბილის შეხება ვიგრძენი, თავი ავიღე და დავინახე, რომ ციდან ზანტად მოფარფატებდნენ თოვლის ფანტელები. მაგრად გავციებულებიყავი და დროდადრო უნებურად მაცემინებდა. ყოველი ძაღლის დანახვა შიშსა მგვრიდა. ისინი კისრებს წაიგრძელებდნენ და დიდი ცნობისმოყვარეობით ყნოსავდნენ ჩემს ნაფეხურებს.

შემდეგ ყვირილითა და ჩოჩქოლით ჩამიქროლა ადელვებულმა ბრბომ. სადღაც ხანძარი იყო. ხალხი ჩემი ყოფილი ბინისაკენ გარბოდა. მეც იქით გავიხედე. სახურავები და ტელეფონის მავთულები ბოლის შავ ღრუბელში

გახვეულიყო. ეჭვიც არ შემპარვია, რომ ჩემი ოთახი იწვოდა. იწვოდა მთელი ჩემი ავლადიდება — ტანსაცმელი, ხელსაწყოები, დინამომანქანები, ყველაფერი იმ სამი წიგნისა და საბანკო წიგნაკის გარდა, რომლებიც გრეიტ ოქსფორდ-სტრიტის საფოსტო განყოფილებაში შევინახე. გათავდა, უკან დასახევი გზა არ მქონდა, მთელი სახლი ცეცხლმა შთანთქა.

უჩინარი დადუმდა და წუთით ფიქრს მიეცა. კემპმა ფანჯარაში გაიხედა. გზა ისევ უკაცრიელი იყო და აღელვებული სტუმარს მიუბრუნდა:

— მერე, მერე რა მოხდა? განაგრძეთ!

თავი ოცდამეორე უნივერმალში

— ამგვარად, გასული წლის იანვარში, თოვლსა და ქარბუქში, — თანაც საკმარისი იყო თოვლს ოდნავ დაეფარა ჩემი მხრები და თავი, რომ ყოველი გამვლელი შემნიშნავდა, — დაღლილმა და გაციებულმა, დასახიჩრებულმა, გაუბედურებულმა, ოღონდ ჯერ კიდევ დარწმუნებულმა უჩინარობის უპირატესობასა და ხელსაყრელობაში, სრულიად ახალი ცხოვრება ვიტვირთე, რომლის ჭაპანიც სიკვდილამდე უნდა ვზიდო. არც თავშესაფარი მქონდა, არც ფული; ქვეყნად არ იყო სულიერი, რომელთანაც შემემძლო მივსულიყავი და დახმარება მეთხოვა. ჩემი საიდუმლოების საქვეყნოდ თქმა მომავლის გეგმებზე ხელის აღებას ნიშნავდა: მე მაქცევდნენ სანახაობად, ანტიკვარულ საგნად. მიუხედავად იმისა, რომ წინდაწინ ვიცოდი ეს ამბავი, ერთხელ მაინც კინალამ შევაჩერე ქუჩაში მიმავალი უცნობი და დახმარება ვთხოვე. მაგრამ ისე ნათლად მქონდა წარმოდგენილი, ჩვეულებრივ ადამიანს რა თავზარსაც დასცემდა ჩემი ასეთი საქციელი და რა არაადამიანურ სისასტიკეს გამოაღვიძებდა მასში, რომ ამის გაკეთება ველარ გავბედე. მაშინ მხოლოდ ერთი სურვილი მამოდრავებდა, — როგორმე თავი დამედწია თოვლის ფიფქებისაგან, სადმე მივყუყულიყავი და გავმთბარიყავი; მერე კი ფიქრსაც შევძლებდი. მაგრამ ჩემთვისაც კი, უჩინარისთვის, ლონდონის სახლები შეუღწეველი და მიუდგომელი რჩებოდა.

გარკვევით მხოლოდ ერთს ვხედავდი ჯერჯერობით — სიცივეს, მიუსაფრობას და იმ ტანჯვას, რომელიც ღამის დადგომასთან ერთად დამატყდებოდა თავს.

უეცრად ბრწყინვალე აზრი მომივიდა. სასწრაფოდ დავადექი გოურ-სტრიტიდან ტოტენჰემ-კორტ-როუდზე გამავალ ქუჩას და უზარმაზარი უნივერმალის წინ გავჩნდი. ამ უნივერმალში, თქვენც მოგეხსენებათ, თითქმის ყველაფერი იშოვება: ხორცი, თეთრეული, საბაყლო საქონელი, ავეჯეულობა, ტანსაცმელი, სურათები... ეს უფრო სხვადასხვაგვარ ფარდულთა გიგანტური ლაბირინთია, ვიდრე ერთი მაღაზია. მეგონა, უნივერმალის კარი ღია დამხვდებოდა, მაგრამ მოვტყუვდი. უეცრად შესასვლელთან ეტლი გაჩერდა. შვეიცარმა ფართოდ გააღო კარი და მეც ხელიდან არ გავუშვი შემთხვევა; სანამ კარი მიიხურებოდა, უნივერმალში შევიპარე, გავიარე რამდენიმე განყოფილება, სადაც ბაფთები, ხელთათმანები, წინდები და სხვა წვრილმანი

საქონელი იყიდებოდა. ბოლოს კალათებითა და დაწნული ავეჯეულობით სავსე დარბაზში მოვხვდი.

მშვიდად ვერც იქ ვიგრძენი თავი. ხალხი ყოველ წუთს გამოდიოდა. მე ხელახლა დავიწყე ხეტიალი და შემთხვევით ისეთ განყოფილებას წავაწყდი, როგორსაც ვეძებდი. დარბაზის კუთხეში ერთმანეთზე დახორავებული ლეიბები ეწყო. ამ ლეიბებზე ავძვერი და დასაძინებლად მეტად მყუდრო, მშვენიერი ადგილი ამოვირჩიე. უნივერსიტეტის გათბობა უკვე დაეწყით და ამიტომ აღარც მციოდა. ახალი თავშესაფრიდან ნოქართა და მყიდველთა მიმოსვლას გაფაციცებით ვადევნებდით თვალყურს და მოუთმენლად ველოდი იმ დროს, როდესაც ყველანი საბოლოოდ გაიკრიფებოდნენ. «მაღაზია რომ დაიკეტება, — ვფიქრობდი, — ტანისამოსსაც ვიშოვნო და საჭმელ-სასმელსაც. მთელ შენობას მოვივლი, ვნახავ, სად რა არის, და მერე ერთი ლაზათიანად გამოვიძინებ». ამ სურვილის ასრულება ადვილი მეგონა. მინდოდა მეშოვნა შესაფერისი ტანსაცმელი, ისე დამეფარა სხეულისა და სახის ნაკვთები, რომ მაინცა და მაინც საეჭვო შესახედაობა არ მქონოდა; მეშოვა ფული, საფოსტო განყოფილებაში მიბარებული წიგნები ამელო, დამექირავებინა ოთახი და დაწვრილებით მომეფიქრებინა, როგორ გამოვიყენებდი გარშემო მყოფთა მიმართ ჩემი უჩინარობის უპირატესობას (დიახ, მე ჯერ კიდევ მწამდა ჩემი უპირატესობისა).

უნივერსიტეტის დაკეტვის დრომაც მალე მოაღწია. ერთი საათი თუ იქნებოდა გასული, რაც ლეიბებს შორის მოვთავსდი, ფანჯრებზე ფარდები ჩამოუშვეს და უკანასკნელი მყიდველებიც გაისტუმრეს. რამდენიმე ახალგაზრდა მკვირცხლად შეუდგა დახლზე გადმოლაგებული საქონლის ყუთებში ჩაწყობას. როდესაც ხალხი თითქმის სულ გაიკრიფა, ჩემი ბუნაგიდან გამოვედი და ფეხაკრეფით წავედი უნივერსიტეტის ცენტრალური განყოფილებისაკენ. გოცებულ ვიყავი, ახალგაზრდა კაცები და ქალები რა მარდად ალაგებდნენ დახლებიდან გასაყიდად გამოფენილ საქონელს. თაროებზე ჩამწკრივებულ სათამაშოებს, ძვირფას ქსოვილებს, მაქმანის წნულებს, ტკბილეულობით სავსე კოლოფებს, ყოველგვარ ნივთს, რომელიც კი დღისით სავაჭროდ ამოელაგებინათ, უკან, ყუთებშივე ალაგებდნენ, კრავდნენ და მათთვის განკუთვნილ ადგილებზე აწყობდნენ. ხოლო იმ ნივთებს, რომელთა ალაგებაც არ ხერხდებოდა, აფარებდნენ სქელ, უხემ ტილოს. დასასრულ, ყველა სკამი დახლებზე შემოდგეს, ასე რომ, იატაკზე აღარაფერი იდო. მორჩნენ თუ არა საქმეს, ყველანი გასასვლელისაკენ გაემშურნენ. გოცებულ დავრჩი მათი გამოცოცხლებული სახეების შემხედვარე. შემდეგ პატარა ბიჭები გამოჩნდნენ, რომელთაც ცოცხები და ნახერხით პირთამდე სავსე ვედროები მოჰქონდათ. უნივერსიტეტის დაკეტვიდან უკვე საათი იყო გასული, როცა ქუჩაში გასასვლელი კარი ჩაკეტეს. სიჩუმე ჩამოდგა. განყოფილებათა ამ უზარმაზარ ლაბირინთში დერეფნებსა და კიბეებზე მოჩვენებასავით მარტოკამ დავიწყე ხეტიალი. მთელ შენობაში ჩამიჩუმიც არ ისმოდა, თუმცა, როდესაც ტოტენჰემ-კორტ-როუდზე გამავალ ფანჯრებს ჩავუარე, გარკვევით გავიგონე ქუჩაში გამვლელთა ფეხის ხმა.

პირველად იმ განყოფილებისაკენ წავედი, სადაც წინდები და ხელთათმანები მეგულებოდა. ბნელოდა და ერთ-ერთი დახლის უჯრაში

ძლივძლივობით მოვნახე ასანთი. მაგრამ ახლა სანთელიც მჭირდებოდა. ღმერთმა იცის, რამდენი ყუთის, რამდენი კოლოფის გაჩხრეკა დამჭირდა, სანამ მათ მივაგნებდი. სანთლები იმ ყუთში ეწყო, რომელსაც «შალის ქვედა საცვლები და მაისურები» ეწერა. ავიღე წინდები, ფართო შარფი და მზა ტანსაცმლის განყოფილებაში გადავედი. იქ რბილსარჩულიანი ქურთუკი, პალტო და შარვალი ჩავიცვი, დავიხურე გრძელფარფლებიანი ქუდი (ამგვარ ქუდებს მღვდლები ატარებენ ხოლმე) და თავი ისევ ადამიანად ვიგრძენი.

რა თქმა უნდა, იმწამსვე ჭამაც გამახსენდა.

ზედა სართულზე სასაუზმე აღმოვაჩინე და, ჩემდა სასიხარულოდ, მოხარშული ხორცის დიდი ნაჭერი ვიპოვე. ყავადანში ცოტაოდენი ყავაც დარჩენილიყო. გაზი ავანთე და გავაცხელე. ამგვარად, ჩემი საქმე არცთუ ისე ცუდად ეწყობოდა. ჭამას მოვრჩი თუ არა, საბნის მოსამებნად გავწიე. სხვა ვერაფერი რომ ვერ ვნახე, იძულებული გავხდი, საბნად ბუმბული გამომიყენებინა. გზად საბაყლო განყოფილებას წავაწყდი, სადაც გროვებად ეწყო სხვადასხვა შოკოლადი, ტკბილეულობა და დამაქრული, ხმელი ხილი. იქვე ხელში მომხვდა ბურგუნდიული ღვინის რამდენიმე ბოთლი. ყოველ შემთხვევაში, იმაზე მეტი, რის დალევასაც შევძლებდი. სასაუზმის გვერდით საბავშვო სათამაშოების განყოფილება იყო. ამან ერთი ბრწყინვალე აზრი მიკარნახა: სასწრაფოდ შევედი სათამაშოების განყოფილებაში და დიდი გულმოდგინებით ამოვირჩიე სამი ხელოვნური ცხვირი, ალბათ, ხვდებით, როგორც, ბავშვებისთვის რომ აკეთებენ მუყაოსა ან სანთლისაგან, აი, ისეთი და მაშინვე მუქი სათვალეები გამახსენდა. სამწუხაროდ, უნივერსიტეტში ოპტიკის გახსნაზე არ ეზრუნათ. ცხვირის საკითხი აქამდე მეტად რთული მოსაგვარებელი იყო ჩემთვის. ერთხანს გრიმის გაკეთებასაც კი ვაპირებდი. მაგრამ როცა ცხვირის საქმე მოგვარდა, ახლა იმაზე დავიწყე ზრუნვა, როგორ მემოვნა პარიკი, ნილაბი და სხვა ამდაგვარი რამ. ბოლოს, დაღლილ-დაქანცული წავღონდილდი კუთხეში შეგროვილი ბუმბულის ზვინისაკენ, რომ შიგ შევმძვრალიყავი, გავმთბარიყავი და დამეძინა.

მას შემდეგ, რაც უჩინარი გავხდი, ასეთი სიამოვნება არ მიგრძენია. თავს არაჩვეულებრივად მშვიდად ვგრძნობდი და უშფოთველად, იმედიანად ვოცნებობდი მომავალზე. მეორე დილას თავით ფეხამდე შემოსილი და შარფით სახეაკრული ყველასთვის შეუმჩნეველად გავძვრებოდი უნივერსიტეტიდან; მაღაზიის სალაროდან მოპარული ფულით ვიყიდდი სათვალეს და ასე დავასრულებდი ჩემი სახის შენიღბვას. მთელი დამე ის ფანტასტიკური ამბები მესიზმრებოდა, რაც უკანასკნელ დროს თავს გადამხდა. ვხედავდი მობუზღუნე მოხუც ებრაელს, სახლის პატრონს: ჩემს ოთახში გაოგნებული რომ დაბორილებდა და ყოველ კუნჭულში იჭვრიტებოდა, მე დამეძებდა. ვხედავდი მისი ორი გერის სულელურ, გაკვირვებულ სახეებს და ქვედა სართულზე მცხოვრები დედაბრის ცნობისმოყვარეობისა და ცბიერებისაგან ანთებულ თვალებს, როცა კარში მდგარი შემპარავი ხმით მეკითხებოდა, კატას რატომ აწვალებთო. ძილშიც ისევ ძლიერად განვიცდიდი იმ უცნაურ შეგრძნებას, რომელიც ჩემში შალის ნაჭრის გაუჩინარებამ გამოიწვია. ხან თვალწინ წარმომიდგებოდა ბორცვის თავზე დაყუდებული, ქარისგან თმაგაწეწილი და სიცივისაგან აბუზული

მღვდელი, რომელიც მამაჩემის საფლავს დაშტერებოდა და ჩახრინწული ხმით ბუტბუტებდა: «მიწა ხარ და მიწად იქეც».

«და შენც ასევე!» — ჩამესმა და უეცრად ვიღაცამ საფლავისკენ წამათრია. ვყვიროდი, ვეწინააღმდეგებოდი, ვემუდარებოდი მესაფლავეებს, რომ თავი დაენებებინათ, მაგრამ ისინი ყურს არ მიგდებდნენ. მოხუცი მღვდელიც შეუჩერებლივ, ცემინ-ცემინებით განაგრძობდა ლოცვათა მონოტონურ კითხვას. ვხედავდი, არავინ ყურადღებას არ მაქცევდა, არავინ არ მამჩნევდა და ვიყავი ზებუნებრივი ძალით დამონავეებული. ყოველგვარი წინააღმდეგობის გაწევა, ყოველი ჩემი ცდა ამაო იყო. უსიტყვოდ, ხელის კვრით ჩამაგდეს საფლავში. გრუხუნით დავენარცხე კუბოს სახურავს. მათ კი იმწამსვე მიწა დამაყარეს ზემოდან და ორმოს ამოვსებას შეუდგნენ. ვერავინ მამჩნევდა, არც ერთს არ ესმოდა ჩემი ძახილი, მაყრიდნენ და მაყრიდნენ ზემოდან მიწის გორბებს. მე მოუსვენრად ავწრიალდი, ხელფეხი ავიქნიე და... გამომეღვიძა.

გარეთ ლონდონის მკრთალი განთიადი დამდგარიყო და ფანჯრებზე ჩამოფარებულ ფარდებს შორის დარჩენილი ღია ადგილებიდან ოთახში ცივი მონაცრისფრო შუქი იჭრებოდა. წამოვდექი, მაგრამ კარგახანს გონს ვერ მოვედი, სად ვიყავი. ვერასგზით ვერ მოვისაზრე, რას წარმოადგენდა ეს უზარმაზარი, დახლებით, ერთმანეთზე მიწყობილი ქსოვილთა თოფებით, ბალიშთა გროვით, რკინის დასაკეცი საწოლებითა და ათასი სხვა ნივთით გამოჭედილი შენობა. მერე ყველაფერი გამახსენდა, გამოვფხიზლდი და თითქმის იმავე წამს ნაბიჯების ხმა მომესმა.

მოშორებით, იმ განყოფილებაში, რომელიც დღის შუქით უფრო კარგად იყო განათებული (ზოგ განყოფილებაში უკვე მოესწროთ ფარდების აწევა), ორი კაცი დავინახე. ისინი ჩემი ოთახისაკენ მოემართებოდნენ. მაშინვე წამოვხტი, ირგვლივ მიმოვიხედე და გასაქცევის ძებნა დავიწყე. როგორც ჩანს, ჩემმა ამოძრავებამ მათი ყურადღება მიიქცია. მგონი მოასწრეს და თვალი მომკრეს, როგორ გავიქეცი მეორე მხარეს.

— ვინა ხარ?! — დაიყვირა ერთმა.

— შეჩერდი! — მიაყოლა მეორემაც.

მე კუთხეში შევუხვიე და შევეჯახე თხუთმეტოდე წლის გამხდარ ბიჭს. არ დაგავიწყდეთ, რომ სახე არა მქონდა. ბიჭმა შეჰკვივლა და გულწასული იატაკზე დაენარცხა. მე კი ისევ სირბილით განვაგრძე გზა. ხელახლა შევუხვიე კუთხეში, დავინახე, რომ დარბაზში არავინ იყო და დახლის ქვეშ გავწექი. არ გასულა დიდი ხანი, რომ ნაბიჯების ხმა გავიგონე: «რა მოხდა? რა ამბავია?!» «დახურეთ ყველა კარი!» ისმოდა ყოველი მხრიდან. მერე ყველანი დარბაზში შემოცვივდნენ, დადგნენ და დაიწყეს ბჭობა იმაზე, თუ როგორ დავეჭირე.

გაუნძრევლად ვიწექი იატაკზე და ისე ვიყავი შეშინებული, რომ აზროვნების უნარიც დამკარგოდა. იქნებ უცნაურადაც მოგეჩვენოთ, მაგრამ აზრადაც არ მომივიდა, რომ ყოველგვარი ხიფათის თავიდან ასაცილებლად ტანსაცმლის გახდა იყო მხოლოდ საჭირო. ალბათ, იმიტომ, რომ გადაწყვეტილი მქონდა, უნივერსალიდან ჩაცმული გავსულიყავი და ამ წინაგანზრახვით შებოჭილმა სამოსის გახდა ვერ მოვისაზრე. უცებ დახლსა და თაროებს შორის ვიწრო გასასვლელში ვიღაცამ დაიღრიალა: «აქ არის, აქ!»

მე სწრაფად წამოვხტი, დავავლე ხელი იქვე დახლზე შემოდგმულ სკამს და პირდაპირ თავში გავუქანე იმ სულელს, რომელმაც პირველმა შემამჩნია; შევბრუნდი. კუთხეში მეორე კაცს შევეფეთე, მასაც ძლიერად ვკარი ხელი და კიბეებზე ავვარდი. კაცმა თავი შეიმაგრა, წამოიყვირა და უკან დამედევნა. კიბის თავზე თვალში მეცა დახლზე დაწყობილი ფერად-ფერადი ქოთნები, აი, იმისა...

— ყვავილის იქნებოდა, — თქვა კემპმა.

— დიახ, დიახ, ყვავილის ქოთნები. ჰოდა, ბოლო საფეხურზე რომ დავდგი ფეხი, იქვე დავდექი, ამოვარჩიე ყველაზე მოზრდილი ქოთანი და ჩემს მდევარს ზედ სულელ თავზე დავანარცხე. იმ ერთ ქოთანს სხვებიც მივაყოლე. ყვირილისა და ნაბიჯების ხმა კი თანდათან მიახლოვდებოდა. მე გიჟივით გავქანდი სასაუზმე ოთახისკენ, ვიფიქრე, იქ ჯერ არავინ იქნება-მეთქი. მაგრამ კარი შევალე თუ არა, თეთრ ხალათში გამოწყობილი მზარეულის წინ აღმოვჩნდი. არც იმას დაუყოვნებია და სხვებივით ისიც ყვირილით უკან დამედევნა. მე არაჩვეულებრივი სისწრაფით მოვტრიალდი, გავიქეცი და პირდაპირ რკინა-კავეულობის განყოფილებაში შევვარდი. დახლს ამოვეფარე და მზარეულის გამოჩენას დაველოდე. ისიც მალე გამოჩნდა, ჩემს მდევართა მთელ ჯოგს წინ დიდი როხროხით მოუძლოდა. ორი მოზრდილი ლამპა სახეში ზედიზედ ვესროლე. მზარეული დაეცა, ხოლო მე დახლს ამოვეფარე და სასწრაფოდ შევუდექი ტანსაცმლის გახდას. ქურთუკის, შარვლისა და ფეხსაცმელების გაძრობა არც ისე გამიჭირდა; რაც შეეხება შალის საცვლებს, ისინი ხომ საკუთარი ტყავივით მოგეკვრებიან ტანზე. ჩემი მდევრები კი თანდათან მიახლოვდებოდნენ. შიშისა თუ ძლიერი დარტყმისაგან გონდაკარგული მზარეული უწინდებურად დახლის იქითა მხარეს ეგდო. მე დამფრთხალი კურდღელივით ისევ გაქცევით ვუშველე თავს.

— აქეთ, აქეთ, პოლიციელო! — დაიძახა ვილაცამ.

მე ხელმეორედ მოვხვდი ავეჯეულობის განყოფილებაში. რიგში ჩამწკრივებულ საწოლთა ბოლოში ტანსაცმლის კარადების ტყე აღმართულიყო. კარადის უკან იატაკზე გავწექი და დიდი ვაივაგლახით გავიხადე საცვლები, ასე რომ, როდესაც დერეფანში პოლიციელი და სამი ნოქარი გამოჩნდა, უკვე სრულიად შიშველი ვიდექი და შიშისაგან მამაგმაგებდა. ისინი იატაკზე დაგდებულ საცვლებს ეცნენ. «არამზადა, ნაქურდალს გზადაგზა ტოვებს, — თქვა ერთმა ნოქარმა, — აუცილებლად სადმე აქ იქნება, შორს ვერსად წავიდოდა».

მაგრამ მათ მაინც ვერ მომნახეს.

ვიდექი და თვალყურს ვადევნებდი, რა გულმოდგინედ მეძებდნენ ოთხივენი. თან ჩემს ბედს ვწყევლიდი, ასე ხელცარიელი რომ დამტოვა. როცა მათი ცქერა მომწყინდა, სასაუზმეში შევედი, ცოტაოდენი რძე დავლიე, ცეცხლთან ჩამოვჯექი და დავიწყე ფიქრი იმაზე, თუ რა მომემოქმედა.

დიდი ხანი არ იყო გასული, რომ ოთახში ორი ნოქარი შემოვიდა. მათ ჩემს გაპარვაზე დაიწყეს საუბარი. ღმერთო, რა სისულელეს არ როშავდნენ! ძალაუნებურად ვუსმენდი, როგორ აზვიადებდნენ ჩემი ქურდობის ამბავს, როგორ ცდილობდნენ გაეგოთ, სად ვიმალებოდი ან ვინ ვიყავი. შემდეგ ისევ ფიქრს მივეც თავი. მთელი შენობა ისე იყო განლაგებული, გასასვლელებში

იმდენი შვეიცარები იდგნენ და ნოქრები ჩემს გამო უკვე ისე გაფაციცებით უთვალყურებდნენ საქონელს, რომ შეუძლებელი იყო იქიდან რაიმეს აღება და გატანა. საწყობშიც ჩავედი, იქნებ იქ შევძლო-მეთქი ტანსაცმლის მოპარვა. მაგრამ მათი კონტროლის სისტემას ვერაფერი გავუგე და გამოვბრუნდი. თერთმეტი საათისთვის, როდესაც ქუჩებში თოვლი დადნა და ოდნავ დათბა, გადავწყვიტე უნივერსალიდან გავსულიყავი. იქ მეტხანს დარჩენა დროის ტყუილად დახარჯვა იქნებოდა და მეტი არაფერი. ამდენი მარცხით გაღიზიანებულსა და გამოფიტულს ძალიან ბუნდოვანი წარმოდგენა მქონდა მომავალზე.

თავი ოცდამესამე დრიური-ლეინზე

— ახლა ხომ ხვდებით, რა არახელსაყრელ მდგომარეობაში აღმოვჩნდი, — განაგრძო უჩინარმა. — არ გამაჩნდა არც თავშესაფარი, არც ტანისამოსი; ტანსაცმელი რომ ჩამეცვა, ხელი უნდა ამელო ყველა იმ უპირატესობაზე, რასაც უჩინარობა მანიჭებდა, და გადავქცეულიყავი რაღაც უცნაურ, საშინელ არსებად. ხანდახან არაფერს ვჭამდი. საჭმელი ხომ გაუმჭვირვალე ნივთიერებაა და კუჭ-ნაწლავი რომ იმით ამევსო, ყველა შემამჩნევდა.

— ეს კი აზრად არ მომსვლია, — თქვა კემმა.

— არც მე. თოვლმა სხვა ხიფათზეც მიმანიშნა: არ შემეძლო გავსულიყავი გარეთ, როცა თოვდა. თოვლი სხეულზე მედებოდა და თვალისათვის შესამჩნევი ვხდებოდი. წვიმაც ამჟღავნებდა ჩემს არსებობას; წყლის ზოლებით შემომიხაზავდა კონტურებს და ადამიანის პრიალა ზედაპირს — გამჭვირვალე ბუმტს მამსგავსებდა. ასევე ნისლი. ნისლის დროს მქრქალი ფერის ბუმტს, ადამიანის გამჭვირვალე ანარეკლს ჩამოვგავდი. ამას გარდა, ნაწვიმარ ქუჩებში სიარულისას, — ლონდონის პირობებში, — ფეხები მიტალახიანდებოდა, ხოლო მშრალ ამინდში მტვრისა და ჭუჭყისაგან ვისვრებოდი. ზუსტად არ ვიცოდი, რამდენ ხანში გავხდებოდი გამვლელთათვის შესამჩნევი; მაგრამ იმას კი ვხვდებოდი, რომ ასეთი წამი შორს არ იყო, მით უმეტეს, ლონდონში.

მე გავწიე გრეიტ პორტლენდ-სტრიტის მახლობლად მდებარე მიყრუებული უბნებისაკენ და იმ ქუჩაზე მოვხვდი, რომელზეც უწინ ვცხოვრობდი. მაშინვე გზიდან გადავუხვიე, რადგან ჩემს მიერ ცეცხლმოკიდებული სახლის მხრჩოლავი ნანგრევების ირგვლივ ჯერ კიდევ ფუსფუსებდა ხალხი. უპირველეს ყოვლისა, საჭირო იყო ტანსაცმლის შოვნა, მაგრამ რა უნდა მომეხერხებინა ჩემი სახისათვის? უეცრად თვალი მოვკარი სხვადასხვა საქონლით მოვაჭრე ფარდულს. აქ ჰქონდათ ყველაფერი: გაზეთები, ტკბილეულობა, საკანცელარიო ნივთები, სათამაშოები, ნაძვის ხის მოსართავი ნათურები და, ვინ მოთვლის, კიდევ რა. ვიტრინაში გამოეფინათ მუყაოს ათასგვარი ცხვირები და ნიღბები. ამ სანახაობამ ისევ ის აზრი გამახსენა, უნივერსალის საბავშვო განყოფილებაში რომ დამებოდა. სწრაფად შევტრიალდი და სტრენდის ჩრდილოეთით ყრუ შუკებს მივყევი. მახსოვდა, რომ სადღაც იმ ადგილებში თეატრალური კოსტიუმების მაღაზიები უნდა ყოფილიყო. ხალხმრავალ ქუჩებს უწინდებურად ვერიდებოდი.

სუსხიანი დღე იდგა. ჩრდილოეთის ქარი ძვალსა და რბილში ატანდა. ჩქარა მივდიოდი, რომ უკან მომავალნი ზურგში არ დამჯახებოდნენ. ყოველი გზაჯვარედინი უდიდეს საფრთხეს წარმოადგენდა, ყოველ გამვლელზე თვალი უნდა მჭეროდა. ბედფორდ-სტრიტის დასაწყისში ვიღაც კაცი მოულოდნელად შემობრუნდა და ისე ძლიერად შემეჯახა, რომ ტროტუარიდან გადამაგდო. სწორედ ამ დროს ეტლმა გამოიარა და კინაღამ გამსრისა. მეეტლეებმა დაინახეს, როგორ წაბორძიკდა ტროტუარზე მიმავალი კაცი. ჯერ გაუკვირდათ, მაგრამ მერე იფიქრეს, გული აუფრიალდა ან თავბრუ დაესხაო, რადგან წაბორძიკების ნამდვილ მიზეზს ვერ მიხვდნენ. ამ მოულოდნელმა შეჯახებამ ისე ამაღელვა, რომ კოვენტ-გარდენზე მივიყუჩე: შიშის, დაღლილობისა და სიცივისაგან ქოშინი ამიტყდა. ვიგრძენი, მაგრად გავციებულყავი და გადავწყვიტე, რაც შეიძლება, მალე გავცლოდი იქაურობას, რომ ამდენ ხალხში ცემინებითა და ხველებით ვინმეს ყურადება არ მიმეპყრო.

ბოლოს, როგორც იქნა, მივაგენი პატარა ჭუჭყიან სავაჭროს, რომლის ფანჯრებიც თეატრალური კოსტიუმებით, ყალბი სამკაულებით, პარიკებით, ჩექმებითა და მსახიობთა სურათებით იყო გამოვსებული. ამ ბნელ, დაბალჭერიან ჭუჭყიან ფარდულში უამრავ ბუხს მოენახა საზამთროდ თავშესაფარი. ფარდულს ზემოდან კიდევ ოთხი სართული ჰქონდა დაშენებული. მე ფანჯრიდან შევიჭვრიტე. ოთახში ვერავინ დავინახე და შესვლა გადავწყვიტე. კარის შეღებისას ზარმა დაიწვრიალა. კარი ღიად დავტოვე და კუთხეში მაღალ სარკეს ამოვეფარე. ერთხანს არავინ გამოჩენილა. შემდეგ მძიმე ნაბიჯების ხმა გავიგონე და გვერდითა კარიდან ოთახში ხნიერი კაცი შემოვიდა.

წინდაწინ ვიცოდი, რაც უნდა გამეკეთებინა. გადაწყვეტილი მქონდა, ზედა სართულზე ავპარულიყავი და დამეცადა, სანამ ირგვლივ ყველაფერი მიწყნარდებოდა. მერე უშიშრად შევძლებდი პარიკის, ნიღბისა და ტანსაცმლის ამორჩევას. თავიდან ფეხებამდე გამოწყობილი ქუჩაში გავიდოდი, — იქნებ სულელური შესახედაობაც მექნებოდა, მაგრამ მაინც ადამიანს ვემსგავსებოდი, — და გულდამშვიდებული დავუყვებოდი ქუჩებს. სხვათა შორის, იმასაც ვფიქრობდი, რომ სავაჭროს სალაროდან ფულს მოვიპარავდი.

ოთახში შემოვიდა დაბალი, კუზიანი კაცი. საოცრად გრძელი ხელები და მოკლე, მოღუნული ფეხები ჰქონდა. ჩანდა, ზარმა ჭამის დროს მოუსწრო. კუზიანი შუა ოთახში დადგა და ირგვლივ მიმოიხედა. როდესაც ვერავინ დაინახა, სახის ნაკვთები დაეძაბა და გაოცებისაგან თვალები დაუმრგვალდა. შემდეგ კბილები გააღრჭიალა, ეშმაკმა დალახვროს ის ლაწირაკებით, — ჩაიბუზღუნა და ღიად დარჩენილ კარს მიუახლოვდა. თვალი მოავლო ქუჩის ორივე მხარეს; ისევ შემობრუნდა ფარდულში, კარი ქუსლის კვრით მიაჯახუნა და ზედა სართულისკენ აუყვა კბილებს. თავშესაფრიდან გამოვედი და უკან გავყევი. ჩემი ფეხის ხმაზე ის ერთ ადგილას გაქვავდა. მოხუცის მახვილი ყურთასმენით გაოცებული, მეც გავჩერდი. მან ერთხანს დააყოვნა, მერე ზედ ცხვირთან მომიხურა კარი.

გაოგნებული ვიდექი კიბის თავზე და არ ვიცოდი, რა გამეკეთებინა. უეცრად ფეხის ხმა მომესმა. კარი გაიღო და ზღურბლზე ფარდულის მოხუცი მეპატრონე გამოჩნდა. მან თვალი მოავლო ოთახს, ბუზღუნ-ბუზღუნით ხელმეორედ ჩავიდა კიბეზე და დახლის ქვეშ შეიხედა. ყოველი კუთხე დაიარა, ნახა, რომ არავინ იყო, მაგრამ მაინც დაეჭვებული იყურებოდა აქეთ-იქით. კიბეზე ჩასვლისას კარი ღია დარჩა და მე უჩუმრად შევძვერი ოთახში.

ეს იყო მეტად უცნაური, ღარიბულად მოწყობილი პატარა ოთახი. ერთ-ერთ კედელზე რამდენიმე ნიღაბი ეკიდა, მაგიდაზე მოხუცის მიერ მიტოვებული საუზმე იდო. წარმოიდგინეთ, კემპ, როგორ დამტანჯავდა იმ მშვიერ კუჭზე საჭმლის დანახვა, ყავის ორთქლის სასიამოვნო სურნელის ყნოსვა და იმისი მოლოდინი, თუ როდის შემოვიდოდა მოხუცი და გააგრძელებდა ჭამას. ჭამით კი საკმაოდ უმადოდ ჭამდა.

ოთახში სამი კარი იყო. ერთი ზედა სართულზე ამავე კიბეზე გადიოდა, დანარჩენი ორი ქვედა სართულზე გაგიყვანდათ. სამივე კარი დაკეტილი დამხვდა. სანამ მოხუცი ოთახში იმყოფებოდა, მე ვერაფრით ვერ გავიდოდი. ის კი არა, განძრევისაც მეშინოდა, რადგან კარგად ვიცოდი მისი ყურთასმენის ამბავი. ვიდექი და ზურგში საიდანდაც ქარი მიბერავდა. ორჯერ კინაღამ დამაცემინა კიდეც.

მთელი იმ ხნის განმავლობაში მეტად უჩვეულო და საინტერესო აზრები მიტრიალებდა თავში, მაგრამ ამასთან ერთად საშინლად დაღლილი და გაბრაზებული ვიყავი. მოხუცი კი ჭამდა და ჭამდა. ბოლოს ძლივს ამოიყორა მუცელი, ღარიბული ჭურჭელი რკინის შავ სინზე დააწყო, მდოგვის ლაქებით მოსვრილი სუფრიდან პურის ნამცეცები აკრიფა და კარისკენ დაიძრა. შევატყვე, ძალიან უნდოდა გასვლისას კარი მიეხურა, მაგრამ ხელები დაკავებული ჰქონდა და ვერ მოახერხა. კაცი არ მინახავს, რომ ასე ჰყვარებოდეს კარის მიხურვა. გავიდა თუ არა, კვალდაკვალ ფეხაკრეფით მივყევი და მოვხვდი ბინძურ, ბნელ სამზარეულოში. იქ ბედნიერება მქონდა, მეცქირა, როგორ რეცხავდა ჭურჭელს კუზიანი. როცა მივხვდი, რომ სამზარეულოში სახეიროს ვერაფერს ვნახავდი, ისევ მაღლა ავედი და ბუხართან მიდგმულ სავარძელში ჩავჯექი. ცეცხლი უკვე ილეოდა და დაუფიქრებლად ბუხარში ნახშირის რამდენიმე ნატეხი შევაგდე. ხმაურზე მოხუცი იმწამსვე მაღლა ამოვარდა. თვალეზღაპრული ჯერ აქეთ-იქით იყურებოდა. შემდეგ ოთახში სიარულს მოჰყვა. ერთხელ კინაღამ შემეჯახა კიდეც. საგულდაგულოდ შეამოწმა ოთახი, მაგრამ მაინც ვერ დამშვიდდა. გასვლისას ზღურბლზე შედგა და სანამ კიბეს დაუყვებოდა, ერთხელაც მიმოიხედა.

ასე მეგონა, მთელი საუკუნე ვიჯექი ოთახში. ბოლოს, როგორც იქნა, მოხუცი ამოვიდა და ზედა სართულზე ასავლელი კარი გამოაღო. ფეხაკრეფით გავძვერი ღია კარში და თავი კიბეებზე ამოვყავი.

ფარდულის მეპატრონე ჩემს წინ მიდიოდა. სამი საფეხური არ მქონდა ავლილი, რომ მოულოდნელად შეჩერდა. მე ცოტა დამაკლდა, ზურგიდან არ შევასკდი. მოხუცი შემობრუნდა და შიგ სახეში მომაშტერდა, თან ყურზე ხელისგული აიფარა, რომ ხმაური უკეთ გაეგო. «მზად ვარ, დავიფიცო»... —

თქვა და ყურიდან ჩამოღებული ხელით ქვედა ტუჩის წიწკნას მოჰყვა. თვალი კიბეს მიმოავლო, მერე რაღაც ჩაიჩურჩულა და გზა განაგრძო.

ხელი უკვე კარის სახელურზე ედო, როცა ხელმეორედ შედგა და უკან მოიხედა. სახეზე უწინდებურად გაოცება და აღელვება ეხატებოდა. როგორც შევატყვე, ოდნავ ჩქამსაც ვერ გამოაპარებდა კაცი. ეს ადამიანი მართლაც საუცხოო სმენით იყო დაჯილდოებული. უცებ თავი ვეღარ შეიკავა და გაბრაზებულმა, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, დაიყვირა: «თუ აქ ჩემს გარდა ვინმე არის...» თან ერთი ლაზათიანად შეიკურთხა, მაგრამ მუქარა ბოლომდის არ დაუმთავრებია, აკანკალებული ხელებით ჯიბეები მოისინჯა, ალბათ, რაღაც დაავიწყდა და ქვემოთ ჩავიდა. მე კი იქვე, კიბის თავზე ჩამოვჯექი და მის ამოსვლას დაველოდე.

მოხუცი მალე დაბრუნდა. კარი გააღო და ისე სწრაფად მოხურა, რომ შესვლა ვერ მოვასწარი.

სხვა გზა არ მქონდა, ისევ ქვედა სართულზე მოთავსებული ოთახების დათვალიერებას შევუდექი. ამ საქმეს კარგა ხანი მოვანდომე, რადგან ყოველნაირად ვცდილობდი არ მეხმაურა. სახლი ისეთი ძველი და ნესტიანი იყო, რომ კედლებს შპალერი აძრობოდა. ალბათ, შენობაში თავგებიც ბლომად იყვნენ. ეტყობა, კარის სახელურები დაჟანგებული იყო, ძნელად ტრიალდებოდა, ამიტომ კარის გაღებისას ძალიან ვფრთხილობდი. ზოგი ოთახი სრულიად ცარიელი იყო. ზოგში კი უწესრიგოდ ეყარა თეატრის ხარახურა. დასადინებელი ოთახის გვერდით ოთახში გროვად დაყრილ ძველმანებს წავაწყდი. ჩხრეკა დავუწყე კაბების ერთ-ერთ გროვას და ისე გავერთე, სრულიად გადამავიწყდა, რა ყურთასმენის პატრონთან მქონდა საქმე. არ გასულა ხანი, რომ ქურდული ნაბიჯების ხმა მომესმა. განზე გავიხედე და სწორედ დროზე შევნიშნე მოხუცი. იგი ჩემსკენ მოემართებოდა, მისჩერებოდა იატაკზე უწესრიგოდ მიმოყრილ კაბებს და ხელში ძველისძველი რევოლვერი მოემარჯვებინა. სანამ პირდაღებული და ეჭვით შეპყრობილი ოთახს ათვალიერებდა, მე გაუნძრევლად ვიდექი. «როგორც ჩანს, ის ქალია, — ჩაიჩურჩულა მან, — ეშმაკმა დალაზვროს».

ოთახიდან გასვლისას კარი გაიხურა და გასაღებით ჩაკეტა. იმწამსვე მივხვდი, რა მდგომარეობაშიც ჩავვარდი. წუთით ვერ მოვიფიქრე, რა მექნა. მერე ფანჯარას მივუახლოვდი, გადავიხედე და გაოგნებული ისევ კარს მივადექი. სიბრაზემ ამიტანა, თუმცა იმის მოსაზრების თავი მაინც მქონდა, რომ სანამ რაიმეს გაკეთებას გადავწყვეტდი, ტანსაცმლის ამორჩევა დავიწყე. თაროდან ყუთის ჩამოღების პირველივე ცდამ მოხუცის ყურადღება მიიპყრო. უწინდელზე უფრო გაშმაგებული შემოვარდა ოთახში და ამჯერად შემთხვევით ჩემს ხელს შეეხო. შეშინებულმა ოდნავ წამოიყვირა, უკან გახტა და გაოცებული ოთახის შუაგულში დადგა.

მალე ცოტათი დამშვიდდა. «თავგებია», — თქვა და ტუჩებზე თითი მიიღო. მე ფეხაკრეფით გავძვერი ღია კარისკენ, მაგრამ ზედ ზღურბლზე იატაკის ფიცარმა გაიჭრაჭუნა. მაშინ იმ კუდიანმა მთელ სახლში დაიწყო ბორიალი. რევოლვერს ხელიდან არ უშვებდა და ყოველი ოთახის კარს გასაღებით კეტავდა. უცებ მივხვდი, ამითი რისი გაკეთებაც უნდოდა, და კინაღამ გავგიჟდი. ძლივს მოვახერხე თავის შეკავება, რომ ხელსაყრელი შემთხვევა

ხელიდან არ გამეშვა. მოხუცი მარტო ცხოვრობდა; ამიტომ ბევრი აღარ დამიყოვნებია და, წინ ჩამიარა თუ არა, თავში დავკარი.

— თავში დაჰკარით?! — წამოიძახა კემპმა.

— დიახ, დავარეტიანე. კიბეზე რომ ჩადიოდა, პირდაპირ თავში ვუთავაზე სკამი. საწყალი, ძველი ფეხსაცმელებით გამოტენილი ტომარასავით გაგორდა.

— მაპატიეთ, მაგრამ... ბატონო ჩემო, ჩვეულებრივი, ადამიანური ჰუმანურობა...

— ჩვეულებრივი ადამიანური ჰუმანურობა ჩვეულებრივი ადამიანისთვისაა დამახასიათებელი. დიახ, ბატონო ჩემო, ასეა! გამიგეთ, კემპ, მე ყოველი ღონე უნდა მეხმარა, რომ იმ სახლიდან გავსულიყავი. გავსულიყავი თავიდან ფეხებამდე შემოსილი და თანაც შეუმჩნევლად. სხვა გზა არ მქონდა; არც დრო იყო იმისა, რომ სხვა გზა მეძებნა. ამიტომაც პირში ლუდოვიკო მეთოთხმეტისდროინდელი კამზოლი ჩავჩარე და ზეწარში გავახვიე.

— ზეწარში გახვიეთ?

— დიახ, ზეწარში, თან ბოლოებიც გავუნასკვე. ამით კარგადაც შევაშინე ის გამოყეყეჩებული მოხუცი და თავის დაღწევის საშუალებაც მოვუსპე. ველარც ყვირილს შეძლებდა, ველარც ხელ-ფეხის განძრევას. ძვირფასო კემპ, ისე მიყურებთ, თითქოს კაცის მკვლეელი ვიყო. რაღა დამრჩენოდა. მოხუცი ხომ რევოლვერით იყო შეიარაღებული. რომ დავენახე, დაიმახსოვრებდა ჩემს ჩაცმულობას, აუხსნიდა პოლიციას და...

— და მაინც, — შეაწყვეტინა კემპმა. — ინგლისში! ჩვენს საუკუნეში! განა ის კაცი თავის საკუთარ სახლში არ იყო? თქვენ კი... თქვენ ის გამარცხეთ!

— გავმარცხე? ცდებით! იქნებ ქურდიც მიწოდოთ, ა? დარწმუნებული ვარ, ისეთი სულელი არ ბრძანდებით, რომ ძველ შეხედულებებს ეპოტინებოდეთ. ნუთუ ვერ ხვდებით, რა მდგომარეობაშიც ვიყავი?

— ვხვდები, მაგრამ ვხვდები იმ მოხუცის მდგომარეობასაც, — უპასუხა კემპმა.

უჩინარი ადგილიდან წამოვარდა.

— რისი თქმა გინდა ამით?!

კემპს წუთით სახეზე მრისხანებამ გადაუარა. უნდოდა ეპასუხა, რაც გულში ჰქონდა, მაგრამ დროზე მოვიდა გონს და თავი შეიკავა.

— მართლაც, ყველაფერი ისე წაეწყო, — თქვა და საოცარი ოსტატობით შეცვალა საუბრის კილო, — რომ სხვა გზა აღარ გქონდათ. თუმცა...

— რა თქმა უნდა, გამოუვალ მდგომარეობაში ვიყავი, საშინელ, გამოუვალ მდგომარეობაში! იმ მოხუცმა მოთმინებიდან გამომიყვანა. გიჟივით დამდევდა უკან, თავის ჯაბახანა რევოლვერს უშნოდ ატრიალებდა და კარებს კეტავდა. განა შეიძლება ჩემი გამტყუნება? ხომ არ მამტყუნებთ, კემპ?

— მე არასდროს არავის ვამტყუნებ, — უპასუხა კემპმა. — ასეთი რამ მოდაში აღარაა. მერე, მერე რა ჰქენით?

— ძალიან მშოიდა. სამზარეულოში ცოტაოდენი პური და აყროლებული ყველის პატარა ნატეხი ვიპოვე. ესეც საკმარისი იყო, რომ შიმშილი მომეკლა. პურსა და ყველს წყალგარეული ბრენდი დავაყოლე და ისევ იმ ოთახისკენ გავწიე, სადაც გროვებად ეყარა ძველი ტანსაცმელი. გზად ჩემს მიერ სახელდახელოდ გამოკრულ ფუთას, ზეწარში გახვეულ მოხუცს ჩავუარე,

რომელიც გაუნძრევლად ეგდო. ოთახის ფანჯრები ქუჩას გადაჰყურებდა. ფანჯრებზე მაქმანშემოვლებული ჭუჭყიანი ფარდები ეკიდა. მე ქუჩაში გავიხედე. ოთახის არასასიამოვნო ბინდბუნდთან შედარებით გარეთ ნათელი, თვალისმომჭრელი დღე იდგა. ქუჩა მეტისმეტად გამოცოცხლებული მომეჩვენა: სწრაფად მიმოქროდნენ ორთვალა ეტლები, თევზით მოვაჭრეთა ფურგონები და ოთხთვალეები, რომლებზეც დიდრონი ყუთები შემოედოთ. ამ სანახაობამ გამაბრუა, თვალეები ამიჭრელა და ფანჯარას მოვცილდი. თაროებს მივუბრუნდი. ოთახში ბენზინის სუნი ტრიალებდა. ბენზინს, ალბათ, ტანსაცმლის გასაწმენდად ხმარობდა მოხუცი. უკვე სრულიად დამშვიდებული ვიდექი და ვფიქრობდი, რა გამეკეთებინა.

ხელმეორედ გადავჩხრიკე ტანსაცმლის გროვა. ეტყობოდა, მოხუცი დიდი ხანია მარტო ცხოვრობდა. საინტერესო პიროვნება იყო. ყველაფერი, რაც კი გამომადგებოდა, ერთად შევაქუჩე. მერე გადარჩეული ტანსაცმიდან საუკეთესოს ამორჩევა დავიწყე. ზედა სართულზე წავაწყდი სამგზავრო ჩანთას, ფერუმარილს, დენდრასა და წებოვან სალბუნს.

ჯერ ვიფიქრე სახეზე გრიმი გამეკეთებინა, მაგრამ მაშინვე მომაგონდა, რომ ეს არც ისე ხელსაყრელი იქნებოდა. სახიფათო შემთხვევაში გაუჩინარება რომ დამჭირვებოდა, მუდამ თან უნდა მქონოდა სკიპიდარი და სხვა სათანადო საშუალებანი. ამის გარდა, გრიმის ჩამოწმენდას დრო სჭირდება. ბოლოს ერთი ნიღაბი ამოვირჩიე. სასაცილო შესახედავი იყო, მაგრამ არა იმაზე სასაცილო, ვიდრე ადამიანთა უმრავლესობაა. ამოვირჩიე დიდრონი მუქი სათვალეები, ჭადარაშერეული ქილვაშები და პარიკი. თეთრეული ვერსად ვიპოვნე, თუმცა მისი შოვნა შემდეგაც შემეძლო. ამიტომ ბევრი არ მიწუხია და ჯერჯერობით იმ ტანსაცმლით დავკმაყოფილდი, რომელიც ხელთ მოვიგდე. ტანთ ქურთუკი ჩავიცვი, ყელზე შარფი შემოვიხვიე, ხოლო ფეხები მოხუცის მაღალყელიან ფეხსაცმელებში ჩავყავი. საბედნიეროდ, მე და იმ კუზიანს ერთი ზომის ფეხი აღმოგვაჩნდა. სავაჭროს სალაროში სულ სამი სოვერენი ეგდო, მაგრამ, როცა საწოლ ოთახში კარადის უჯრა გავტეხე, შიგ რვა ფუნტი ოქრო ვიპოვე. ამგვარად, მე თავისუფლად შემეძლო ქალაქის ქუჩებში გასვლა.

წუთით მაინც შემიპყრო ეჭვმა. რამდენად სარწმუნოა-მეთქი ჩემი გარეგნობა, გავიფიქრე და კედელზე ჩამოკიდებულ პატარა სარკეში ჩავიხედე. არაფერი გამომრჩენოდა. მართალია, საკმაოდ სასაცილო ვიყავი, — სცენიდან ცხოვრებაში გადმოსულ მათხოვარს ვგავდი, — მაგრამ მაინც ადამიანის შესახედაობა მქონდა, ეს კი ჩემთვის სავსებით საკმარისი იყო. სარკით ხელში, დამშვიდებული ჩავედი ქვედა სართულზე და კიდევ ერთხელ შევათვალიერე ჩემი თავი. მერე გამბედაობა მოვიკრიბე, კარი გამოვალე და ქუჩაში გავედი. ხუთი წუთის განმავლობაში ყოველ გზაჯვარედინზე მოსახვევს ვაფარებდი თავს და ვცდილობდი, რაც შეიძლება მალე გავცლოდი იმ უბანს. ჩემი გარეგნობა არავის ყურადღებას არ იპყრობდა. ასე რომ, უკანასკნელი საშიშროებაც გადალახული იყო.

უჩინარი დადუმდა.

— ნუთუ სრულიად არ დაგაინტერესათ იმ საწყალი მოხუცის ბედმა? — ჰკითხა კემპმა.

— არა, — უპასუხა უჩინარმა, — არც ვიცი, რა შეემთხვა. ალბათ, გაინთავისუფლა თავი და გამოძვრა ზეწრიდან.

იგი ისევ დადუმდა, წამოდგა, ფანჯარას მიუახლოვდა და გაიხედა.

— მერე? მერე რა მოხდა?

— მერე?.. ეჰ, ისევ და ისევ უიღბლობა! გულგატეხილობა! მეგონა, ყოველგვარი ხიფათი, ყოველგვარი დაბრკოლება გადავლახე-მეთქი. მეგონა, თავისუფლად ავისრულებდი ყველა სურვილს. ოღონდ ჩემი საიდუმლოება არავინ გაიგოს და ყველაფერს გავაკეთებ-მეთქი, ასე ვფიქრობდი. ან კი ვისი უნდა შემშინებოდა, ვინ რას დამაკლებდა. განა საკმარისი არ იყო, გამეხადა ტანისამოსი, რომ ისევ უჩინარი გავმხდარიყავი. ვერავინ დამიჭერა. ფულს საიდანაც მინდოდა, იქიდან ავიღებდი. ამ აზრებით გამხნეებულმა გადავწყვიტე, ჩემი თავისთვის საუცხოო სუფრა გამეშალა, მექეიფა; შემდეგ საუკეთესო სასტუმროში წავსულიყავი და საუკეთესო ოთახები დამეპირავებინა. იმწუთას ყოვლისშემძლე ადამიანი ვიყავი. მართალი გითხრათ, ახლა გახსენებაც კი არ მსიამოვნებს ამისა. ღმერთო, რა სულელი ვყოფილვარ!.. ჰოდა, მახლობელი რესტორნის კარი შევალე, მაგიდას მივუჯექი, შევუკვეთე კიდეც საჭმელი და უცებ მომაგონდა, რომ ჭამისას სახიდან აუცილებლად უნდა მომეძრო ნიღაბი. გული გადამიქანდა. სასწრაფოდ ავდექი, ოფიციატს ვუთხარი ათ წუთში დავბრუნდები-მეთქი და რესტორნიდან გავედი. არ ვიცი, კემპ, ოდესმე თუ გაგცრუებიათ ასე იმედი?

— ასე — არასდროს, — უპასუხა კემპმა. — მაგრამ მაინც წარმომიდგენია თქვენი განცდები.

— მზად ვიყავი მომესპო ის სულელები, ამომეხოცა. ბოლოს, შიმშილით გაწვალებული, სხვა რესტორანში შევედი და ცალკე ოთახი მოვთხოვე. «სახე მაქვს დასახიჩრებული», — ვუთხარი ოფიციატს და მანაც ცალკე ოთახში მომათავსა. მართალია, ძალიან უნდოდა, როგორმე თვალი მოეკრა ჩემი სახისთვის, მაგრამ ეს უკვე მის უფლებებს აღემატებოდა, და ბოლოს, გაწბილებულმა, საჭმელი მომიტანა. თევზები და დანა-ჩანგალი არ იყო მაინცა და მაინც კარგი, მაგრამ ამას, აბა, ვინ დაეძებდა. როცა დავნაყრდი, სიგარა გავაბოლე და მომავლის გეგმების დაწყობას შევუდექი. გარეთ კი ქარბუქი იწყებოდა.

რაც მეტს ვფიქრობდი, კემპ, მით უფრო ნათლად ვხედავდი, რა უმწეოა უჩინარი ადამიანი სუსხსა, წვიმასა და თოვლში; რა უღონოა იგი დიდ ცივილიზებულ ქალაქში. სანამ ჩემს თავზე ამ ცდას ჩავატარებდი, უჩინარობა ხელსაყრელ რამედ მიმაჩნდა, მაგრამ გაუჩინარების შემდეგ ყველაფერს მივხვდი. უჩინარობით ათასი რამის შოვნა შემეძლო, შემეძლო ხელთ ჩამეგდო, რასაც მოვისურვებდი, მაგრამ იგივე უჩინარობა საშუალებას არ მამღევდა, გამომეყენებინა მონაპოვარი. პატივმოყვარეობა?! რა აზრი აქვს საპატიო წოდებასა და დიდებას, თუ იძულებული ხარ, იმალებოდე და უფრთხოდე ყველას? რა აზრი აქვს იმ ქალის სიყვარულს, რომელიც შეიძლება დალილად იქცეს. მე არ მაინტერესებს არც პოლიტიკა, არც ფილანტროპია, არც მოჩვენებითი პოპულარობა, არც სპორტი, მაშ, რა უნდა გამეკეთებინა? განა ამისათვის ვიქეცი გადაცმულ მოჩვენებად, თავიდან ფეხებამდე დაბანდულ, ადამიანის მსგავს არსებად?!

უჩინარი დადუმდა და ხელახლა გაიხედა ფანჯარაში.

— კი მაგრამ, აიპინგში როგორღა გაჩნდით? — საჩქაროდ ჰკითხა კემპმა, რომ სტუმარი ლაპარაკით გაერთო.

— იქ სამუშაოდ გავემგზავრე. ერთი იმედიღა დამრჩენოდა! მართალი გითხრათ, მაშინ ბოლომდე არც კი მქონდა ჩამოყალიბებული ეს აზრი. ახლა კი კარგად ვიცი, რაც უნდა გავაკეთო: უნდა პირვანდელი სახე დავიბრუნო! ესე იგი, როცა უჩინარობის საშუალებით მიზანს მივაღწევ, ძველებური გრიფინი გავხდები. სწორედ ამაზე მინდოდა თქვენთან მესაუბრა.

— მაშ იქიდან პირდაპირ აიპინგში გაემგზავრეთ?!

— დიახ. ავიღე საფოსტო განყოფილებაში მიზარებული წიგნები, საბანკო წიგნაკი, ვიყიდე თეთრეული და სხვა საჭირო ნივთები, შევუკვეთე რეაქტივები, რომელთა საშუალებითაც ცდების ჩატარებას ვაპირებდი (როგორც კი ჩანაწერებს დავიბრუნებ, მაშინვე გაგაცნობთ მიღწეულ შედეგებს) და გავემგზავრე. ღმერთო, რა ქარბუქი გრიალებდა, როგორ მიჭირდა ჩემი მუყაოს ცხვირის დაცვა თოვლჭყაპისგან!..

— გაზეთების მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, — თქვა კემპმა, — როცა აიპინგში თქვენი საიდუმლოება გამომჟღავნდა, ცოტა არ იყოს...

— დიახ, დიახ, ცოტა არ იყოს... ნუთუ მოკვდა ის სულელი პოლისმენი?

— არა, არ მომკვდარა. ამბობენ უკეთ არისო.

— ბედი ჰქონია. სულ გამაცოფეს. მაინც რა სულელები იყვნენ! ვერ დამანებეს თავი? რას შემომიჩნდნენ? ფარდულის პატრონს, იმ სულელს რაღა მოუვიდა?

— არც ის მომკვდარა... — უპასუხა კემპმა.

— რაც შეეხება იმ მაწანწალას, — განაგრძო უჩინარმა და ბოროტად ჩაიცინა, — მის შესახებ არაფერი ვიცი... თქვენისთანა კაცი ვერ მიხვდება, კემპ, რა არის ჭკუიდან შეშლა, მოთმინებიდან გამოსვლა... იმუშაო წლების მანძილზე, დააწყო გეგმები და უცებ ვიღაცა სულელი მაწანწალას გამოსობით ყველაფერი დაგენგრეს?! რაც კი სულელი იყო ქვეყანაზე, ყველა წინ გადამეღობა, სცადა ხელი შეეშალა. თუ მომავალშიც ამგვარად გაგრძელდება, საბოლოოდ გამოვალ მოთმინებიდან და მაშინ... მაშინ... სათითაოდ გავცელაგ იმ არამზადებს. მათი გამოსობით ყველაფერი გაცილებით გართულდა.

თავი ოცდამეოთხე
გეგმა, რომელიც არ განხორციელდა

— ერთი მითხარით, — თქვა კემპმა და ცალი თვალით ფანჯარაში გაიხედა, — ახლა რა უნდა გავაკეთოთ?

სკამი სტუმართან მიაჩოჩა და მხრით ფანჯრის ის ნაწილი დაფარა, რომლიდანაც უჩინარს გზაზე მომავალი სამი ადამიანის დანახვა შეეძლო: კემპს მოეჩვენა, რომ ისინი საშინლად მოზოზინობდნენ.

— მაინც რის გაკეთებას აპირებთ პორტ-ბარდოკში? რაიმე გეგმა თუ გაქვთ?

— აქედან საზღვარგარეთ მინდოდა გავპარულიყავი, მაგრამ რაკი თქვენ შეგხვდით, აღარ წავალ. ვიფიქრე, სამხრეთისკენ გავწევ-მეთქი. თანაც დათბა და შიშველს აღარ გამიჭირდებოდა. აქ ჩემი საიდუმლოება გაიგეს და ყველანი

ექვის თვალთ შებედავენ სახეახვეულ და ნიღაბაფარებულ კაცს. პორტ-ბარდოკიდან ხომ გადის საფრანგეთისკენ გემები. გადავწყვიტე რომელიმე მათგანზე დავმჯდარიყავი და საფრანგეთში ჩავსულიყავი. საფრანგეთიდან კი რკინიგზით ესპანეთში ან ალჟირში გავემგზავრებოდი. იქ მთელი წლის განმავლობაში თბილა და ასე არ გამიჭირდებოდა უჩინრად ყოფნა. იმ მაწანწალას, მარველს, ჩემი წიგნებისა და ფულის მოძრავ საწყობად ვაქცევდი, ხოლო როცა კარგად მოვეწყობოდი, იმასაც თავიდან მოვიშორებდი.

— გასაგებია.

— იმ არამზადას კი გამდიდრება მოუნდა, ჩემი გამარცვა მოისურვა. წიგნებიც კი მომპარა, კემპ, წიგნები! ოო, ხელთ რომ ჩამივარდეს...

— ჯობია, ჯერ წიგნების დაბრუნებაზე იფიქროთ.

— კი მაგრამ, სად არის? ხომ არაფერი იცით იმ მაწანწალაზე?

— რა თქმა უნდა, ის ახლა ქალაქის პოლიციის განყოფილებაშია ჩაკეტილი. როგორც თვითონ ითხოვა, ყველაზე საიმედოდ დაცულ საკანში ჩასვეს.

— არამზადა! — წამოიძახა უჩინარმა.

— ეს მდგომარეობა ერთგვარად ართულებს თქვენი გეგმის განხორციელებას.

— არა, ჩვენ აუცილებლად უნდა დავიბრუნოთ წიგნები; იმ წიგნების გარეშე ყველაფერი დაკარგულია.

— რასაკვირველია, — დაეთანხმა კემპი. ხმაზე ეტყობოდა, რომ ღელავდა. ეზოდან ჯერაც ჩამიჩუმი არ ისმოდა. — წიგნები მართლაც აუცილებლად უნდა დავიბრუნოთ. ეგ არც ისე ძნელი საქმეა. მთავარია, მარველმა არ იცოდეს, რომ ისინი თქვენ გჭირდებათ.

— არა, აბა, საიდან ეცოდინება, — თქვა უჩინარმა და ჩაფიქრდა.

კემპი ცდილობდა ხელახლა წამოეწყო საუბარი და ცქმუტავდა; მაგრამ მალე თვითონ უჩინარმა გამოიყვანა მდგომარეობიდან.

— თქვენთან შეხვედრამ მთელი ჩემი გეგმები თავდაყირა დააყენა. თქვენ ის ადამიანი ხართ, ვისაც ჩემი გაგება ძალუძს. წიგნების დაკარგვისა და ჩემი საიდუმლოების მიუხედავად, ყოველივე იმის მიუხედავად, რაც ჩემს გარშემო დატრიალდა, ჯერ კიდევ ბევრის გაკეთება შეიძლება...

— ოღონდ, თქვენ ვინმესთვის ხომ არ გითქვამთ ჩემი აქ ყოფნის ამბავი? — უცებ შეეკითხა უჩინარი.

კემპმა პასუხი დააყოვნა.

— ხომ შევთანხმდით?! — თქვა ბოლოს.

— მაშ არავისთვის გითქვამთ? — გაიმეორა კითხვა უჩინარმა.

— არც ერთმა სულიერმა არ იცის თქვენი აქ ყოფნა!”

— ჰოდა, მაშინ... — გრიფინი წამოდგა და ოთახში გაიარ-გამოიარა. — ძალიან შევცდი, კემპ, როცა ჩემი ჩანაფიქრის განხორციელება მარტოვამ ვცადე; რამდენი დრო, ენერგია, შესაძლებლობა დაიკარგა სულ ტყუილად. საოცარია, რა უმწეოა ადამიანი, როცა ის მარტოა, წვრილი ქურდობა, ცემა-ტყევა და მორჩა.

უპირველეს ყოვლისა, კემპ, თავშესაფარი მჭირდება. სახლი, სადაც მშვიდად დავიძინებ, ვჭამ და ვიმუშავებ. გვერდში ისეთი ადამიანი მინდა ამომიდგეს, რომელიც დამეხმარება, ჩემი თანამზრახველი და თანამოზიარე

იქნება. როცა გვერდში ასეთი კაცი გყავს, როცა გაქვს ჭამისა და დასვენების საშუალება, ბევრი, ძალიან ბევრი რამის გაკეთება შეიძლება.

აქამდე გარკვეული მიმართულებით არ მიმოქმედია. ჯერ უნდა გავითვალისწინოთ ყველაფერი, რაშიც უჩინარობა ხელს შეგვიწყობს, ან შეგვიშლის. ფარულად ყურის დაგდებისთვის უჩინარობა არცთუ ისე გამოსადეგი რამაა: ოდნავი მოძრაობა, ოდნავი ხმაური და იმწამსვე დაფრთხებიან. ქურდობაში, მართალია, ძალიან დაგეხმარება, მაგრამ ხიფათისაგან სრულად არა ხარ დაზღვეული. თუმცა ჩემი დაჭერა ძნელი საქმეა, მაგრამ თუ ერთხელ დამიჭირეს, ციხეში ადვილად ჩამსვამენ. უჩინარობა სრულყოფილად შეიძლება გამოიყენო მხოლოდ ორ შემთხვევაში: როდესაც გინდა გაიქცე, თავი დააღწიო, და როცა, პირიქით, გინდა ვინმეს შეუმჩნევლად მიეპარო. ამგვარად, ყველაზე კარგად მას მკვლელობის დროს გამოიყენებ. როგორც არ უნდა იყოს მტერი შეიარაღებული, მე თავისუფლად შევძლებ ხელსაყრელი ადგილის გამონახვას, სადაც მინდა, იქ დავარტყამ, სადაც მომესურვება, დავიმალევი და საითაც მომეპრიანება, იქით გავიქცევი.

კემპმა ხელი გადაისვა ულვაშზე. ქვემოდან გარკვევით მოესმა ხმაური.

— და უნდა ვხოცოთ კიდეც, კემპ. უნდა ვხოცოთ, რადგან ბევრის თავიდან მოშორება დაგვჭირდება.

— უნდა ვხოცოთ, — გაიმეორა კემპმა. — მე გისმენთ, მართალია, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ გეთანხმებით, რა საჭიროა მკვლელობა?

— არა უაზრო მკვლელობა, კემპ, არამედ წინასწარ განზრახული. ჩვენი მდგომარეობა ასეთია: იმათ იციან, რომ არსებობს უჩინარი, — იციან ისევე კარგად, როგორც ჩვენ ვიცით, — და ამ უჩინარმა უნდა დაამყაროს ტერორი. გამჩნევთ, გაცეხამ შეგიპყროთ, მაგრამ მე არ გეხუმრებით, როცა ვამბობ, ტერორია-მეთქი საჭირო. უჩინარმა ადამიანმა, ამ უდიდესმა ძალამ, უნდა დაიპყროს რომელიმე პატარა ქალაქი, თუნდაც ბარდოკი; დააშინოს მოსახლეობა და დაიმორჩილოს. მან უნდა გამოსცეს და გაავრცელოს თავისი კანონები. საამისოდ ათასი გზა არსებობს — თუნდაც კარის ღრიჭოში დაბეჭდილი ფურცლების შეგდება. ვინც კი ურჩობას გაბედავს, მოკლულ იქნება. დაისჯებიან ისინიც, რომლებიც დამნაშავეს დაცვას შეეცდებიან.

— ჰმ, — ჩაახველა კემპმა და გულში ჩაიციხა. ის შემოსასვლელი კარის ჭრიალს უფრო უგდებდა ყურს, ვიდრე გრიფინის ლაპარაკს.

— ვფიქრობ, თქვენი თანამზრახველის და თანამოზიარის მდგომარეობა მაინც და მაინც სახარბიელო ვერ იქნება, — თქვა კემპმა და ისეთი სახე მიიღო, თითქოს დიდი გულმოდგინებით უსმენდა სტუმარს.

— არავის არ ეცოდინება, კემპ, რომ ის ჩემი მეგობარია, — ცხარედ შეეკამათა გრიფინი და უცებ გაჩუმდა. — ჩუ! გესმით? ქვემოდან რაღაც ხმაური ისმის.

— ალბათ, გეჩვენებათ, აბა, ვინ უნდა იყოს, — თქვა კემპმა და მაშინვე ხამამღლა განაგრძო საუბარი: — ვერ დაგეთანხმებით, გრიფინ, გამიგეთ, რომ არ შემიძლია, დაგეთანხმობთ. აბა, რა საჭიროა, იოცნებო ისეთ რამეზე, რასაც ვერ შესწვდები. ან კი რა იმედი გაქვთ, რომ გაგიმართლებთ? მარტოხელა მგელს თუ დაემსგავსებით, გრიფინ. გამოაქვეყნეთ თქვენი მეცნიერული მიღწევები, გინდათ საქვეყნოდ, გინდათ მხოლოდ ჩვენი ქვეყნის ფარგლებში,

წარმოიდგინეთ, რას მიაღწევთ, როცა გვერდში ამდენი მეცნიერი ამოგიდგებათ...

უჩინარმა ლაპარაკი შეაწყვეტინა:

— კიბეზე ნაბიჯების ხმა ისმის, — თქვა ხმადაბლა. ნეტავ ვინ უნდა იყოს? ახლავე გავიგებთ. — კარს მიუახლოვდა და სახელურისკენ წაიღო ხელი.

მცირეოდენი ყოყმანის შემდეგ კემპი უეცრად წინ გადაუდგა გრიფინს. გრიფინი შეცბა, შეჩერდა. მერე გამყიდველოვ, დაიყვირა და სავარძელზე დაემზა.

უჩინარი ტანსაცმელს იხდიდა. კემპი კარისკენ გაქანდა, გრიფინიც გამოედევნა, მას ფეხები უკვე აღარ მოუჩანდა. კემპმა კარი გამოაღო.

ქვემოდან გარკვევით მოისმა ლაპარაკისა და ფეხის ხმა.

მოულოდნელად კემპმა გრიფინს ხელი ჰკრა, ზღურბლზე სწრაფად გადააბიჯა და კარი გარედან დაკეტა. გასაღები წინდაწინ გარედან მოერგო. წუთიც და გრიფინი ოთახში ჩაკეტილი ეყოლებოდა, მაგრამ მოხდა გაუთვალისწინებელი რამ, კარის მიჯახუნებისას გასაღები საკეტიდან გამოვარდა და ხალიჩაზე დაეცა.

კემპს მკვდრის ფერმა გადაჰკრა: ორივე ხელი სახელურს ჩასჭიდა და სცადა ამ გზით გამოემწყვდია უჩინარი. ერთხანს მართლაც შესძლო კარის დაჭერა, მაგრამ შემდეგ ღონე თანდათან გამოელია. კარი ჯერ ოდნავ გაიღო და იქედან წითელი ხალათის მკლავი გამოძვრა. უხილავი თითები კემპს კისერში მისწვდა. ისიც იძულებული გახდა, სახელურისთვის ხელი გაემზა და თავის დაცვაზე ეზრუნა. უჩინარმა კემპს ძლიერად უბიძგა, კორიდორის კუთხეში მიაგდო და ზემოდან ხალათი გადააფარა.

შუა კიბეზე იდგა პოლკოვნიკი ედაი, ბარდოკის პოლიციის უფროსი, რომელსაც კემპმა იმ დილით წერილი გაუგზავნა. ის გაოცებული შეჰყურებდა კართან მომხდარ ორთაბრძოლას. ვერაფრით ვერ გაეგო, როგორ ახერხებდა ცარიელი ხალათი ჰაერში ფრიალს. ან რატომ წაიქცა დოქტორი კემპი და წამოწეული მოცელილივით ისევ რატომ დაენარცხა იატაკზე.

უეცრად მასაც მოხვდა რაღაც. მაგრამ რა, თვითონაც ვერ გაიგო. მერე მხრებზე სიმძიმე ჩამოაწვა, ყელზეც თითები შემოეჭდო და ვიდაცამ ძლიერად ამოჰკრა მუხლი საზარდულში. ედაი კიბეზე დაგორდა. უხილავმა ფეხმა ზურგზე გადააბიჯა და მოისმა შიშველი ფეხის ხმა, რასაც ორი პოლიციელის ღრიალი მოჰყვა.

გასასვლელი კარი ხმაურით მიიკეტა.

პოლკოვნიკი ედაი ხელებს დაეყრდნო და ირგვლივ მიმოიხედა. დაინახა, როგორ მობანცალებდა კიბეზე თმააბურძგვნილი და მტვერში ამოსვრილი კემპი. ცალი ლოყა ჩალურჯებოდა, ხოლო გახლეჩილი ტუჩიდან სისხლი მოსდიოდა. ხელში წითელი ხალათი ეჭირა.

— ღმერთო ჩემო, რა მეშველება! — წაიზლუქუნა კემპმა, — ყველაფერი გათავდა. რადგან გაგვექცა, დამარცხება არ აგვცდება!

თავი ოცდამეხუთე
ნადირობა უჩინარზე

კემპი ისე იყო დაბნული, რომ ერთხანს ვერაფრით ვერ მოახერხა ედაისთვის ყველაფრის დაწვრილებით ახსნა. ორივენი კიბის ბოლო საფეხურზე იდგნენ. კემპი ხელიდან არ უშვებდა გრიფინის ხალათს და სხაპასხუპით, გაუგებრად ლაპარაკობდა. ედაი დამაბული უსმენდა და ბოლოს ძლივს მიხვდა, რაც ამ ორიდე წუთის წინათ მოხდა.

— თავის ჭკუაზე არაა, — ჰყვებოდა კემპი, — ადამიანი კი არა, მხეცია. მხოლოდ საკუთარ თავზე ფიქრობს. დილიდან დაწყებული ისეთ ამბებს მიყვებოდა, კინაღამ გული გამისკდა. ღმერთო, რა თავკერძა ვინმეა!.. აქამდე მხოლოდ ასახიჩრებდა მოწინააღმდეგეებს, აწი კი დახოცავს. სათითაოდ ყველას დაგვხოცავს, თუ დროზე არ დავაკავებთ. მთელ ქვეყანას თავდაყირა დააყენებს. აბა, რა შეაკავებს იმისთანა მხეცს, იმისთანა დაუნდობელ ადამიანს.

— უნდა დავიჭიროთ! — თქვა ედაიმ. სხვა გამოსავალი არაა.

— დავიჭიროთ! მაგრამ როგორ? — წამოიძახა კემპმა და უცებ წყალივით მოაყოლა: — ახლავე უნდა შევუდგეთ საქმეს, ედაი! მთელი მოსახლეობა ფეხზე უნდა დავაყენოთ, რომ გრიფინმა ქალაქიდან გასვლა ვერ შეძლოს. თუ აქედან თავი დააღწია, მერე რა დაიჭერს, ივლის მთელ ქვეყანაზე და ყველას გადათელავს. იცით, რა სურს? ტერორი! სურს, ტერორი გაამეფოს რომელიმე ქალაქში! გესმით თუ არა — ტერორი! უნდა ფხიზელი მეთვალყურეობა დააწესოთ რკინიგზაზე, გზატკეცილზე, პორტში... გამოიძახეთ ჯარის ნაწილები. ერთადერთი, რაც მას ბარდოკში დააკავებს, წიგნებია. სანამ თავის წიგნებს ხელში არ ჩაიგდებს, აქედან არ წავა. იმ წიგნებზე ამყარებს მთელ იმედს. ახლავე აგიხსნით ყველაფერს! თქვენს განყოფილებაში ამ რამდენიმე დღის წინათ ერთი მაწანწალა დააკავეს, სახელად მარველი.

— ვიცი, ვიცი, — შეაწყვეტინა ედაიმ. — იმ წიგნების ამბავიც ვიცი, მაგრამ იმ მაწანწალამ...

— იმ მაწანწალამ გითხრათ, არა მაქვსო?! გრიფინს ჰგონია, მარველსა აქვს წიგნები. მთავარია, არც ჭამის, არც დამინების საშუალება არ მივცეთ. დღითაც და ღამითაც ხალხმა თვალი არ უნდა მოხუჭოს. ყოველ წუთს მზად უნდა იყვნენ, სახლის კარ-ფანჯრები ყველას ჩაკეტილი უნდა ჰქონდეს. სავაჭროები დროებით უნდა დაიხუროს. ღმერთმა ქნას, წვიმიანი ამინდი დაიჭიროს ან აცივდეს მაინც. ყველამ მონაწილეობა უნდა მიიღოს ამ ნადირობაში, რომ აუცილებლად დავიჭიროთ! თუ გარეთ დარჩა, დიდ უბედურებას დაგვატეხს თავს. ამის გაფიქრებაც კი შიშსა მგვრის, ედაი, გაფიქრებაც.

— სწორედ ასე უნდა ვიმოქმედოთ, — თქვა ედაიმ. — ახლავე წავალ და სამზადისს შევუდგები. ხომ არ წამოხვალთ? რა თქმა უნდა, თქვენც წამოდით! წავიდეთ და ერთად მოვაწყობთ სამხედრო თათბირი; ჰოპსიც მოვიწვიოთ, ისიც დაგვეხმარება. დავუძახოთ რკინიგზის ადმინისტრაციასაც. თქვენი არ იყოს, უნდა ვიჩქაროთ. მაშ წავიდეთ! რაც გამოგრჩათ, გზადაგზა მითხარით... გასათვალისწინებელი კი მგონი აღარაფერია. ღმერთო ჩემო, გააგდებთ თუ არა ხელიდან ამ ხალათს?!

ერთ წუთში ედაი და კემპი ქვემოთ იყვნენ. კარი ღია იყო და ორი პოლისმენი თავლებდაჭყეტილი გაჰყურებდა სიცარიელეს.

— გაიქცა, სერ, — უთხრა ედაის პირველმა.

— ჩვენ ცენტრალურ სამმართველოში მიგვეჩქარება, ერთერთმა თქვენგანმა ეტლი მოძებნოს და გზაზე დაგვეწიოს. ახა, სწრაფად!.. კემპ, რამე ხომ არ გამომრჩა?

— როგორ არა! ძაღლებია საჭირო, — მიუგო კემპმა, — მოიყვანეთ ძაღლებიც. ძაღლი, მართალია, უჩინარს ვერ დაინახავს, მაგრამ, სამაგიეროდ, ყნოსვის საშუალებით იგრძნობს მის სიახლოვეს. ძაღლები აუცილებელია!

— მართალი ბრძანდებით! — დაეთანხმა ედაი. — საიდუმლოდ გეტყვით, რომ ჰოულსტიდის ციხის უფროსს დაქირავებული ჰყავს კაცი, რომელსაც მეძებარი ძაღლების მოვლა ახარია. ამგვარად, ძაღლებია საჭირო. კიდევ? კიდევ რა?

— არ დაგავიწყდეთ, ედაი, რომ უჩინარის მიერ მიღებული საჭმელი ადვილი დასანახია. მის კუჭში მოხვედრილი საკვები არ გაუჩინარდება, სანამ ორგანიზმი არ გადაამუშავებს. მაშ, ჭამის შემდეგ უნდა სადმე დაიძალოს, თქვენ კი ამის საშუალება უნდა მოუსპოთ. გარდა მაგისა, უნდა ავკრიფოთ ყველაფერი, რაც კი კაცმა იარაღად შეიძლება გამოიყენოს. უჩინარს დიდხანს არაფრის ტარება არ შეუძლია. ამიტომ ყველაფერი, რაც იარაღად გამოადგება, უნდა გადავმალოთ.

— დიახ, დიახ, მართალსა ბრძანებთ. ახლა კი ხელიდან ვერ წაგვივა ის არამზადა!

— რაც შეეხება ქუჩებს... — დაიწყო კემპმა და უცებ შეჩერდა.

— რა? რისი თქმა გინდოდათ?

— დანაყილი შუშა! — წამოიძახა კემპმა. — დიახ, დანაყილი შუშა უნდა დავყაროთ გზებზე. მართალია, უღმობლობაა, მაგრამ თუ დავფიქრდებით, რაც მოგველის...

ედაიმ დაუსტვინა და ამოიოხრა.

— ეს უკვე უპატიოსნო ბრძოლა გამოგვივა. თუმცა, ყოველი შემთხვევისათვის, მაინც ვუბრძანებ, დანაყილი შუშა მოამზადონ. თუ ძალიან გაგვიჭირდა, მაშინ...

— ხომ გეუბნებით, ადამიანი არ არის-მეთქი. მხეცია, ნამდვილი მხეცი! — შესძახა კემპმა. — თუ გაქცევა მოახერხა, წუთითაც არ მეეჭვება, რომ განზრახვას შეისრულებს და ტერორს დაამყარებს. უნდა დავასწროთ და პირველებმა შევუტოთ. მან გამოუცხადა ბრძოლა კაცობრიობას და დაე, მისი სისხლი დაიღვაროს!

თავი ოცდამეექვსე უიკსტიდის მკვლელობა

უჩინარი ისე გაშმაგებული გამოვარდა კემპის სახლიდან, რომ პატარა ბიჭი, რომელიც კემპის სახლის ჭიშკართან თამაშობდა, უეცრად ჰაერში აფართხალდა და ისე ძლიერად დაენარცხა მიწას, რომ საწყალს ფეხი მოსტყდა. ამის შემდეგ უჩინარი რამდენიმე საათით გადაიკარგა. არავინ იცოდა, საით წავიდა ან რას აკეთებდა. მაგრამ არც ისე ძნელი წარმოსადგენია, როგორ მირბოდა გრიფინი აღმართზე ივნისის შუადღის ხვატში და თავბედის წყევლით როგორ გადაიარა პორტ-ბარდოკის მახლობელი ბორცვები.

დადლილმა და გაწამებულმა ჰინტონდინის ბუჩქნარს შეაფარა თავი და სამაგიეროს გადახდაზე დაიწყო ფიქრი.

ზუსტად არავინ იცის, რა აზრები უტრიალებდა გრიფინს თავში ამ დროს ან რა გეგმებს აწყობდა. კემპის ვერაგულმა საქციელმა მთლად გააგიჟა. ჩვენთვის გასაგებია, რამ აიძულა დოქტორი კემპი ასე მოქცეულიყო, მაგრამ ადვილი წარმოსადგენია ის გულისწყრომა და გაბოროტება, რომელმაც გრიფინი შეიპყრო. იქნებ უჩინარი ახლაც ისევე დაიბნა, როგორც ოქსფორდ-სტრიტზე. იგი ხომ კემპს ენდო; მისი დახმარების იმედი ჰქონდა... ასეა თუ ისე, ყველაფერი მხოლოდ ვარაუდია, სარწმუნო ისაა, რომ უჩინარი შუადღის ორ საათამდე ბარდოკიდან გადაიკარგა და არავინ არაფერი იცოდა მისი არსებობის შესახებ. ბარდოკის მცხოვრებთათვის ეს გარემოება ხელსაყრელიც იყო, მაგრამ პირადად გრიფინისთვის, პირიქით, ამგვარი უმოქმედობა საბედისწერო აღმოჩნდა.

იმ ორსაათ-ნახევარში მთელი ქალაქი ფეხზე იდგა. ყველა გაფრთხილებული იყო და უჩინარ მტერთან შესახვედრად ემზადებოდა. დილით უჩინარის ამბავი ზღაპარი ეგონათ, შუადღისას კი იგი სინამდვილედ გადაიქცა. უჩინარი წარსდგა მათ წინაშე, როგორც რეალური მოწინააღმდეგე, მტერი, რომელიც უნდა დაეჭირათ, დაეჭრათ ან მოეკლათ. მთელი ქალაქი საბრძოლველად ემზადებოდა. სამის ნახევრამდე გრიფინს კიდევ შეეძლო თავი გადაერჩინა, დამჯდარიყო მატარებელზე და გასცლოდა იქაურობას. სამის ნახევარზე კი ის უკვე განწირული იყო. რკინიგზის ყველა ხაზზე, რომელიც ქმნიდა დიდ პარალელოგრამს საუთჰემპტონის, მანჩესტერის, ბრაიტონისა და ჰორშემირის მიმართულებით, აკრძალეს ჩასხდომაცა და გადმოსხდომაც. მატარებლები კარებჩაკეტილნი შემოდიდნენ ქალაქში და ასევე კარებჩაკეტილნი გადიოდნენ. სატვირთო მატარებლების მოძრაობა საერთოდ შეწყვიტეს, ხოლო ქალაქში, გარეუბნებში, გზატკეცილებსა და მინდვრებში, ოცი მილის რადიუსით, ჯგუფ-ჯგუფად დადიოდა თოფებითა და კომბლებით შეიარაღებული ხალხი; თითოეულ ჯგუფს, კემპის მითითების თანახმად, საკუთარი ძაღლი ჰყავდა.

პოლიციის ცხენოსანი რაზმი მახლობელ სოფლებში დააჭენებდა და მოსახლეობას აფრთხილებდა. სამი საათისთვის სკოლებიც დაიკეტა. შეშინებული მოსწავლეები თავქუდმოგლეჯილნი მირბოდნენ სახლებისაკენ. ოთხ საათზე პოლკოვნიკ ედაის დადასტურებული და კემპის შედგენილი მოწოდება ქალაქსა და სოფლებში ბოძებზე გააკრეს. კემპი მოკლედ და გასაგებად გადმოსცემდა უჩინართან ბრძოლის მეთოდებს: არ მისცეთ ძილისა და დასვენების საშუალება, ფხიზლად იყავით, რომ მისი გამოჩენის შემთხვევაში დროულად მიიღოთ სათანადო ზომები... ქალაქის მმართველობა ისე ენერგიულად და სწრაფად მოქმედებდა, ხალხი იმდენად იყო დაშინებული და მონდომებული, რომ დაღამებამდე მთელი ოლქი ალყაშემორტყმული აღმოჩნდა. იმავე საღამოს ბარდოკში, რომელიც დაძაბული ელოდა მტრის გამოჩენას, ამაზრზენი და უტყუარი ცნობა გავრცელდა, ელვისებურად მოედო ქალაქს მისტერ უიკსტიდის მოკვლის ამბავი.

თუ ჩვენი ვარაუდი უჩინარის ჰინტონდინის ბუჩქნარში დამალვის შესახებ სწორია, მაშინ ის შუადღისას უნდა გამოსულიყო თავისი თავშესაფრიდან. როგორც ჩანს, მან ისეთი განზრახვით დატოვა თავშესაფარი, რომლის შესრულებისთვისაც იარაღი იყო საჭირო. დაზუსტებით ვერაფერს ვიტყვით, რა განზრახვა ჰქონდა უჩინარს, მაგრამ ის ფაქტი, რომ უიკსტიდთან შეხვედრამდე უკვე აღჭურვილი იყო რკინის კეტით, უდავოა.

ამ მკვლელობის ამბავი დაწვრილებით არავინ იცის. ჩანს, უჩინარი და უიკსტიდი ერთმანეთს შეხვდნენ ლორდ ბარდოკის სახლიდან ორასი იარდის მოშორებით, ქვიშიანი კარიერის პირას. მათ შორის მომხდარ მწვავე ბრძოლაზე მიგვითითებს გადათქერილი მიწა, უიკსტიდის დასახიჩრებული გვამი, მისი გადატეხილი ჯოხი და კიდევ ბევრი სხვა ნიშანი. ძნელი სათქმელია, რატომ დაესხა უჩინარი მაინცადამაინც უიკსტიდს. მისტერ უიკსტიდი, ლორდ ბარდოკის მოურავი, მეტისმეტად ჩუმი, უწყინარი ადამიანი იყო. თვითონ არაფრით არ აღმართავდა პირველი ხელს გრიფინის წინააღმდეგ. ჭრილობებზე ეტყობოდა, უჩინარს რკინის კეტით მოეკლა იგი. ეს რკინა, ალბათ, გატეხილი გალავნიდან ამოაძრო უჩინარმა. შეაჩერა თავისთვის გზად მიმავალი ეს უწყინარი კაცი, შეუტია, ჯოხთან ერთად ხელიც გადაუტეხა, მიწაზე დასცა და ძლიერი დარტყმით თავი შუაზე გაუპო.

რა თქმა უნდა, გრიფინმა რკინის კეტი გალავანს უიკსტიდთან შეხვედრამდე გამოაძრო და მომზადებული ელოდა მის გამოჩენას. თუ ყველაფერი მართლაც ასე იყო, მაშინ ისლა დაგვრჩენია ვიფიქროთ, რომ მკვლელი ჭკუიდან შეიშალა. მაგრამ არის კიდევ ორი გარემოება, რომელიც შუქს ჰფენს უიკსტიდის მკვლელობას. ჯერ ერთი, ქვიშიანი კარიერი, სადაც ბრძოლა წარმოებდა, მისტერ უიკსტიდის სახლისკენ მიმავალი გზიდან ორასიოდე იარდითაა დაშორებული. მეორეც, ერთმა პატარა გოგონამ, რომელიც სალამოს სკოლაში მიიჩქაროდა, დაინახა, როგორ მირბოდა უცნაური ხტუნვა-ხტუნვით მისტერ უიკსტიდი კარიერის მხარეს მინდორზე. გოგონამ მიბაძა კიდევ მისტერ უიკსტიდს: ამგვარად მხოლოდ ის კაცი ირბენდა, რომელსაც რაიმეს დაჭერა სურდა, თან, ეტყობა, დროდადრო ჯოხსაც უქნევდა. გოგონამ უკანასკნელმა დაინახა ცოცხალი უიკსტიდი. საწყალი, როგორც ჩანს, წერამ აიტანა, პირდაპირ სიკვდილს ჩაუვარდა კლანჭებში.

ეს ორი გარემოება სხვების თვალში თუ არა, ამ სტრიქონების ავტორის თვალში მაინც ერთგვარად ამსუბუქებს გრიფინის დანაშაულს. გრიფინის ჩადენილ მკვლელობას ბოროტმოქმედების საბურველი ეცლება. იქნებ უჩინარს მართლაც იარაღად სურდა ეხმარა გალავნიდან გამოღებული რკინის კეტი, მაგრამ ხომ შეიძლება მას სრულიადაც არ ჰქონდა განზრახული მკვლელობა? იქნებ უიკსტიდი მოულოდნელად შეეჩეხა და, ჰაერში უცნაურად მოქანავე რკინის კეტი რომ დაინახა, გამოეკიდა. შესაძლებელია, უიკსტიდს არც არაფერი გაეგონა უჩინარის შესახებ. ის ადგილები პორტ-ბარდოკიდან ათი მილით მაინცაა დაშორებული. ადვილი დასაშვებია, უჩინარი ცდილობდა ჩხუბისა და აყალმაყალის გარეშე გასცლოდა უიკსტიდს, მაგრამ იმ უჩვეულო სანახაობით დაინტერესებული და განცვიფრებული მოურავი, ალბათ, არ მოეშვა იდუმალი ძალებით ამოძრავებულ რკინის კეტს და, როგორც კი წამოეწია, დასცხო კიდევ თავისი ხელჯოხი.

ჩვეულებრივ, გრიფინი ადვილად გაექცეოდა ხანშიშესულ მდევარს, მაგრამ უიკსტიდის გვამის მდებარეობა იმაზე მეტყველებდა, რომ იმ უბედურმა უჩინარი ჭინჭარში შეიტყუა. ჭინჭარი კი უჩინარს შიშველ ფეხებს დაუსუსხავდა და ვისაც მისი მაშინდელი განწყობილება ახსოვს ან, საერთოდ, მისი ხასიათი იცის, ადვილად წარმოიდგენს, რა მოჰყვებოდა ამ ამბავს.

თუმცა ეს მხოლოდ ნავარაუდევია მოსაზრებებია. ერთადერთი სარწმუნო ფაქტი თვით უიკსტიდის გვამი (აბა, ბავშვის მონაყოლს ხომ ვერ დაენდობა კაცი) და ჭინჭარში ნაპოვნი, სისხლში ამოთხვრილი რკინის კეცია. მიწაზე დაგდებული კეცი მოწმობს, რომ კაცის მოკვლამ უჩინარი წუთით გააბრუა; გაოგნებულს გადაავიწყდა ისიც, რისთვისაც გალავნიდან რკინა ამოადრო. ან ჰქონდა კი გულში რაიმე განზრახული? რა თქმა უნდა, ის დიდი თავკერძა და ულმობელი ვინმე იყო, მაგრამ, როცა ფეხთით საწყლად დაგდებულ, თავგაპობილ და სისხლში მცურავ კაცს დაინახავდა, როცა დახედავდა მისივე ხელით მოკლულ ადამიანს, — გაიხსენეთ ისიც, რომ მანამდე გრიფინს არავინ მოუკლავს, — შეუძლებელია, მასში არ გაედვიძა სინანულს და დროებით მაინც ხელი არ აეღო ბოროტმოქმედებაზე.

მისტერ უიკსტიდის მოკვლის შემდეგ, როგორც ჩანს, უჩინარმა მინდორი გადაირბინა და ქალაქისკენ დაემავა. ხალხში ხმა გავრცელდა, თითქოს მინდორში, ფერნ-ბოტომის მახლობლად მომუშავე ორ გლეხს სადამოჟამს რაღაც გაურკვეველი, იდუმალი ძახილისთვის მოეკრას ყური. ძახილი ქარივით გადაეველო მინდორს და გორაკებთან მიწყდაო, — ირწმუნებოდნენ.

იმავე სადამოს, უეჭველია, გრიფინი ბევრგან წააწყდა კემპის დაგებულ ხაფანგს და მიხვდა, რა მზაკვრულად გამოიყენა ამ უკანასკნელმა მისი გულახდილობა. ჯერ ერთი, ყველა სახლის კარი დაკეტილი დახვდებოდა, ალბათ, შეეცდებოდა მატარებლით გამგზავრებას, სასტუმროსა და სასადილოში შესვლასაც სცდიდა; იმედია, ბოძებზე გაკრულ განცხადებებსაც წაიკითხავდა და იმავე სადამოს მიხვდებოდა ყველაფერს.

შებინდდა თუ არა, მინდვრებში შეიარაღებული ჯგუფები გამოეფინა. ძაღლების ყეფამ გააყრუა მინდორი. ადამიანზე მონადირე ეს ხალხი გაფრთხილებული იყო, საჭიროების შემთხვევაში ერთმანეთს დახმარებოდა, მაგრამ უჩინარმა როგორღაც შეძლო თავის დაღწევა. ადვილი წარმოსადგენია მისი გულისწყრომა. ალბათ როგორ ბრაზობდა თავის თავზე, ისე გულუბრყვილოდ რომ მიენდო დოქტორ კემპს, გული გადაუხსნა და ხელში მიაჩეჩა ის ჯაჭვი, რომლის ბოლოზეც თვითონ იყო გამობმული. ერთხანს კინაღამ ფარ-ხმალი დაყარა. მთელი დღე, მხედველობაში რომ არ მივიღოთ უიკსტიდთან შეჯახება, — თავს დევნილი ნადირივით გრძნობდა. თუმცა ღამით, როგორც ჩანს, მაინც მოახერხა ჭამა და გამოძინება, რადგან მეორე დილას თავი კვლავ მხნედ იგრძნო, ისევ ამოქმედდა და მომავალი, უკანასკნელი შებრძოლებისათვის მოემზადა.

თავი ოცდამეშვიდე
კემპის სახლი ალყაშემორტყმულია

კემპმა გაზეთის ქაღალდზე ფანქრით დაწერილი უჩვეულო უსტარი მიიღო.

«თქვენ გამოავლინეთ არაჩვეულებრივი ენერჯია და მოსაზრებულობა, — ნათქვამი იყო წერილში, — თუმცა ვერ გამიგია, რას მიაღწევთ ამით. მტრად გადამეკიდეთ, მთელი დღე ნადირივით მდევნიდით. გინდოდათ, ღამითაც არ მოგეცათ დასვენების საშუალება. მაგრამ მიუხედავად ამისა, მაინც გამოვძეხი, გამოვიძინე და, იცოდეთ, თამაში მხოლოდ ახლა იწყება! სხვა გზები თვითონ გადამიკეტეთ და ისევ ტერორს უნდა მივმართო. ამ წერილით ტერორის პირველ დღეს ვაცხადებ. პორტ-ბერდოკი დედოფალს აღარ ეკუთვნის, გადაეცით ეს პოლიციის პოლკოვნიკსა და კიდევ სხვებსაც. ამიერიდან ეს ქალაქი მე მემორჩილება, მე — ტერორს! დღევანდელი დღე ახალი ეპოქის პირველი დღეა — უჩინარის ეპოქის დღე. მე ვარ მეფე უჩინარი პირველი! დასაწყისში ჩემი მმართველობის ხასიათი შემწყნარებლური იქნება. ჯერჯერობით სასტიკად დავსჯი მხოლოდ ერთ ადამიანს, რომლის სახელიც არის კემპი. დღეს სიკვდილი ეწვევა ამ კაცს. დაე, ჩაიკეტოს, შემოიჯაროს თავისი დამქაშები, ჩაჯდეს თავშანში; სიკვდილი, უხილავი სიკვდილი მაინც მოძებნის მას და მოიტაცებს. დაე, ყველა ღონე იხმაროს საშიშროების თავიდან ასაცილებლად. ეს კიდევ უფრო დიდ შთაბეჭდილებას მოახდენს ჩემს ხალხზე. სიკვდილი შუადღისით დაიძვრება საფოსტო ყუთიდან და... მერე თავის საქმეს შეუდგება! დაიწყო თამაში! სიკვდილმა ცელი დაატრიალა, კემპი, კემპი უნდა გამოასალმოს წუთისოფელს. არ მიეხმარო მას, ჩემო ხალხო! არ მიეხმარო, რათა შენც არ მოგეწიოს სიკვდილი. მაშ ასე, დღეს კემპი მოკვდება».

კემპმა ორჯერ გადაიკითხა წერილი.

— აღარ ხუმრობს, — თქვა და ტანში ჟრუანტელმა დაუარა. — მისი სიტყვებია, თითქოს ხმაც მესმის... შეასრულებს კიდევ თავის განზრახვას. — მან ფურცელი გადააბრუნა და მისამართის ადგილზე ტვიფარით ნაბეჭდ სიტყვას — «ჰინტონდინი» — დაამტერდა. უფრო ქვემოთ კი ეწერა: «გადახდილი იქნას პენსი».

კემპი სკამიდან ზანტად წამოდგა, მიატოვა ჯერ კიდევ დაუმთავრებელი საუზმე, — წერილმა დღის პირველ საათზე მოუსწრო, — და თავის კაბინეტში ავიდა. იმწამსვე გამოუძახა მნე ქალს და უბრძანა, დაეგლო მთელი სახლი, ენახა, ფანჯრები კარგად იყო თუ არა ჩაკეტილი და დარაბები ჩამოეწია. საწერი მაგიდის ქვედა უჯრიდან პატარა რევიოლვერი ამოიღო, გულმოდგინედ შეამოწმა და ხალათის ჯიბეში ჩაიდო. შემდეგ რამდენიმე ბარათი დაწერა. მათ შორის ერთი პოლკოვნიკ ედაის სახელზე; გადასცა ისინი მოახლეს და უბრძანა წაეღო. თან აუხსნა, რა გზითაც გასულიყო სახლიდან.

— საშიში არაფერია, — უთხრა მან, თან გუნებაში დაუმატა: «თქვენთვის». ერთხანს ფიქრებში წასული იჯდა, მერე კი გაციებულ საუზმეს მიუბრუნდა.

ჩაფიქრებული ჭამდა. საუზმე რომ დაამთავრა, მაგიდას ძლიერ დაჰკრა მუშტი და წამოიძახა:

— არა, აუცილებლად დავიჭერთ! ხაფანგი სწორედ მე ვიქნები. ის კი, უეჭველია, საკმაოდ ახლოს მოვა და გაეზმება კიდევ!

კემპი კოშკში ავიდა, თან გზადაგზა ყველა კარი ჩაკეტა.

— თამაში იწყება, — თქვა მან, — მართალია უცნაური, მაგრამ მეტისმეტად საინტერესო. მიუხედავად თქვენი უჩინარობისა, ყველა პირობაა საიმისოდ,

რომ მე მოვიგო. დიახ, მე მოვიგებ ამ თამაშს, მისტერ გრიფინ! გრიფინ contra mndm.¹ (¹ contra mndm (ლათ.) — მთელი ქვეყნის წინააღმდეგი.)

კემპი ფანჯარასთან იდგა და ივნისის მცხუნვარე მზით განათებულ ფერდობებს გასცქეროდა.

ყოველდღე ხომ უნდა იშვოს საჭმელი; მერედა რა წვალებით... არა, კარგ დღეში ვერ იქნება. ნეტავ წინა ღამით მართლა თუ ეძინა? თუ ეძინა, ალბათ, სადმე ღია ცის ქვეშ, რომ თავს არავინ დასხმოდა. კარგი იქნებოდა, სიცხის მაგიერ სუსხიანი დღეები დაეჭირა და თოვლ-ჭყაპი წამოსულიყო... ვინ იცის, იქნებ აქვია სადმე და მითვალთვალეს კიდევ.

კემპი სულ ახლოს მივიდა ფანჯარასთან, მაგრამ შეშინებული მაშინვე უკან გახტა: გარედან რაღაც ძლიერად მოხვდა ფანჯრის ჩარჩოს.

— იმდენად გადავიღალე, რომ თავშეკავების უნარიც აღარა მაქვს, — ჩაილაპარაკა თავისთვის. — ალბათ, ბელურა თუ იყო, — დასძინა, მაგრამ ხუთი წუთის შემდეგ ძლივს შეძლო ხელახლა მიახლოებოდა ფანჯარას.

უცებ ზარის ხმა მოესმა და შემოსასვლელისკენ გაეშურა. ჯაჭვი მოსინჯა, კარგად იყო თუ არა დამაგრებული; ურდულები გადასწია და კარი გამოაღო. კართან პოლკოვნიკი ედაი იდგა, რომელმაც იმწამსვე მიახალა:

— თქვენს მოსამსახურეს თავს დაესხნენ, კემპ!

— რაო?! — წამოიძახა კემპმა.

— რაო და წერილი რომ გაატანეთ, ხელიდან გამოგლიჯეს. როგორც ჩანს, სადღაც აქვია. სახლში შემომიშვით!

კემპმა ჯაჭვი ჩამოხსნა, მაგრამ კარი ბოლომდე მაინც არ გაუღია. ედაი დიდი წვალებით გაძვრა ღრიჭოში და შვებით ამოისუნთქა, როცა კემპმა ისევ გადარაზა კარი ურდულებით.

— თვალის დახამხამებაში ამოურთმევია ხელიდან. საწყალი ძალიან შეშინებულია. ახლაც ჩემს განყოფილებაში ზის და ქვითინებს. კემპ, სადღაც ახლომახლო უნდა იყოს. იმ ბარათში რა ეწერა?

კემპმა გულიანად შეიკურთხა.

— რამ გამომაჩერჩეტა, რამ? ასე რამ გამასულელა?! როგორ ვერ მოვისაზრე! განა არ ვიცოდი, რომ ჰინტონდინიდან აქამდე ერთი საათის სავალი მაინც არის? დაიწყო!

— რა დაიწყო?

— ახლავე გაჩვენებთ, — უთხრა კემპმა, ედაი კაბინეტში აიყვანა და წერილი უჩვენა.

ედაიმ წერილი გადაიკითხა. კითხვას რომ მორჩა, ოდნავ გასაგონად დაუსტვინა და ჰკითხა:

— თქვენს წერილში რაღა ეწერა?

— ძლივს მოვიფიქრე, როგორ დამეგო ხაფანგი იმ არამზადისთვის; ზუსტად ჩამოვწერე ყველაფერი და მოსამსახურეს გამოვატანე... სულელი, ნამდვილი სულელი ვარ! როგორ ვერ მივხვდი, რომ ასე მოხდებოდა?!

კემპის მსგავსად, ედაიმაც გულიანად შეიკურთხა და დასძინა:

— გაიქცევა! უეჭველად გაიქცევა!

— არა, ისეთი კაცი არ არის, რომ ფარ-ხმალი დაყაროს!

ზემოდან შუშის მტვრევის ხმა მოისმა. ედაიმ თვალი მოჰკრა კემპის ჯიბიდან რევოლვერის ამოშვერილ ტარს.

— ზედა სართულის ფანჯარა იყო, — თქვა კემპმა და კიბეებს აუყვია. ჯერ შუა კიბეზე იყვნენ, როცა მეორე ფანჯარა ჩაიმსხვრა. კაბინეტში რომ ავიდნენ, იქ მართლაც ორი ფანჯარა დახვდათ გატეხილი, ხოლო იატაკზე მინის ნამსხვრევები ეყარა; მაგიდაზე მოზრდილი ქვა ეგდო. კემპი და ედაი ზღურბლზე იდგნენ და გაოცებულნი შეჰყურებდნენ ამ რბევას. კემპმა ისევ შეიკურთხა და, თითქმის მაშინვე, მესამე ფანჯრის მინამ დაიწკრიალა. ნამსხვრევები იატაკზე მიმოიფანტა.

— კი მაგრამ, ეს რაღაში სჭირდება? ფანჯრებს რაღას ერჩის?! — წამოიძახა ედაიმ.

— ნუთუ არ გესმით? შეტევის დაწყებას გვამცნობს, — უპასუხა კემპმა.

— რამე რომ იყოს, აქედან ვერ გადმოძვრება?

— შეუძლებელია, ამ კედელზე კატაც ვერ ამოფოფხდება...

— თანაც ფანჯრებზე დარაბები არა გქონიათ...

— არცაა საჭირო. ქვედა სართულზე კი ყველა ფანჯარასა აქვს.

მოისმა კიდევ ერთი ფანჯრის წკრიალი.

— ოჰო! — წამოიძახა კემპმა. — ეშმაკმა დალახვროს მაგისი თავი! მგონი საწოლი ოთახისა უნდა იყოს. ნუთუ ყველა ფანჯრის ჩამტვრევას აპირებს? მით უარესი მისთვის. დარაბები ხომ ჩაკეტილია, შუშაც გარეთ დაიფანტება და ფეხებს დაუსერავს.

კიდევ ერთმა ფანჯარამ დაიტკაცუნა. კემპი და ედაი გაოგნებულები მისჩერებოდნენ ერთმანეთს.

— იცით, რას გეტყვით?! — წამოიძახა ედაიმ. — ჯოხი თუ გაქვთ, ან რამე ისეთი, კაცმა რომ თავი დაიცვას, მომეცით და ახლავე განყოფილებაში ჩავიბრუნ, ვუბრძანებ, ძაღლები წამოიყვანონ, მაშინ სადღა გაგვექცევა?

ფანჯრების მტვრევა გრძელდებოდა.

— იქნებ რევოლვერი გაქვთ? — ჰკითხა ედაიმ.

კემპს ხელი უნებურად გაექცა ჯიბისკენ, მაგრამ იმწამსვე შეჩერდა.

— არა, არა მაქვს... ყოველ შემთხვევაში, ზედმეტი არა...

— სახლში ხომ არავითარი საფრთხე არ მოგელით, თანაც ნახევარ საათში აქ ვიქნები და იარაღს დაგიბრუნებთ.

კემპს შერცხვა, რადგანაც სიმართლე ედაის მხარეზე იყო და უსიტყვოდ გაუწოდა რევოლვერი.

სანამ ისინი დერეფანში იდგნენ და კარის გასაღებად ემზადებოდნენ, პირველ სართულზე კიდევ ერთი ფანჯარა ჩაიმსხვრა. კემპი მიუახლოვდა კარს და რაც შეიძლებოდა ფრთხილად გადასწია ურდულები.

— უცბად გადით, — ჩასჩურჩულა კემპმა ედაის და სახეზე მკვდრის ფერმა გადაჰკრა.

წამიც და პოლკოვნიკი ედაი უკვე გარეთ იყო; კემპი კი ათრთოლებული ხელებით კარებს რაზავდა. ედაი ნაბიჯის გადადგმას აყოვნებდა, — კარს მიყრდნობილი თავს უფრო მშვიდად გრძნობდა, მაგრამ მალე მოიკრიბა გამბედაობა და დაიძრა. ჭიშკარს რომ მიუახლოვდა, ბალახზე თითქოს ქარმა გადაიქროლაო, მის გვერდით რაღაც ამოძრავდა. მერე «ცოტა ხანს შეჩერდით»,

მოესმა კაცის ხმა და ადგილზე გაქვავდა. ხელი ჯიბისკენ გააცურა და თითები რევოლვერის სახელურს შემოაჭდო.

— გისმენთ... რა გნებავთ? — იკითხა ედაიმ და შუბლი შეიკრა.

— პატივი დამდეთ და უკან დაბრუნდით, — მკვახედ წარმოთქვა ხმამ.

— ბოდიშს ვიხდი, მაგრამ... — ედაის პირი გაუშრა, ადელვებისაგან ხმაც ჩაეხლიჩა. თან გაიფიქრა, მარცხენა მხარეს უნდა მედგას, ხმა იქიდან მოდის, ცდა ბედის მონახევრეა, რა იქნება, რომ ვესროლო?

— სად მიდიხართ? — იკითხა ხმამ.

შემდეგ ორივემ სწრაფი მოძრაობა გააკეთა და ედაის ხელში რევოლვერმა გაიელვა.

ედაის სროლა ვერ გადაეწყვიტა, ჩაფიქრდა და ხანმოკლე დუმილის შემდეგ უპასუხა:

— ჩემი საქმეა, სადაც მივდივარ...

სათქმელი დამთავრებული არ ჰქონდა, რომ უჩინარი ზურგიდან მიეპარა, კისერზე მკლავი შემოაჭდო და წელში მუხლი მიაბჯინა. ედაი მიწაზე გულაღმა გაიშოტა. წამოიწია და ტყვია უმისამართოდ გაგზავნა ჰაერში. მაშინვე ძლიერად მოხვდა კბილებში მუშტი და თვითონაც ვერ იგრძნო, ისე გამოეცალა იარაღი ხელიდან. სასოწარკვეთილი, შემთხვევით უჩინარის შიშველ ფეხს წააწყდა, ორივე ხელით ჩაებლაუჭა; სცადა გაებრძოლა, მაგრამ ხელმეორედ დაენარცხა მიწაზე. «სატანა» — ჩაილაპარაკა ღონემიხდილმა. პასუხად ხითხითი მოესმა.

— აქვე გაგათავებდით, ტყვია რომ არ მენანებოდეს, — წარმოთქვა უჩინარმა.

ექვსიოდე ნაბიჯის მოშორებით ედაიმ მისკენ გამოშვერილი რევოლვერის ლულა დაინახა.

— მაშ, ასე... აბა, ახლა რაღას აპირებთ? — შეეკითხა ედაი და წამოჯდა.

— ადექით!

ედაი ადგა.

— ყური დამიგდეთ! გირჩევთ, ჩემს წინააღმდეგ ყოველგვარი ხრიკების მოწყობას თავი დაანებოთ. გახსოვდეთ, რომ მე მშვენივრად ვხედავ თქვენს სახეს, თქვენ კი ძალიანაც რომ ეცადოთ, ვერ დამინახავთ. — შებრუნდით სახლში!

— კარს არ გამიღებენ, — მიუგო ედაიმ.

— სამწუხაროა, ძალიან სამწუხარო... თქვენთან საჩხუბარი არაფერი მქონდა, მაგრამ, რადგან...

პოლკოვნიკმა გამშრალ ტუჩებზე ენა გაისვა. მზერა მოსწყვიტა რევოლვერს და შორს ზღვას გახედა. შუადღის მზის სხივებზე ზღვას ლურჯი, მუქი ლურჯი ფერი გადაჰკვროდა. თვალი მოავლო მწვანით შემოსილ ფერდობებს, მთების თეთრად მოელვარე მწვერვალებს, ქვემოთ მოფუსფუსე ქალაქს და უეცრად იგრძნო, რა საოცრად ტკბილი იყო სიცოცხლე. შემდეგ მზერა პატარა ბრჭყვიალა რევოლვერზე გადაიტანა, რომელიც ცასა და მიწას შუა ეკიდა და ექვსიოდე ფუტიდან თვალებში ულმობლად მისჩერებოდა.

— კი მაგრამ, რა ჩემი ბრალია... მე რა ვქნა? — ჰკითხა ედაიმ და სახე მოეჭმუხნა.

— თუ ასეა, მე რაღა ვქნა? — უპასუხა უჩინარმა. — დაბრუნდით უკან. ცოტა ხანში პოლისმენებიც მოვლენ და მოგეხმარებიან.

— კარგით, ვცდი, ოღონდ სიტყვა მომეცით, რომ თუ კარი გამიღო, არ შემომივარდებით.

— ხომ გითხარით, თქვენთან საჩხუბარი არაფერი მაქვს, — უპასუხა უჩინარმა.

როგორც კი კემპმა პოლკოვნიკი ედაი გაისტუმრა, საჩქაროდ ზედა სართულზე აირბინა, ფრთხილად გაიარა იატაკზე მიმოზნეულ ნამსხვრევებს შორის, ფანჯარას მიუახლოვდა და დაინახა ედაი, რომელიც უჩინარს ებასებოდა.

— რატომ არ ესვრის? — ჩაიჩურჩულა კემპმა. ვერ მოასწრო ამის თქმა, რომ რევოლვერი უცებ შეირხა და პრიალა ლულაზე არეკლილმა მზის სხივმა თვალი მოსჭრა. თვალეები ხელით მოიჩრდილა და შეეცადა დაენახა, რა მოხდა ქვემოთ.

— ასეც ვიცოდი! — აღმოხდა კემპს. — იმ არამზადამ პოლკოვნიკს რევოლვერი გამოსტაცა!

— პირობა მომეცით, რომ კარს არ შემომამტვრევთ, — ეუბნებოდა ამ დროს ედაი უჩინარს. — უპირატესობის მიუხედავად, ამდენს მაინც ნუ იღებთ თქვენს თავზე; მეტისმეტი მოგივათ. სხვებსაც ხომ უნდა დააცადოთ, რამე გააკეთონ.

— დაბრუნდით! პირდაპირ გეუბნებით, რომ არავითარ პირობას არ გაძლევთ.

ედაიმ ერთხანს კიდევ დააყოვნა; მერე შებრუნდა და ზურგზე ხელებშემოწყობილი ნელი ნაბიჯით წავიდა სახლისკენ. მისმა ამგვარმა საქციელმა კემპი შეაშფოთა. რევოლვერი წუთით გაქრა, უეცრად გაიღვა და ისევ გაქრა, ისევ გამოჩნდა და პოლკოვნიკს კვალდაკვალ დაედევნა. შემდეგ ყველაფერი ელვისებური სისწრაფით მოხდა: ედაი უკან გადახტა, შეტრიალდა და ხელები რევოლვერისაკენ გაიშვირა; მაგრამ ვერ დაიჭირა, წონასწორობა დაკარგა და პირქვე დაენარცხა მიწას. ჰაერში მოლურჯო ბოლი ავარდა, თუმცა კემპს სროლის ხმა არ გაუგონია. ედაი მოიკრუნჩხა, ცალ ხელზე წამოიწია, ხელმეორედ დაემხო პირქვე და აღარ განძრეულა.

კემპი გარინდებული იდგა ფანჯარასთან და მიშტერებოდა ჭიშკართან მოღზე უდრტვინველად გამხლართულ ედაის. ცხელი და მშვიდი საღამო იდგა. არსაიდან ჩქამი არ ისმოდა, თითქოს მთელი ქვეყანა გაირინდაო. მხოლოდ სახლის კედელსა და ჭიშკარს შორის მიმოზნეულ ბუჩქებში ორი მოყვითალო პეპელა დასდევდა ერთიმეორეს თავდავიწყებით. ფერდობზე შეფენილი ვილების ყველა ფანჯარა დარაბებით იყო ჩაგმანული. არც ქუჩებში ჩანდა ვინმე. მხოლოდ ერთი პატარა სახლის ეზოში, ტოტებით დაბურულ ტალავერში თეთრით მოსილი მოხუცი იჯდა და თვლემდა. კემპმა ეზოს ყველა კუთხე მოათვალიერა, უნდოდა დაენახა უჩინარი, მაგრამ ამაოდ; რევოლვერი არსად ჩანდა: მისი მზერა ისევ ედაის დაუბრუნდა.

თამაში სახიფათო ხდებოდა.

მოისმა შემოსასვლელ კარზე ბრახუნისა და ზარის ხმა. კემპის ბრძანების თანახმად, მსახურები თავთავიანთ ოთახებში ჩაკეტილიყვნენ და ამიტომ

კარის გასაღებად არავინ გასულა. ბოლოს ბრახუნი შეწყდა. სიჩუმე ჩამოდგა. კემპმა ყურადღება დაძაბა, რომ არაფერი გამოჰპარვოდა, თან კაბინეტის სამივე ფანჯრიდან რიგრიგობით იჭვრიტებოდა გარეთ. მერე კიბის თავზე დადგა და ირგვლივ მიმოიხედა. ჩავიდა საწოლ ოთახში, ბუხართან მიყუდებული მამით შეიარაღდა და ქვედა სართულის ფანჯრის შესამოწმებლად გაემართა. ფანჯრები მტკიცედ და საიმედოდ იყო დაგმანული. იგი ისევ ძალა ავიდა და ფანჯარაში გაიხედა. ედაი უწინდებურად გაუნძრევლად იწვა ბილიკის პირას. უცებ ვილებს შორის თვალი მოჰკრა მომავალ მოსამსახურესა და ორ პოლიციელს.

გარშემო სამარისებური სიჩუმე სუფევდა. სამივენი ძალიან ნელა უახლოვდებოდნენ სახლს. კემპი ყოველნაირად ცდილობდა მიმხვდარიყო, რას აკეთებდა მისი მოწინააღმდეგე, და თვალებს აქეთ-იქით აცეცებდა.

მოულოდნელად ქვემოთ რაღაცამ დაიტკაცუნა, კემპი შეკრთა, დიდხანს ვერ ბედავდა ნაბიჯის გადადგმას, მაგრამ თავს ძალა დაატანა და კიბეს მიუახლოვდა. თითქმის მაშინვე მთელი სახლი შეზანზარდა. მოისმა ფიცრის მტვრევის ხმა და დარაბებზე დამაგრებული რკინის საკეტების ჟღარუნი. კემპმა სამზარეულო ოთახის კარები გააღო და შიგ შეიჭვრიტა. იმავე წამს დამტვრეული დარაბის ნაფოტები იატაკზე მიმოიფანტა. კემპი თავზარდაცემული იდგა ზღურბლზე. ფანჯრის ჩარჩო ჯერჯერობით მთელი იყო, აქა-იქ მინაც შემორჩენოდა კიდეებზე, მაგრამ დარაბა აღარ ჩანდა. უჩინარს ნაჯახით ამოემტვრია. ახლაც მთელი ძალით უშენდა ნაჯახს ფანჯრის რიკულებს, შემდეგ ნაჯახი განზე გახტა და აღარ გამოჩენილა. კემპმა თვალი მოჰკრა ბილიკზე დაგდებულ რევოლვერს. რევოლვერი ჰაერში ახტა და კემპმა შიშისგან უკან დაიხია. ძლივს მოასწრო კარის მიხურვა, რომ უჩინარმა ისროლა და კარიდან ტყვიით აგლეჯილმა ნაფოტმა კემპს თავზე გადაუქროლა. კემპმა საჩქაროდ ჩაკეტა სამზარეულოს კარი და გარედან გრიფინის ყვირილი და ხარხარი გაიგონა. ნაჯახი ხელახლა ამუშავდა.

კემპი დერეფანში იდგა და გონებას იკრებდა. წუთიც და უჩინარი სამზარეულოში ამოყოფდა თავს. სამზარეულოს კარი კი დიდხანს არ დააბრკოლებდა.

შემოსასვლელ კარზე ხელმეორედ დარეკეს. «აღბათ პოლიციელებია», — გაიფიქრა კემპმა და შემოსასვლელისკენ გაქანდა. ხელებაკანკალებულმა ჯაჭვი დაამაგრა და ურდულები გადასწია. მეტი სიფრთხილისათვის მოსამსახურეს გამოეღაპარაკა და როცა დარწმუნდა, მართლა ის რეკავდა, მხოლოდ მაშინ გამოაღო კარი. მოსამსახურე და ორი პოლიციელი თავქუდმოგლეჯილები შემოცვივდნენ დერეფანში, კემპმა მაშინვე მიაჯახუნა კარი.

— უჩინარი! — მიმართა მან ახლადმოსულებს. — რევოლვერი აქვს. თუმცა სულ ორი ტყვიაღა დარჩა. ედაი მოკლა. მკვდარი თუ არა, დაჭრილი მაინცაა და ჭიშკართან, მოლზე გდია.

— ვინ? ვინ გდია? — იკითხა ერთ-ერთმა პოლიციელმა.

— ედაი!

— ჩვენ მეორე მხრიდან მოვუარეთ ეზოს და ისე შემოვედით, — თქვა მსახურმა.

— ეს რა ხმაურია? — იკითხა მეორე პოლიციელმა.

უჩინარია, სამზარეულოშია; თუ არ არის, მალე იქნება. სადღაც ნაჯახი უპოვნია და დარაბა ჩაღწეა...

უეცრად სახლი საშინელმა ხმაურმა შეაზანზარა. უჩინარი მთელი ძალით ურტყამდა ნაჯახს სამზარეულოს კარს. მოახლემ ერთი კი გაიხედა იქითკენ და მერე სასადილო ოთახში შევარდა. კემპი ნაწყვეტ-ნაწყვეტად უხსნიდა პოლიციელებს მდგომარეობას. სამივე მიხვდა, კიდევ ერთი დარტყმა და კარი საბოლოოდ გამოიმტვრეოდა.

— აქეთ, აქეთ წამოდით! — დაუძახა პოლისმენებს კემპმა და ორივენი ხელის კვრით სასადილო ოთახში შეიყვანა.

— გელა! გელა აიღეთ! — დაიყვირა და ბუხარს ეცა.

გელა, რომელიც აქამდე ხელში ეჭირა, პირველ პოლისმენს გადასცა; ხოლო მეორეს ბუხრის ბადეზე მიყუდებული მაშა გაუწოდა.

— ჰოპ! — წამოიძახა პირველმა პოლისმენმა, დაიკუზა და ნაჯახი გელათი დაიჭირა. რევოლვერიდან მესამე ტყვია გავარდა სიდნეი კუპერის¹ (¹ სიდნეი კუპერი — ინგლისელი მხატვარი, რომელიც უმეტესად ცხოველებს ხატავდა.) ძვირფასი ნახატი გახვრიტა. მეორე პოლისმენმა კი ჰაერში დაკიდულ იარაღს მაშა ისე ჩამოარტყა, თითქოს აბეზარ ბზიკს იგერიებდნენ. რევოლვერი იატაკზე დავარდა.

სროლის ხმაზე იქვე, ბუხართან ატუზულმა მოსამსახურემ ჯერ კივილი მორთო, მერე ფანჯარას ეცა და დარაბების გაღებას შეუდგა. ჩანდა, ფანჯრიდან გადაძვრომას აპირებდა.

ნაჯახმა დერეფნისკენ დაიხია და იატაკიდან ორიოდ ფუტის სიმაღლეზე შედგა. გარკვევით ისმოდა უჩინარის მძიმე, ხშირი სუნთქვა.

— თქვენ ორნი განზე გადექით! — უთხრა გრიფინმა პოლისმენებს. მე აი, ის კაცი მჭირდება, კემპი.

— ჩვენ კი თქვენ გვჭირდებით, — მიუგო პირველმა პოლისმენმა, ნაბიჯი გადადგა იმ მხარეს, საიდანაც ხმა მოდიოდა და გელა მთელი ძალით დაიქნია. უჩინარმა, ალბათ, მოასწრო უკან გადახტომა, რადგან გელა პირდაპირ ქოლგის ჩამოსაკიდს დაეხეთქა. პოლისმენმაც თავი ვერ შეიმაგრა, წაიფორხილა და იმავე წამს ნაჯახი თავში ძლიერად მოხვდა. რკინის ჩაჩქანი ქალღმერთის გაიფხრიწა და დარეტვიანებული პოლისმენი სამზარეულო ოთახისკენ გაგორდა. მისმა ამხანაგმა მოასწრო, მაშა მოიქნია ნაჯახის მხარეს და იგრძნო, რომ მიზანში მოარტყა: მოისმა გამწარებული გმინვა და ნაჯახი იატაკზე დაეცა. მან იმავე მიმართულებით ხელმეორედ მოიქნია მაშა, მაგრამ ამჯერად ააცილა. მერე ნაჯახს ფეხი დაადგა, ყოველი შემთხვევისათვის გელა მოიმარჯვა და მიაყურა.

სასადილო ოთახიდან ჩქარი ნაბიჯების და ფანჯრის გაღების ხმა მოისმა. პოლისმენი, რომელიც აქამდე სამზარეულოში ეგდო, წამოიწია და კედელს ზურგით მიეყრდნო. გახეთქილი თავიდან სისხლი თქრიალით ჩამოსდიოდა ლოყებსა და შუბლზე.

— სად არის? — იკითხა დაზარალებულმა.

— არ ვიცი. მაშა მოვარტყი და ნაჯახი გავაგდებინე. აქ უნდა იყოს სადმე, თუ შენს უკან არ გაძვრა და გაიპარა. დოქტორ კემპ!.. სერ!..

არავითარი პასუხი.

— დოქტორ კემპ! — ხელმეორედ დაუძახა მან.

დაზარალებულმა პოლისმენმა ფეხზე წამოდგომა სცადა. დიდი წვალეებით წამოიწია და უცებ სამზარეულოში ჩამავალი კიბიდან შიშველი ფეხის ხმა მოესმა:

— აჰა, აი, სად ყოფილა! — დაიღრიალა და გელა ალაღბედზე ისროლა. გელა აირთაღფაქს მოხვდა და გატეხა. პოლისმენი ადგილს მოწყდა და უჩინარს გამოუდგა, მაგრამ შუაგზაზე შეჩერდა, გადაიფიქრა და სასადილო ოთახში დაბრუნდა.

— დოქტორ კემპ, დოქტორ კემპ! — დაიძახა და ირგვლივ მიმოიხედა. ახლახანს აქ იდგა, — მიუბრუნდა იგი თავის ამხანაგს, რომელიც არანაკლებ გაოცებული ჩანდა კემპის გაუჩინარებით.

მთელი სახლი დაიარეს, მაგრამ დოქტორი კემპი და მისი მოსამსახურე ვერსად იპოვეს. ბოლოს მეორე პოლისმენმა კემპზე მეტად გარკვევითა და მოკლედ გამოთქვა თავისი აზრი.

თავი ოცდამეორე ნადირობა მონადირეზე

მისტერ ჰილასს, მეზობელი ვილის პატრონს, თავის ტალავერში ეძინა, როდესაც კემპის სახლის ალყა დაიწყო. იგი ეკუთვნოდა ქალაქის ჯიუტ მოსახლეთა იმ მცირე რიცხვს, რომლებსაც არაფრით არ სჯეროდა მთელი ეს სულელური ყბედობა უჩინარზე. მისი ცოლი კი, როგორც მისტერ ჰილასს შემდგომ არაერთხელ უთქვამს, ჭორებს იყო აყოლილი. მეუღლის თხოვნა-მუდარის მიუხედავად, მისტერ ჰილასი სრულიად უშფოთველად გამოვიდა ბაღში სასეირნოდ; ხოლო ნასამხრალს, ჩვეულებისამებრ, მოსვენებას მიეცა. სანამ უჩინარი კემპის სახლის ფანჯრებს ამტვრევდა, იგი მშვიდად თვლემდა; მაგრამ უეცრად შემფოთებულს გამოედვიდა. გუმანით მიხვდა, რომ ყველაფერი ვერ იყო რიგზე. კემპის სახლისკენ გაიხედა, გაკვირვებულმა თვალეები მოიფშვნიტა და ისევ სახლს დაამტერდა. მერე ფეხები მიწაზე გადმოალაგა და მიაყურა. «ფუი, ეშმაკს, ფუი, ეშმაკს!» — ჩაიჩურჩულა, მაგრამ საშინელი ჩვენება მაინც არ გამქრალა: სახლი ისე გამოიყურებოდა, თითქოს საშინელი დარბევის შემდეგ პატრონს იქაურობა კარგახანია მიუტოვებია და აღარ დაბრუნებულაო. ფანჯრები ჩაემსხვრიათ და კომპის გარდა, ყველა ფანჯარა დარაბებით იყო დაგმანული.

— გეფიცებით, — თქვა მან და საათს დახედა, — ამ ოციოდე წუთის წინათ ამის მსგავსი აქ არაფერი ყოფილა.

შორიდან თანაბარი დარტყმისა და შუშის ჩხრიალის ხმა ისმოდა. სანამ მისტერ ჰილასი პირდაღებული იჯდა და სახლს მიშტერებოდა, უფრო საოცარი რამ მოხდა: სასადილო ოთახის დარაბები გაიღო და რაფაზე გამოჩნდა პალტოსა და ქუდში გამოწყობილი მოსამსახურე. ქალი ხელებს ასავსავებდა და ცდილობდა, რაც შეიძლება სწრაფად აეწია ფანჯრის ალათა. უეცრად მის გვერდით კაციც გამოჩნდა და მიეხმარა ალათის აწევაში. «დოქტორი კემპი!» — წამოიძახა მისტერ ჰილასმა. წუთიც და ფანჯარა გაიღო. მოსამსახურე ძლივძლივობით გადაფოფხდა ეზოში და ბურქებს შორის

მიიძალა. მისტერ ჰილასი წამოდგა, შუბლზე ხელი გადაისვა და განცვიფრებულს ადელვებით რაღაც დაუნაწევრებელი ბგერები აღმოხდა. შემდეგ დაინახა, როგორ გადმოეშვა ფანჯრიდან დოქტორი კემპიც და იმავ წამს ჭიშკრის იქით, ბუჩქებს შორის ბილიკზე გამოჩნდა. დროდადრო ჩერდებოდა, უკან-უკან იხედებოდა და წაკუზული ისე მირბოდა, თითქოს ვიღაცას ეძებოდა. ერთხანს წნორის ბუჩქებს შორის გაუჩინარდა, მაგრამ მალე ისევ გამოჩნდა, ეცა მესერს, რომლის იქითაც ტრიალი მიხდოდა იწყებოდა და გადაეკლო. შემდეგ მისტერ ჰილასის სახლის მიმართულებით ფერდობზე დაეშვა.

— ღმერთო! — წამოიძახა შემრწუნებულმა მისტერ ჰილასმა. — ესე იგი ყველაფერი სიმართლეა! მაშ ის არამზადა უჩინარი მართლაც არსებობს?!

ამგვარმა აღმოჩენამ მისტერ ჰილასი, რა თქმა უნდა, სასწრაფოდ აამოქმედა: მზარეულმა ქალმა, რომელიც ზედა სართულის ფანჯრიდან ადევნებდა თვალყურს, დაინახა, რომ მან კაი ცხრა მილის სისწრაფით მოუსვა სახლისკენ, და გაოცდა.

არ გასულა ხანი, რომ ქვემოდან კარების ჯახუნნი და ზარის წკრიალი მოისმა. მისტერ ჰილასი გაშმაგებული ხარივით ღრიალებდა.

— დაკეტეთ ყველა კარი! დაკეტეთ ყველა ფანჯარა! დაკეტეთ ყველაფერი! მოდის! უჩინარი მოდის! ჩქარა!..

ატყდა ერთი აყალმაყალი, სირბილი, ყვირილი. მისტერ ჰილასი თვითონ გაიქცა ვერანდაზე გამავალი კარის ჩასაკეტად. ვერ მოასწრო გასაღების გადატრიალება, რომ ღობის თავზე კემპი გამოჩნდა. წამიც და იგი უკვე ეზოში იყო. სირბილით გადაკვეთა ჩოგბურთის მოედანი და სახლში შესასვლელი კარისკენ გაქანდა.

— ვერა, ვერ შემოგიშვებთ, — უთხრა მისტერ ჰილასმა და ურდულები გადასწია. — სწორედ გითხრათ, ძალიან ვწუხვარ, თუ ის არამზადა უკან მოგდევთ, მაგრამ მაინც ვერ გაგიღებთ.

შიშისგან სახეარეული კემპი შუშაბანდს მიუახლოვდა, დაეჯაჯგურა სახელურს და გამწარებულმა ბრახუნნი ატეხა. რაკი დარწმუნდა, ყოველი ცდა ამაოაო, ვერანდა გადაირბინა, მოაჯირიდან ბაღში ისკუპა და გვერდითა კარს ეცა. ისიც დაკეტილი დახვდა. მაშინ დოქტორი კემპი ჭიშკრისკენ გაიქცა. მისტერ ჰილასი ფანჯრიდან უთვალთვალედა. ის-ის იყო კემპი ღობეს გასცდა, რომ მისტერ ჰილასმა მოულოდნელად შენიშნა უხილავ ფეხზე მიკრული სატაცური, რომელიც გაქცეულს კვალდაკვალ დაედევნა. თავზარდაცემული მისტერ ჰილასი ზედა სართულზე ავარდა, ასე რომ, იმ ნადირობის დასასრული აღარ უნახავს.

გზაზე გასული დოქტორი კემპი, ბუნებრივია, ქვემოთ დაეშვა. იძულებული გახდა, ახლა თვითონ ერბინა იმ მაწანწალა მარველის მსგავსად, რომელსაც ოთხი დღის წინათ თვალს დამცინავად აყოლებდა კომპიდან. დიდი ხნის უვარჯიშებელი კაცის კვალობაზე იგი საკმაოდ კარგად მირბოდა. მიუხედავად იმისა, რომ გაფითრებული იყო და ოფლი მთელ ტანზე წურწურით ჩამოსდიოდა, მისი გონება მაინც ფხიზლად და საკმაოდ აუღელვებლად მუშაობდა. გრძელ ნაბიჯებს ადგამდა და როცა ისეთ ადგილს წააწყდებოდა, სადაც გროვად ეყარა წვეტიანი ქვები ან შუშის ნამსხვრევები,

პირდაპირ მათზე გადაივლიდა ხოლმე და უკან დადევნებულ უჩინარს აიძულებდა სხვა გზა ეძებნა.

თავის სიცოცხლეში მან პირველად იგრძნო, რა გრძელი და უკაცური იყო ფერდობზე გადაჭიმული გზა; რამსიშორეზე მოჩანდა აქედან ქალაქის გარეუბანი. არასდროს არ ყოფილა, ალბათ, შორ მანძილზე გადაადგილების უფრო ძნელი და ნელი საშუალება, ვიდრე სირბილია. შუადღის მზით გამთბარი ვილები თვლემდნენ. შორიდანვე ეტყობოდა, ყოველი სახლის ფანჯარა და კარი დაგმანულ-ჩარაზული იყო. რა თქმა უნდა, ისინი თვითონ დოქტორ კემპის მითითებით გამოკეტეს ასე საგულდაგულოდ. მაგრამ განა მცხოვრებლებს არ შეეძლოთ წინასწარ განეჭვრიტათ ამგვარი შემთხვევის შესაძლებლობა?

ქალაქი თანდათან ზევით და ზევით იწევდა, ქალაქის იქით გადაშლილი ზღვა თვალს მიეფარა, ხოლო ქუჩაში მოფუსფუსე ხალხი უფრო გარკვევით გამოჩნდა. ფერდობის ძირს კონკა უახლოვდებოდა. იქვე, მოსახვევში პოლიციის განყოფილება იყო, მაგრამ ნუთუ ასე ახლოსაა უჩინარი, რომ კემპს მისი ნაბიჯების ხმაც კი ესმის? მეტი სისწრაფეა საჭირო!.. უკანასკნელი ძალღონის მოკრება!..

მოედანზე შეჯგუფებული ხალხი დოქტორ კემპს ქვემოდან უთვალთვალებდა. ზოგი მათგანი შესაგებებლად გამოქანდა. კემპს გული ყელში ებჯინებოდა. სუნთქვაც უჭირდა. კონკა უკვე ორ ნაბიჯზე იყო მისგან; «მხიარული კრიკეტისტების» კარებსაც მხოლოდ ახლა კეტავდნენ. კონკის უკან ბოდები იდგა, რომელთა ქვეშ სადრენაჟო სამუშაოსათვის განკუთვნილი ხრეში ეყარა. კემპმა ჯერ გაიფიქრა, კონკაში შევხტები და კარს მოვიხურავო, მაგრამ მერე სხვა აზრს დაადგა: გადაწყვიტა პოლიციის განყოფილებისკენ გაქცეულიყო. სწრაფად ჩაურბინა «მხიარულ კრიკეტისტებს» და ხალხით გაჭედული ქუჩის ბოლოში აღმოჩნდა. კონკის მეეტლემ და მისმა დამხმარემ თავი ანებეს ცხენების გამოხსნას და გაოცებულები კემპს მიაჩერდნენ. ასეთივე გაოცებულები შეჰყურებდნენ მას ხრემის გროვებთან თავმოყრილი მიწის მთხრელები.

კემპმა სირბილს უკლო, მაგრამ მაშინვე გაიგონა უჩინარის ფეხის ხმა და ისევ უმატა სირბილს.

— უჩინარი! უჩინარი მომდევს! — გასძახა მიწის მთხრელ მუშებს, თან ხელის მოძრაობით ანიშნა, ჩემს უკან არისო და, ხალხის დანახვით გამხნეებული, საკმაოდ ფართო თხრილს გადაახტა. ამგვარად, უჩინარსა და მას შორის უკვე მამაკაცთა მთელი ჯარი იდგა. ახლა კემპმა პოლიციის განყოფილებაში შევარდნაც გადაიფიქრა. კუთხეში შეუხვია, გვერდით ჩაუქროლა მემწვანის ოთხთვალას, სულის მოსათქმელად ტკბილეულობის სავაჭროსთან მცირე ხანს დააყოვნა და იმ ბულვარის შესასვლელისკენ მოკურცხლა, რომლიდანაც ისევ ჰილ-სტრიტზე გავიდოდა. ბულვარში, ხეებქვეშ ბალახზე მოთამაშე ბავშვები სახეშეშლილი კაცის დანახვაზე დაფეთდნენ და აქეთ-იქით მიმოიფანტნენ. მაშინვე გაიღო მახლობელი სახლის ფანჯრები და გაცეცხლებულმა დედებმა კემპს წყევლა-კრულვა მიაყოლეს.

კემპმა თავი ხელმეორედ ჰილ-სტრიტზე ამოჰყო, კონკების სადგომიდან სამასიოდე იარდის მოშორებით, და თვალი მოჰკრა ბრბოს, რომელიც ყვირილითა და ხელების ქნევით მისკენ მოემართებოდა. ყველაზე წინ მორბოდა მაღალი, ჩასკვნილი მიწისმთხრელი, რომელიც ხმამაღლა იგინებოდა და გრძელ ნიჩაბს ჰაერში ხმალივით ატრიალებდა. მას მუშტმომარჯვებული კონდუქტორი მოსდევდა. ამ ორს ხროვად მოჰყვებოდნენ სხვებიც. ყველანი ყვრიოდნენ და იმუქრებოდნენ. ხალხი ქუჩის მეორე მხრიდანაც მორბოდა. კემპმა დაინახა, როგორ გამოვარდა ფარდულიდან კეტით შეიარაღებული ნოქარი და იყვირა:

— გაიშალეთ, გაიშალეთ!

კემპი მიხვდა, რომ მდგომარეობა საპირისპიროდ შეიცვალა, რომ ნადირობამ სულ სხვა ხასიათი მიიღო. აქოშინებული ადგილზე გაქვავდა და ირგვლივ მიმოიხედა.

— სადმე ახლოს იქნება უჩინარი! — გასძახა მან ბრბოს, — ჩქარა! წრე შეჰკარით, ჩქარა!

სიტყვა დამთავრებული არ ჰქონდა, რომ ყურის ძირში მუშტი მოხვდა და შეტორტმანდა; სცადა მიბრუნებულიყო უხილავი მტრისკენ, მაგრამ წაიფორხილა და ჰაერში უმიზნოდ გაიქნია ხელი. მეორედ უფრო ძლიერად მოხვდა მუშტი ნიკაპთან და მიწაზე დასცა. იმწამსვე მუცელზე უხილავი მუხლი დააწვა, ხოლო კისერზე თითები შემოეჭდო. კემპმა იგრძნო, რომ ერთ-ერთი ხელი უფრო სუსტად უჭერდა და სწორედ ის ხელი მოიგდო მკვლავებში. უჩინარმა ტკვილისგან ხმამაღლა ამოიგმინა. არ გასულა ხანი, რომ კემპის თავს ზემოთ მიწის მთხრელმა ნიჩაბი აღმართა და მთელი ძალით დაიქნია. ნიჩაბი მოხვდა რაღაც რბილს. კემპს სახეზე თბილი წვეთი დაეცა. კისერზე შემოჭდობილი თითები მოეშვნენ. კემპმა სწრაფი მოძრაობით თავი გაინთავისუფლა. ჩაებლაუჭა მოწინააღმდეგის მხარს, ზემოდან მოექცა და უხილავი ნიდაყვები მიწაზე მიაბჯენინა.

— დავიჭირე! — წამოიყვირა კემპმა. — მომეხმარეთ! მომეხმარეთ! აქ არის, მაგრად დაუჭირეთ ფეხები!

წუთიც და ბრბო ბრძოლის ადგილისკენ გაქანდა. ვინმე გარემეს რომ ამ სანახაობისთვის ეცქირა, იტყოდა, გიჟებს რეგბის თამაში გაუჩაღებიათ შუა ქუჩაშიო. კემპის შემახილის შემდეგ ხმა აღარავის ამოუღია. მხოლოდ მძიმე ქოშინი, მუშტებისა და წიხლების ბაგაბუგილა ისმოდა.

ამ ძლიერი შემოტევის მიუხედავად, უჩინარმა ერთხელ კიდევ შეძლო ფეხზე წამოდგომა. სცადა გაქცეულიყო, მაგრამ კემპი ისე ჩაფრენოდა მხარში, როგორც მწვეარი ირემს ჩააფრინდება ხოლმე, და გასაქანს არ აძლევდა. მალე ათეული ხელი ერთად წაეპოტინა უჩინარ სხეულს და დაუწყო უმოწყალო ცემა, გლეჯა, ჯიჯგნა. კონკის კონდუქტორმა შემთხვევით კისერზე მოხვია მკლავი და ქვემოთ დაითრია.

ქუჩაში მოჩხუბართა ზედახორა შეიქმნა. ყველანი რაღაც არაადამიანურმა, ცხოველურმა ინსტიქტმა შეიპყრო და გააცოფა. უეცრად ჰაერი გააპო გამწარებული კაცის გულშემზარავმა კივილმა:

— შემიბრალებთ! შემიბრალებთ! — რასაც დაგუდული კვნესა და სამარისებური სიჩუმე მოჰყვა.

— აბა, უკან დაიხიეთ! სულელებო! გეყოფათ! — ამოიხრიალა დოქტორმა კემპმა და ხალხი მისწი-მოსწია. — დაჭრილია, არ გესმით? დაჭრილია-მეთქი. უკან, უკან დაიხიეთ!

როგორც იქნა, კემპის გარშემო ადგილი დაცარიელდა. ხალხმა ფართო წრე შეკრა და კემპს მიაჩერდა, რომელიც მიწას თხუთმეტოდე დიუმით ასცილებოდა, მუცელი მუცელზე მიეხრინა უჩინარისთვის, ხოლო ხელებით მაჯებს უგრეხდა. პოლისმენს გრიფინის ფეხები ეჭირა.

არ გაუშვათ! — დაიყვირა ჩასკვნილმა მიწისმთხრელმა, რომელსაც ხელში სისხლიანი ნიჩაბი ეჭირა. — თავს იკატუნებს.

— სულაც არა! — თქვა კემპმა და გრიფინის მუცელს მუხლი ფრთხილად მოაცილა. — ასეც რომ იყოს, საკმაოდ მაგრად მიჭირავს.

კემპს სახე დაბეჭილი ჰქონდა და თანდათან უსივდებოდა. ენას ძლივს აბრუნებდა პირში და ტუჩებიდანაც სისხლი სდიოდა. ხელი ასწია და, როგორც ეტყობა, სახე მოუსინჯა უჩინარს.

— პირი მთლად სველი აქვს, — ჩაიჩურჩულა და უეცრად გველნაკბენივით წამოიძახა: ღმერთო ჩემო! ღმერთო ჩემო!..

მერე სწრაფად წამოხტა და უხილავი არსების წინ მუხლებზე დაიჩოქა. ხალხი ისევ აჩოქოლდა; უკანა რიგებიდან ცნობისმოყვარეთა თავშეკავებული წამოძახილები გაისმა. ხალხი მორბოდა ყოველი მხრიდან და შეკრებილთ უერთდებოდა. სამიკიტნო «მხიარული კრიკეტისტების» კარი ფართოდ გაიღო. კემპი ფრთხილად აფათურებდა ხელებს ჰაერში; ხანდახან თავს დახრიდა და რაღაცას ყურს უგდებდა.

— არ სუნთქავს! — თქვა ბოლოს, — ადარც გული უცემს. უჰ, ფერდი როგორ...

მოხუცმა ქალმა, რომელიც მაღალ-მაღალი მიწისმთხრელის ნიდაყვს ქვემოდან იჭვრიტებოდა, ხმამაღლა წამოიძახა:

— უყურეთ, უყურეთ! — და დამჭკნარი ხელი წინ გაიშვირა.

ყველამ იქით გაიხედა და მკრთალად მოხაზული, თითქოსდა შუშის ნაკვეთი მკლავი დაინახა. კაცი ადვილად გაარჩევდა არტერიებს და პატარ-პატარა სისხლძარღვებს. მკლავი უსიცოცხლოდ ესვენა მიწაზე და თანდათანობით მუქდებოდა.

— ეჰე! — წამოიძახა პოლიციელმა. — აი, ფეხებიც გამოჩნდა!

და აი, თანდათანობით, უჩინარის გამჭვირვალე სხეული ჩვეულებრივი ადამიანის სხეულს ემსგავსებოდა. უხილავი ნაკვეთების ხილულად გადაქცევის პროცესი არც თუ ისე დიდხანს გაგრძელდა. ეს ჰგავდა ადამიანის ორგანიზმში შხამის გავრცელების პროცესს. უპირველეს ყოვლისა, ჩნდებოდნენ წვრილი თეთრი სისხლძარღვები, რომელთაც მთელი სხეულის მკრთალი მონახაზი შექმნეს. შემდგომ გამოჩნდა კუნთები და კანი; თავდაპირველად ისინი ნისლის ფერისა იყვნენ. მალე გამოიკვეთა ადამიანის ჩაღეწილი მკერდი, მხრები და უაღრესად დასახიჩრებული სახე.

ბოლოს კემპი წამოდგა და ბრბოს თვალწინ წარმოუდგა მიწაზე გართხმული ოცდაათოდე წლის ახალგაზრდა კაცის დამახინჯებული გვამი. მას თმა და წარბები თეთრი — ისე კი არა, ღრმა მოხუცებს რომ აქვთ, არამედ როგორც ალბინოსებს — ხოლო თვალები წითელი ფერისა ჰქონდა. ხელები

დაკრუნჩხოდა, ფართოდ გახელილი თვალები და შექმუხნილი სახე უაღრეს ტანჯვასა და სიბრაზეს გამოხატავდა.

— რამე გადააფარეთ სახეზე! — ყრუდ ამოიგმინა ვიდაცამ. — ღვთის გულისათვის, სახეზე რამე გადააფარეთ! ადამიანები არა ხართ?

«მხიარული კრიკეტისტებიდან» საჩქაროდ მოარბენინეს თეთრი ტილო, გვამს გადააფარეს და იმავე სამიკიტნოში გადაასვენეს.

და იწვა ასე უვარგის, მონჯდრეულ საწოლზე; ბინძურ, ცუდად განათებულ ოთახში, უმეცარი და აჩოჩქოლებული ბრბოთი გარშემორტყმული, მკერდჩაღწეილი და სახედსახიჩრებულო, ყველასაგან დევნილი და უსახლკარო. იწვა გრიფინი, უნიჭიერესი ფიზიკოსი, პირველი ადამიანი, რომელმაც შეძლო გაეუჩინარებინა საკუთარი თავი; ადამიანი, რომელსაც ასე უღმობლად მოუსპეს სიცოცხლე და გადაუჭრეს მეტად საინტერესო და მიუღებელი სავესე ცხოვრების გზა.

ეპილოგი

ასე მთავრდება გრიფინის ამ მეტად უჩვეულო და საბედისწერო ცდის ამბავი. თუ ვინმეს გინდათ, უფრო მეტი რამ გაიგოთ მასზე, შეიარეთ პორტ-სტოუს მახლობელ პატარა სამიკიტნოში და მეპატრონეს გაესაუბრეთ. სამიკიტნოს თავზე გამოკრულია აბრა — ცარიელი დაფა — რომლის ერთ კუთხეში ფართოფარფლიანი ქუდი, ხოლო მეორეში — მაღალყელიანი ფეხსაცმელები ხატია; შუაში კი დიდი ასოებით აწერია: «უჩინარი». სამიკიტნოს მეპატრონე ერთი დაბალ-დაბალი, ჩასუქებული, ცხვირკომბალა, თმააბურძენილი და ლოყებლაქდაქა კაცია. რაც შეიძლება მეტი გადაჰკარით, მაშინ ისიც დაწვრილებით მოგიყვებათ, თუ რა გადახდა თავს უჩინარის სიკვდილის შემდეგ; როგორ ცდილობდნენ «ჩამოერთმიათ» ის ქონება, რომელიც გაჩხრეკისას ჯიბეში უპოვეს.

როცა დარწმუნდნენ, რომ იმ ფულის პატრონის ძებნა ამაო იყო — გეტყვით იგი და პირჯვარს გადაიწერს — გეფიცებით, ისე დამიწყეს ყურება, როგორც რაიმე საგანძურს. აბა, მითხარით, რა მიგავს საგანძურს. მერე ერთმა ჯენტლმენმა შემომთავაზა ყოველ საღამოს მიუზიკ-ჰოლში გამოვსულიყავი და საკუთარი თავგადასალი მეამბნა. უბრალოდ, ჩემი სიტყვებით მეამბნა ის, რაც უჩინართან ყოფნისას ვნახე და განვიცადე. თითო გამოსვლაში, წარმოიდგინეთ, გინეას მაძლევდა...

თუ ძალიან მოგაბეზროთ თავი გაუთავებელი ლაქლაქით, ჰკითხეთ რაიმე სამ წიგნად აკინძულ ხელნაწერზე და ისიც წამში გამოიცვლება. უჩინარს მართლაც ჰქონდა სამი წიგნი, მაგრამ რა ბრძანებაა, აბა, მე ვინ ჩამიგდებდა ხელშიო, — გიპასუხებთ და მოჰყვება უარს.

— რატომღაც ყველას ჰგონია, რომ ის წიგნები მე გადავმალე. წიგნები კი უჩინარმა ჯერ კიდევ მაშინ წამართვა, როდესაც გამოვიქეცი და პორტ-სტოუს შევაფარე თავი. ეს სულ მისტერ კემპის ოინებია. ის მიყრის ხმებს. ერთი მითხარით, რაში მჭირდება მე წიგნები? — იტყვის, თავს საწყლად ჩაქინდრავს, ეჭვის თვალთ მალულად შეგათვალისწინებთ, სასწრაფოდ მიალაგებს დახლზე ჭიქებს და დარბაზიდან გავა.

იგი სალთად დაბერებული კაცია. გემოვნებაც ისეთი აქვს, უცოლოს რომ შეეფერება. თავის სახლში ქალს არ გააჭაჭანებს. ტანსაცმლის საჩინარ ადგილებს ფოლაქებზე იკრავს — მისი მდგომარეობის კაცს უფლებაც არა აქვს სხვაგვარად მოიქცეს — უფრო მიჩქმალულ ადგილებში კი მაგალითად, (ქამრის მაგიერ) ბაწარს ხმარობს. ვაჭრობის საქმეში მაინცადამაინც ფხიანი ვერაა, თუმცა სახელსა და ღირსებაზე ყოველნაირად ზრუნავს. ცოტა ზანტია, ხშირად ნახავთ ჩაფიქრებულს. სოფელში დიდი პატივისცემით ეპყრობიან: ჭკვიანი და ხელმომჭირნე კაცის სახელი აქვს გავარდნილი. რაც შეეხება სამხრეთ ინგლისის გზების ცოდნას, ამაში მას ვერავინ შეედრება.

კვირა დილაობით კი (მთელი წლის მანძილზე ყოველ კვირას) და ყოველ ღამე (ათი საათის შემდეგ), როცა გარე სამყაროსთან აღარაფერი აკავშირებს, თავის ოთახში მიდის; თან მიაქვს ერთი ჭიქა წყალგარეული ჯინი, რომელსაც მრგვალ მაგიდაზე დადგამს. ჩაკეტავს კარს, შეათვალიერებს ფარდებსა და ავეჯეულობას; როცა დარწმუნდება, რომ სრულიად მარტოა, ჯერ კარადას გამოაღებს, მერე ერთ-ერთ უჯრას გამოსწევს, ამოიღებს იქიდან ტყავის ყდაში ჩასმულ სამ წიგნს და დიდი ამბით დადებს მაგიდაზე. წიგნების ყდები უკვე კარგა მაგრად შელანძღული და ჭაობის მწვანე ხავსითაა დაფარული, რადგან რამდენიმე დღე წყალსადენის თხრილში აქვთ გატარებული. ზოგ გვერდზე ხელნაწერი ჭუჭყიანი წყლისგან სრულიად ჩამორეცხილა.

სამიკიტნოს მეპატრონე დინჯად ჯდება სავარძელში, ჩიბუხს ნელ-ნელა ტენის თუთუნით და აღტაცებულ მზერას არ ამორებს წიგნებს. ჩიბუხის დატენას რომ მორჩება, ერთ-ერთ წიგნს ახლოს მიიწევს და იწყებს კითხვას: ხან იქით გადაფურცლავს, ხან აქეთ. შუბლი შეუკრავს და ტუჩებს აცმაცუნებს.

— ექსიანი, ზემოდან პატარა ორიანი... ჯვარი და კაუჭი... ღმერთო ჩემო, რა ჭკუის პატრონი ყოფილა!

მაგრამ მალე იღლება, მიეყრდნობა სავარძლის ზურგს და თამბაქოს კვამლში გასცრის მზერას; ოთახის სიღრმეში განლაგებულ საგნებს ისე დააშტერდება, თითქოს სხვებისთვის მიუწვდომელ რამეს ხედავდეს.

— ყველაფერი საიდუმლოებითაა მოცული! — ამბობს ხმადაბლა. — საოცარი საიდუმლოებით! ერთი მათგანი მაინც რომ ამომეხსნა, ეჰ... ღმერთო! რა თქმა უნდა, მასავით კი არ მოვიქცეოდი! მე სხვაგვარად გამოვიყენებდი ამ საიდუმლოს...

შემდეგ ისევ იძირება თავისი ცხოვრების გაუქრობელ, წარმტაც ოცნებებში. რამდენჯერ სცადა კემპმა დაპატრონებოდა ამ საიდუმლოს, მაგრამ ვერ მოახერხა, რადგან არც ერთმა სულიერმა (სამიკიტნოს პატრონის გარდა) არ იცის, სად ინახება ეს წიგნები, რომლებშიაც უჩინარობისა და კიდევ ბევრი სხვა საოცარი საიდუმლოებანია ჩამარხული. ვერც ვერავინ შეიტყობს რამეს, სანამ სამიკიტნოს მეპატრონე ცოცხალია.